HERBERT W. FRANKE

REȚEAUA GÎNDURILOR

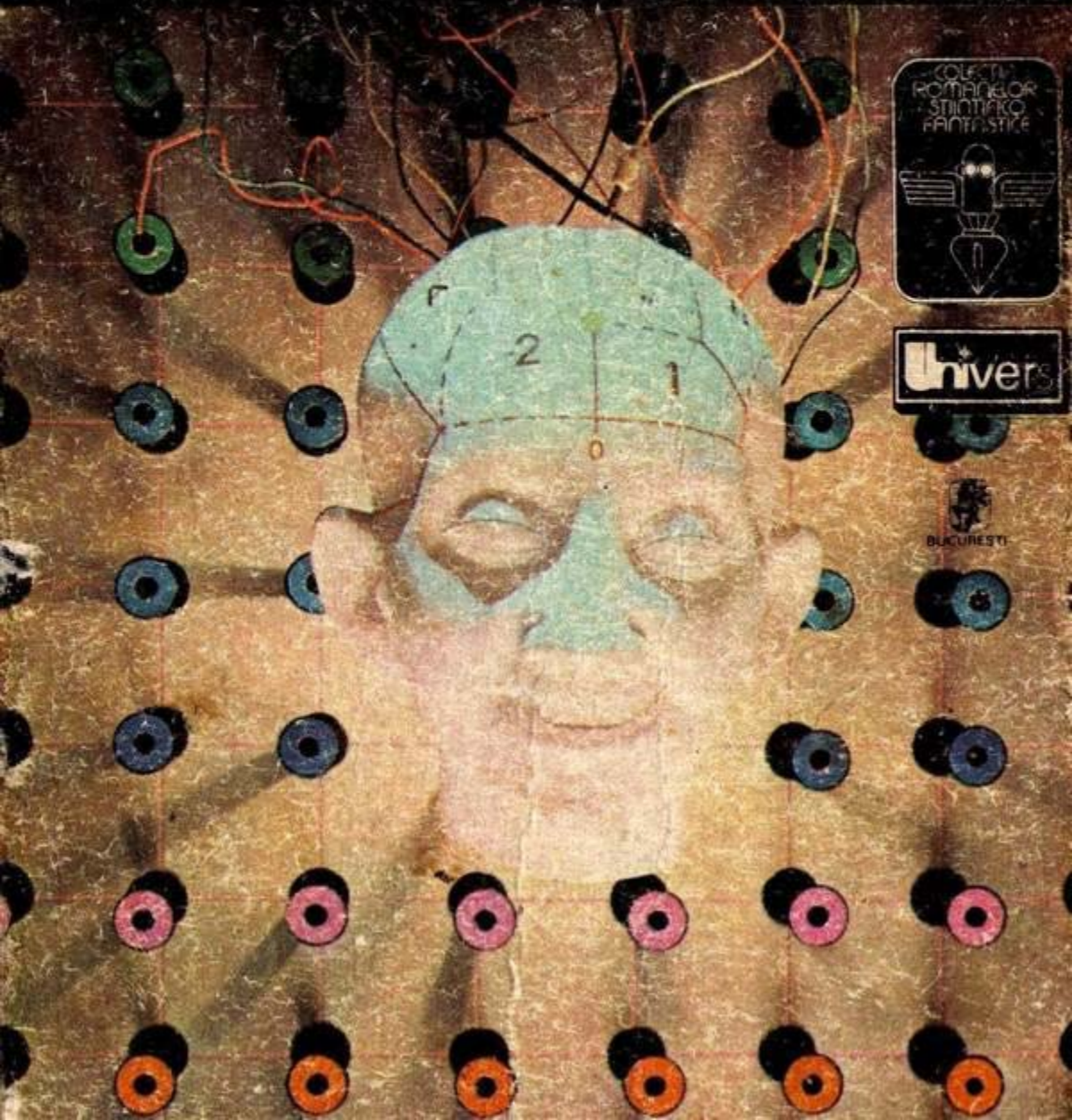

Editura Univers
București – 1979

Coperta colecției de PETER PUSZTAI

Herbert W. Franke

DAS GEDANKENNETZ

© 1963 by Wilhelm Goldmann Verlag München

TOATE DREPTURILE ASUPRA ACESTEI VERSIUNI
APARȚIN EDITURII UNIVERS

HERBERT W. FRANKE

REȚEAUA GÎNDURILOR

COLECȚIA ROMANELOR ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

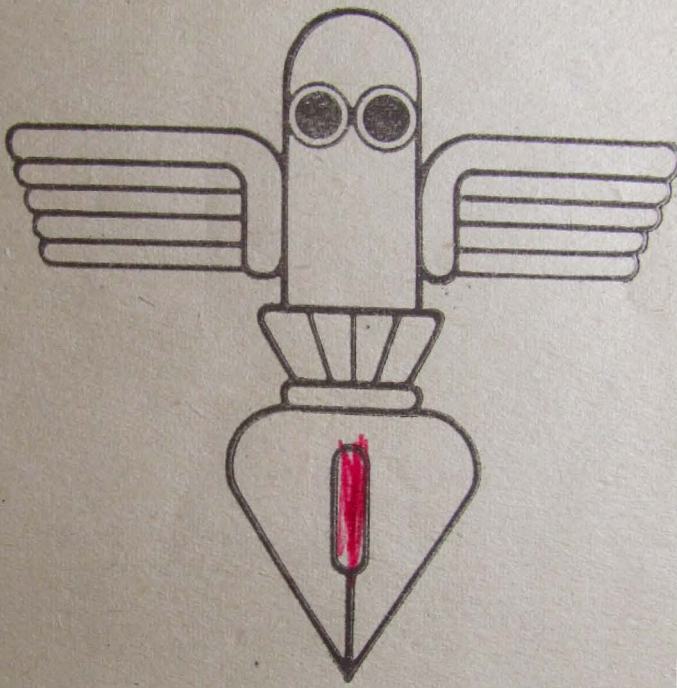

TRADUCERE
DE ELENA ANDREI
ȘI I. M. ȘTEFAN

Herbert Franke și literatura științifico-fantastică germană

Herbert W. Franke se numără printre autorii de literatură științifico-fantastică, care a venit dinspre știință spre acest gen. Nu constituie, firește, o excepție. Se știe că, deși autodidact, Verne a avut o vastă și solidă cultură științifică, fiind și autor de lucrări de știință. H. G. Wells a fost biolog (discipol al lui Th. Huxley), Kurd Lasswitz matematician și fizician, Alexei Tolstoi inginer, A. Döblin medic psihiatru. Stanislav Lem, cel mai remarcabil scriitor de *science-fiction* al epocii noastre, este medic, Fred Hoyle este unul dintre cei mai mari astrofizicieni ai vremii noastre, V. A. Obrucev a fost un geolog și geograf de renume, I. Efremov paleontolog, americanul Isaac Asimov biolog, H. Gernsback inginer electronist și inventator. Înseamnă aceasta că nu trebuie să acceptăm decît scriitori de *science-fiction* cu doctorat în științe sau cu diploma unei politehnici ? Nicidecum. Oricine gîndește cu seriozitate despre știință și despre implicațiile ei umane a fost dintotdeauna binevenit în marea familie a scriitorilor științifico-fantastici (așa cum răuvoitorii n-au izbutit, cu toate calomniile lor, să-l înlăture pe Pasteur din marea istorie a medicinei numai fiindcă nu avea diplomă de medic). Nechemați sînt însă cei care fac din filonul științific un joc, ceva lăturalnic, un basm grațios dar steril, neînțelegînd că umanitatea se află în fața unor mari și tulburătoare întrebări pe care cunoașterea lumii și prodigioasa dezvoltare a tehnicii le-a ridicat în fața ei. Vremea situațiilor și soluțiilor de *science-fiction* scoase de sub joben de prestidigitatori a trecut ; mai exact, nu a existat niciodată. Să nu uităm că, chiar precursorul Cyrano de Bergerac (sec. XVII) prevedea pentru călătorii astrale un vehicul propulsat de rachete.

Herbert W. Franke, cel mai cunoscut scriitor de *science-fiction* din aria de limbă germană, care prin această carte ia pentru prima dată contact cu publicul românesc, s-a născut la 14 mai 1927, la Viena. A studiat la Universitatea din capitala austriacă, urmînd cursuri de fizică, chimie, psihologie și filozofie. În cadrul politehnicii vieneze, s-a specializat în optică electronică. A obținut, tot în Austria, doctoratul, cu o teză de fizică teoretică, ceea ce i-a conferit titlul de doctor în filozofie. După cîțiva ani de activitate în industria electronică, la cunoscuta firmă Siemens din Erlangen (1951—1956), activitatea sa se diversifică în mod considerabil. Stabilit definitiv în R. F. Germania din 1957, își desfășoară cariera universitară, conducînd, între altele, seminarul de „Cibernetică și teoria informației" la Universitatea din Frankfurt am Main (1968—1969), iar începînd din 1973 ține un curs de „Estetică cibernetică" la Universitatea din München. Nu pierde însă legătura nici cu patria, predînd, spre pildă, în 1965, un curs la Colegiul internațional din Alpbach (Tirol).

Direcțiile de cercetare în care activează sînt definitorii pentru gîndirea lui științifică : studii de geocronologie pe baza diferitelor metode radioactive de datare, estetică experimentală și determinarea principiului de optimizare a esteticii, grafică realizată de computer, lucrări în domeniul științei viitorului, investigații și studii speologice etc. Organizează expoziții de grafică electronică, estetică experimentală, arta computerului, muzică și filme pe bază cibernetică — la Viena, Londra, Zürich, München, Göttingen, București, Cairo, Veneția etc. Cîteva titluri ale cărților sale de specialitate și de popularizare sînt grăitoare pentru diapazonul larg al preocupărilor sale : „Fenomenul tehnică", „Fenomenul artă", „Metodele geocronologiei", „Magia moleculei", „Limbajul trecutului îndepărtat", „Noile domenii ale cunoașterii", „Medicină spațială" (în colab.), „Grafica și arta computerului", „Viitorul încă necucerit", „Lumea tainică a peșterilor", „Simbolul în chimie", „Materialele plastice cuceresc lumea", „Asaltul necunoscutului", „Arta făurită de aparate", „Nu ne rămîne decît uimirea". Colaborează la un important lexicon tehnic.

Începînd din 1959, are și o constantă activitate publicistică, iar pentru radio scrie un mare număr de scenarii științifico-fantastice. Alternativ cu Wolfgang Jeschke, se îngri-

jește de editarea, la Editura Heyne din München, a unor volume de povestiri de *science-fiction*. Literatura științifico-fantastică îi oferă, cum singur mi-a mărturisit, prilejul de a-și exprima cel mai explicit, în acțiune, în ipotezele vieții însăși, viziunea filozofică, științifică și morală, fără îngrădirile rigorii impuse de ceea ce este cunoscut, confirmat sau presupus cu un grad ridicat de probabilitate. Și astfel, filozoful și cibernetícianul devine un poet al seminției omenești. Un poet prea grav pentru a avea umor. Prea bine informat pentru a fi superficial, arbitrar și absurd. Prea decent pentru a practica *science-fictionul* erotic, la modă în unele cercuri. Prea uman pentru a cădea în cursa ademenitoare a aventurilor sîngeroase și a povestirilor de groază (aducătoare, e drept, de mari tiraje), așa cum este practicată spre pildă de o mare parte a autorilor japonezi.

Cărțile sale științifico-fantastice au fost editate mai întîi la diferite edituri din R.F.G. (Goldmann, Heyne, Insel, Suhrkamp, Fischer etc.), dar curînd au fost solicitate și peste hotare. Romanul „Zona zero" cunoaște un succes excepțional în numeroase țări, socotit pe drept cuvînt o realizare de vîrf nu numai a sa, dar și a genului. Printre cele mai cunoscute cărți ale lui Franke din acest domeniu, menționăm: „Capcana de sticlă", „Cometa verde", „Colivia orhideelor", „Pustiul de oțel", „Urmașii lui Einstein". Este prezent cu povestirile sale în numeroase reviste, culegeri și antologii. Dar cel dintîi volum care îl impune cititorilor și fără îndoială unul dintre cele mai bune ale sale, primul său succes răsunător, este „Rețeaua gîndurilor" (1963), prezentat în traducerea de față.

Romanul face parte din ceea ce am putea numi o familie, cunoscută în literatura științifico-fantastică (deși tema și tratarea sînt la Franke de o originalitate fascinantă). Mă refer la familia *romanelor-avertisment*. Mulți cititori își mai amintesc de excelenta carte „451 Fahrenheit", tradusă la noi încă de Editura Tineretului (1963) și datorată reputatului scriitor american Ray Bradbury. Pompieri echipați cu arzătoare de flăcări cutreieră o societate a tiraniei antisociale și anticulturale, unde cărțile sînt interzise, le ard oriunde le găsesc și-i pedepsesc pe cei care mai încearcă să le ferească de nimicire. Parabola este evidentă: vînătoarea de vrăjitoare de tristă amintire a erei macarthiste este transpusă în-

tr-un viitor supratehnicizat, dar vidat de omenie, de simț al valorilor, de justiție socială. Și numeroase dintre romanele lui H. G. Wells au avertizat împotriva primejdiilor științei denaturate și întoarse împotriva omului. O încercare asemănătoare este și capodopera lui Franz Werfel, monumentalul său roman „Steaua celor ne-născuți", scris de el în ultimii ani ai vieții (și ai celui de-al doilea război mondial), ca un adevărat crez și testament literar ; acolo, monștrii mărginiți, fanatici, care ajung să dicteze, au în mod evident drept model pe hitleriștii care la acea dată cotropiseră, în mod sălbatic, o mare parte a lumii civilizate, cufundînd în coșmar numeroase țări. În Republica Democrată Germană a apărut, în anul 1972, excelentul roman „Eroarea marelui vrăjitor" de Günter și Johanna Braun, în care un dictator, stăpîn absolut al unei lumi a automatelor, unde cultura este redusă la formele ei primitive, iar inițiativele individuale sînt sugrumate, este zugrăvită cu amărăciune și umor. Iar din aceeași categorie fac parte romanele, foarte numeroase, apărute în diferite țări, zugrăvind soarta planetei noastre în ipoteza tragică a pustiirii ei de către un conflict nuclear. Reținem ironia subtilă a unuia dintre ele : războiul izbucnește după ce negrii au fost expulzați de pe Pămînt pe un alt corp ceresc, ca „rasă inferioară" ; cînd însă pe Pămînt n-a mai rămas nici o ființă vie, ei se întorc înapoi și asigură astfel continuitatea civilizației terestre. Dar desigur că prototipul acestor romane care proiectează în viitor *ceea ce nu ar trebui să fie* este „Splendidă lume nouă" a lui Aldous Huxley, romanul depersonalizării, al societății unde oamenii se nasc în eprubete, iar comportarea lor este redusă la gesticulația unor marionete trase de sfori.

Nu vrem să-i răpim cititorului plăcerea lecturii romanului „Rețeaua gîndurilor" schițînd, oricît de sumar, subiectul său ; mai ales că Franke este un maestru al întorsăturilor neprevăzute, al răsturnărilor complete ale situațiilor — răscolitoare tocmai prin surpriza pe care o aduc. Este vorba de șase întîmplări, terestre și cosmice, deopotrivă cutremurătoare, constituind cele șase capitole ale cărții, aparent disparate, pe care abia ultimul capitol le leagă între ele.

Vis sau realitate ? Eroul principal se întreabă dacă ceea ce a trăit e un produs oniric sau e, dimpotrivă, adevărat. Dar

cel care își pune de fapt întrebarea e autorul, iar sensul ei ni se pare altul : nu-i așa că asemenea lucruri ar trebui *să nu se întîmple... decît în vis ?*

Aventurile se petrec într-o lume rece și tiranică — falsă, tristă și tragică. Oamenii nu au voie să fie prea diferiți unii de ceilalți, se face totul pentru asasinarea personalității lor. „Foarte de timpuriu — își amintește Eric Frost, într-un capitol constituind placa turnantă a romanului — îl despărțiseră de ceilalți copii, iar vremea îndepărtată a aventurilor infantile, a micilor întreceri și a micilor biruințe — cea mai frumoasă din viața sa —, pierise pentru totdeauna. Îl dăduseră la școală, la specializare, apoi la slujba ce îi fusese destinată. Cunoscu distracțiile searbede care i se ofereau între sfîrșitul orelor de birou și odihna de noapte : jocurile de noroc în sălile de mașini automate, spectacolele de feerii cromatice, muzica ușoară și filmele în relief. Nimic și nimeni nu-i mai stimula ambiția, bucuria de a crea ceva ; nu se ivea nici o împrejurare care să-i ceară o idee, să-i ceară o faptă. Mai tîrziu, i se va repartiza o femeie și își va îndeplini obligațiile de cetățean al lumii : timp de șase ani va avea grijă de doi copii, pînă ce îi va preda, la rîndul său, școlii..."

În pretinsul „stat ideal" Delius, conștiința omului e redusă la supunere, sentimentele sale generoase constituie un arhaism primejdios (care este „explicat" printr-o malformație cerebrală), viața instinctuală este redusă la minimul strict necesar procreării, bucuria și voința de a trăi reprezintă o amenințare antistatală, inteligențele depășind nivelul comun devin și ele criminale — simptome ale „degenerării caracterologice". Cine prezintă asemenea „tare" este un anormal, un caz patologic în mijlocul societății și el este de aceea supus „probei trăirii", „rețelei gîndurilor" — un fel de inchiziție monstruoasă, unde, pe scaunul unei torturi a visului contorsionat, „acuzatul" se recunoaște, prin actele sale, vinovat.

Trecutul istoric este și el reconsiderat, pentru a se arunca o anatemă postumă asupra unor indivizi cu prea mult sentiment și exces de inteligență din „epoca clasică", de pildă Schiller sau Villon, „niște instigatori și revoluționari", cum se exprimă șeful poliției. Iar expedițiile cosmice au fost suspendate — ca fiind inutile și costisitoare...

Desigur, cartea nu e lipsită de raze de lumină. Sînt oamenii care, deşi uneori deformaţi şi sălbăticiţi de educaţia primită, vor să scape din prizonieratul lumii crude şi plate în care trăiesc, cei ce mai cunosc gingăşia, năzuinţa spre puritate, toleranţa, omenia — pe care caută să şi-o regăsească şi chiar o redescoperă —, înţelegerea cu semenii lor.

Dar înainte de toate, această lumină este adusă de însăşi poziţia autorului. Îl simţi mereu în umbra întîmplărilor care se petrec, osîndindu-le fără a rosti un cuvînt, fără comentarii şi fără nici o expresie de oroare, fără nici o exclamaţie, prin simpla expunere a grozăviei faptelor. Şi această împotrivire mută are forţa unui rechizitoriu şi a unei repudieri invincibile ; în obiectivul ei sînt asuprirea şi denaturarea omului, teroarea exercitată de un stat despotic, militarismul, ipocrizia, nivelarea, ştiinţa pusă în slujba dezumanizării, relaţiile dure preconizate între pămînteni şi violenţa prescrisă în contactul cu făpturile extraterestre. Iar această negaţie mută a ceea ce este antiuman constituie, prin accente insensibile, neostentative, o pledoarie pentru tot ceea ce omenirea posedă şi spre care năzuieşte mai de preţ, ca produs milenar al civilizaţiei : un copil neidentificat de pe o altă planetă trebuie împuşcat — există prescripţii oficiale în acest sens —, prietenia faţă de un tiran odios trebuie preferată dragostei pentru o fată, pedepse nemeritate şi mutilante trebuie acceptate — iată principii a căror simplă enunţare nu poate provoca decît împotrivirea.

Lectura cucereşte de la primele pagini. Fantezia este debordantă şi fantasticul este palpabil, o mare forţă descriptivă caracterizează aproape fiecare pagină, feeriile alternează cu coşmarele. Deşi uneori de o lapidaritate demnă de un cibernetician, tehnica de ansamblu a povestirii este excelentă : tensiune maximă, enigme care se ridică înalte cît munţii şi se dezvăluie tîrziu şi în mod neaşteptat, hiatusuri şi repetiţii care par la început greşeli, iar abia pe urmă devin adevărate chei ale înţelegerii, în sfîrşit, întrebări care se pun dar nu se rezolvă, obligîndu-l pe cititor să gîndească şi să-şi formuleze propriile ipoteze. Ca să definim volumul, ar trebui să îl apreciem deopotrivă ca roman de aventuri, roman ştiinţific, roman educativ şi roman de idei. În orice caz — o carte deschisă multor interpretări.

Primele pagini îl întîmpină totuși pe cititor cu o barieră. Autorul este prizonierul culturii sale științifice și abuzul terminologiei de specialitate poate îngreuna parcurgerea textului. Dar dificultatea nu persistă mult timp. Curînd, narațiunea și contextul ei omenesc atenuează asperitățile și lectorul urmărește captivat desfășurarea evenimentelor, cu aceeași participare ca într-o nuvelă de Stefan Zweig sau într-un roman de Lion Feuchtwanger.

Nu putem încheia decît încercînd să situăm „Rețeaua gîndurilor" și în general opera literară a lui Herbert W. Franke în contextul literaturii științifico-fantastice germane. O facem fiindcă există în această privință o situație cu totul aparte. În anii care au urmat celui de-al doilea război mondial, s-a tradus destul de mult la noi din literatura străină clasică și contemporană a acestui gen. Unor clasici ca Verne și Wells li s-au dedicat chiar serii ample sau volume de opere alese. Au fost elaborate și foarte reușite antologii pe țări. Dar această activitate s-a limitat la literaturile de limbă franceză, engleză și rusă. Din proza de limbă germană a genului s-a publicat extrem de puțin. Dacă aceasta s-ar datora faptului că proza respectivă ar fi săracă sau foarte slabă, lucrul ar fi explicabil și, firește, justificat. Dar nu este nicidecum cazul și această poziție de cenușereasă apare cu totul necorespunzătoare.

Tradiția literaturii tehnico-științifice germane este cu totul remarcabilă. Altfel nici nu s-ar fi putut într-o țară care a excelat prin tehnică — teren fertil de inspirație pentru farmecul anticipației. Vom încerca să schițăm acest drum prin cîteva jaloane.

Un clasic al literaturii științifico-fantastice germane a fost Kurd Lasswitz (1848—1910), cu studii universitare fizico-matematice. Printre lucrările sale de specialitate s-a numărat „Istoria atomisticii din evul mediu și pînă astăzi". A scris numeroase povestiri științifico-fantastice, în care idei științifice de avangardă se întîlnesc cu un umor fin, care vizează atît slăbiciunile oamenilor, cît și tarele societății, mai ales inechitatea și tirania. Una dintre povestiri, „Cum l-a răpit diavolul pe profesor" își bazează soluția pe ipoteza unui univers curb — care salvează pe un învățat antrenat în Cosmos de un emisar al infernului. De fapt, este vorba de o

confruntare între forțele răului și puterea științei, din care ultima iese victorioasă printr-o stratagemă genială. Nu ne sfiim să utilizăm epitetul, deoarece data nuvelei este 1902, iar abia cu mai bine de un deceniu mai tîrziu, ipoteza universului curb — extrem de fertilă pentru conceperea modelului și infinității lumii — a fost elaborată, în cadrul teoriei relativității generalizate, de către Albert Einstein. O altă povestire celebră a lui Lasswitz este „Pe balonul de săpun", în care un inventator pătrunde într-o lume miniaturală, micșorîndu-se odată cu ea, dar descoperind totodată acolo toate defectele și prejudecățile societății sale. Cartea care i-a adus autorului un renume universal a fost amplul său roman „Pe două planete", tradus în numeroase limbi, înfățișînd o întîlnire între pămînteni și făpturi raționale de pe Marte, în cadrul căreia destinul omului și al cunoașterii sînt dezbătute în spiritul unei filozofii raționaliste și subtile. „Fără o logică strictă, conchide un erou al său, nu ar exista nimic sigur care să se ridice pînă la stele și dincolo de ele". Cunoscutul exeget al literaturii de *science-fiction* Franz Rottensteiner consideră „Pe două planete" drept cel mai de seamă roman cosmic de la începutul secolului XX. Prefațîndu-i ediția din 1971, apărută în S.U.A., renumitul specialist în astronautică Wernher von Braun scria : „Fantezia tehnică a autorului, căruia radiofonia, automobilul și avionul îi mai erau încă cu totul străine, este surprinzătoare și de-a dreptul vizionară. El prevede și descrie lucruri care, pentru contemporanii săi, mai apăreau doar ca speculații neverosimile, dar pe care generațiile următoare le-au înfăptuit într-adevăr". Criticul american Anthony Boucher consideră că nici o altă lucrare de *science-fiction* nu a influențat mai mult știința secolului XX. În sfîrșit, povestirea lui Lasswitz „Biblioteca universală" a dat lui Jorge Luis Borges imboldul să scrie cunoscuta sa nuvelă „Biblioteca din Babel".

Mesajul profund uman al scrierilor lui Lasswitz, viziunea sa realist-critică față de societate, antimilitarismul său au făcut ca, la un sfert de veac de la moartea sa, cărțile să-i fie arse de hitleriști, asemenea operei lui Thomas Mann, Bertolt Brecht, Stefan Zweig, Lion Feuchtwanger. Germania nazistă, observă Franz Rottensteiner, „nu putea găsi desigur vreo

utilizare pentru atitudinea sa de toleranță și idealurile sale culturale". *

Aceeași soartă au avut-o dealtfel și cărțile romancierului și publicistului Alfred Döblin (1878—1957), un remarcabil gînditor și scriitor antifascist, ale cărui lucrări, printre care romanul științifico-fantastic „Munți, mări și giganți" (1924) (versiunea a doua „Giganții" — 1932) a fost interzis și ars de către hitleriști. Istoricul literar Fritz Martini consideră opera „o monumentală utopie tehnică", în care „copleșește voința de a prinde, de a descifra nemărginitul flux al vieții". **

Un alt pionier al literaturii științifico-fantastice germane a fost Paul Scheerbart (1863—1915), care a studiat filozofia și istoria artei la Danzig și apoi a trăit la Berlin ca publicist și scriitor, ducînd o existență foarte precară. A întemeiat „Editura fantaștilor germani". Amintim, dintre cărțile sale, captivante, atașate idealurilor păcii într-o ambianță destul de belicoasă, volumul de schițe „Nuvele astrale", precum și romanele : „Noroc ! Fantastica poveste a regelui", „Curaj ! Romanul fantastic al hipopotamului", „Lesabendio. Un roman asteroidal". Scheerbart a venit spre S. F. dinspre filozofie, studii sociale și artă. Lucrările sale poartă de aceea amprenta unei viziuni lucide asupra societății și istoriei, ca și a unei pasiuni nedezmințite pentru frumos, care străbate firul narațiunilor sale.

Să îl mai amintim, la sfîrșitul secolului trecut, pe Robert Kraft, un fel de continuator, pe plan utopic, al lui Karl May, ca și serialul mult citit „Piratul aerian și dirijabilul său", care se situează între literatura științifico-fantastică și cea de aventuri, bucurîndu-se de un mare succes în rîndurile publicului german, la răscrucea secolelor XIX și XX.

Alături de romanul lui Lasswitz „Pe două planete", un roman care s-a impus drept ceea ce numim astăzi un „best-seller" european, a fost „Tunelul" (1913) de Bernhard Kellermann (1879—1951). Ideea unui tunel pe sub Oceanul Atlantic este aci legată de o viziune critică asupra

---

* *Polaris 1. Ein Science Fiction Almanach herausgegeben Franz Rottensteiner*, Frankfurt am Main, Insel Verlag, 1973, p. 3.

** Fritz Martini, *Istoria literaturii germane*, București, Ed. Univers, 1972, p. 495.

condițiilor sociale ale vremii. Este un roman științifico-fantastic care se citește cu mare interes, construit cu finețe și abilitate, de un realism care devine demascator pentru condițiile la care știința și tehnica sînt supuse de către cei care vor să se îmbogățească de pe urma lor. Tot un roman care dezbate implicațiile tehnicii este „Orașul Anatol". De menționat că în vremea nazismului Kellermann a fost exclus din Academia Literară Prusiană. Să-l amintim de asemenea pe Bruno H. Bürgel (1875—1948), cizmar iar mai tîrziu astronom, al cărui roman „Steaua Africii" (1920) a avut un deosebit răsunet. O bogată fantezie își găsește expresia și în „Ciudatele întîmplări ale doctorului Ulebuhle" (1920), urmat de „Cartea aventurilor doctorului Ulebuhle" (1928).

În vremea republicii de la Weimar, începe să scrie numeroase lucrări științifico-fantastice de un cert succes Rudolf Heinrich Daumann (1896—1957), cu multe pagini antologice. Daumann este autorul a numeroase romane de anticipație, bogate în elemente de satiră socială : „Subțire ca o coajă de ou" (1937), „Sfîrșitul aurului" (1938), „Primejdie din Cosmos" (1938), „Patrula antimoarte" (1939), „Întîlnire la S III Jupiter" (1943). Cărțile sale au fost interzise abia în 1943, cînd naziștii și-au dat seama că de fapt el folosise cu abilitate utopia spre a le combate doctrina și politica. Dealtfel, în 1944—1945, Daumann a luat parte activă la mișcarea de rezistență austriacă.

Trebuie remarcat că și cîțiva dintre cei mai reprezentativi scriitori germani au consacrat scrieri valoroase, unele mai puțin cunoscute marelui public, unor teme științifico-fantastice ; un exemplu edificator este povestirea lui Thomas Mann „Capetele schimbate" (1940) — magistrală analiză psihologică a efectelor unui mitic transplant de capete. Hans Dominik (1872—1945) scrie și el numeroase romane interesante prin bogăția fanteziei științifice, unele traduse în mai multe limbi. Marele talent inventiv al acestui scriitor-inginer a fost însă din păcate handicapat de lipsa de luciditate filozofică și socială, alterat de adeziunea sa la doctrina supraomului și „Herrenvolk"-ului, pe care o ilustrează pe Pămînt și în spațiul cosmic, ca un mesager al militarismului și șovinismului. La antipodul său, se află romanul amintit al lui Franz Werfel (1890—1945) „Steaua celor ne-născuți", utopie tehnică și satiră polemică, care înfățișează o vizită pe Pă-

mînt în anul 101945, adevărat act de acuzare, bogat în simboluri, împotriva războiului și neomeniei, pe care nu ne-am sfiit să îl numim o capodoperă ; el încheie, pe o culme înaltă de umanism, această epocă.

Un scriitor dedicat de asemenea în principal altor genuri, Hermann Hesse (1877—1962) și-a încoronat opera printr-un roman de anticipație „Jocul cu mărgelele de sticlă" (1943), „carte testamentară", „mesaj profetic" și „critică a epocii", cum o caracterizează Fritz Martini.

După cel de-al doilea război mondial, literatura științifico-fantastică se dezvoltă atît în cadrul celor două state germane, cît și în Austria. Utopiile cosmice nu s-au bucurat la început de succes în R. F. Germania, într-o societate încă obosită de aventura nenorocită a unui război criminal. Mai multe încercări de a transpune magazinele de *science-fiction* americane într-o versiune germană (Utopia-Magazin, Galaxis, Planet-Magazin, Anabis, Pilot) — inițiative editoriale sau particulare —, au o viață scurtă. Piața cărții este totuși cucerită de *science-fictionul* american, în mare parte de bună calitate, care sufocă însă multă vreme încercările autorilor germani. Aceștia răzbesc să se impună abia în jurul anului 1960 publicului, cu ajutorul unor edituri de prestigiu : Fischer, Insel, Suhrkamp, Goldmann, Moewig, Heyne, care îi promovează pe cei mai buni dintre ei. O serie de nume se impun în anii următori, printre care scriitorul de origine austriacă Herbert W. Franke, apoi Wolfgang Jeschke, Bernt Kling, Harald Buwert, Martin Beranek. Și autori care se consacră în principal altor genuri, ca Hermann Ebeling și Gerhard Zwerenz, dobîndesc notorietate în literatura științifico-fantastică. Unele povestiri și piese de teatru ale elvețianului Fr. Dürrenmatt au teme sau elemente științifico-fantastice : „Meteorul", „Portretul unei planete", „Tunelul", „Fizicienii".

Și publicațiile periodice de *science-fiction* încep să se bucure, cu timpul, de succes. O antologie a *science-fictionului* german, publicată în 1974 de Editura Fischer, menționa că în acel an apăreau în R. F. Germania, lunar, circa 30 de periodice de literatură științifico-fantastică și vreo 20 de volume „de buzunar", fără a mai lua în socoteală cărțile apărute în afara colecțiilor. „Solaris", antologie-almanah publicată de editura Insel din Frankfurt am Main, cuprinde

povestiri ale unor scriitori de *science-fiction* atît germani cît și străini, printre care și autori români.

Pe lîngă succese, se manifestă însă și primejdii : exploatarea science-fictionului în scopurile urmărite de restrînsele dar activele cercuri militariste, science-fictionul erotic (de fapt poluat de pornografie), elogiul violenței. Iată cîteva semnificative rînduri din prefața pe care doi autori vest-germani o fac unei antologii publicate la Frankfurt : „O seamă dintre autorii noștri caută să se distanțeze de clișeele *science-fictionului* și îl concep adesea ca un mijloc de critică socială. Aceasta este și concepția noastră despre *science-fictionul* înaintat. El ar trebui să dea o expresie profundă unui conținut democratic, să pună degetul pe rănile cele mai acute ale societății noastre, ar trebui să facă transparente clișeele curente, ar putea să realizeze proză satirică și în același timp de acțiune, care să-i spulbere cititorului optica obișnuită, lăsînd să învingă pe cei care de obicei pierd, iar pe obișnuiții învingători compromițîndu-i. [...] *Science-fictionul* are, cel puțin teoretic, mai puține îngrădiri tematice decît alte genuri. De aceea, nu trebuie să se limiteze la himere desprinse de realitate. El trebuie să reliefeze ce *trebuie* să fie și ce *poate* să fie ; apropierea sa față de știință poate să scoată în evidență deosebit de limpede contradicțiile imanente circumstanțelor reale, fiindcă aceste contradicții se află adesea în coliziune cu știința și tehnica. Pentru ca *science-fictionul* să fie literatură, el trebuie să scoată adevărul la lumină și să stigmatizeze minciuna, să definească ceea ce este străin făpturii omenești și să arate drumul spre ceea ce îi este propriu". ★

Iată o viziune la care aderăm pe deplin și în serviciul căreia s-a pus și opera de scriitor, filozof și om de știință a lui Herbert Franke.

În Austria se impun scriitori ca Jörg Spielman (autor foarte prolific, cu peste patruzeci de romane și numeroase schițe la activ) și Peter von Tramin. Tot acolo apare un timp magazinul „Pioneer" și activează multă vreme „Asociația utopiei științifice", cu sediul la Viena. Astăzi, Franz Rotten-

★ H. J. Alpers și Ronald M. Hahn, *Vorwort*. În : *Science fiction aus Deutschland. 24 Stories von 20 Autoren*. Fischer Verlag, Frankfurt am Main, 1974, p. 8—9.

steiner, unul dintre exegeții cei mai cunoscuți ai *science-fictionului* și editor al mai multor antologii internaționale, publică în Austria periodicul „Quarber Merkur".

În Republica Democrată Germană, literatura științifico-fantastică s-a dezvoltat inițial în strînsă legătură cu cea de aventuri și polițistă, punctul de pornire fiind de obicei acela al peripețiilor legate de o invenție : printre aceste lucrări de început sînt de menționat „Ultrasymet rămîne secret" de H. Vieweg și „O stea demască pe făptaș" de H. L. Fahlberg. Ulterior, odată cu intrarea în era cosmică, temele zborului spațial trec pe primul plan, ca de pildă în „Vînătorii de asteroizi" de C. Rasch, „Titanus" de E. del Antonio, „Marea graniță" și „Invizibilii" de Günther Krupkat, „Neputința atotputernicilor" de H. Rank. Paleoastronautica furnizează o altă temă care atrage mulți scriitori, ca și publicul : „Întoarcerea străbunilor" de E. del Antonio ilustrează această direcție, ca și cele două romane, legate între ele, ale lui G. Krupkat „La moartea zeilor" și „Nabou" (ultimul în curs de traducere la Editura Albatros). O nuvelă a acestuia din urmă, „Insula groazei" (tradusă în mai multe limbi ; a apărut și în limba română, într-un serial din revista „Vatra", în 1976), prezintă o originală răscoală a unor roboți, care iau prizonier pe însuși savantul care i-a creat. Dealtfel, G. Krupkat, cel mai reprezentativ scriitor al genului și animatorul acestei literaturi în țara sa, este și președintele secției de literatură științifico-fantastică a Uniunii Scriitorilor din R.D.G. Romanele sale au servit ca bază pentru prima piesă de teatru și primul film științifico-fantastic de acolo.

Mai mulți scriitori s-au orientat cu succes spre *science-fictionul* de coloratură satirică, ca Günter și Johanna Braun, H. Ziergiebel, G. Branstner și alții. Falsul paradis al monotoniei și uniformității, proiectat pe un tărîm imaginar, constituie un subiect adesea tratat.

S-au abordat multe teme legate de problematica umană în situații extreme ale existenței, de sensul vieții și de conținutul pe care îl va avea în viitor fericirea, de condiția omului în perspectiva unor progrese spectaculoase ale științei și tehnicii, evitîndu-se tratările care i-ar putea sugera citito-

rului pesimismul sau resemnarea, urmărindu-se să se dea acestei literaturi un conținut de idei umanist. De remarcat că și autori notorii, dedicați în principal altor genuri, au abordat această literatură, un exemplu fiind Anna Seghers cu o nuvelă intitulată „Povestiri despre nepământeni", din volumul „Întîlniri stranii", apărut la Editura Aufbau în 1970. Mai multe edituri, printre care în primul rînd „Das Neue Berlin", „Neues Leben" etc. publică o bogată literatură științifico-fantastică.

Să menționăm că în R.D.G. există multe cluburi și cenacluri de amatori ai *science-fictionului*, din care se recrutează noi autori.

Și printre scriitorii de limbă germană din România, *science-fictionul* a găsit ecou, cel mai reprezentativ dintre promotorii săi fiind Franz Storch, ale cărui „Umbre încătușate" au cunoscut un deosebit succes (1959).

Iată deci că Franke este departe de a constitui un fenomen izolat în literatura de limbă germană. Înaintea lui, încă din secolul trecut, și alături de el, astăzi, se află numeroase opere și numeroși autori, care arată nedreptatea ce se mai face genului rezervîndu-i-se un rol cu totul minor în universul traducerilor de *science-fiction* de la noi. Fie ca acest volum să deschidă calea spre o reconsiderare a acestei evidente subaprecieri.

Totodată, el va contribui la familiarizarea cititorului nostru cu esența problematicii literaturii de *science-fiction*, prin prisma creației unuia dintre cei mai de seamă autori contemporani ; este vorba de relația dintre știință și umanitate, dintre tehnică și om, dintre marile progrese ale cunoașterii și istorie. Anticipația, modalitatea de bază a literaturii științifico-fantastice, nu are nimic evazionist, căci prezentul nu este imaginabil independent de viitor. „Trecutul e mort [...] Viitorul e tot ce putem schimba", nota scriitorul american Robert Heinlein. Tocmai de aceea acest gen, fantezia, care constituie miezul său, au avut și au un caracter profund activ. Ca literatură experimentală a posibilului, *science-fictionul* concepe modele ale viitorului omenesc, răspunde problemelor pe care prezentul le pune, antrenează oamenii în accelerarea afirmării noului. Iar opera lui Franke este stră-

bătută de un covîrșitor sentiment de răspundere pentru omul de azi și omul de mîine, pentru configurarea unei societăți în care acesta să se poată desfășura plenar, construindu-și o personalitate tot mai diferențiată, mai liberă, mai puternică — în spiritul marilor tradiții raționaliste și umanitare pe care civilizația le-a edificat de-a lungul mileniilor și a căror perfecționare neîncetată constituie principala sa chemare.

I. M. ȘTEFAN

1 Trezirea

Radiotelefonul semnalizează brusc. Vries se aşteptase la apel şi apăsă imediat pe clapa de zero.

— Am dat de ceva ! mormăi în receptor un glas.

— Unde ? întrebă Vries.

— Am reglat acum cîmpul de ghidare.

— Venim ! spuse Vries şi făcu un semn asistentului său.

Ieşiră pe coridor, angajîndu-se pe un traseu sinuos, care îi duse pînă la următorul pilon tubular al marii astronave inelare. Un ascensor îi ridică în direcţia opusă forţei centrifuge, pînă la axa imponderabilităţii şi îi împinse repede într-una din navele mici. Se aşezară, Vries în faţă şi Ebb în spate. Uşa cabinei se închise. Cele două plăci lunecară, una de sus, cealaltă de jos, pentru a se îmbuca ; parcă două maxilare s-ar fi repezit unul într-altul, ca să muşte.

Vehiculul se desprinse ca o torpilă din cilindrul tubular aflat în inima astronavei inelare. Zbură de-a dreptul în direcţia corespunzătoare prelungirii osiei, părăsi definitiv structura marii nave şi fu apoi captat de cîmpul de ghidare. O rotire lentă, pentru orientarea zborului, şi o porni spre planetă, o minge argintie în imensul gol al spaţiului.

— Să fi găsit oare făpturi raţionale ? întrebă Ebb.

— Foarte greu de presupus ! răspunse Vries.

Escadrila navelor spaţiale defila deasupra lor şi rămînea în urmă, ca un stol de păsări. Curînd ieşiră din alternanţa pîlpîitoare de lumini şi umbre schimbătoare. Ajunseră să se scalde în razele soarelui alb şi străin, asemenea celorlalte cinci sute douăsprezece puncte sclipitoare, care alcătuiau reţeaua spaţială regulată a unui romboedru. Cinci sute douăsprezece nave, opt straturi de cîte şaizeci şi patru de nave,

orînduite ca o riguroasă structură cristalină. Toate axele inelare erau paralele, canavaua bateriilor de ionizare întinsă între pilonii tubulari era îndreptată spre soare, pentru a sorbi cît mai mult din energia vitală care izvora de acolo. Fiecare strat inferior de nave era deplasat față de cel superior, pentru ca toate vehiculele cosmice să se poată împărtăși din binecuvîntarea radiațiilor.

Mica navă se apropia cu repeziciune, descriind o amplă traiectorie spirală, de planetă. Vries coborîse pînă acum pe multe corpuri cerești — pe cel puțin două duzini — în calitate de conducător autonom al Stațiunii Antropologice, dar de fiecare dată se simțea învăluit de un fluid al necunoscutului, care-i dădea un simțămînt de mare mulțumire, îl atița și îl stimula în același timp. Încordat și atent, privea iscoditor prin fereastra din față.

Panorama era grandioasă și tulburătoare. De jur împrejurul micii lor nave atîrnau filamente albe de hidrogen condensat, care, ca plasmă lichidă, umpluse rezervoarele înainte de a fi ejectat sub formă de gaz. Filamentele dădeau impresia că leagă planeta de care se apropiau de astronavele inelare. Proveneau de la aparate de recunoaștere care porniseră scurt timp înaintea lor...

— Ciudat ! spuse Ebb. Se știe oare cum de s-a ajuns la această înfățișare a planetei ?

Priveliștea pe care o oferea ochilor corpul ceresc era într-adevăr cît se poate de ciudată. O mare parte a suprafeței era acoperită cu apă, se zăreau însă și continente, cu întinse lanțuri de munți cutați ; toate continentele erau uniform cenușii — cu o singură excepție : o insulă verde, care părea să-i fixeze pe astronauți ca un ochi scrutător. Cîmpuri întinse de nori, ca niște ghemotoace de vată, erau presărate deasupra globului planetar.

Vries privea fascinat spre ochiul verde.

— Un milion de miliarde de tone de apă ! exclamă el, mai mult pentru sine decît pentru asistentul său.

Cu excepția planetelor gemene din constelația Lebedei, nicăieri nu am mai întîlnit atîta apă !

Se întoarse, cu o mișcare repede, spre Ebb.

— Enigma n-a fost prea greu de dezlegat. Planeta a avut, într-o epocă anterioară, două calote de gheață la poli, iar cu excepția acestor regiuni polare, continentele erau împînzite de uriașe metropole, într-o rețea foarte densă. Astăzi, din aceste metropole n-au mai rămas decît ruine. Axa de rotație s-a deplasat între timp, ținuturile pustii circumpolare au ajuns în preajma zonei ecuatoriale ; așa s-a format pata, cu vegetația ei abundentă. Actualele calote polare nu se pot zări de aci, dar cea nordică va intra curînd în raza noastră de vizibilitate.

Coborîseră acum atît de mult, încît planeta ajunsese să cuprindă aproape jumătate din cîmpul vizual. Umbra o separa în două părți, cam la fel de mari, iar munții din zona marginală aruncau la rîndul lor umbre lungi și ascuțite. La orizont începuse să fulgere și să scînteieze, un cerc orbitor în strălucirea sa se deplasa maiestuos, dînd ocol conturului imens al globului planetar.

O jumătate de oră mai tîrziu, începură pregătirile de aterizare. Filamentele provenite din condensarea hidrogenului erau de mult sfîșiate, iar suprafața cenușie și prăfoasă a unui continent se întindea, nesfîrșită și pustie, dedesubtul lor. Cîmpul de ghidare îi atrase spre un teren nivelat în mod artificial, unde putură să recunoască douăzeci pînă la treizeci de nave mici, care ajunseseră acolo înaintea lor.

Vries coborî scaunul său, astfel încît să-și creeze spațiul necesar pentru anevoioasa operație de îmbrăcare a costumului cosmic. Oftînd adînc Ebb îi urmă exemplul. Deși era mai tînăr, avea oroare de asemenea eforturi fizice.

— Slavă domnului că cel puțin forța gravitațională e aici mai mică decît la noi ! spuse el.

Așezară solid nava pe teren, comandară desprinderea și îndepărtarea unul de altul a panourilor care alcătuiau ușa : acestea alunecară tăcute, separîndu-se și căscînd deschizătura. Trei bărbați veniră spre ei.

— Ce-ați găsit ? întrebă Vries.

— Vino să vezi ! răsună din ambele difuzoare. Fiecare dintre aparate era legat la o antenă proprie, iar un conector cu funcționare întîrziată avea menirea să asigure ca între amorsarea microfoanelor să se scurgă un interval de timp considerabil mai mare decît între recepționarea semnalelor electromagnetice în antene. În acest mod, se obținea o audiție stereofonică normală.

Vocea venea din stînga. Vries o cunoștea — era a lui Koute, cel care conducea echipa de prelucrare a datelor biologice.

— Nu-mi dau seama dacă puteți face ceva cu ceea ce am găsit, continuă Koute. Pare să fie vorba de membre anume preparate ale unor organisme.

— Preparate vii ? întrebă, foarte interesat, Ebb.

— După părerea mea, sînt moarte.

Un praf cenușiu se ridică, sub forma a doi nori informi, în jurul lor. Koute se îndreptă spre un canal-conductă de coborîre, prin care era asigurată pătrunderea, ca într-un puț de mină proaspăt forat. Trecu peste bordura conductei și se angajă pe o scară. Vries îl urmă cu mișcări agile, îndemînatice. Ebb venea și el în urma lor, mai greoi, bombănind.

Peretele interior al conductei fusese acoperit cu un strat de substanță conținînd luminescal. Răspîndea o lumină verde, plăcută. Puțul dădu pînă la urmă într-un culoar.

— Foarte puține clădiri au rămase aici intacte, zise Koute. Cea mai mare parte a orașului s-a descompus în uriașe mormane de praf. Deasupra capetelor noastre se află un strat gros de treizeci de metri, alcătuit din ruine pulverizate.

Ebb privi neîncrezător în jurul său. Pe pereții culoarului sclipeau mai multe pete de un verde deschis ; primul eșalon al cercetătorilor se îngrijise de asigurarea luminii, dar substanța luminiscentă nu reușea să înlăture cu totul întunericul.

— Poate că mai există totuși aici cîteva făpturi care au reușit să supraviețuiască, își exprimă Ebb presupunerea.

Koute arătă spre adîncul coridorului.

— N-am găsit nici o urmă, replică el. Pătura de praf era pretutindeni imaculată.

— Într-adevăr, şi aci vălul de praf acoperea, ca o pînză de păianjen, totul.

Urmară mai departe calea marcată de petele de lumină, cutreierară pînă departe gangul, apoi coborîră cîteva trepte şi din nou o apucară pe un alt coridor.

Vries se lăsa cu totul în voia unui sentiment al aşteptării, în vreme ce Ebb era tot mai mult copleşit de o senzaţie neplăcută de nelinişte.

În ambianţa aceasta crepusculară, totul părea nesigur, spectral, denaturat, deformat. Materialul gros, asigurînd protecţia împotriva diferenţei de presiune, din care era făcut costumul cosmic, nu lăsa să pătrundă pînă la ei aproape nici un fel de sunet exterior ; doar larma propriilor paşi se amplifica nemăsurat, prefăcîndu-se în zgomote şi scrîşnete stridente. Ebb ura acest costum : atîrna rigid pe trupul şi membrele sale, îi îngreuia respiraţia şi constituia o stavilă permanentă în calea oricărei percepţii senzoriale a lumii exterioare. Privea cu ochi mari, plini de ciudă şi supărare, în nenumăratele găuri întunecate, fără fund, spre care duceau ramificaţiile şi deschiderile coridorului. Se aştepta, în orice clipă, să vadă apărînd o făptură respingătoare.

Pentru a menţine cel puţin un contact încurajator cu tovarăşii săi, puse o întrebare :

— Cît de vechi să fie oare clădirile acestea ?

— Am determinat radioactivitatea carbonului într-un strat de liant pe bază de var, răspunse Koute. Se află sub limita măsurabilă. Clădirile trebuie deci să fie mai vechi de două milioane de ani ; aceasta este astăzi, după cum ştiţi, limita măsurabilităţii.

— După indiciile geologice, mă refer la deplasarea polului, precum şi la alte elemente, vîrsta lor pare să fie mult mai înaintată, interveni Vries.

Ebb ajunsese la limita disperării, cînd Koute pătrunse într-un nou culoar şi îi duse pînă la urmă într-o sală vastă, care se întindea pînă foarte departe.

Părea să fie un soi de laborator sau atelier. La dreapta și la stînga, de-a lungul peretelui, spațiul era compartimentat într-un fel de boxe, care, foarte probabil, trebuiau considerate ca puncte de lucru. Acolo se aflau mese și un fel de scaune, polițe și etajere, de asemenea instrumente, ale căror funcții puteau fi presupuse ; de pildă, un dispozitiv destinat să taie secțiuni subțiri dintr-un material, o aparatură care aducea cu o placă de încălzire — un soi de reșou —, microscoape. Ebb luă unul dintre microscoape și încercă să privească prin el — deși nu era ușor, căci era stînjenit de casca pe care-o purta. Îl împinse însă la o parte, dezamăgit.

— Aveau ochi diferiți de ai noștri, observă Vries.

— Unde sînt preparatele ? întrebă Ebb.

Koute se apropie de o etajeră și deschise o ușiță cu două canaturi :

— Acestea au fost singurele elemente de origine organică pe care le-am putut identifica.

În patru compartimente separate, se aflau cîte cinci recipiente. Erau pline cu un lichid roșu-cafeniu, iar în el pluteau niște mase albe-gălbui, niște alcătuiri bombate aducînd ca formă cu niște perinițe. Din cînd în cînd, brusc, stîrnite de un impuls inexplicabil, se trezeau la o viață misterioasă, începeau să se legene, să pulseze, să se scufunde în lichid și să se ridice apoi la suprafața lui.

— Le-ați analizat chimic ? întrebă Vries.

— Conțin mai ales carbon și hidrogen, de asemenea oxigen, azot, puțin fosfor și mici cantități de alte elemente.

— Ia să mai cotrobăim puțin pe aici, prin preajmă, hotărî Vries. De cît timp mai dispunem ?

Koute comută asupra indicatorului cronometric : „...treizeci, șaptesprezece treizeci și unu, șaptesprezece treizeci și doi..."

— La ora douăzeci și două trebuie s-o pornim, spuse Koute. Am mai descoperit abundente zăcăminte de compuși alcalino-pămîntoși, iar apa nu constituie

aici în nici un caz o problemă. Echipele de încărcare vor fi îndată gata. Între timp, mă duc să văd cum stau lucrurile.

— Ce zici de asta ? întrebă Ebb.

— Poate că e vorba de vietăți marine — de felul bureților sau meduzelor.

Vries luă un recipient din raftul său și contemplă îndelung formațiunile diafane, aflate într-o continuă oscilație — ușoară, pulsatorie.

Ebb se lansă mai departe în speculații :

— Nu cumva sînt organe preparate pentru făpturile care au construit aceste clădiri ?

Recipientul era închis de un capac dintr-un material transparent și flexibil. Un inel metalic îl presa etanș pe marginea deschizăturii mari, pătrate. Vries desfăcu o agrafă de fixare și îl ridică, foarte grijuliu. Scoase din buzunarul de la piept o linguriță aproape plată și o pensetă, le cufundă lent în lichid, pînă ce atinse preparatele și pipăi suprafața acestora. Uneori exercita o ușoară presiune asupra lor, pentru a-și da seama de consistența formațiunilor, mereu atent să nu deterioreze masa moale, elastică.

Deodată, se opri fără veste, stupefiat. Fixă penseta într-un punct anumit, iar linguriță într-un altul, zgîrie puțin și trase, abia perceptibil... O deschizătură îngustă, cu margini netede, se ivi : o crăpătură foarte subțire, perfect dreaptă.

— Un orificiu bucal ? întrebă Ebb.

— Nu, răspunse Vries. Nu e vorba de ceva organic... O tăietură... produsă de un instrument ascuțit.

— Poate că făptura a fost ucisă prin această intervenție, presupuse asistentul.

Vries analiză în gînd toate fațetele observației lui Ebb. Își ridică pentru o clipă privirea, apoi aplecă din nou capul spre mîinile sale, spre recipientul cubic, spre alcătuirile acelea bizare, tremurătoare, care făceau impresia că respiră :

— Ucisă ? Poate. Dacă nu cumva... vindecată. Cine știe ? !

— În caz că vrem să procedăm la reactivare, va trebui să reunim țesutul despicat.

— Da, fără îndoială, mormăi Vries.

Capul său, echipat cu casca masivă de protecție, se mai afla încă în imediata apropiere a vasului. Placa vizuală curbă a măștii sale privea parcă ea însăși, fascinată, masa spongioasă.

— Îmi amintește de un lucru pe care l-am văzut odată pe Ramses șapte — se auzi apoi în căștile lipite de urechile lui Ebb. Cred că avem noroc. Formațiunile acestea provin probabil de la ființele raționale ale acestei lumi : sînt creiere preparate în mod artificial.

Escadrila astronavelor se avînta departe în spațiu, ca un corp omogen și rigid. Cîmpurile de stabilizare mențineau fiecare navă înelară la o distanță bine determinată una de cealaltă, toate se roteau lent, pentru a genera în încăperile de locuit, ca și în cele de lucru, forța gravitațională obișnuită, toate erau orientate spre Soare, pînă cînd acesta rămase departe în urmă și se cufundă iar în noianul celor o sută de mii de lumini punctiforme — o stea printre nenumărate alte stele. Dar chiar și atunci, astronavele își păstrară orientarea uniformă, pînă cînd un alt soare ajunse la dimensiunile unui disc de foc, pînă cînd ajunseră în centura radiațiilor sale de înaltă frecvență. Atunci se întoarseră, ca niște sfîrleze în plină rotire, spre noul izvor de energie. Un asemenea proces dura adesea săptămîni întregi, ba chiar luni sau ani.

Între timp, lui Vries îi parveniseră rapoartele de cercetare ale celorlalte sectoare științifice, dar acestea nu-i furnizară decît prea puține elemente care să-l dumirească. Din păcate, cercetătorii nu reușiseră încă descifrarea semnelor înscrise pe minusculele pelicule de film descoperite. Nici studiul preliminar întreprins de echipa de naturaliști și specialiști în științele exacte nu cuprindea vreun rezultat semnificativ pentru el. Orașul ajuns în ruine nu vădea nici un simptom evident de viață. În schimb, continentul verde era caracterizat printr-o vegetație abundentă. De acolo s-a strîns pentru studiu o întreagă colecție de animale, dar puținele mamifere erau rudimentare, nu existau

decît insecte mici, mai ales forme înzestrate cu o carapace rigidă.

Vries își punea toate speranțele în preparatele cerebrale. Luase cu el trei dintre acestea, unul pentru analiză, iar celelalte două pentru o încercare ulterioară de reactivare.

Analiza mieroscopică arătase că straniile tăieturi separau o multitudine de fascicule fine din substanțe albuminoase. Operînd cu migală, Ebb izbutise, într-o intervenție de mare finețe, să le îmbine pe toate una de cealaltă.

Odată ajunși la acest punct al investigației, doritor să obțină un rezultat concludent, Vries solicită comandamentului astronavei sale să-i îngăduie utilizarea instalației electronice centrale. Primi aprobarea necesară.

Deși Vries făcuse toate pregătirile cu cea mai mare discreție, zvonurile despre investigațiile și intențiile sale se răspîndiseră pretutindeni. Curioșii se îmbulzeau în fața ușii laboratorului. E drept, nu-l prea deranjau. N-avea decît să nu-i lase să intre. Cu toate acestea, nu putu să obiecteze nimic atunci cînd comandantul astronavei și ofițerul care răspundea de securitatea ei își exprimară dorința să asiste la experimentul său.

— Înainte de a începe experiența ta — îl întrebă Orh, șeful detașamentelor de siguranță și de luptă —, vreau să știu dacă nu prezintă vreun pericol pentru comunitatea noastră.

Rety, comandantul astronavei, dădu din cap, în semn de aprobare :

— O întrebare foarte îndreptățită !

Vries se afla lîngă radiatorul de rezonanță. Manipula nervos dispozitivul de coordonare al analizorului. Tergiversarea aceasta, cu totul nedorită, îl irita peste măsură.

— Civilizația urbană pe care am descoperit-o nu a ajuns la un nivel prea ridicat de dezvoltare. Se afla cam la începutul evoluției ei și se împotmolise într-un stadiu bine determinat. O asemenea civilizație nu

generează inteligențe superioare. Cunoștințele științifice și tehnice ale acestor făpturi erau destul de reduse. Ce fel de primejdie ar putea deci să ne pîndească ?

— Sînt sigur că-ți amintești de scurtcircuitul din nebuloasa Crabului, spuse Orh, cu o nuanță răutăcioasă și sarcastică în glas.

La asta trebuia să mă aștept ! își zise Vries, furios. Rosti, cu voce tare :

— Scurtcircuitul din creierul electronic nu a fost urmarea acțiunii unei inteligențe superioare, ci a unei inferiorități evidente. Am dat atunci de o făptură demență. Probabilitatea ca un asemenea ghinion să se repete este absolut minimă.

Orh vru să-l contrazică, dar Rety îi făcu semn să se abțină.

— La ce servește atunci acest experiment, de la care nu putem să ne așteptăm la obținerea unor date importante privind civilizația sau tehnica acelor făpturi ?

— Problema importantă care se pune, demnă de toată atenția, este aceea a originii semințiilor raționale din Univers, răspunse Vries. Pot să încep ?

— ...iată o problemă de cea mai mare însemnătate practică, observă Orh ironic.

Comandantul astronavei se retrase cu cîțiva pași și se așeză. Apoi spuse :

— Începe !

Vries verifică reglarea optică, apoi conectă. Un zbîrnîit ușor se auzi dinspre tuburile electronice. Dacă priveai atent imaginea, puteai vedea cum rama cuprinzînd blocul de ceară cu preparatul înainta. E drept, într-un ritm de melc. Și asta era totul.

— Hm ! făcu Rety. Și acum, ce se mai întîmplă ?

Vries oftă.

— Structura memoriei este alcătuită dintr-o rețea de fire albe, șterse, constituind fibrele nervoase, care pornesc de la o serie de fascicule groase ducînd în afară ; în interior, se ramifică în nenumărate fibre minuscule. Aceste conductoare biologice sînt alcătuite

din lanțuri albuminoase, cu un bogat conținut de fosfor. Vehicularea excitațiilor de la o moleculă la alta se realizează prin punți de hidrogen. În cadrul fiecărui proces de transmisie nervoasă, sînt angrenate concomitent și în același mod cam o mie de molecule — desigur pentru a înlătura orișice fel de influențe cuantice neprevăzute.

Rety bombăni din nou :

— Lucrurile astea nu se pot exprima ceva mai limpede, adică, vreau să spun, mai concret... ?

Vries începu să se resemneze cu soarta lui. Îi aruncă o privire lui Ebb și constată mulțumit că acesta nu se lăsa stînjenit de comentarii, continuînd să observe atent indicatoarele care își desfășurau neîntrerupt jocul pe scale și cadrane, acționînd ba ici, ba colo cîte o manetă ; din cînd în cînd, își nota în blocnotes unele cifre.

— Ce este un creier ? continuă Vries. O centrală telefonică automată, mesaje care sosesc, legături care se fac, mesaje care sînt transmise, un depozit de înmagazinare a informațiilor, capabil să răspundă întrebărilor curente. Ce poate să realizeze ? Asta depinde de schema sa de conexiuni, de capacitatea sa de cunoaștere, de amploarea depozitului său de memorizare. Analizorul de rezonanță ne dezvăluie schema de conexiuni. Rezultatele sale le transmite creierului electronic și acolo acționează asupra unui sistem de circuite, care reprezintă întrucîtva o copie mecanică a rețelei nervoase.

— Deci așa concepi mecanismul, spuse Rety. Dar cum explici structura depozitului de memorizare ?

Vries nu-l scăpa pe Ebb din ochi. Acesta tocmai așeza cel de-al doilea recipient sub ramă.

— Fiecare amintire este fixată cu ajutorul unui model — un model alcătuit din molecule excitate. Gradul acestei excitații este stabilit de analizor, care transmite modelul respectiv depozitului de memorizare al automatului nostru electronic. Un amplificator este conectat pe parcurs, întrucît intensitatea vi-

brațiilor provocate de excitații descreşte odată cu timpul.

— În acest caz, de ce ai neapărat nevoie de conexiune şi de procesul comutării ? Nu îți ajunge modelul memorizării ?

Vries răspunse obosit :

— Modelul nu poate fi separat de întreg sistemul de conexiuni.

Tăcură cu toții pentru o vreme. Vries se putu în sfîrşit apropia de aparatele sale. Nu avea mult de făcut. Rama se deplasa acum, măsurînd riguros volumul creierului, de la un element la celălalt.

— Crezi că acești oameni dispuneau şi de maşini electronice automate ? întrebă Orh şi arătă spre cele două mase galbene din recipiente.

— Aparate cu tranzistori, asta da, răspunse Vries. Nu cunoşteau încă conductoarele de grilă pe bază de rețea cristalină.

Încă zece minute şi cel de-al doilea vas ieşi de asemenea din cadru. Ca şi cum cele două organe smulse trecutului ar fi devenit deodată neinteresante, cei patru bărbați aflați în încăpere se întoarseră, parcă la o poruncă, spre instalația electronică, în ale cărei blocuri din cristale de gheață subrăcită fuseseră transferate şi somnolau acum o gîndire şi o cunoaştere străine.

— Acum putem pune în voie întrebări, observă Orh.

— Abia acum vine partea cea mai anevoioasă a experimentului nostru, spuse Vries. Trebuie să introducem curentul în conductoarele de alimentare.

Trecu la tabloul de comandă, acționă mai multe pîrghii şi roti cîteva butoane, observînd în acelaşi timp un microampermetru. La fiecare deplasare a indicatoarelor, intervenea aproape imediat, ca şi cum ar fi ascultat de niște ordine de neînțeles. Nu mai răspunse nici unei întrebări.

— Ce se întîmplă acum ? se interesă Orh, cuprins de nerăbdare.

— În mod normal, explică Ebb, cu voce înăbuşită, ca şi cum ar fi resimțit o adîncă venerație față de o

acțiune sacră, un creier reacționează la excitații exterioare. Acestea vin sub formă de curent electric, prin conductoarele de alimentare. După cum este vorba de o linie sau de alta, organismul are senzații luminoase, auditive, olfactive și așa mai departe. Din păcate, nu știm la care sistem senzorial duc conductoarele de alimentare. Nu știm nici măcar un lucru și mai elementar : care dintre ele servesc receptării și care emiterii. Acum procedăm la testele necesare.

Arătă spre panoul cu aparatele de înregistrare și comandă. Adăugă :

— Fiecare microampermetru urmărește intensitatea curentului pe liniile de aducție și de ieșire.

Vries continua să manipuleze la panoul de comandă. Îl auziră murmurînd :

— Singura explicație trebuie să fie conductoarele care merg în gol.

— Ce vrea să spună ? întrebă Rety.

Din nou cel care răspunse fu Ebb :

— Cercetările noastre au dus la constatarea că unii dintre nervi se termină, se opresc, ca într-o fundătură, într-un conglomerat foarte complex de molecule de albumină ; nu se poate identifica nici o continuare a lor și nici alte fascicule nervoase care să ajungă atît de aproape încît să poată intra în contact cu aceste terminații, influențîndu-le. Cu toate acestea, ele acționează asupra masei cerebrale, ca și cum ar constitui linii de alimentare senzorială cu o influență intensă.

— Ei și ? întrebă Orh.

— Acestea sînt singurele organe de comutare pentru care nu găsim nici un corespondent în creierul nostru electronic. Le-am lăsat pur și simplu la o parte — nu știam în general dacă prezintă vreo importanță. Se pare că au totuși rolul lor.

— Ce importanță ar putea avea ?

— Lucrurile se prezintă în așa fel, ca și cum ele ar aduce în sistem un factor imprevizibil, irațional, ceva aflat în afara cauzalității și certitudinii — să spunem o doză de întîmplare.

— Nu puteți să luați în considerare și un asemenea factor ?

— Am pregătit cîteva scheme în acest scop ; este vorba de o serie de contoare cu scintilații, de tipul celor care înregistrează radiațiile cosmice. Impulsurile intervin însă într-o succesiune cu totul întîmplătoare. Aceste contoare iau locul conglomeratelor complexe din moleculele de albumină despre care v-am vorbit. Sînt legate de sistemul principal prin amplificatoare — întocmai cum le-am găsit în acele preparate.

— Atunci, la naiba, strigă Orh, ce mai așteptați ? Conectați odată drăciile alea !

Vries ascultase cu atenție ultima parte a convorbirii. Părea că vrea să explice ceva, dar la auzul îndemnului precipitat al lui Orh, schimbă o privire rapidă cu asistentul său. „S-o facem !" însemna privirea aceasta, „chiar dacă pe urmă se vor deschide porțile iadului. S-o facem !"

Ebb aduse un șasiu lîngă automat, ridică o parte din peretele său metalic și fixă aparatura pe un soclu. Apoi, timp de cîteva minute, se apucă să fixeze una după alta sîrmele care atîrnau în afară, de șuruburile de bornă prevăzute în acest scop. Încă înainte ca să fi pus la loc capacul instalației automate, banda perforată începu să se deruleze.

Toți patru se repeziră la fîșia care ieșea din aparat, dar Vries o apucă cel dintîi. O lăsă să alunece prin mîna sa, în așa fel încît toți putură să citească cuvintele :

— CE VREȚI DE LA MINE ?

Rety își veni primul în fire.

— Așa ați prevăzut că se vor întîmpla lucrurile ? întrebă el.

— În mod normal, *noi* sîntem cei care punem întrebările, observă Vries.

— Asta-i un experiment afurisit de periculos, zise Orh. Voi veghea ca astfel de lucruri să nu se mai întîmple. Sînt de părere să întrerupem imediat legătura.

— Răspundeți ! ordonă Rety, întorcîndu-se spre Vries și Ebb.

Ebb se așeză la mașina de scris.

— Ce să răspund ?

— Ceva inofensiv, opină Rety.

— Atunci scrie, spuse Vries :

Avem să-ți punem cîteva întrebări cu caracter științific și te rugăm să ne lămurești. Capacitatea memoriei tale este intactă ?

Clapele mașinii de scris ticăiau.

— O mascaradă ridicolă ! mormăi Orh.

După o pauză plină de așteptare, banda perforată începu din nou să curgă :

— MEMORIA — CRED — INTACTĂ — CE VREȚI SĂ ȘTIȚI ?

— Scrie ! ordonă Vries : Seminția ta își are obârșia pe planeta unde te-am găsit pe tine ?

Ebb începu să bată la mașină, dar Orh îl întrerupse :

— Asta-i neghiobie curată ! Dacă ați inoculat automatului nostru o voință străină, măcar convingeți-vă — și cît mai repede — dacă nu a devenit cumva stăpînă pe sistemul electronic. E mult mai important decît să puneți întrebări neroade.

— Orh are dreptate, spuse Rety.

— Și cum să procedăm ? întrebă Ebb.

— Vries s-o facă ! spuse aspru Rety.

Antropologul străbătea neliniștit încăperea. În sfîrșit, se opri :

— Există o soluție simplă.

— Și care anume ?

Banda perforată se puse iarăși în mișcare :

— ÎNTREBAREA RECEPȚIONATĂ INCOMPLET. ROG REPETAȚI.

— Soluția ar fi deconectarea, spuse Vries.

— În acest caz, în ce mod..., începu Rety să vorbească. Dar se opri.

— La naiba zise Ebb.

— Atunci întrerupe odată ! urlă Orh.

— De ce nu o faci chiar tu ? întrebă Rety.

Orh făcu un pas înainte, apoi șovăi și privi înapoi peste umăr.

— Nu cumva s-a mișcat drăcovenia aceea ? întrebă el. Arăta spre un mic cărucior cu scule care, teleghidat prin radio de creierul electronic, repara în mod automat orice fel de defecțiuni mecanice care se iveau în astronavă.

— Absurd ! spuse Rety.

— Să știți că s-a mișcat, observă Ebb. Cred că este într-adevăr cazul să deconectăm.

Întinse mîna...

— Oprește-te ! strigă Orh. Îți poruncesc să te oprești. Ai auzit doar că este primejdios.

Mîna lui Ebb coborî lent. Apoi, brusc, asistentul sări înapoi.

Căruciorul cu scule se pusese în mișcare și se intercalase între el și panoul din față al instalației electronice.

Ebb fremăta de furie :

— Asta a fost ultima ocazie ! Iar noi am ratat-o — și numai datorită nehotărîrii tale !

— Cum îți permiți ! strigă Orh. Să știi că voi...

Rety izbi zgomotos cu pumnul în masă.

— Acum s-a terminat ! Gata ! V-o spun ! Situația este foarte serioasă ! Ce părere ai, Vries : să utilizăm forța sau avem să ne temem, în acest caz, de o reacție primejdioasă ?

— Primejdioasă ? întrebă Vries. Cred că Ebb a avut dreptate. Acum este pur și simplu prea tîrziu.

Cu un gest calm, stăpînit, întinse mîna spre întrerupător...

În aceeași clipă, o nouă bandă perforată, lungă de treizeci de centimetri, ieși din aparat. Rety o înhață imediat :

— ROG NU DECONECTAȚI ! citi el tare.

— Aha ! Se roagă ! exclamă sarcastic Orh.

Vries nu se lăsă abătut de la intenția sa. Mîna lui se apropie de întrerupător...

Un braț metalic prevăzut cu un clește se ridică și i se puse în cale, poruncindu-i parcă să se oprească.

— Spune în sfîrșit ceva ! îi ceru Rety, cu vocea schimbată de tulburare. Ce înseamnă asta ?

— Inteligențele străine s-au trezit, răspunse Vries. Și nu numai în ce privește memoria, ci și inițiativa — la un nivel al capacității de acțiune cum nu am cunoscut niciodată pînă acum. Nu pot să mi-o explic — dar procesul pare legat de agregatul stocastic. Imprevizibilul...

— Nu ești într-un amfiteatru ! strigă Orh. Scutește-ne de prelegerea ta, pe noi ne interesează...

— Situația este clară, interveni Ebb, fără să dea atenție țipetelor și lamentărilor lui Orh. Inteligențele străine s-au trezit și au devenit active. Acesta este un fapt și nu o formulă științifică.

Îl privea pe Orh de sus în jos ; în sfîrșit, acum acesta tăcea.

— S-au conectat în automatul nostru electronic și acum îl controlează, continuă el. Asta este totul.

— Și cărucioarele astea ? vru să afle Rety.

— Se află și ele sub controlul lor — prin radio și teleghidare.

Ebb arătă spre niște sîrme paralele, aflate în apropierea panoului de comandă, la stînga sa.

— Aceasta este antena emițătoare.

— Vries ! spuse comandantul grav. Tu ne-ai vîrît în povestea asta, acum fă tot ce știi ca să scăpăm de belea. Decuplează, dezanclașează, întrerupe legătura, fă cum știi — numai fă-o repede !

Vries mai făcu o tentativă. Se aruncă brusc spre întrerupător... dar cleștele de apucat îi prinse brațul și îl ridică pe antropolog în aer. După o zmucitură zdravănă, Vries aterizează zgomotos pe podea.

Rety alergă la ușă, scutură cît putu de clichetul aflat în poziție verticală, dar dispozitivul magnetic de blocare ținea ușa zăvorîtă. Se repezi la punctul de comandă, ridică receptorul radiotelefonului din furcă — linia era moartă. Izbi cu pumnul în butonul soneriei de alarmă...

— Nu are nici un sens, zise Ebb. Toate legăturile trec prin automat. Ne are în mînă...

Amuți.

Două brațe ale agregatului de reparații se ridicaseră, maxilarele cleștelui mușcară, o cheie pentru

şuruburi se roti şi... întrerupătorul se rostogoli pe podea. Fusese astfel înlăturată cea mai simplă posibilitate de a scoate automatul din funcţiune. Agregatul nu îşi încheiase însă misiunea. Rulă pînă la măsuţa unde Vries îşi efectuase testele sale, ţeava cu mîner a arzătorului de tăiat luă o poziţie orizontală, un arc de scîntei de un albastru deschis se dezlănţui fulgerător. Prin încăpere începu să miroasă a material izolator pîrjolit. ...În peretele lateral, se căscă o gaură mare, cu bordură neagră : schema de conexiuni era distrusă.

Orh alergă la Vries, apucă de ţesătura cafeniescorţoasă a şorţului său şi îl scutură zdravăn :

— Voi, savanţii, cu ideile voastre demente !

Rety îl trase înapoi :

— Problema vinovăţiei o vom cerceta mai tîrziu. În orice caz, sarcina lui Vries, dar şi a ta, este să găsiţi o soluţie !

Orh se apropie de un fotoliu şi se aruncă în el. Tăcea jignit.

— Trebuie să ne înţelegem cu el, spuse Ebb.

— Nici nu se pune problema ! ripostă Rety. N-am ajuns nici pe departe aşa de rău. Se va observa foarte curînd, pe celelalte astronave, că aici ceva nu-i în regulă. La urma urmei, să nu uităm un lucru : nu sîntem singuri !

În acest moment, banda începu din nou să se deruleze :

— VĂ FAC CUNOSCUTE CONDIŢIILE MELE : AVEŢI...

Rety scoase un strigăt răguşit, în care ruşinea se îmbina cu furia. Rupse banda şi o mototoli mai înainte ca cineva să o poată citi. Îşi ieşise din sărite ; mînios, începu să izbească cu pumnii în panoul metalic al instalaţiei electronice.

— Asta nu ne interesează ! Mă auzi ? Condiţiile tale nu ne interesează !

— Doar nu te aude ! spuse Orh, cu un aer de superioritate.

Rety se retrase, umilit.

— Ba aude foarte bine, observă Ebb. Aude și vede cu ajutorul microfonului și a videocaptatorului montate în căruciorul de reparații automate. Dar prea puțin îi pasă.

— Atunci de ce ai dactilografiat întrebările tale ? întrebă Rety.

Ebb ridică din umeri.

— Aude, dar poate că nu înțelege.

Vries nu-și putea desprinde privirea de la aparatajul său de testare.

— Asta ar fi fost o posibilitate... Cîteva impulsuri puternice și...

— Asta *este* o posibilitate ! urlă el.

Și pe urmă, Orh trase.

Fără îndoială că încă pe cînd îl ținea în buzunar, reglase pistolul ionic la intensitatea maximă. Jetul radiației calorice încinse aerul pînă la incandescență. Orh țintise asupra panoului dincolo de care se aflau blocurile de comutare. Fascicolul radiant, alb, nu lovi însă centrul, ci o porțiune laterală a instalației de comandă a astronavei... sau poate că însăși aceasta se deplasase.

Deodată, astronava începu să se balanseze ca o sfîrlează care primise un șoc. Pe urmă, se rupse din rîndurile celorlalte astronave inelare. Forțele centrifuge șerpuiau în valuri deasupra ei, în timp ce vehiculul cosmic era aruncat ca o minge dintr-o parte într-alta, de cîmpurile stabilizatoare. Pe urmă, pierdură cu totul în urma lor escadrila și începură să gonească în spațiu, în direcția unei nebuloase întunecate.

Vries se trezi primul din leșin. Prima privire îi căzu asupra cleștelui căruciorului de reparații. Acesta ținea ațintit spre el pistolul ionic al lui Orh. Un al doilea clește, mai mic, cu un aspect aproape fragil, tocmai se retrăgea. La început, Vries nu îndrăzni să facă nici o mișcare, doar după un timp prinse din nou curaj. Corpul îl durea în mai multe locuri, dar nu părea să aibă nici un os rupt. Se tîrî pînă la Rety și îl examină în grabă.

Comandantul își reveni curînd. Ebb se ridică și el și își pipăi gemînd trupul. Orh însă zăcea imobil : capul lui vădea un cucui enorm.

Vries privi printr-un ochi de geam. Negura creștea pe măsură ce se apropiau de ea.

— Ce-o fi urmărind acolo ? murmură el.

— Acolo e sigur că nu-l poate ajunge nimeni, răspunse Ebb. Vezi cumva alte nave venind spre noi ?

Vries se duse la o altă ferestruică :

— Nu, pînă acum nimic.

— Ce-am putea face ? întrebă Rety.

— Trebuie să fim vicleni, propuse Ebb. Înțelegi ? Să ne prefacem că-i împlinim toate dorințele.

Se așeză la mașina de scris și bătu :

— Regretăm acțiunea nesăbuită a lui Orh. Acceptăm propunerile tale. Du-ne înapoi la flotila noastră cosmică !

Banda perforată porni din nou : — KXLKXL KXLKXL XXLXXK KLXKLX.

Priviră năuci la această șaradă a perforațiilor.

— N-am înțeles, răspunse Ebb.

Aparatul lansă un nou șarpe de hîrtie :

— XKLXKL XKXKLL XXXKKK KXLKXL.

— Automatul nu mai funcționează ! exclamă Ebb.

Rety încercă să fie mai optimist :

— Poate că nici ușa nu mai este blocată !

Se repezi într-acolo, apăsă clichetul — ușa se deschise larg. Se întoarse, agitat, spre ceilalți :

— Repede ! Demontați circuitul stocastic care a provocat toată nenorocirea !

Vries întinse mîna, dar căruciorul de reparații se puse în mișcare spre el, o țeavă metalică se ridică, din arzătorul de tăiat țîșni un arc albastru de descărcare. Vries se îndreptă spre acea parte a panoului pe care pistolul ionic al lui Orh o avariase prin ardere și își aruncă în același timp ochii spre căruciorul de reparații ; acesta nu se mai clintea. Ebb sesiză intenția șefului său. Aduse un ciocan de lipit, sîrmă, o cutie cu tranzistori, rezistențe, condensatori și alte asemenea mărunțișuri.

Rety îi urmărea pe amîndoi neîncrezător :

— Ce faceţi aici ?

— Reparăm instalaţia de pilotaj deteriorată, explică Ebb. Pe urmă trecem la comandă manuală şi ne întoarcem la flotila noastră.

Rety aştepta nerăbdător. Îl stînjenea ceva neobişnuit, straniu, care se adăuga tuturor lucrurilor neobişnuite pe care le implica situaţia în care se aflau. Se uită de jur împrejur — apoi, brusc, îşi dădu seama despre ce era vorba : stelele dispăruseră. Cele două ecrane de televiziune aflate deasupra punctului de pilotaj, dintre care fiecare arăta o jumătate din sfera cerească, erau negre. Ca şi cum cineva ar fi tras o cortină întunecată.

— Mai durează mult ? întrebă el, îngrijorat.

Nu veni nici un răspuns. Dacă s-ar fi întîmplat altădată, s-ar fi revoltat, s-ar fi răstit, dar acum acceptă sfidarea fără să crîcnească. Oare mai sînt eu comandantul ? se întrebă el subit. Pufni într-un rîs amar : comandantul unei nave fără cîrmă, neputincioasă, tîrîtă prin spaţiu de un creier electronic care o răpise. Deodată, înţelese gestul nechibzuit al lui Orh. Se aplecă spre el şi încercă să îl trezească.

Trecuse o jumătate de oră, cînd Vries îşi termină în fine roboteala :

— Acum putem încerca, spuse el simplu.

Se apropie tiptil de punctul de pilotaj. Robotul nu reacţionă în nici un fel. Cu o mişcare febrilă, trase în jos maneta : de la „comandă automată" la „comandă manuală". Apoi întoarse o manivelă : inelul marii astronave se roti cu o sută optzeci de grade în jurul uneia dintre spiţele sale.

— Vries ! răcni Ebb.

Căruciorul-robot se apropia de Vries. Acesta înlemnise. Un braţ metalic îl dădu uşurel la o parte. Un cleşte apucă maneta şi o readuse în poziţia de sus, la „comandă automată". Pe urmă, arzătorul de tăiat şuieră. Maneta căzu la pămînt.

Un „clic", provenit de la un releu, răsună. Ebb se uită în jur, iar Vries se trezi din încremenirea sa. Banda perforată începu să se desfăşoare, dar numai

pentru cîteva clipe, apoi se opri. Grăbit, Ebb smulse hîrtia. Citiră. Era un singur cuvînt :

— MULȚUMESC !

— Ne-a păcălit, șopti Vries, cu glasul stins.

Rety își recîștigase calmul :

— Situația este cu totul ieșită din comun, remarcă el. Ne-a luat pe neprevăzute. Am acționat la întîmplare, dezorganizat. Acum s-a terminat cu improvizațiile...

Banda de hîrtie începu din nou să se scurgă din perforator :

— VĂ FAC CUNOSCUTE CONDIȚIILE MELE : AVEȚI DOUĂZECI DE MINUTE LA DISPOZIȚIE PENTRU A PĂRĂSI NAVA.

— Cu neputință... aici... în nebuloasa asta ! gemu Orh, cu un glas lipsit de orice vlagă.

Un nou capăt al benzii își făcu apariția :

— NU NEGOCIEZ.

— Înțelege spusele noastre ! observă cu gravitate Vries.

— Nu mai avem mult timp, observă Rety. Trebuie să gîndim logic. Ceea ce vom întreprinde acum, trebuie să reușească. E necesar să fie un lucru bine chibzuit. Nici o vorbă ! zise el, ridicînd totodată mîna, cu un gest prin care-l oprea pe Ebb, care tocmai voia să spună ceva. Nu mai zice nimic. Ne ascultă și ne înțelege. Să chibzuim temeinic și apoi să acționăm fără întîrziere.

Are dreptate, se gîndi Ebb, să chibzuim, să acționăm. Dar asta implică o uriașă răspundere...

Rety îi privi pe rînd. Toți tăceau.

Îmi dau seama cum ar trebui să se desfășoare lucrurile, gîndi Ebb. Lăsă ideea să-i hoinărească prin cap, așa cum plimbi o bomboană dintr-o parte într-alta în gură. Dar oare ce știu despre *el* ? Privi îndelung la panoul de comandă, cu cadranele, indicatoarele, lămpițele, manetele și comutatoarele lui. I se părea că vede ce se ascunde dincolo de panou : mai exact, simțea ce se află acolo. Simțea prezența unui lucru cu totul străin, înfricoșător, extrem de periculos — ceva incalculabil și imprevizibil. În minte îi

veniră unele corelații teoretice dintre acțiune energică și întîmplare, dar alungă aceste gînduri — pentru mai tîrziu, dacă va mai exista cu totul un mai tîrziu. Acum ar trebui să știe cum gîndește și cum acționează „acela", dar în această privință Ebb se considera cu totul ignorant. Nu știa nici el, nici colegii săi — poate că nici făptura aceea nu știa. Aceasta era componenta imprevizibilă, irațională.

Deci nu avea de luptat numai împotriva unei inteligențe superioare, a unei voințe superioare, ci și împotriva unui lucru asupra căruia nu exista în esență nici o certitudine, cel mult o probabilitate — deci împotriva întîmplării.

Știa prea bine cu cîtă promptitudine putea să reacționeze mecanismul căruciorului. Nimic din ce era mecanic nu era apt să se sustragă inerției reacției. Evaluă cu grijă distanța. Aici se afla el, acolo era căruciorul, dincolo se găsea antena. Cel puțin în această privință, certitudinea era deplină...

Dar ce se va întîmpla oare după aceea ? Tainica făptură avea să fie lipsită de servitorul ei docil, va fi stingherită în ce privește capacitatea vizuală și auditivă, limitată în acțiune — dar nu va fi nicidecum oarbă, nici surdă și nici lipsită de apărare. Cu toate acestea, confruntarea va ajunge din nou la egalitate, iar o altă șansă nu exista.

Ebb făcu un salt, se aruncă spre panoul instalației, se înălță pînă la brațele antenei, de care erau legați roboții de reparații prin palpatorii imateriali ai cîmpurilor de vibrații electromagnetice, apucă de sîrme ca de coardele unei harfe și se lăsă apoi să cadă cu toată greutatea trupului său.

Căruciorul-robot începu să ruleze, dar apoi rămase, fără veste, ca pietrificat.

— Ce ai făcut cu... ? începu Rety să-întrebe, însă se opri la mijlocul frazei.

— Am reușit ! jubila Ebb.

E drept, întrerupătorul principal era tăiat și circuitul de testare fusese distrus, dar nimic nu era acum mai simplu decît să îndepărtezi panoul și... O sălbatică bucurie anticipatoare îl cuprindea. Va dis-

truge tot ce îl stînjenea. Se şi vedea smulgînd izolaţiile, sfărîmînd blocurile de cristal, scormonind zănatec printre sîrme... Luă de pe poliţă un ciocan...

Şi, fără să ştie cum, ajunse pe podea, întins cît era de lung, parcă pironit de ea cu cercuri de oţel. Capul îi vuia, apăsarea din piept îi expulza spasmodic răsuflarea, sîngele şerpuia greoi, anevoie, prin vine, ca o masă plastică vîscoasă, inima îi palpita nebună. Întreaga navă inelară devenise un uriaş carusel, un sinistru leagăn al morţii, cuprins într-un vîrtej lugubru, o roată diabolică scăpată de sub orice control. Viteza de rotaţie a inelului crescuse la paroxism şi îl auzeau scrîşnind din toate încheieturile. Forţa centrifugă depăşea orice închipuire. O simţeau în ei, ca o povară de neîndurat.

— Nerodule ! gemu Rety. Ce-ai făcut ? Ce-ai... ?

— Acum... cărucioarele... sînt scoase din funcţiune, icni Ebb. Nu mai stau... în calea noastră. Putem... scoate din funcţiune şi... automatul !

— Fă-o atunci ! zbieră Orh.

Ebb se tîrî ca o broască pe podea. La fiecare mişcare, avea senzaţia că-şi va pierde cunoştinţa. Mîna sa atinse în sfîrşit ciocanul, dar nu izbuti să-l ridice. Abia izbuti să-şi dezlipească propria mînă de podea, cu preţul unor eforturi care îi dădură bătăi puternice de inimă şi-l făcură să tremure tot. Ciocanul devenise parcă de plumb, avea acum multe zeci de kilograme, nu se lăsa clintit nici măcar cu un centimetru, ba nici măcar tras sau împins din locul unde se afla.

— Imbecilule ! zbieră iar Orh.

Sughiţa şi făcea spume la gură :

— Imbecili ce sînteţi ! Imbecili !

— Ne predăm ! suspină din greu Rety. Termină, făptură necunoscută, doar am spus că ne predăm !

Vries şopti ceva, dar ceilalţi nu înţeleseră decît crîmpeie din spusele sale :

— ...nu mai... poate să ne audă... Noi înşine ne-am lipsit... de posibilitatea...

— Priviţi ! zise Rety, buimăcit în deznădejdea sa.

Unul dintre ecranele de televiziune prinsese din nou viață. Negurii fără sfîrșit îi luase locul o lumină portocalie, unduitoare, care se concentra ba într-un loc, ba într-altul, în reflexe tari, violente. Era asemenea unei imagini de incendiu oglindită de valuri dese și repezi. Pe urmă, deodată, totul începu să se clatine, să oscileze, în sfîrșit, se prăbuși...

Bolovani și stînci nenumărate, frînturi de un alb orbitor, venite de cine știe unde, goneau ca niște fulgere prin Cosmos. Aveau contururi aspre, dințate, și erau aureolate de inele multicolore. Mănunchiuri de raze scînteietoare arătau ca niște șuvițe de păr ridicate măciucă...

Încă o dată totul începu să se clatine, să oscileze... Din nou portocaliul invadă ecranul : incandescent, arzător, în spirale de foc, ploi de scîntei, flăcări...

În spaima mută care-i cuprinsese pe toți, răsunau, cu o precizie exasperantă, clicurile releului, semnale scurte, metalice, indiferente parcă la zbuciumul oamenilor. Serpentina benzii perforate zumzăia fără încetare. Hîrtia se scurgea mereu și atîrna măturînd podeaua, încordată ca un lanț de fier.

Cel mai aproape era Rety. Cu un gest deznădăjduit, întinse mîna spre șarpele alb, încolăcit. Încercă, sfîngaci, să îl apuce...

— Ce mai vrea ? gemu Ebb.

Pe bandă erau imprimate cîteva cuvinte, care se repetau la nesfîrșit :

— ULTIMA MEA OFERTĂ. REPARAȚI ANTENA. APOI PĂRĂSIȚI NAVA. ULTIMA MEA OFERTĂ...

Pe ecran apăruse o spirală galactică, dar nu o spirală bătrînă de miliarde de ani, pașnică, ci o spirală din gaz ionizat, un nor de plasmă în rotire vertiginoasă — o galaxie aflată într-un stadiu primar, supraîncărcată cu energie explozivă. Unul dintre brațele spiralei se afla în plină expansiune, părea că vrea să-i cuprindă în cleștele său, se scufundau în el. În jurul lor, zburau învîrtejite frînturi incandescente de materie, cele dintîi specimene de materie compactă într-un haos neînfrînat, imponderabile, agi-

tîndu-se fără încetare, ca o amibă pe lamela microscopului. Şi temperatura începu să urce — încet, dar continuu.

— O să ardem ! se lamentă Orh. Faceţi ceva !... Vă rog... Rety !... Tu trebuie... să găseşti o ieşire... Vries... Ebb... Voi ştiţi doar...

— Ţine-ţi gura ! şuieră Rety, răsuflînd tot mai greu.

Gîfîind, şopti :

— Vries... Ebb... Cum putem... să îi transmitem...?

Trupul de grăsan al lui Ebb era cel mai vulnerabil faţă de forţa centrifugă, dar tot el era cel mai tînăr şi avea resursele fizice cele mai mari. Vuietul surd din capul său fu sfîşiat de un semnal strident de alarmă : era voinţa de a trăi, groaza de eternitatea goală şi nesfîrşită. Stăpînindu-şi cu eforturi supraomeneşti durerea din mădulare, nesocotind convulsiile inimii sale, se tîrî pe podea, asemenea strămoşilor săi din regnul animal, cu mult mai anevoie decît ei, dar cu şi mai multă îndîrjire, izvorîtă din aceeaşi voinţă nedesluşită care îmboldeşte şi viermele şi furnica. Cel mai neînsemnat nit bătut sub pardoseală, care se ridica în calea sa, era pentru el un munte ; o fisură între două inele de plastic reprezenta o prăpastie care trebuia trecută şi biruită. Pe urmă, vîrful degetelor sale atinse în sfîrşit piciorul măsuţei pe care se afla maşina de scris. Mîna sa, parcă o făptură aparte, însufleţită de o voinţă proprie, se cramponă de măsuţă, înaintă tot mai sus, zvîcnind şi smucindu-se spasmodic ; în salturi infime, sacadate, milimetru cu milimetru se căţăra parcă pe o frînghie alunecoasă, trăgînd în urma sa povara imensă a braţului. Ajunse în sfîrşit la bordura mesei, trecu peste ea...

Era la capătul puterilor. O slăbiciune cumplită îl buimăci, transmiţîndu-i-se de la cap prin trup, degetele se contractară dureros, unghiile se înfipseră în carne. Dacă reacţia de scurtcircuit fizic a spasmului nu i-ar fi venit în ajutor, mîna lui ar fi căzut acum înapoi... Dar mîna rezistă, într-un moment de supremă concentrare.

Ebb știa că de un scris cu lovituri precis țintite ale degetelor nici nu putea fi vorba. Adunîndu-și întreaga forță spirituală și fizică de care era capabil, ridică brațul cît putu de sus și lăsă apoi degetele, larg desfăcute, să cadă, și apoi să alunece la întîmplare pe clapele mașinii de scris...

Nu mai găsi apoi nici un punct de sprijin și ultima rămășiță a forței sale pieri... Brațul izbi neputincios pardoseala.

O strădanie fără nici un rost...

Fără rost ?

Oare nu se schimba ceva în încăpere ? Nu se rupeau parcă mii de fire încordate ? Nu slăbise puțin strînsoarea cătușelor încleștate de forța centrifugă ?

Strădania sa nu fusese zadarnică...

E drept, rotația navei inelare nu se încetinise pînă la nivelul normal, dar scăzuse vizibil. Deși ametit, Vries izbuti să se ridice pe jumătate și se tîrî, sprijinindu-se în genunchi și în coate pînă la mașina de scris, lîngă care zăcea Ebb, cu ochii închiși. Vries izbuti să rămînă în genunchi, lîngă masă. Degetele sale loviră greoi în clape :

— De acord !

Forța centrifugă îi eliberă aproape cu totul din strînsoarea cătușelor ei. Vries aduse sîrmă, ciocanul de lipit și un clește. Apoi întinse firele antenei și făcu legăturile necesare. Căruciorul de reparații zvîcni, legătura radio era restabilită. Îndepliniseră condiția pusă. Capitulaseră astfel, fără condiții, în fața unei forțe care le era net superioară.

Banda perforată porni din nou :

— COBORÎȚI !

— Dar... strigă Rety.

— COBORÎȚI IMEDIAT. NE APROPIEM DE CENTRUL VÎRTEJULUI CU UN MILION DE KILOMETRI PE MINUT.

— Sîntem pierduți ! bîigui Orh.

— Trebuie să plecăm, strigă Rety. E ultima noastră șansă !

Alergă spre uşă. Era deschisă. Ridică receptorul radiotelefonului. Nu mai era mut : semnalele obişnuite răsunară.

— Alarmă de gradul întîi ! strigă el. Pregătiţi-vă pentru părăsirea astronavei !

Apăsă pe butonul roşu :

— Alarmă !

Operaţia fusese studiată şi exersată de nenumărate ori. Totul funcţiona cu precizia unui automat perfect. O navă de salvare după alta ţîşnea ca o torpilă din conducta de lansare. Treizeci şi doi de membri ai echipajului se îngrămădiseră în opt mici nave cilindrice, destinate în mod obişnuit pentru a cuprinde două persoane, dar care în caz de pericol puteau lua patru oameni la bord. Fiecare ambarcaţiune era înzestrată cu o baterie chimică, cu un generator de aer şi un altul de apă, cu concentrate alimentare. Dar oare va rezista izolaţia dogorii excesive, incendiare, ale cărei manifestări le zăriseră pe ecrane ?

Fiecare dintre naufragiaţi a trăit în acelaşi fel acest moment. Apoi a venit surpriza incredibilă : aruncat în spaţiu, privirea sa nu a întîlnit cerul incandescent... ci obişnuitul cer calm, presărat cu stele, al nesfîrşitei lor călătorii.

Nu forţa, ci spiritul îi învinsese — fuseseră victimele propriei lor panici. Cum se întîmplase oare ? Astronava inelară, condusă de celălalt, se rotea liniştită deasupra lor. Cînd şi ultima ambarcaţiune fusese proiectată în Cosmos, gigantul îşi schimbă direcţia de zbor şi se avîntă în infinitatea spaţiului.

2 Spuma albă, crengile negre

Roşul înota într-un ocean de alb. Cernelurile colorate se repezeau una într-alta, se amestecau, se dizolvau şi iarăşi se contopeau. Orizontul dansa. Înaintea lui — văluri nenumărate. Şi nimic nu exista în afara acestui roşu şi a acestui alb.

Eric privea cu ochii ţintă înaintea sa. Simţea o apăsare nedesluşită în abdomen. Ochii îl dureau. Era conştient că se holba la priveliştea aceasta şi în acelaşi timp simţea că îi era rău. Coborî pleoapele peste globul ocular uscat şi apăsă cu degetul mare şi cu arătătorul rădăcina nasului. Deschise din nou ochii...

Roşul tot mai plutea în alb. Culorile tot mai unduiau. Dar vălurile dispărură, se volatilizară, dispărură cu totul. Linia de separaţie mai oscila încă, dar agitaţia confuză şi dezordonată se topea tot mai mult într-o mişcare calmă şi egală a valurilor. Ritmul ei era ritmul inimii lui Eriç. Iar acum, întreg orizontul se ivi ca o uriaşă spărtură.

Eric stătea în picioare, pe platforma de metal. Înaintea sa, metalul se arcuia, formînd o balustradă. Dincolo de ea, se întindea o masă lichidă, de consistenţa unui aluat, la suprafaţa căreia se tîrau, din vreme în vreme, valuri leneşe, surprinzător de lente. La o depărtare nedefinită, între boltă şi orizont, o bandă neagră se întindea spre stînga şi spre dreapta.

— Reciful de corali, răsună o voce în apropierea lui. Creşte tot mai mult.

Eric se scutură parcă de ceva. Era ferm convins că nu dormise şi cu toate acestea căuta o explicaţie pentru realitatea şi prezentul aflate dincolo de acel prag, pragul unde gîndurile se prefac în visuri. Încercă să pătrundă în ungherele ascunse ale gîndurilor sale,

așa cum pipăi în întuneric ca să dai de clanța unei uși. Scotoci prin toate compartimentele creierului său, așa cum scormonește orbul într-o încăpere goală ca să descopere cheia.

Se apropie amețit de parapet. Masa aceea lucioasă, moale, mălăiață se înălța și cobora neînduplecată, mașinală, în uniformitatea ritmului ei. Dreptunghiul cenușiu, pe care abia îl putea cuprinde cu ochii, devenea ba mai mare, ba mai mic.

— Mi-e frică ! spuse vocea de lîngă el.

Șalupa. Da, ambarcațiunea se afla aici. Iar el găsise cheia. Aici era șalupa — dincolo, bancul de corali.

— Du-te singur, dacă insiști. Eu rămîn aici.

Starea aceasta de veghe și-o construia folosind elementele ei componente ca niște cărămizi. Se afla pe platforma stației. Sus se roteau antenele radiogoniometrice și oglinzile parabolice. Sîrmele atîrnau de piloni, ca o urzeală.

— Nu mă urc cu nici un preț în șalupă, înțelegi ?

Racheta se înălța undeva, lateral. O vedea ieșind impunătoare din emulsia lăptoasă, încremenită, imobilă, încătușată de cîmpul magnetic generat de bara colectoare din turn. Lîngă Eric, pe picioarele sale subțiri, articulate, de păianjen, se afla corpul sferic al lui Euclid, al cărui ochi compus, bombat, ieșit puternic în relief, privea inexpresiv — în același timp în toate direcțiile.

— Vorbește odată, neghiobule ! Spune în fine ceva !

Cel care îl zgîlțîia pe Eric de umeri era Sid Rosselino. El însuși era Eric Frost. Se afla pe cea de a patra planetă a stelei Heyse II, din zona cea mai apropiată a constelației Leului, undeva în pustietatea nesfîrșită a spațiului. Și undeva, în aceeași pustietate nesfîrșită, se afla Soarele, se afla Pămîntul.

Ultimele văluri căzură sfîșiate. Stătea încovoiat, ca și cum l-ar fi apăsat o greutate imensă.

Se ridică. Avea o misiune importantă.

— Rămîi liniștit, mititelule ! spuse el.

Privi spre fața oacheșă, în care străluceau atît de vii ochii negri ; în ei, scăpăra acum spaima. Tovarășul său era îmbrăcat într-o salopetă cenușie, cu fermoarul deschis în dreptul pieptului. Mîinile păroase ale lui Sid trăgeau de fermoar, ca și cum costumul i-ar fi devenit deodată prea îngust. Și de data aceasta, Eric știa ce are de făcut. Doar în cel mai ascuns ungher al craniului său persista o licărire a unui lucru de neînțeles, presupunerea a ceva absurd, care în nici un fel și sub nici o formă nu se putea împăca cu faptele.

— Liniștește-te, Sid ! îl îndemnă el.

Ochii lui erau din nou pironiți asupra dungii negre care se zărea în depărtare. I se părea că, în intervalul restrîns de timp care se scursese de cînd o privise pentru ultima dată, aceasta se înălțase și se apropiase întrucîtva de el — o brazdă neagră, într-o extensiune pronunțată, la hotarele infinitului.

— Rămîi aici, în orice caz este mai bine ca unul dintre noi să rămînă aici. Pe Euclid îl iau cu mine.

Sid încetă să tragă de fermoar. Mîna lui atîrna acum ca paralizată. Euclid, robotul, nici nu mișca. Loviturile lente, tărăgănate ale valurilor produceau zgomote guturale, plescăiau greoi, acolo jos unde turnul se cufunda în lichid. Se auzeau parcă șoaptele straniii care umpleau aerul cald, sufocant, din care emana o gargariseală respingătoare, ca un fel de produs secundar, inutil și nedorit. Simțeai prezența a ceva viu în aerul aproape consistent de dens, în laptele emulsiei și în abisurile invizibile aflate dedesubtul ei, ca și cum, din toate aceste lucruri ar fi crescut ceva, care se zbătea și se amplifica neîncetat, se întindea din toate încheieturile, oftînd și gemînd în același timp. Cîteodată, acel ceva zgîria și rîcîia — și atunci turnul de veghe înregistra o ușoară vibrație.

Amorțeala lui Sid făcuse acum loc surescitării, pusă în slujba unei rîvne nemaipomenite :

— Fii atent ! Auzi ? Nu părăsi în nici un caz șalupa. Și, bineînțeles, ia cu tine pistolul radiant !

Alergă în încăpere și i-l aduse.

— Ține-te riguros de prescripții ! Știi doar că primejdia e mare.

Eric surîse observînd acest zel, ivit atît de precipitat.

— Euclid, ce-ai mai aflat despre bancul de corali ? întrebă el.

Robotul rămăsese tot imobil, dar vocea sa inexpresivă se făcu îndată auzită :

— Distanța pînă la punctul cel mai apropiat este de șapte virgulă trei unu șase, plus minus zero virgulă zero zero cinci kilometri ; înălțimea deasupra nivelului lichidului atinge în medie doisprezece virgulă trei, plus minus zero virgulă trei metri ; abaterea medie la limita dinspre noi a recifului reprezintă unu virgulă șapte metri ; spectrul luminii reflectate îl voi arăta acum pe ecran.

O secțiune precis circumscrisă, pătrată, din corpul său împărțit în inele licări și în acest cadru apăru linia șerpuitoare, sinuoasă, neregulată a diagramei intensitate-frecvență.

— Ce puncte de reper pentru compoziție ai stabilit ?

— Șaizeci și unu virgulă patru, plus minus...

Eric se uită la ceasul de mînă :

— Te rog, numai valorile cele mai probabile !

Vocea din difuzor amuți — apoi se făcu din nou auzită. Suna însă altfel decît înainte, alterată cu o nuanță infimă. Secunda dintre punctul unde vechea frază fusese întreruptă și punctul unde începea fraza de răspuns fusese determinată electronic de procesul de anclanșare provocat, dar Eric nu putu să nu sesizeze în această pauză, care oprise vremelnic cursul vorbirii robotului printr-un act arbitrar, un indiciu neîndoielnic al reprobării acestuia.

— Șaizeci și unu virgulă patru siliciu, șaptesprezece virgulă zero sulf, trei virgulă zero hidrogen, doi virgulă opt carbon, zero virgulă opt mangan, zero...

— Cum este alcătuită această masă ?

Eric avea senzația comiterii unei nedreptăți cînd întrerupea fluxul cuvintelor ; cu toate acestea, simțea o stranie satisfacție distructivă procedînd astfel.

— Componenta principală a substanței posedă o rețea ionică dublă, centrată pe suprafața cubică. Spre deosebire de aceasta, cea de a doua componentă este...

— Te rog, macrostructura !

Din nou, aceeași scurtă și semnificativă întrerupere. Apoi :

— Substanța este multiplu ramificată, inegal distribuită în spațiul pe care-l ocupă, cu o suprafață lipsită de vîrfuri și muchii tăioase.

— E vorba de un organism viu ?

Robotul nu răspunse la întrebare.

— Este vorba de o formațiune pe bază de carbon sau de siliciu, de tipul structurilor vii cunoscute ?

— Nu.

— Mai există lucruri de altă natură în masa neagră ?

— Interiorul nu îmi este accesibil ; la suprafață, nu am observat nimic care să indice o natură diferită.

— Atunci vino odată, catîr îndărătnic ce ești !

Eric arse o palmă trupului metalic, care se bomba sferic, neted și lucios :

— Ia să vedem noi ce se întîmplă pe acolo.

Nici un răspuns nu veni și Eric se întoarse spre Sid.

— Dacă în două ore nu sînt înapoi, încerci să intri în legătură cu centrala.

Sid deveni iar nervos :

— La naiba ! Să-mi faci tu mie asta ! N-ai dreptul. La naiba — cum plec eu de aici dacă se întîmplă ca... ?

— Să știi că ălora nu prea le pasă dacă mai trebuie să trimită o expediție.

Doi oameni și un robot. Reprezentau cel de al treilea echipaj care avea misiunea să cerceteze această planetă devenită brusc activă. Primele două nu se mai întorseseră din acțiune.

— Mă înțelegi ? Mi-e frică ! strigă Sid cînd Eric începu să coboare treptele. Recunosc mi-e frică !

— Fii liniştit, mititelule ! spuse Eric.

Apropie şalupa de un mal şi urcă în ambarcaţiune. Robotul îl urmă cu agilitate de insectă. Motorul începu să duduie. Lichidul spumega ca un albuş pus la mixer. În spatele lor, rămînea o urmă largă, asemenea unui şuvoi flocos. Sfere goale, cu pereţii extrem de subţiri, ca într-un joc al baloanelor de săpun, mii de ochi tulburi de iepuri de casă, cu pupile roşii, care se agitau fără rost deasupra valurilor domoale ale lichidului. Această învolburare tulbure coborî ca o perdea în faţa lui Sid, care îşi cramponase mîinile de parapet şi privea cu ochii larg deschişi în urma lor.

Albul scălda şalupa din toate părţile, părea că vrea să-i absoarbă pe amîndoi în el. Roşul ardea mocnit, fără flacără, deasupra ; centrul său incandescent migrase spre dreapta. Albul provenea de la miriade de minuscule bile gelatinoase care se agitau în apă. Roşul era strălucirea soarelui Heyse II, care se prelingea de dincolo de orizont. Se deplasa orizontal tot mai departe, deoarece staţiunea automată de supraveghere se afla la Polul Nord al planetei. Era iarnă, desigur, dacă se poate vorbi de anotimpuri în acest climat destul de uniform, care cunoştea prea puţine schimbări.

— Temperatura ? întrebă Eric, dar după o clipă întrerupse chiar el procesul de comutare, precizînd plictisit : Renunţ. De fapt — e tot una.

Simţea aerul călduţ, neobişnuit de uscat, al curentului produs de înaintarea şalupei, mîngîindu-i tîmplele. N-avea acum nevoie de Euclid. Se îndrepta spre strania formaţiune, a cărei ieşire la suprafaţă, din nesfîrşitul pustiu lichid, fusese semnalată cu un an în urmă de staţia automată. Se afla pe planeta care pînă acum devorase două echipe de cercetători. Un ordin îl călăuzea. Visul se retrăsese într-o ascunzătoare cu totul uitată a cugetului său.

Peretele negru părea să iasă din mare. Blocul acesta uniform se descompunea în crengi întunecate şi, între ele, spaţii şi mai întunecate. Grosimile crengilor variau între aceea a unui antebraţ vînjos şi

aceea a unui trunchi de copac enorm dintr-un codru secular. Crăcile se încovrigau şi se desfăceau, se despicau şi se îmbinau iar. Se terminau în capete boante, crengi răzleţe sau altele apropiate aducînd ca formă cu nişte furci.

Adesea, crăcile se încolăceau, formau spirale, se înfăşurau una în jurul celeilalte. În alte locuri, se căscau goluri depăşind un stat de om, asemenea unor portaluri ducînd spre sanctuarele unor culte înfricoşătoare.

Mişcarea valurilor era slabă. Robotul semnală apropierea recifului. Eric schimbă direcţia şalupei şi parcurse cîtva timp un traseu paralel cu peretele. Opri apoi motorul şi lăsă ambarcaţiunea să înainteze de-a dreptul spre zid, cu o viteză din ce în ce mai redusă. Se urcă pe provă, se propti de peretele navei şi se aplecă, în aşa fel încît să amortizeze şocul. Scruta cu o atenţie încordată formaţiunea pe care o botezaseră, datorită aspectului ei exterior, recif de corali. Ştia că putea să se încreadă în Euclid ; cu toate acestea, nu reuşi să-şi stăpînească bătaia neliniştită a inimii.

Înaintea lui dansau perne de spumă. Pînă departe, sus, uneori atîrnînd deasupra apei, se înălţa peretele. Acolo unde ieşea din apă, se năşteau adevăraţi munţi de balonaşe. Eric văzu cum crengile vin spre el, observă cum lichidul se înălţa brusc, cuprinzînd trunchiurile, ramurile şi crăcile, cum pe urmă se retrăgea, aproape împotriva voinţei sale, despărţindu-se atunci în nenumărate pîrîiaşe, care se subţiau văzînd cu ochii, pentru ca, pînă la urmă, să dispară cu totul. Eric apucă de o ramură groasă, deşi contactul îi produse un simţămînt de neliniştе şi dezgust. Se sprijini pe trunchi, îi ceru robotului un odgon de aluminiu şi prinse capătul acestuia dedesubtul unei crăcane. Materialul constituind încrengătura era umed, moale şi surprinzător de cald.

Luă arma. O simţi tare şi rece, ceea ce contribuia ca să-l calmeze. Ascultă foarte atent, se ridică în picioare, sări peste bordura şalupei. Robotul îl urmă

imperturbabil. Eric îl invidie pentru o clipă, gîndindu-se la insensibilitatea lui.

Trase din nou cu urechea, deşi ştia prea bine că organele auditive ale lui Euclid erau cu mult mai fine decît ale sale. Clipocitul valurilor care izbeau trunchiurile şi crengile ajungea la el multiplicat de ecou, dar în acelaşi timp estompat.

— Observi ceva primejdios ? întrebă el.

Nu primi nici un răspuns.

Se căţără prevăzător, pînă ce ajunse la o deschizătură. Pătrunse înăuntru. Nu era întuneric : o ambianţă de amurg. Nu avea nevoie de lanternă, iar robotul nu avea desigur nici el nevoie de vreo luminaţie specială.

Interiorul formaţiunii aducea cu o coroană de copac — însă cu deosebirea că acolo crengile nu şerpuiau îmbinîndu-se inelar ca aci. Eric avu nevoie atît de mîini cît şi de picioare pentru a se deplasa, iar robotul utiliză şi el cele trei braţe şi cele trei picioare ale sale. Se ofereau multe direcţii pentru a străbate mai departe, găuri prin hăţişul de crengi care deschideau culoare orizontale, dar şi altele care porneau în sus şi în jos. Eric o porni de-a dreptul înainte, spre interior.

Îl mai scîrbea şi acum orice atingere de crengile negre şi călduţe. Pretutindeni era ud ; chiar şi acolo unde picăturile de lichid împroşcate şi spuma în clăbuci a mării nu ajungeau. Picături albe lipicioase atîrnau de crengile încovoiate în jos, îi cădeau pe mîini şi se prelingeau pe piele, pătrunzînd în mîneci. Altele se aşezau mai întîi pe materialul din care era făcut costumul său, pentru ca apoi să se infiltreze treptat prin el, în interior.

Suprafaţa pe care călca era netedă şi lucioasă, nu odată gheata îi luneca sau cleştele degetelor sale, agăţate efemer de un punct de sprijin sau de altul, cădea în gol.

Deodată, în faţa lui începu să se ridice, răsucindu-se şi şerpuind, ceva. Încet, asemenea curgerii unui ulei vîscos, creşcu şi se ramifică, pînă ce luă înfăţişarea unui trident bont şi închise culoarul spre

care tocmai se îndrepta Eric. Arăta ca o mînă schiloadă sau ca o furcă, poruncindu-i parcă să se oprească.

Eric se opri, observînd, pîndind, gata să sară, în mijlocul rădăcinilor întunecate care se încrucișau prin spațiu, în mijlocul acestui recif alcătuit din mase de siliciu diforme, în mijlocul bancului din materia devenită autonomă. Dar oare devenise cu adevărat autonomă ? Era oare vorba de moleculele gelatinei silicioase, care se polimerizau prefăcîndu-se în asemenea arbori bizari, cristalini ? Sau poate că în spatele maselor care se înălțau se ascundea o inteligență, o voință, o forță ?

Descoperise în sfîrșit cum creștea reciful. Cînd aici, cînd dincolo, din timp în timp, lipsite de o ordine vizibilă și legi precise, brațe negre își înălțau formele strîmbe în aer, într-o progresie lentă, cu o conștiință greoaie a scopului urmărit, fără să anticipeze nimic și fără să tatoneze terenul, parcă conduse numai de regulile unei demente geometrii liniare. Dacă exista o regulă certă, era numai aceea că vlăstarele tinere creșteau întotdeauna în spațiile goale. Dacă exista o regulă, aceasta nu era o regulă pămîntească. Eric se puse din nou în mișcare.

— Dacă trecerea pe acest culoar ne va fi barată, ne întoarcem înapoi pe la suprafață — spuse el, mai mult pentru sine decît pentru taciturnul său însoțitor.

Robotul nu reacționă în nici un fel.

...ne întoarcem înapoi pe la suprafață, se gîndi din nou Eric. Ne întoarcem ? Cine știe dacă se vor întoarce. Această structură nu era nicidecum inofensivă, o dovedea dispariția fără urmă a echipajelor anterioare. Oare formațiunea stranie aducea cu sine primejdia, reprezenta o capcană, un labirint fatal — sau era doar un simptom, o consecință, un fenomen secundar ?

Eric patina pe crengile lucii, moi, îndoliate. Încerca să-și reprezinte propria imagine, înaintînd prin rizomul supradimensionat, alături de însoțitorul său impasibil și străin de neamul omenesc, ur-

mărit de dorințele și spaimele, nu tocmai dezinteresate, ale tovarășului său de echipă, rămas lîngă turn. Își reprezentă imensitatea pustie a Cosmosului și în ea firicelul de praf al stelei Heyse II, în sfîrșit particula infimă, acest nimic al planetei numărul patru : un nimic marcat de tara unei excrescențe negre, parazitare ; tocmai acolo se afla el însuși, cu misiunea și cu neputința sa. Și iarăși ceva din el refuză să ia fantasticul acesta drept realitate. Dar adevărul era că vedea, auzea, mirosea, gusta, pipăia și gîndea ; iar ceea ce vezi și auzi, miroși și guști, pipăi și simți este fără îndoială adevărat.

Zece minute, douăzeci de minute... la dreapta, la stînga, drept înainte... în sus, în jos, orizontal. De mult nu mai știa dacă răzbătuse departe, în adîncul acestui peisaj de mărăcinișuri spectrale, sau dacă parcursese o traiectorie circulară, și poate că trecuse pentru a nu știu cîta oară prin același loc. Drumul său se asemăna cu o scară imensă, compusă dintr-un număr nesfîrșit de trepte, desfășurată departe în spațiu și ale cărei fușcele se încurcaseră între ele. Cînd calea sa îl ducea sus, pînă la suprafață, atunci ochiul său zărea, cît putea să cuprindă din priveliștea moartă, doar capetele teșite ale coralilor silicioși — o întindere enormă de pădure văzută de la înălțimea coroanelor arborilor. Dar era o pădure din care lipsea clătinarea frunzelor, zumzăitul albinelor, zborul fluturilor, unde vîntul nu bătea și crengile nu se legănau. Pe urmă, cobora din nou în desișul brațelor negre, căci porunca glăsuia să caute obîrșia „coralilor", a acestor corali care pur și simplu săltaseră și apoi dărîmaseră toate turnurile de observație aflate în preajma ecuatorului, iar acum amenințau și ultimul bastion, cel din zona polară.

El și robotul reacționară în aceeași clipă.

— Pulsații calorice, anunță Euclid.

Eric nu spuse nimic. Scoase doar arma.

Ajunseseră într-un luminiș, un loc în care trunchiurile coraliere nu dispăreau, dar se răriseră considerabil. Procesul de ramificare era mai slab, doar foarte sus ramurile și crengile ajungeau să se des-

fășoare pe orizontală, formînd un fel de acoperiș discontinuu, cu mari goluri. Priveliștea avea o vagă asemănare cu o grotă de stalactite și stalagmite, susținută de coloane care o străbăteau vertical. Firește că nici aici acoperișul nu era destul de compact pentru a opri cu totul lumina să se infiltreze. Domnea un amurg uniform, sărac în strălucire, dar și în umbre.

În mijlocul vălmășagului de trunchiuri silicioase care se înălțau, s-ar putea spune pe solul acelui loc, ședea, cu picioarele încrucișate, un copil. Un pui de om, un băiat, să fi avut trei sau patru ani, cu o față rotundă, ochi mari, de un albastru profund, un năsuc cîrn, buze răsfrînte care exprimau îmbufnarea. Se juca cu un obiect pe care nu izbutiră să-l identifice.

Eric respiră adînc și o ultimă suflare a sa se prefăcu într-o fluierătură. Lăsă jos pistolul radiant. Copilul se ridică și îl privi uimit...

Nu avea nici o secundă de pierdut pentru a lua o hotărîre. Nu exista nici o îndoială în această privință. Pentru el, un copil era ceea ce era pentru toți oamenii, ceva neputincios, înduioșător, care are nevoie de ocrotire. Ceva neprimejdios. Dar tocmai acest lucru îl intriga. Ochii albaștri, năsucul cîrn, buzele pline și roșii. Acesta nu era numai un chip de copil. Era și o imagine pe care o purtăm pretutindeni cu noi. Era o păpușă, o maimuțică, un ursuleț de pluș.

Și, în afară de aceasta, mai existau și prescripții foarte riguroase.

Eric ridică pistolul radiant și trase.

Capetele crengilor deveniră incandescente. Mai întîi roșii, apoi albe. Un nor de praf începu să se rotească într-un vîrtej nebun, cuprinse imaginea copilului și aceasta se spulberă. Ultimii pieriră ochii întunecați, larg deschiși.

— Făpturi prin apropiere ? Unde anume ? întrebă Eric.

— Șaizeci de metri distanță. Altitudine zero deasupra oglinzii lichidului. Indic direcția.

Unul dintre brațele robotului se ridică și se întinse. Arăta de-a lungul spațiului boltit în care se aflau.

— Du-mă înapoi, dar în așa fel încît să nu ajung în apropierea acelor făpturi ! Raportează tot timpul despre emisiunile de radiații provenind de la ele !

Robotul se puse în mișcare. Mergea tocmai în ritmul care-i îngăduia lui Eric să se țină după el. În același timp, vorbea :

— Pulsația între șaizeci virgulă trei și șaizeci și doi virgulă șapte. Centrul emisiunii la o distanță de șaizeci și trei de metri. Înălțimea aceeași. Direcția constantă. Detectat un al doilea centru. Pulsația între șaizeci virgulă doi și șaizeci virgulă șapte. Distanța șaizeci și șapte virgulă unu. Înălțimea zero față de oglinda apei.

În timp ce înainta tot mai departe cu ajutorul a două brațe și trei picioare, cel de al treilea braț arăta mereu în aceeași direcție.

— Cel dintîi centru. Fluctuația pulsației constantă. Depărtarea șaizeci și unu de metri. Înălțimea constantă. Direcția schimbată. Indic direcția.

Brațul i se deplasă cu un unghi neînsemnat.

— Al doilea centru. Recepția temporar întreruptă. Fluctuația pulsației...

Eric nu mai era atent decît la distanțele indicate. Evita cu deosebită grijă să se grăbească, pentru a nu-și irosi puterile înainte de vreme. Încercă să imite mișcările bine calculate ale însoțitorului său, care economiseau de minune energia.

Acum ar fi avut nevoie să aibă lîngă el un robot energetic și nu un biet roboțel de informații, destinat detectării, cum era Euclid ! Ar fi putut atunci provoca formarea unui cîmp de protecție, ar fi putut să construiască o centură ionică sau să ridice și să mențină o barieră de radiații. Energia poate fi doar folosită și împotriva unor făpturi inteligente.

— ...înălțimea constantă. Direcția constantă. Centrul al doilea. Pulsația între cincizeci și nouă virgulă opt și șaizeci și trei virgulă zero. Distanța patruzeci și nouă metri. Înălțimea...

Eric trebui să urce, pentru a trece peste o seamă de desișuri alcătuite de împletitura neagră. Era atent la fiecare pas și de cîte ori apuca ceva, o făcea cu deosebită grijă. Îl urma pe Euclid, care se angajase acum într-un pasaj cu aspect de coridor, coborînd lin. Un braț se ridică în fața lui, reuși să se strecoare lateral... Privi înapoi. Oare creșterea coralilor nu se intensificase ? Nu era cumva confruntat de o forță nevăzută, care îi ridica obstacole în cale ? Din nou, în fața ochilor lui se înălță un vlăstar proaspăt, neted și alunecos, a cărui dezvoltare rapidă și maleabilă nu semăna cu nimic din ce cunoscuse pe Pămînt...

Eric îl izbi cu piciorul, apucă cu amîndouă mîinile vlăstarul, ca și cum ar fi vrut să sugrume un om de beregată, dar o forță covîrșitoare îi descleștă, jucîndu-se, degetele, și le dădu la o parte, ca și cum ar fi fost de vată.

— Ne blochează drumul ! strigă Eric. Ar trebui să ieșim la suprafață...

Robotul tăcu pentru cîteva clipe. Apoi răspunse :

— Aici ne mai sînt deschise cîteva drumuri. Sus am înainta prea lent.

Alte două vlăstare se iviră dintr-o parte.

— În sus ! Ți-o spun. Sus, la suprafață ! Imediat !

Sfera segmentată, cu creierul ei electronic, cu rețeaua de sîrme care se substituise sistemului circulator al omului, cu pielea ei metalică, cu membrele ei de oțel și cu ochiul său compus, se tîra imperturbabilă mai departe, strecurîndu-se printre trunchiuri, de la ramură la ramură, de la furcă la furcă ; înaintînd, nu utiliza nici o trecere prea îngustă, prin care să nu se poată strecura și Eric. Această siguranță constituia un reazem și pentru Eric, care își recîștigă stăpînirea de sine ; acum îi era rușine, deși nimeni nu observase slăbiciunea sa, nimeni față de care ar fi trebuit să se simtă prost.

— Primul centru. Pulsația între șaizeci virgulă zero și șaizeci și doi virgulă nouă. Distanța cincizeci și doi de metri. Înălțimea constantă...

Pînă acum, nimic nu-l vătămase direct, şi era chiar problematic dacă creşterea mai rapidă a trunchiurilor coraliere avea vreo legătură cu el — dacă nu era cu totul o închipuire. Totuşi, Eric era înzestrat cu un simţ autocritic suficient pentru a şti că retragerea sa nu era determinată numai de prescripţiile oficiale, şi, înainte de toate, că mai era ceva care îl îndemna să procedeze în acest fel. Nu era numai teama de inteligenţe necunoscute, ci şi teama de ceea ce era dator să facă dacă ar fi fost prins. Nici un om nu trebuie să cadă în mîinile unei forţe străine !

— Cine şi-ar fi închipuit aşa ceva ? se adresă el robotului, deşi era convins că acesta nici nu va lua în seamă vorbăria lui. Cine-ar fi putut să-şi imagineze că aici sînt amestecate făpturi raţionale ?

Şi vorbi mai departe, cu el însuşi, cu Euclid — sau poate că nu făcea decît să gîndească :

— Este explicabil că predecesorii noştri au dispărut. Cum este cu putinţă să trimiţi într-o asemenea acţiune grupuri de trei împotriva unei forţe inteligente ? Într-un asemenea caz, nici un fel de aspersiune radioactivă nu ajută, după cum nici otrăvirea apei nu poate fi de vreun folos. Ce putem face împotriva unei forţe străine care...

Înaintea lui se tîra robotul, care în acelaşi timp vorbea cu el. Efortul se făcea tot mai mult simţit la Eric. Gîfîia, iar umezeala lipicioasă care se infiltrase din exterior pînă la trupul său se amesteca din ce în ce mai mult cu sudoarea sa.

— ...Distanţa douăzeci şi doi de metri...

Nu reţinu decît acest crîmpei din comunicările robotului, dar îl izbi ca o lovitură de bici. Abia acum începea primejdia.

— ...al treilea centru detectat...

— ...Pulsaţia între patruzeci şi cinci virgulă cinci şi şaizeci virgulă trei...

Braţul care arăta direcţia se roti cu aproape o sută şaizeci de grade.

Abia acum începea primejdia şi Eric observă cu mirare că devenea mai calm. Îl asculta cu atenţie pe

Euclid ; se convinse că robotul acționa, ca întotdeauna, judicios. Niciodată nu ezita, niciodată nu făcea cale-ntoarsă și dacă se întîmpla să înainteze aparent în direcția greșită, spre urmăritori, atunci era de presupus că traseul va face o curbă amplă și această presupunere nu era niciodată dezmințită. Robotul dispunea de mijloace de orientare diferite de cele optice. Spectrul electromagnetic, de la căldură și pînă la domeniul razelor Röntgen, îi stătea la dispoziție pentru orientare.

— ...Depărtarea optsprezece metri...

— ...Depărtarea doisprezece metri...

Pe nesimțite, Euclid acceleră mersul. Eric abia mai reușea să se țină după el. Nu mai îi era posibil să calculeze precis dinainte fiecare pas pe care se încumeta să-l facă, aluneca destul de des, genunchii și gamba începură să-i sîngereze : își concentră toate forțele, își făcu vînt peste crăpături ale terenului, înaintă în salturi mici, căzu, sări...

Robotul nu vădea nici urmă de oboseală. Picioarele sale de păianjen pășeau sigur, proptindu-se ca niște picioroange, cu regularitatea unor ace de ceasornic, iar informațiile sale continuau să parvină neîntrerupt, netulburate de nimic. În ele nu vibra nici o teamă și nici o speranță, nici o îngrijorare și nici o compasiune. În automate nu se implantează nici teamă și nici speranță, nici îngrijorare și nici compasiune. Eric zorea, clătinîndu-se, în urma lui. O furie neputincioasă îl scutura, asemenea unor friguri. Răsuflarea îi devenise un șuierat și între suflurile ei repezite își slobozea imprecațiile mînioase, revărsîndu-le asupra robotului :

— Gunoi ce ești ! strigă el. Bestie ! Canalie ! Nu pricepi că sînt în spatele nostru ? Aștia te descompun în cîteva sîrmulițe și șuruburi ! N-ai înțeles asta, imbecilule ? Atunci s-a zis cu tine, așa cum s-a zis și cu mine ! Înspăimîntă-te, bestie, obosește odată, cazi, sîngerează... Bestie ce ești... !

Deodată, robotul se opri. Eric îl împinse, pe urmă îl apucă și îl zgîlțîi :

— Ce s-a întîmplat ? Nu cumva faci pe jignitul ?

Euclid continua să comunice rezultatele măsurătorilor sale. Vocea care răzbătea din difuzor pătrundea ca un fluid străin în urechea lui Eric, care vuia acum de bătaia spasmodică a sîngelui.

— ...Distanţa constantă. Direcţia constantă...

Robotul îşi strînsese două dintre braţele sale. Eric privea ţintă la cel de al treilea. Acesta arăta drept în jos.

— ...Înălţimea constantă. Direcţia constantă... Al treilea centru. Fluctuaţia pulsaţiei constantă. Distanţa constantă...

— Euclid, spuse Eric încet, ne-au ajuns cumva ? Nu-i aşa că se află exact dedesubtul nostru ?

— Indic direcţia, răspunse robotul. Braţul său rămase imobil. Ca şi cum ar fi aşteptat ceva. Eric se holbă la el. Datele nu se mai schimbau.

...Eric se trezi deodată într-un spaţiu fără conţinut şi fără timp. Nu exista nimic constant şi nimic care să se schimbe. Se afla suspendat, fără nici un punct de sprijin, în singurătate şi în gol, prizonier al unei clipe nesfîrşite. Nu exista decît gîndirea lui şi întrebarea care se rostogolea ca un tunet în ea...

Atunci se hotărî şi strania paralizie dispăru.

— Euclid, zise Eric, condu-mă la şalupă. Dar dacă cobori doar cu un metru mai jos decît trebuie, te prefac într-un morman de tinichea !

Robotul porni, Eric după el.

— Pînă acum avem noroc, bătrînul meu prieten, spuse Eric. După cum vezi, ei nu părăsesc apa.

Culoarele crepusculare prin care treceau erau goale, ca atunci, în momentul aparent infinit de îndepărtat, cînd Eric şi Euclid pătrunseseră în recif. Lumina mată umplea ceţoasă spaţiul, fără o obîrşie vădită ; era stearpă şi vagă, ca o masă difuză, un nor, o boare, o abureală moartă. Întunericul în schimb era animat de o viaţă tainică. Ieşea din nenumărate găuri, deschideri, fisuri, crăpături, prăpăstii, guri de puţuri şi abisuri. Bezna însufleţită se ridica din ele, aproape materializată, corporală, exalînd emanaţiile

ei putride, însoțite de zgomote, foșnete, bolboroseli, gemete, scîncete, cîteodată trosnituri și bubuituri. Eric sfredelea cu privirea hăurile fără fund peste care săltau țopăind picioarele sale, vedea gheare și ciocuri, smocuri de păr ridicate și ciufulite, coarne, boturi căscate, ochi fosforescenți. Dar toate acestea nu erau decît năluciri plăsmuite de fantezia sa.

Pe urmă, printre trunchiurile coralifere se zări o geană de lumină. Un cerc sclipitor venea spre ei, spuma mării se ridica flocoasă — ajunseseră la marginea recifului de corali ! Strălucirea zilei îl izbi pe Eric orbitor, amețindu-l. Cînd reuși în sfîrșit să deschidă ochii, zări patru pete cenușii care zăceau pe trunchiurile coralifere, patru grămăjoare obscure și informe — dar tot atît de tulburătoare ca urletele sinistre ale unor sirene de alarmă.

— Mai sînt aici ? întrebă Eric.

— Înălțimea zero. Distanța doisprezece metri.

— Iar acolo — arătă spre petele cenușii — nici o vietate ?

— Nimic.

Eric coborî terenul accidentat și desfășură legăturile, în care se aflau și costumele de protecție. Ceva metalic căzu atunci de acolo, sări zăngănind pe o cracă, făcu un salt mai departe, zornăind, răsunînd strident, tot mai jos, apoi tot mai încet, pînă ce plescăi, lovind apa care-l înghiți. Urmă o tăcere adîncă.

Eric ținea în mîinile sale îmbrăcămintea camarazilor pieriți, salopetele de protecție, toate după același model, lenjeria și — înfășurate în acestea — patru pistoale radiante, patru ceasornice, patru lanterne și trei ecusoane : trei cartele de identificare perforate.

Băgă micile plăci perforate în buzunar. Tîlharii aștia ! Scoase arma și trase la întîmplare, fără rost, în apă, pînă ce aburul fierbinte care se formă acolo îl lovi în față.

— Distanța se modifică, răsună glasul lui Euclid. Primul centru. Paisprezece metri. Șaisprezece. Opt-

sprezece... Al doilea centru. Douăzeci. Douăzeci și patru... Centrul al treilea. Treizeci. Treizeci și patru...

— Se retrag ! strigă Eric. Tirul meu a folosit ! Cine și-ar fi închipuit așa ceva ! Haide, băiete ! Jos în barcă !

Mai descărcă de cîteva ori pistolul radiant în apă. Coborîră. Șalupa mai era acolo, însă deplasată oblic, cu prova ieșită bine din apă. Punctul de care prinseseră odgonul se deplasase cu cel puțin trei metri în sus, antrenînd și ambarcațiunea. Eric tăie cablul metalic cu un fascicul radiant al armei sale și șalupa căzu cu un plescăit în elementul ei. Eric sări în ea. Robotul mai zăbovi un moment, așteptînd ca nava să se apropie mai mult de malul silicios ; un pas al picioarelor sale articulate îl aduse apoi și pe el în vehicul.

Eric porni cu toată viteza. Pereteie negru al bancului de corali se îndepărta de ei. Înaintea lor, în depărtare, se profila, suplu și mărunt, dar constituind nu mai puțin punctul central al interesului și dorului lui Eric din acel moment, turnul de observație, cu antenele sale care se roteau fără încetare. Abia atunci observă el pe panoul de comandă al șalupei un obiect care nu se aflase mai înainte acolo : era cea de a patra cartelă perforată, ecusonul metalic de identificare, acel ceva, pe atunci neînțeles, căzut în apă la desfășurarea costumelor de protecție...

Turnul de observație avea o înălțime totală de șaizeci de metri, dar numai cincisprezece metri din el se ridicau deasupra lichidului lăptos. Construcția sa era cît se poate de simplă : un pilon de duraluminiu, cu un diametru de șase metri, care fusese cufundat treizeci și cinci de metri în apă, iar apoi introdus în fundul stîncos al mării și cimentat termoplastic. La cinci metri deasupra nivelului lichidului, metalul era străbătut de un sistem stelar de contrafișe. Acesta reprezenta elementul de susținere al platformei cabinei, care se prelungea și în afara turnului, pe o rampă exterioară. Era întreruptă, într-un singur punct, de o ușă-ghilotină, de la care porneau trepte,

coborînd pînă la cinci metri sub nivelul obișnuit al apei, unde se terminau orb.

Inelul unui parapet forma împrejmuirea.

Jumătate din spațiul încăperii era ocupat de emițător, de agregatul amplificator și de bariera spinorială, în timp ce cealaltă jumătate era goală. O ușă glisantă, comandată magnetic, făcea legătura cu rampa exterioară. Un cablu gros asigura accesul în etajul superior. Acolo erau montate instrumentele de măsură, care înregistrau condițiile fizice ale zonei înconjurătoare și transmiteau orice eveniment neprevăzut — de pildă o creștere bruscă a radioactivității, o intensificare a radiațiilor, fenomene tectonice importante, ca și schimbări ale aspectului general al peisajului și ambianței ; înainte de toate, pulsațiile electrice și calorice, caracteristice formelor de viață organică bazate pe carbon și pe siliciu.

Întreg spațiul cosmic care intrase în raza de investigație a Pămîntului era împînzit de astfel de stațiuni automate. Cele mai multe se aflau pe planete nelocuite și completau observațiile sateliților artificiali de supraveghere. Cîteva fuseseră montate și în zone sărace în oameni ale unor planete populate, altele pe stelele reci.

Acest sistem permitea guvernului central să aibă în orice moment o viziune de ansamblu asupra tărîmurilor cosmice care îl interesau. Se dovedise pe deplin la înălțimea tuturor așteptărilor. E drept, cele mai multe schimbări transmise se refereau la fenomene geologice și biologice de mică anvergură și importanță, dar în cîteva cazuri comunicările atraseseră la timp atenția asupra unor procese îngrijorătoare, de pildă asupra dezvoltării progresive a unor formațiuni pe bază de acid silicic, dotate cu rațiune, în Sixta I sau asupra invaziei unor pseudoscorpioni în spațiul Schmidt VII.

Pînă acum, Eric Frost nu avusese de a face decît cu cazuri absolut inofensive. Acum însă era vorba de o situație gravă, iar situațiile grave cereau măsuri excepționale.

...Eric îl dădu la o parte pe Sid, care îl asalta cu întrebări și intră în camera de emisie. Apăsă pe clapa de alarmă și așteptă.

Sid intră și el, agitat, în cabină. Robotul păși pe urmele lui, apoi se duse la priză pentru a se încărca cu electricitate.

— Vorbește odată ! Ce înseamnă toate astea ? insistă Sid.

— Aici Paula Xaver Paula, răsună excesiv de puternic o voce în difuzor.

Eric reglă potențiometrul, reducînd volumul sonor.

— Aici Paula Xaver Paula. Chemăm pe Henric doi linie patru linie douăzeci și patru. Henric doi linie patru linie douăzeci și patru. Îl rugăm să răspundă !

Eric se apropie de microfon și apăsă pe clapa de contact vocal :

— Aici Henric doi linie patru linie douăzeci și patru. Atenție ! Alarmă de gradul doi. Am nevoie să-mi stabiliți legătura prin hiperreleu. Vă rog, dați-mi legătura cu centrala turnurilor de supraveghere. Așteptăm. Sfîrșitul comunicării.

Lăsă clapa să revină în poziția inițială și ieși afară.

— Singerezi, Eric ! strigă Sid. Vino în astronavă, să te bandajez.

Îl apucă pe Eric de mînecă și-l trase după el. Ocoliră turnul și ajunseră acolo unde racheta se afla ancorată în bara magnetică. Urcară pe scara care atîrna în afară și intrară prin deschizătura ușii, pătrunzînd în principala încăpere a micului vehicul, al cărui diametru nu trecea de trei metri.

Eric se lăsă în voia lui Sid. Ca o reacție față de ceea ce trăise, se simți copleșit de o indiferență paralizantă. Avea simțămîntul că energia sa era acum complet epuizată, rezerva lui de forță sleită ; pînă și ultima fărîmă de voință îl părăsise. I se părea că este o păpușă de cauciuc, o parodie ridicolă a propriei sale ființe. Unicul sentiment care îi rămăsese, era un efluviu imperceptibil de uimire, care înconjura tot ceea ce trăise cu puțină vreme în urmă. Nu avea antrenament în ce privește eroismul și nici nu era caracte-

rizat printr-un orgoliu nemăsurat. Nu făptuise nimic extraordinar și dealtfel considera că nici în trecut nu se autodepășise vreodată. Nu se socotea în stare să înfrunte și să biruie o situație excepțională.

O durere acută îl făcu să tresară violent. Parcă cineva i-ar fi smuls pielea de pe genunchi. Pe urmă, resimți efectul binefăcător al soluției antiseptice și calmante cu care Sid îi spăla rana.

— Unde te-ai ales cu asta ? întrebă Sid.

Ceva îl încurajase să se țină tare, să nu se lase, ceva se petrecuse cu el și îl covîrșise, un lucru pe care nu îl cunoscuse încă. Ce fusese oare ? Supunere sau voința supraviețuirii, lașitate sau curaj ? Fusese ceva obișnuit — doar neexperimentat pînă atunci — sau ceva bizar, înfricoșător, un lucru îmbucurător sau dimpotrivă, ceva rău ? Cunoștea acțiunea roboților care înfruntaseră cohortele de pseudoscorpioni Amok, străpunseseră bariera de gheață a silicizilor, izbutind să-i scoată pe naufragiați din mijlocul jeturilor de foc și al exploziilor. Numai că el nu era un robot !

Stratul de albumină al materialului plastic al pansamentului, lichidul care se solidifica în aer, cu ajutorul căruia Sid obturase zgîrieturile și jupuiturile sale, se așternuse ocrotitor pe rănile trupului său.

Am procedat oare bine ? se întreba el. Am avut, e drept, succes. Am reușit să obțin cel mai bun rezultat în raport cu situația dată. Nu am fost nevoit să distrug informația obținută, ci am salvat-o. Acum spațiul este cutreierat de impulsuri electromagnetice, șerpi lungi de mulți kilometri, alcătuiți din forțe care vibrează, care aleargă în toate direcțiile, zburînd paralel și ciocnindu-se, întregi stele din fulgere invizibile, țîșnind din antenele a nenumărate stațiuni. Așa va fi un timp, pînă ce vor găsi acel hiperreleu, care va proiecta în nesfîrșitul spațiu interstelar informațiile mele. Într-adevăr, am avut succes, se gîndi el încă o dată. Dar oare numai atunci cînd procedezi just ai succes ? Iar cînd ai avut succes, înseamnă într-adevăr că ai procedat just ?

— Acum totul este în regulă, bătrîne ! spuse Sid.

În timpul aventurii sale, nu avusese timp să chibzuiască. Acționase fără să gîndească prea mult și prea riguros. Oare dacă procedase greșit — era cu putință să fie pedepsit ?

— Sid, întrebă el, am greșit oare cu ceva ?

Își reaminti toate întîmplările și i le istorisi. Apoi întrebă iar :

— Am greșit cu ceva ?

Sid tresări înspăimîntat :

— Dacă ai greșit ceva ? gemu el. Ai comis o nebunie, auzi ? Întoarcerea asta a ta a fost o nebunie curată. Și mai ești, pe deasupra, mîndru că ai reușit să scapi de acolo ! De unde știi că nu ți-au analizat de mult creierul ? Poate că sînt de acum pe drum spre supraecluză !

— Dar să știi că am impresia, adică nu cred că ei...

— Ai tot felul de impresii ! ricană Sid sarcastic.

Peste măsură de agitat, îndreptă degetul arătător spre Eric, ca și cum ar fi vrut să-l sfredelească :

— Dealtfel, ce vrei să raportezi centralei ? Te-ai gîndit bine ce o să le spui ?

Eric murmură ceva de neînțeles.

— Știi ce-ar trebui să fac ? Eu sînt cel care ar trebui să raportez lucrurile !

— De asta mă ocup singur, spuse Eric.

— Nu fi imbecil, doar n-o să te denunț. Crezi cumva că vreau să-mi sap singur groapa ?

— Crezi într-adevăr că...

— Dacă primesc ordin să te împușc, înseamnă că rămîn țintuit locului aici. E doar nevoie de doi oameni la start ! Nu ne rămîne nimic altceva de făcut decît...

— ...decît ?

— ...să o ștergem amîndoi cît mai repede. Cunosc o planetă destul de apropiată, în doi ani putem fi acolo și ne dăm frumos la fund. Noi amîndoi o să...

Se opri brusc. Tot parcurgînd agitat încăperea, ajunsese tocmai la ușă. Zări o umbră, un cerc întunecat, proiectat pe peretele dinăuntru, de un alb strălucitor, al turnului.

— Hiperreleul este liber, spuse Euclid.

...Eric se trezi deodată într-un spațiu fără conținut și fără timp. Nu exista nimic constant și nimic care să se schimbe. Se afla suspendat, fără nici un punct de sprijin, în singurătate și în gol, prizonier al unei clipe nesfîrșite. Nu exista decît gîndirea lui și întrebarea care se rostogolea, ca un tunet, în ea...

Atunci se hotărî și strania paralizie dispăru.

Eric se ridică opintindu-se de pe taburet și se uită la tovarășul său.

— Totul e-n ordine, mititelule ! spuse el.

Trecu în încăperea de radioemisie. Clapa de contact vocal era apăsată, în așteptarea lui. Robotul se înghesui lîngă el. În urma lor, sosi și Sid, care se rezemă de perete.

— Aici Eric Frost, aflat pe planeta a patra a stelei Heyse II, turnul de observație numărul douăzeci și patru. Am găsit indicii ale prezenței unor făpturi raționale străine.

Pînă la venirea răspunsului trecură douăsprezece secunde. Distanța pînă la releu și de la releu la Pămînt măsura trei milioane virgulă șase kilometri. Între acestea se aflau intervale de spațiu colosale, unde se intercalau însă punți de hiperspațiu.

— Aici centrala, sectorul Cezar nouă. Raportează asupra împrejurărilor în care ai făcut descoperirea.

— Eu, Eric Frost, am pătruns în reciful coralier a cărui apariție din mare fusese semnalată de stația de observație. Eu — și robotul de informații. Într-un luminiș, am zărit un copil. Conform prescripțiilor, am tras imediat asupra lui. Nu putea fi vorba de un corp real, ci mai curînd de o proiecție spațială. Dealtfel, nici robotul nu l-a semnalat. În schimb, a detectat prezența unor pulsații calorice, tipice organismelor, la o distanță de circa cincizeci de metri, undeva în spatele copilului. După descărcarea armei, nu s-a mai văzut nimic din copil, în schimb pulsațiile au început treptat să se apropie. Am reușit să scap, împreună cu robotul.

— Cum era imaginea băiatului : limpede sau confuză ? În alb-negru sau colorată ? A dispărut instantaneu după împușcătură sau treptat ?

Eric se uită la Euclid, care se afla acolo, nemișcat, lîngă pupitrul de comandă. Euclid știe tot ceea ce știu și eu, se gîndi el. Știe chiar mai mult.

— Imaginea era limpede și era colorată. După ce am tras, a dispărut în norul produs de descărcătură.

— Mai ai ceva de menționat ?

— Aduc la cunoștință că Sid Rosselino a încercat să mă convingă la o evadare de la locul misiunii noastre.

În spatele lui Eric, Sid îngăima frînturi de fraze deznădăjduite :

— Eric... m-ai... Cum ai putut.... să faci așa ceva! Pentru numele... lui Dumnezeu... Cum ai putut să mă...

— Liniște, mititelule ! spuse Eric. Luă o poziție care-i îngăduia să-i poată vedea pe amîndoi, pe Sid și pe robot.

Pauza dură din nou douăsprezece minute.

— Eric Frost și Sid Rosselino să se îndrepte fără întîrziere, cu racheta lor, spre steaua Smirnikoff, prezentîndu-se acolo poliției portuare. Sfîrșitul comunicării.

În difuzor se auzi o pocnitură — apoi urmă tăcerea. Eric decuplă emițătorul. Rămase imobil, în picioare, în aceeași poziție ca mai înainte. Sid pălise, buzele îi zvîcneau, ochii lui erau și mai întunecați decît altădată. Ochiul compus al lui Euclid sticlea.

Eric scoase pistolul radiant. Chipul său avea rigiditatea unei măști. Nimeni nu știa că strîngea din dinți cu toată puterea — un clește de oțel. Își stăpînea cu greu mușchii picioarelor, încordîndu-i la maximum, pentru ca genunchii să nu se înmoaie. Eroismul nu-i în nici un caz de mine ! își spuse el.

Ridică arma și o duse la ochi. Fără grabă, concentrat, trase cocoșul. Un șuierat ușor, incandescența portocalie și apoi albă, robotul apăru pentru o clipă învăluit într-o mantie de catifea purpurie, apoi picioarele lui de păianjen se frînseră ca niște bețe de

chibrituri, sfera căzu pe pardoseală cu o bubuitură surdă. Cîteva segmente inelare se desprinseră unul de celălalt şi se rostogoliră prin încăpere...

Şuieratul se stinsese. O masă zbîrcită, turtită, zdrobită, arsă, fumegîndă zăcea pe pămînt, băşici viscoase creşteau şi se spărgeau cu pocnituri uşoare. Funcţionarea lui Euclid încetase.

Sid rămăsese lipit de perete. Ţinea mîinile cu degetele larg desfăcute înaintea sa, ca şi cum ar fi vrut să se apere de ceva. Eric pipăi ţeava armei, ca să se convingă dacă metalul mai era fierbinte. Apoi îl vîrî la loc în teacă.

— Nu-mi plac spionii. Nici măcar cei făcuţi din tinichea şi sîrmă. Hai, vino, mititelule ! adăugă el, văzînd că Sid tot nu se clinteşte.

Fu pur şi simplu nevoit să-l împingă înaintea sa, prin uşa care ducea afară din turn. Soarele cel roşu, aflat sub orizont, se mai deplasase între timp cu o bucată spre dreapta, valurile albe spumegau ca întotdeauna, dar acolo unde altădată se zărea o dungă neagră, acum se ridicase un munte întreg.

Privelişte a îl trezi pe Sid la realitate. Începură să alerge de-a lungul rampei circulare şi atunci observă că mersul lui se îngreuiase, ca şi cum ar fi trebuit să opună rezistenţă unei poveri considerabile. Trebuiră să urce, căci turnul îşi pierduse verticalitatea, era acum înclinat. Un proces general de ridicare se afla în curs. Peste puţine ceasuri, turnul avea să fie răsturnat şi totodată expulzat din fundaţia sa. Ultima porţiune a mării va dispare, iar reciful de corali va acoperi atunci întreaga planetă.

Rampa fu cuprinsă de trepidaţii; turnul se cutremura şi gemea, prins parcă în muşcătura necruţătoare a unui gigant. Ajunseră în partea unde era aşezată astronava lor — mai bine zis acolo unde ea se afla acum suspendată. Şi aici acţionase peretele negru, deşi se afla ceva mai departe decît în alte locuri.

Sid se repezi la agregatele motoarelor şi le puse în funcţiune. Zumzăitul de albină al miliardelor de impulsuri ionice se făcu îndată auzit, dezlănţuit de

electronii care intrau în coliziune cu atomi de cesiu. Se forma plasma și temperatura acesteia începu repede să crească.

Eric trase scara și închise ușa, blocînd-o magnetic. Apoi se întoarse spre calculatorul electronic și introduse datele pentru start. De turn nu mai avea de ce să-i pese și de aceea renunță la întreaga procedură care se obișnuia la părăsirea unei asemenea construcții.

Trecuseră opt minute, cînd Sid strigă :

— Temperatura critică a fost atinsă !

— Bine, vino ! Pornim.

Se întinseră amîndoi în fotoliile de contrapresiune. Ca pilot, Eric introduse cartela sa perforată în fanta demarorului și apăsă pe starter. Timp de o secundă nu se întîmplă nimic. Apoi, masele de cauciuc spumos pe care se aflau începură să se agite și să se înalțe în coloane, asemenea unor jeturi eruptive. Nimic nu mai atenuă pe urmă accelerația, simțiră cum propria lor greutate crește, mai mult, tot mai mult, pînă ce mădularele lor deveniră mai grele decît plumbul, iar inerția îi încătușa cu invizibile benzi de cauciuc în fotoliile lor.

— Cum ai ajuns la concluzia că robotul ne spionează ? întrebă Sid.

Cuvintele sale erau rostite cu glas scăzut, întretăiate, căci fiecare suflu al respirației îl durea. Eric răspunse, la rîndul său, anevoie.

— Nu ți-a sărit nimic în ochi ? Bărbatul care a preluat comunicarea mea vorbea de un *băiat* asupra căruia trăsesem. Eu am menționat tot timpul doar un *copil*, niciodată un *băiat*. Sînt sigur că a stat mai înainte de vorbă cu Euclid.

— De ce m-ai denunțat ? Era în vreun fel necesar ?

— Da ! Robotul a apărut în rachetă tocmai cînd tu vorbeai despre evadarea noastră. Și auzul lui era excelent.

— Într-adevăr — dar nu mai avea cînd să transmită acest lucru.

— Asta nu am putut ști. În decursul întregii convorbiri, s-a aflat lîngă mine. Ar fi fost destul să-și transpună întreaga comunicare în domeniul ultrasunetelor și putea s-o transmită fără ca noi să auzim nimic. Microfonul transformă vibrațiile ultrasonore tot atît de bine în unde electromagnetice ca și vibrațiile sonore. Mai mult, Euclid putea să vorbească — dacă pot să numesc așa limbajul ultrasonor — în același timp cînd vorbeam și eu. Dacă centrala este reglată corespunzător, comunicarea lui a putut fi apoi detașată de a mea și audiată separat. Mai există și alte căi...

— Dar n-ar fi trebuit să mă...

— Nu era indispensabil, dar foarte oportun. Dacă n-aș fi făcut acest lucru, ne-am fi trezit curînd cu o patrulă foarte incomodă pe urmele noastre. Acum însă, te asigur că sînt convinși că am pornit, disciplinați și cuminți, spre Smirnikoff.

Eric mai domoli influxul de energie și presiunea scăzu. Cei doi tovarăși se apropiară de ecran și îndreptară obiectivul spre planeta pe care o părăsiseră cu puțină vreme în urmă. Acum nu mai era decît un glob negru, avînd în zona centrală o mică pată albă. Un văl ușor, roșcat, din atomi de cesiu excitați, atenua precizia contururilor. Aveau impresia că negrul era pe cale să înghită și să sufoace totul, invadînd și ultima insuliță. Lumina roșcată, care străbătea de dincolo de marginea discului, deveni tot mai puternică, pînă ce soarele Heyse II se ridică încetul cu încetul în cîmpul vizual. Acum apăru o fîșie incandescentă, mai întîi acolo unde se arătase mai înainte bordura roșcată ; se extinse treptat, pînă ce cuprinse tot conturul planetei, împresurînd-o cu o aureolă de o strălucire orbitoare. Și pe măsură ce planeta de care se îndepărtau se micșora, lumina roșie se amplifica tot mai mult, invadînd negrul suprafeței, pînă ce păru să înghită cu totul întunecimea corpului ceresc.

Sid Rosselino jubila, profund satisfăcut. Pofta de viață din el se trezise definitiv. Scoase un pieptăn și încercă să croiască o cărare printre șuvițele sale negre și rebele.

— Crezi că o să se ajungă la un război cu aceste bestii ?

— De ce bestii ?

— Mai întrebi ? Nu te gîndeşti la predecesorii noştri, la cele două echipaje exterminate ? Nu te gîndeşti la copil ? Nici la costumele de protecţie ale celor morţi, cu care au vrut să te avertizeze asupra soartei care te aşteaptă ?

— Eşti sigur că a fost un avertisment ? Poate că nu urmăreau decît să ne înapoieze nişte obiecte care nu le aparţineau. Ştii prea bine că legea ne ordonă să ne sinucidem dacă există un pericol acut de a fi făcuţi prizonieri. Iar copilul... Da, copilul acela îmi dă cel mai mult de gîndit. Pentru a realiza proiecţia sa, era necesar ca să dispună de mijloace tehnice extrem de perfecţionate. De aceea, presupun că nu le-ar fi fost deloc greu să pună mîna pe mine...

Au încercat să ajungă în apropierea mea şi acest lucru le-a reuşit. Ar fi putut să mă prindă sau să mă ucidă. Dar nu au făcut-o. Care să fi fost intenţia lor ? Doi şi cu doi fac patru : au încercat să stabilească un contact paşnic. Şi acest lucru este în deplină concordanţă cu ceea ce mi-a părut întotdeauna de neînţeles : ivirea copilului. Nu crezi că a fost un semn de bunăvoinţă ? Ia reflectează ! Ce facem cînd vrem să manifestăm faţă de un străin intenţiile noastre paşnice ? Îl întîmpinăm cu o frunză sau cu o floare — pentru noi, simboluri ale păcii. Ce să ne înfăţişeze însă o făptură care utilizează cu totul altfel de lucruri decît noi ? Ce îi rămîne de făcut decît să exploreze creierele noastre, pentru a descoperi ce constituie pentru noi cel mai paşnic şi mai agreabil lucru ? Un copil mic ! Şi eu am crezut la început că este o capcană. Dar făpturi cu o inteligenţă atît de superioară nu întind capcane aşa de grosolane. A fost un simbol al înţelegerii şi al păcii !

Sid clătină capul şi scoase o fluierătură.

— La dracu ! Să ştii că ai dreptate ! Dar ce-o să se întîmple acum ?

— Nu e uşor de prevăzut. Guvernul nostru priveşte orice intrus drept un agresor. Pînă acum, n-am

întîlnit în spațiul cosmic făpturi cu intenții pașnice — în orice caz, eu nu știu nimic despre așa ceva. Deci guvernul nostru se va dezlănțui. Știe prea bine că situația este serioasă, că invadatorii sînt puternici. Va arunca deci în luptă cea mai nimicitoare dintre armele de care dispune : antimateria. Sînt convins că întregul sistem al stelei Heyse II va fi nimicit cu antihidrogen.

— Dar poate că o conlucrare pașnică ar fi mai binevenită !

— Cine poate să știe ? Eu nu o știu, nici tu nu o știi, nimeni nu o știe. Iar pentru stăpînire nu există decît o cale : aceea care oferă o siguranță deplină. Or, aceasta echivalează cu zdrobirea adversarului potențial.

Sid încreți fruntea. Nu era un gînditor, un spirit speculativ — doar un individ de mijloc, cu o capacitate medie de înțelegere. Dar chiar dacă nu era filozof, tot îi veni în minte că în toată afacerea aceasta exista ceva tragic : fals, trist și tragic.

Sid nu se pricepu să exprime ceea ce simțea, cu toate că ar fi ținut să-i comunice lui Eric impresia sa. În loc să facă acest lucru, întrebă simplu :

— Încotro zburăm acum ?

— Spre planeta ta, mititelule ! răspunse Eric și trase puternic aer în piept, proptindu-se adînc în spătarul scaunului său.

3 Un concept: Lovis — Un dor nostalgic: Ruth

Deci — acum, faptul era consumat.

Nu era nimic surprinzător, nimic neprevăzut, nimic neobişnuit. Dimpotrivă, luaseră de ani de zile în considerare această posibilitate şi se aşteptaseră la ea de foarte multă vreme. Dar, ca orice lucru care smulge destine omeneşti din albia lor, efectul fusese acela al unui şoc.

Lovis sta rezemat de bordura ferestrei. Razele albăstrii care pătrundeau prin geamul blindat luminau trăsăturile chipului său puternic conturat : arcuirea perfectă a frunţii, proeminenţa nasului său vînjos, despicătura buzelor sale subţiri, întotdeauna strînse în cleşte, triunghiul barbişonului său. Milioane de oameni cunoşteau chipul acesta, milioane de oameni se temeau de el şi îl urau.

Lovis nu se întoarse în momentul intrării lui Eric Frost. Nu spusese decît atît :

— Exact cum am prevăzut. Totul e limpede.

Eric nu avu nevoie de explicaţii suplimentare. Ştia ce s-a întîmplat, ştia ce era de făcut. De mii de ori îşi imaginase cum se vor petrece lucrurile şi chiar aşa se şi petrecuseră. Totul era pregătit. De mii de ori străbătuse cu gîndul calea evadării ; fiecare pas, fiecare stratagemă, fiecare ieşire ascunsă care i se oferea îi erau familiare. Cunoaştea toate greutăţile şi toate capcanele, pentru ca să se ferească de ele. Se îngrijise de provizii, de arme, de cartele perforate false, elaborase un plan cu termene precise, luînd în considerare toate complicaţiile posibile. Nu avusese nimic altceva de făcut decît să pregătească aceste două zile — iar

ulterior nu va mai avea niciodată ceva de făcut. Întreaga lui existență se concentrase asupra celor două zile.

Era așa cum își închipuise, și totuși era altfel. Era altfel, fiindcă realitatea este întotdeauna altfel decît închipuirea. Nu se așteptase de pildă niciodată că în el ar putea exista cel mai neînsemnat moment de ezitare înainte de a declanșa înlănțuirea de întîmplări care avea să încheie acel scurt capitol din istoria statului Holder, care se desfășurase sub semnul lui Lovis. Șovăiala sa îi apărea de neînțeles.

Dar nici Lovis nu avea un simțămînt cu totul diferit. Era sigur că Eric îl va scoate de acolo, iar în linii mari știa și cum o va face. Și de aceea, nici nu îl surprindea că Eric rămînea mut și imobil, în loc să intre în acțiune. Lovis privea în jos, spre uriașa curte interioară cuprinsă între cele trei aripi ale palatului și îi părea că zărește lucruri care făceau parte, odată pentru totdeauna, din trecut : masele mari de oameni care se agitau ovaționîndu-l, torentele scînteietoare ale trupelor selecționate pentru parada militară, ceremonialul obișnuit la sosirea unor șefi de stat străini, procesele publice împotriva instigatorilor, trădătorilor, spionilor și sabotorilor. Auzea strigătele entuziaste a sute de mii de oameni, zgomotul cadențat al pasului de marș ritmat de muzică, urletele mînioase împotriva celor condamnați.

Se rezemă și mai tare de balustrada geamului. Curtea aflată acolo, dedesubtul lui, era acum goală. Numai din cînd în cînd, lîngă pereții înalți, apăreau, răzleț, oameni înarmați, alergau de-a lungul lor și dispăreau apoi prin una sau alta dintre numeroasele porți care duceau în cazematele îngropate în ziduri.

Cînd Eric băgă de seamă tremurul buzelor subțiri, își dădu seama ce uitase în planul său — anume că pe lîngă acțiune, există și simțăminte. I se păru, cîteva clipe, că lîngă el coboară o masă enormă ; ea rămase lîngă el, dar se mișca tot mai repede, căzînd tot mai jos, pînă ce izbi violent pardoseala. Și pe urmă, sesiză că acea masă era el însuși, dar încăperea în

care căzuse nu era camera în care se afla, iar izbitura pe care o resimțise nu atinsese covoarele care acopereau camera de primire și de lucru a lui Lovis. El se aflase dincolo de un perete, mai subțire decît hîrtia, dar mai impenetrabil pentru gîndurile și putința lui de înțelegere decît zidurile de oțel și piatră. Fiorul care îl străbătu puse capăt ciudatei sale pasivități și amorțeli. Abia acum, ceea ce se afla în jurul său deveni ceea ce era de fapt : o cameră, un palat, un oraș, o țară în plină răzvrătire ; un tiran răsturnat ; coridoare, trepte, uși, ziduri goale în interior, pivnițe, ascensoare, șine, vehicule ; răzmeriță, ură, dorințe, pofte nestăpînite. I se părea că viața lui acum începe.

— Barierele pot fi străpunse în treizeci de minute, spuse el.

Lovis se ridică în picioare. Pe fața lui se citea o hotărîre neînduplecată. Avea un chip dîrz, care ți se întipărea pentru totdeauna în minte. Păcat ! își spuse Eric.

— Un moment, zise Lovis.

— Ce mai e ?

Acum, Eric ardea de nerăbdare să-și aducă la îndeplinire planul. Aparent era calm, dar inima îi bătea năvalnic. Nu era vorba de teamă, ci de acea bucurie febrilă care însoțește fiecare pas ce duce de la voință la faptă.

Lovis se apropie de biroul său masiv și apăsă pe un buton. În cinci secunde, ușa se deschise și o fată își făcu apariția.

— Vine și ea ! spuse Lovis.

Timp de cinci secunde, Eric fusese curios să afle motivul care se putuse dovedi îndeajuns de important pentru o amînare, cît de mică, a fugii lor. Interesul său se spulberă pe loc.

— Absurd ! spuse el, dezamăgit.

Scoase pistolul radiant și se îndreptă spre una din ușile mascate, montată în lambriul peretelui. O deschise :

— Ești gata, profesore ?

Apoi, adresîndu-se lui Lovis :

— Intră acolo.

— Ruth vine și ea, spuse Lovis.

Camera aflată de cealaltă parte a ușii nu avea fereastră, dar conul de lumină al lămpii de operații, care învăluia într-un alb strălucitor scaunul de tratament, era mai puternic decît lumina soarelui albastru al planetei Amaryll. Lovis se așeză.

— Ai toate motivele să fii mulțumit, profesore, spuse el. Începe ! Într-un sfert de oră, vei putea pleca.

— Se termină odată cu voi, bandiților ? întrebă bărbatul aflat lîngă scaunul de operații.

Eric se duse la perete, scoase din buzunar o cartelă perforată și o introduse în broasca tezaurului. Un dreptunghi mare se căscă și un sertar cu instrumente ieși din lăcașul său.

— Schimbă-te, îi zise Lovis lui Ruth, și pe urmă așteaptă-ne afară !

Eric îi ajută medicului să-și îmbrace halatul alb și îi legă la spate bentițele. De paisprezece luni îl ținea aici prizonier, căci era cel mai bun specialist în chirurgie plastică din toată țara. Făcuse tot ce fusese cu putință pentru ca, în aceste condiții, să-l mențină în plină formă. Cu excepția libertății, profesorului nu-i lipsise absolut nimic. Bineînțeles că avusese o mîncare și un pat excelent, obținuse toate microfilmele și benzile de magnetofon pe care și le dorea, se plimba cît voia — deși strict supravegheat, într-o secțiune separată a grădinii de pe acoperișul clădirii. Dexteritatea profesională a medicului nu trebuia să se altereze cîtuși de puțin.

— Totul o să meargă bine, nu-i așa ? întrebă Eric. Mîinile tale vor opera cu calmul și siguranța lor dintotdeauna, profesore ? Ești sigur de asta ?

Medicul sfîșie învelitoarea de plastic a unuia dintre instrumente. Tăișul, ascuțit ca o lamă de ras, al unui bisturiu scînteie. Mîinile sale, care dăruiseră multor chipuri desfigurate vechea lor simetrie, ba chiar o nouă frumusețe, nu tremurară deloc cînd cîntări în palmă scalpelul, ca și cum ar fi vrut să-i verifice greutatea.

— Știi prea bine că există o alternativă clară, spuse Eric. În primul caz, ești liber. În cel de-al doilea, s-a zis cu tine. M-ai înțeles ?

— Liniștește-te, răspunse chirurgul. Nu sînt judecător și mai puțin sînt călău. Și nu mai îmi sta în drum cu jucăria ta.

Îl dădu pe Eric cu pistolul său la o parte și se apropie de pacientul său. Mîinile chirurgului aveau acum să prefacă o față viguroasă, fascinantă, simetrică, într-o alta — inexpresivă, șterșă și mediocră.

Smulse bețișorul din plastic care alcătuia dopul unei sticluțe și agită lichidul deasupra unui ghemotoc de vată. Pe urmă, începu să ungă cu el gura, nasul și tot obrazul pacientului. Degetele lui circulau între recuzita sa medicală și piele. Nu mai ridică ochii. Lucra.

Din cînd în cînd, Eric se uita la ceas. Planul său cu termene precise părea să concorde pe deplin. Medicul tăia, fierăstruia și cosea. O bucată din osul nazal trosni sub strînsoarea cleștelui. Mîinile sale grăbite prinseră o agrafă.

Pielea celor două fălci se întredeschise. Mîinile agile introduseră dedesubtul lor o cultură de țesături. La colțurile gurii, sclipi metal. Sîngele se prelingea. Mîinile zeloase despicau și îmbinau, frămîntau, modelau.

Un geamăt aproape imperceptibil îl făcu pe Eric să privească într-o parte. Ruth se strecurase neobservată, și acum contempla cu ochii holbați obrazul sfîrtecat și însîngerat al iubitului ei. Era albă ca varul.

Eric îi făcu un semn autoritar, necruțător, cu pistolul :

— Afară de-aici !

Ruth dispăru imediat.

— Tampon de vată ! ceru doctorul.

Eric îi întinse bețișorul cu un ghemotoc de vată în vîrf, muiat în sticluță. Și din nou, degetele începură să ungă obrazul. Ștergeau, apăsau, se roteau, ca într-o incantație magică.

Chirurgul se dădu cu doi pași înapoi.

— Gata !

Eric se uită la ceas. Termenul planului său fusese respectat.

— Peste opt ore, îndepărtați stratul protector.

Lovis se ridică în picioare. Pipăi precaut pelicula de plastic care acoperea trăsăturile alterate ale chipului său. Arăta tot atît de spectral ca un clovn în timpul machiajului.

— Bine lucrat, profesore ! zise Eric. Mai ai de făcut vreo recomandare ?

Chirurgul scuturâ din cap.

— Gîndește-te bine ! Nu mai există cumva vreo măsură de luat pentru ca vindecarea să fie deplină ?

Un rid vertical, întunecat, se ridica acum de la rădăcina nasului lui Eric.

— Nimic, răspunse profesorul.

Eric ridică pistolul și trase. Degetele calme și totuși atît de vioaie ale profesorului fluturară în aer, pipăiră confuz în jurul lor, se agățară de tava cu bisturie. Zgomotul înfundat al prăbușirii trupului său se amestecă apoi cu clinchetul instrumentelor pe care le antrenase cu el, în cădere. Cîteva mai săltară doar două-trei clipe, zăngănind pe pardoseală ; apoi rămaseră nemișcate.

Ușa zbură în lături. Ruth năvăli înăuntru.

— Ce s-a...? Tu ești...?

Alergă la Lovis și începu să-l tragă de manșetele și reverul hainei.

— De ce ați făcut asta ?

Lovis o îndepărtă destul de brutal.

— Nu ne sta în cale !

Eric continua să țină pistolul orizontal.

— Cel mai bine ar fi ca și ea să rămînă aici. Dacă vrei, eu...

— Vine cu noi ! spuse Lovis încă o dată, plictisit, și părăsi grăbit încăperea.

Uriașa planetă Amaryll se scălda în strălucirea de un albastru deschis a soarelui ei, ca în fiecare din lungile ei zile. Continentele apăreau privirii asemenea frunzelor zdrențuite și incolore ale unei

plante, plutind în mase negre de lavă. În zona de umbră, aceste mase iradiau o lumină slabă, roşiatică. Munţii erau blocuri din bazalt cu piscurile retezate, iar între ei se aflau văile, unde întinse suprafeţe sclipeau şi licăreau fără încetare : erau lacurile din anhidridă sulfuroasă lichefiată.

Planeta nu se dovedise ospitalieră pentru om. Avea, e drept, aer, dar acesta era îmbibat de gaze toxice, ca bioxid de sulf, hidrogen sulfurat şi bioxid de carbon. Fără mască de gaze, nu puteai respira decît prea puţin timp. Forţa gravitaţională era considerabil superioară celei terestre, dar viteza de rotaţie era atît de mare, încît la ecuator forţa centrifugă ajungea să o compenseze cu prisosinţă, ceea ce o făcea suportabilă — şi nu numai la ecuator, ci chiar şi în zonele corespunzînd latitudinilor mijlocii. Acelaşi lucru era valabil pentru presiunea atmosferică.

Şi totuşi, omul se stabilise aici, în ciuda tuturor greutăţilor. Trăia pe şesurile întinse, acoperite de creste cristaline, unde bogăţiile minerale de tot felul puteau fi exploatate la zi. Locuinţele şi mai tîrziu aşezările sale le acoperise cu emisfere străvezii din polisilicizi, cupole înlăuntrul cărora aerul era purificat prin filtrare. Cu cît veneau mai mulţi oameni pe planetă, cu atît cupolele transparente deveneau mai dese, alcătuind în unele locuri un soi de mantii, care de departe aduceau cu o plapumă din ghemotoace de spumă. Cele mai mari cupole atingeau un diametru de o mie de metri..

Cam o duzină de asemenea cupole uriaşe alcătuiau teritoriul pe care se întindea oraşul Holder, capitala ţării cu acelaşi nume. În centrul urbiei, se aflau clădirile administrative şi instituţiile culturale, la periferie — blocurile de locuinţe şi mai departe, sub o ghirlandă de cupole mai mici — centralele energetice, fabricile şi plantaţiile.

Timp de şase ani, acesta fusese imperiul lui Lovis, după ce îşi asumase puterea printr-o lovitură de stat

violentă. Acum devenise închisoarea lui, din care trebuia să scape.

Eric păşea înainte. Străbătu o încăpere, apoi o alta, un coridor, o sală, în sfîrşit, biblioteca. Dădu în lături un dulăpior cu microfilme ; apăru o uşă. Lovis intră. Ruth îl urmă. Eric aşeză dulăpiorul la loc. Întunericul îi împresură, pînă ce lanterna lui Lovis îl străpunse, destrămîndu-l. Se aflau într-un ascensor. Eric deblocă un opritor şi începură să coboare în adîncuri. Liftul funcţiona fără motor, pe baza simplei forţe gravitaţionale : nu aveau decît o singură dată nevoie de el. Un arc se strînse brusc, dispozitivul de frînare scrîşni.

Coborîră.

Un culoar. Trepte. Uşi. Colţuri. Unghere. Săli. Eric deschise o uşă, Lovis trecu prin ea, Ruth în urma sa. Eric zăvorî uşa. În faţa lor, se căsca un gol. Scări fără sfîrşit. Rampe. Iarăşi scări. O trapă. Lovis coborî. Ruth după el. Eric lăsă un panou să cadă în urma lui. Un coridor îngust şi foarte înclinat. O cotitură. Un gol negru, fără fund.

În faţa lui Eric se afla un tablou de comandă. Nu avea nevoie de lanternă, cunoştea prea bine rostul tuturor lucrurilor. Un colier de lumini se aprinse, desfăşurîndu-se pînă departe într-un tunel. Dedesubtul său atîrnă o panglică argintie ; se întîlnea, într-un punct aflat la mare distanţă, cu colierul. Un vagon solitar aştepta pe monorai. Linia de transport cobora lin. Sabotul de frînă ţinea vagonul imobilizat, ca un genunchi îndoit.

Eric rămăsese în faţa panoului de comandă. Roti o manetă. O zguduire slabă îi scuturâ, timp de trei secunde podeaua le păru alcătuită dintr-o masă moale, apoi un bubuit începu să se rostogolească, un sunet primordial care venea din profunzimile pămîntului. Pe urmă, deasupra lor trecu un curent, ca o răsuflare puternică, ieşită din gîtlejul larg deschis al coridorului aflat în spatele lor.

— S-a făcut, spuse Eric. Urcaţi !

Ruth asculta, încordată.

— Ce-a fost asta ? întrebă ea.

— Asta a fost palatul meu, răspunse Lovis. Îți închipui că țineam să-l păstrez intact pentru succesorul meu ?

Eric se aplecă spre șină și învîrti de un șurub-fluture :

— Urcați ! spuse el pentru a doua oară.

Lovis trecu de pe rampa îngustă a peronului în vagonul a cărui podea se afla la aceeași înălțime. O trase pe Ruth după el.

Eric ridică bancul de frînă și urcă al treilea în vagon. Se duse spre fereastra bombată din față și acționă brațul pivotant al frînei oleohidraulice. Pe nesimțite, vagonul se puse în mișcare, fără nici o zdruncinătură, peronul rămase în urmă, concavitatea cilindrică a tunelului îi cuprinse și îi înghiți, luminile se strămutau, alergau, se repezeau la ei, pînă ce colierul de lumini deveni o singură bandă luminoasă care părea tot atît de imobilă ca și monoșina pe care alergau roțile de elastic refractar.

— Un metrou numai pentru noi ! spuse Lovis. Încă puțin — și sîntem în siguranță, scumpa mea ! Te bucuri ?

Ruth contempla panglicile de lumină care șerpuiau în fața ei în tunel. Înaintarea rapidă a vagonului făcea ca pereții să apară netezi și poleiți cu scîntei argintii. Răsuna un șuierat neîntrerupt. Vagonul gonea pe o pernă de aer. Era ca un proiectil în țeava tunului, se gîndi Ruth.

— Nimeni nu ne poate opri ? întrebă ea.

Lovis surîse. Sub bandajul său, se schiță o strîmbătură oribilă.

— Linia asta a fost scoasă din uz de ani de zile. Toate ieșirile sînt zidite — cu excepția celei de care avem nevoie.

Lumina galbenă deveni fulgerător roșie. Eric acționă din nou frîna. Săgeata de lumină aflată deasupra lor sclipi, zvîcni și se descompuse într-o mulțime de ochi roșii. Marea conductă a tunelului își mări diametrul și se umflă pînă ce se prefăcu

într-o sală imensă. Eric strînse bine şurubul frînei. Călătoria se încheiase.

Coborîră.

— Unde sîntem ? întrebă Ruth, întorcîndu-se spre Lovis. Eric nici nu exista pentru ea.

— Aici este staţia terminus a metroului. Ne aflăm la marginea oraşului, lîngă rezervoarele de apă. Hai, vino ! Trebuie de astă dată să urcăm !

Eric o luase înainte : se rezema acum de o balustradă de fier şi privea, ca de pe o estradă, spre sală. Lîngă el, în peretele de beton, se afla o pîrghie. Arătă în jos.

De acolo răsună un clocot, un soi de clipocit scurt, în sfîrşit un vuiet. Rampa peronului se acoperi cu o oglindă tremurătoare, care se extinse apoi şi spre tunel.

— Apă ! strigă Ruth. Lovis, e într-adevăr apă ?

— Ce altceva să fie, fetiţa mea ? Închidem drumul în spatele nostru.

— Dar... nu se poate... Sînt proviziile de apă ale oraşului...

— Nu ne mai trebuie apă, declară Lovis, ferm.

Ghirlanda luminiţelor care scînteia dedesubtul lor se stinse. Vuietul clocotitor al apei era parcă intensificat de întuneric. Lovis şi Eric aprinseră lanternele.

Urcară treptele de fier, vreo două sute de metri, printr-o galerie săpată grosolan în stîncă. Paşii lor răsunau pe treptele de fier.

Din nou se opriră în faţa unei uşi. Eric roti discul cifrat şi o împinse. Un întuneric dens, apăsător se căsca din nou în faţa lor. Se auzi un zgomot ciudat... Parcă ceva zgîria, se răsucea, zăngănea, sărea, se făcea ţăndări.

— Fir-ar să fie ! izbucni Lovis. Acolo e cineva !

Un fascicol de lumină rătăci iscoditor de jur împrejur.

Lovis îi zbură dintr-o lovitură lui Eric lanterna din mînă :

— Fără lumină, nerodule ! Imediat înapoi !

— Să ne stăpînim nervii ! spuse Eric.

vocea lui venea de undeva din față. Cu tot întunericul, dăduse de comutator. Îl răsuci. Lumina îi lovi dureros în ochi. Se auzi un șuierat, care semăna cu o fluierătură. Ceva fugea în sărituri mici, peste taburete, măsuțe și polițe.

— Primul nostru popas, spuse Eric.

— Guzganii ăștia blestemați ! bombăni Lovis.

Se aflau într-un modest bar. Tejgheaua era placată cu faianță și arăta ca un spălător public. Pe tejghele se vedeau o mulțime de sticle, pestrițe colorate, iar una dintre ele zăcea spartă pe jos, în mijlocul unei băltoace cenușii. Mirosea a rachiu. Ruth făcu cîțiva pași, stîrnind vîrtejuri de praf. Pretutindeni praf : pe scaune și mese, pe oglinda din perete, pe instalația pentru cafea expres, pe tonomat, pe farfurii și pahare.

Lovis se întoarse brusc :

— La dracu, Eric ! Nu se poate termina mai repede ?

— Primul nostru popas ! spuse Eric, imperturbabil. Odihnește-te pînă la miezul nopții. Icre negre și muzică ușoară.

Se duse agale la tonomat și introduse o monedă în fantă. În difuzor răsună un pocnet. Pe urmă, basul de jazz și cembaloul începură să răsune stereofonic, turbionînd prin încăpere, iar o voce feminină melancolică acompania, fredonînd, o melodie lentă, monotonă, provocatoare, care rămînea mereu în urma ritmului.

— Liniște ! urlă Lovis. Liniște... am... zis... !

Smulse un taburet înalt de la bar și îl repezi cu toată forța asupra minunăției pestrițe de sticlă a tonomatului, în care se derula banda cu piste multiple.

Lovis se așeză pe o bancă și începu să mormăie, înjurînd. Eric se duse în spatele tejghelei, turnă gin într-un pahar, dădu ocol mesei și i-l oferi lui Lovis. Omul bandajat îl apucă și-l dădu peste cap cu sete, repede, febril. Întinse mîna spre Ruth și trase fata lîngă el.

Eric stătea în fața lui Lovis și zîmbea. I se părea că masca albă a acestuia plutea înaintea lui, ca un obiect care nu-și găsea suport în spațiu. Eric surîdea, dar surîsul lui nu era nici răutăcios și nici batjocoritor,

nici superior și nici nu exprima vreo satisfacție față de necazul celuilalt ; mai curînd, compasiune și îngîndurare. De cîte ori privise acest chip, fața lui Lovis îl chemase în actualitate, acea actualitate care cuprindea numai lucruri concrete, palpabile — adică bani, fete, terenuri și arme. Acum însă, fața se afla în spatele unei cortine, ascunsă, spoită, sterilizată, și lui Eric nu îi mai trezea simțăminte subordonate necesităților și cerințelor grave ale momentului, ci amintirile și dorințele nostalgice ale unui adolescent, care avusese cîndva un prieten mare și puternic, un exemplu unic de reușită, forță și energie, un exemplu pe care nu îl atingi niciodată, dar în a cărui aureolă e plăcut să plutești și să te încălzești, chiar dacă nu este vorba decît de o căldură împrumutată. Eric îl ascultase întotdeauna fidel, orbește, iar după școală, cînd Lovis își începuse marșul său triumfal în cariera militară, își urmărise idolul de departe, fără a ști să se facă el însuși remarcat. Și pe urmă, venise solul acela care îl chemase la Lovis și care dăduse vieții sale un nou înțeles și îi redase totodată vechiul ei înțeles : acela de a fi un soldat credincios al lui Lovis, un soldat care nu crîcnea niciodată împotriva stăpînului.

Eric nu băgă de seamă că Ruth îl observa pentru prima dată cu atenție și că în aceste clipe expresia de aversiune, pe care i-o rezerva întotdeauna, dispăruse de pe chipul ei.

După o vreme, Lovis se ridică :

— Și-acum ce urmează ?

Eric îndepărtă un fir de praf de pe mînecă.

— Cunoști doar planul. De aici există, pentru noi doi, trei drumuri sigure care ne duc spre țelul nostru. Înțelege-mă bine : *pentru noi doi.* Fata rămîne aici.

Lovis o ținea strîns, posesiv, pe Ruth :

— Nu, asta nu !

— Gîndește-te bine, Lovis ! Planul nostru nu a prevăzut nici o fată. Totul e stabilit pînă în cele mai mărunte detalii. Afară, la ieșirea spre Belem, ne așteaptă două costume de protecție. Auzi ? Două ! Fără ele nu ajungem pînă la aeroport. La uzinele de oxid

de potasiu sînt montate două turbolansatoare — doar două. Pe urmă, pe promontoriul sudic, este pregătit un tractor, pentru cazuri de extremă urgenţă. Proviziile şi apa sînt şi ele calculate pentru două persoane. În general, călătoria asta nu este pentru o fată, e cu neputinţă pentru ea... De ce vrei s-o iei cu tine pe Ruth ? Banii tăi se află la Electra, acolo poţi să găseşti altele de teapa ei. Cîte vrei !

Ruth se lipi de Lovis.

— Lovis, interzice-i să vorbească aşa ! Cum poţi să-l asculţi ?

Eric se întoarse pe călcîie şi începu să străbată încăperea în lung şi în lat. Privea spre modelul conceput în tablă de şah al plăcii de pardoseală de la picioarele sale.

— Dacă iei fata, rişti ca evadarea noastră să eşueze, Lovis ! Putem aranja lucrurile astfel ca Ruth să rămînă în viaţă. Găsesc eu un mijloc ca să nu devină periculoasă pentru noi. O încuiem aici. Pînă ce e găsită, sîntem în siguranţă. Dacă ţii, poate să vină mai tîrziu la tine. Îi lăsăm aici şi bani !

Scoase un fişic cu monezi de plastic din buzunarul de la piept şi le aşeză pe măsuţa din faţa lui Ruth. Ea apucă fişicul şi-l aruncă spre Eric. Fişicul zbură pe lîngă el, fără să se desfacă şi se rostogoli pînă sub un scaun. Eric se aplecă, îl luă şi-l băgă la loc în buzunar.

— De ce nu spui nimic, Lovis ? strigă fata. Poate că eşti gata să-l şi susţii !

— Uite, fetiţo, spuse Lovis, poate că are totuşi dreptate. Fără el n-am cum să scap de aici. Pe tine nu te cunoaşte nimeni... Ai putea doar... Blestemată poveste ! zbieră el. Vezi doar că altfel nu merge ! De viaţa mea nu-ţi pasă ? Gîndeşte-te şi la mine ! Toţi trei nu putem pleca ! La toate ieşirile nu sînt pregătite decît două costume de protecţie.

Buzele lui Ruth vibrară, dar nici un sunet nu trecu pragul lor. Lovis o privi cu spaimă. Expresia ochilor ei se schimba mereu, ca şi cum ar fi vrut să spună un lucru pe care faţa ei încordată nu îl putea exprima.

Se sculă în picioare și se aplecă spre ea. Mîinile lui bîjbîiră spre obrazul, spre părul ei.

— Copilașul meu, bîigui el. Nu fi trist. O să găsim noi o soluție. Iubita mea, comoara mea. Tu știi doar că nu pot să trăiesc fără tine... Dar fii rezonabilă... !

Ruth se strecură de sub brațele sale. Se dădu cîțiva pași la o parte, astfel încît să ajungă între cei doi bărbați. Eric se tot învîrtea pe lîngă o coloană îmbrăcată în faianță și afișa o deplină indiferență. Vorbise mai mult decît oricînd altădată în viața sa și acum tăcea. Considera că în joc era salvarea lui Lovis și aceasta era grija sa. Acum lăsa celorlalți doi latitudinea să ia hotărîrea de care depindea dacă totul se va desfășura așa cum stabilise în planul său — sau, dimpotrivă, dacă tot ce pregătise cu migală de-a lungul mai multor ani își va pierde orice sens și odată cu aceasta scopul întregii sale existențe va fi compromis. Foarte profund, în sinea lui, atît de adînc încît nu ajungea să străbată pînă la suprafața conștiinței sale, simțea însă că ceva înfricoșător și monstruos se apropie de el, ceva care atingea și punea în cumpănă înseși fundamentele personalității sale.

— Fii pe pace, îi spuse Ruth lui Lovis. Voi face cum vrei tu. Rămîn aici, dacă dorești. Dar oare acest lucru este cu adevărat necesar sau nu urmărești decît să scapi de mine ?

— Dragostea mea... !

Lovis rămăsese mai departe aplecat. Brațele lui se bălăbăneau.

— O soluție există, continuă Ruth. Putem foarte bine să fugim toți trei. Mai avem încă destul timp. Pînă atunci, Eric aduce o mască de protecție de la una dintre ieșirile pe care nu avem intenția să o folosim. Turbolansatoarele și tractorul nu avem de ce să le luăm în considerare. Promontoriul sudic nu e departe de rezervoarele de apă, deci cel mai practic va fi să luăm masca de acolo. Și pe urmă, avem grijă să ajungem la avion prin ieșirea dinspre Belem.

Lovis alergă spre Ruth.

— Asta e soluția ! Cum de nu m-am gîndit la ea ? Firește — așa merge ! De ce nu ți-a venit și ție această idee, Eric ?

Eric se uita la urmele pe care mînecile sale le lăsaseră în praf. Într-adevăr, nu se gîndise la asta ? Soluția era simplă. Cunoștea mai bine decît oricare altul labirintul evadărilor și orice problemă legată de ele la care exista un răspuns nu putea să nu găsească în mintea lui rezolvare. E drept, avionul avea două locuri, dar încăperea pentru bagaje le stătea la dispoziție. Răspunsul lui nu venise fiindcă nu înțelegea să ia o hotărîre care se întorcea împotriva lui. Nu pe Lovis îl pierduse, ci pierduse ceea ce Lovis reprezenta pentru el.

— În regulă, zise el, mă duc să iau masca.

Știa însă că el nu va mai zbura. În trei, în nici un caz.

Se întoarse și dădu să plece.

— Nu-l lăsa să se ducă singur, zise Ruth. Trebuie să mergi cu el. Vin și eu cu voi.

Lovis îi dădu ascultare. O porni în urma lui Eric, iar Ruth îl urmă. „M-ai lăsat altădată singur, se gîndi Eric ; acum nu folosește la nimic dacă mă însoțești."

Urcă treptele care duceau la halele de montaj ale fabricii subterane. Chiar el elaborase ordinul ca întreprinderea să-și sisteze activitatea, iar legăturile ei cu lumea exterioară să fie tăiate. Lovis, care acum gîfîia, ținîndu-se greoi după el, cu mîna pe mînerul pistolului, îl semnase.

Bariera magnetică se deschise în fața lui. Iluminatul de siguranță al unor lămpi luminiscente de slabă intensitate se răspîndi prin marile hale, fără să poată alunga umbra din toate ungherele. Lîngă mașini, dedesubtul benzilor transportoare suspendate, între spițele roților, în spatele ciocanelor pneumatice, în cazanele de ulei, se căscau abisuri. Cîrlige de macara, clești, ciocane de perforat se împlîntau în golul negru. Lanțuri, sîrme, conductori, țevi se încrucișau deasupra ansamblurilor de mașini-unelte, plutind în hău, împletindu-se într-o ciudată aglomerare de forma unei uriașe insecte metalice, care părea că abia aș-

teaptă semnalul ca să se trezească la viaţa ei automată. Eric ar fi putut să dea acest semnal. Bateriile spinoriale mai erau încărcate, rezervorul de benzină — plin, conductele de ungere aveau uleiul necesar, buteliile de gaze sub presiune. Da, ar fi putut să dea un semnal, să acţioneze un levier, să apese un buton, să răsucească un comutator ; contactele s-ar fi stabilit imediat, electricitatea ar fi început să se scurgă prin metal, condensatorii s-ar fi descărcat, roţile s-ar fi învîrtit, ciocanele şi-ar fi dezlănţuit loviturile.

Eric nu se gîndea la aşa ceva. Se duse mai departe, străbătu un lung şir de hale de maşini, birouri, depozite, se strecură într-un puţ de aerisire şi ajunse pînă aproape de suprafaţă. În apropierea tabloului de comandă se afla lada conţinînd costumele de protecţie. Scoase o mască de gaze şi se întoarse. De comutatoare nici nu se atinse. Lovis şi Ruth îl urmau, poticnindu-se.

Era ora zece noaptea. Eric îşi aminti de scadenţele planului său. Pentru intervalul de timp care urma, prevăzuse odihnă şi linişte. Odihnă după eforturile şi emoţiile unei zile zbuciumate. Odihnă după o mică gustare în cantina fabricii subterane. Odihnă înaintea celei de a doua, a celei din urmă zile obositoare, care pretindea de la ei mădulare odihnite şi un desăvîrşit calm nervos.

Acum îi era însă tot una...

Ajunse la bar şi deschise uşa unui dulap. În diferitele rafturi se aflau alimente : biscuiţi, nuci, ciocolată, fructe conservate, suc de grapefruit, oranjadă. Deschise o a doua uşă şi scoase aparatul de ras, foarfeca, alcoolul şi vata. Dintr-un al treilea dulap, luă două saltele pneumatice, două perne gonflabile şi un sul cu pături. Întinse două dintre ele pe banca lipită de perete, îşi dezbrăcă haina şi pantofii, se culcă şi apoi se înveli.

— Bandajul, Lovis ! Poţi acum să îl scoţi ! spuse Eric, obosit, şi reglă deşteptătorul ceasului său de mînă la ora unu şi jumătate.

Lovis scoase oglinda de perete din cui.

— Adevărat ! Ia vino să mă ajuți, Ruth.

Îi întinse fetei oglinda și se apropie de lampă. Mai întîi se bărbieri și barbișonul negru, care nu fusese prins de bandaj, căzu în șuvițe. Pe urmă introduse unghiile sub folia de plastic și desprinse o porțiune suficientă pentru ca degetele să poată apuca marginea peliculei. Trase și o fîșie se dezlipi, apoi apucă iar și smuci cu putere. O fîșie după alta se detașa de piele și se închircea în cocoloșuri, mărunte, care cădeau pe jos și efectuau salturi mici și caraghioase pe podea.

Eric ar fi vrut să se întoarcă spre perete și să doarmă. Nu reușea să-și urnească privirea de la obrazul lui Lovis. Ruth rămăsese stană de piatră ; oglinda îi tremura în mînă. Era ca și cum un alienat mintal și-ar fi smuls pielea putredă de pe cap, pentru a înspăimînta spectatorii cu priveliștea atroce care ieșea treptat la iveală.

Cînd ultima fîșie zdrențuită se desprinse, Lovis se holbă în oglindă. Nu-i venea să-și creadă ochilor.

De fapt, chipul său nu avea nimic îngrozitor, dar nici nimic care să iradieze forța, nimic puternic, nimic superior, mîndru, demn de dispreț sau, dimpotrivă, copleșitor. Fața aceasta nu spunea nimic, nici măcar dezgustătoare nu era. Nasul devenise cîrn, tălcile se bolteau rotunde și puțin cam prea dolofane, gura era cărnoasă și plină. Aveai impresia că buzele nu-și puteau găsi sprijin una într-alta, sortite să rămînă veșnic întredeschise.

Medicul făcuse o treabă bună. E drept că acum era mort, însă opera trăia. Dar tocmai prin perfecțiunea operației sale, se răzbunase pe călăii săi. Nimeni nu l-ar fi putut recunoaște pe Lovis. Nimeni n-ar fi putut observa vreo urmă a intervenției. Nu existau nici cicatrici, nici alterări de culoare ale pielii. Nu mai exista nici un Lovis, nici pentru Eric și nici pentru Ruth. Amîndoi înțeleseră acest lucru. Privirile lor se întîlniră. Amîndoi gîndeau același lucru și se înțelegeau unul pe altul. Fiecare îl privea pe celălalt așa cum te uiți la cineva pe care îl vezi pentru prima oară și încerci să-l recunoști cu adevărat.

— Ce vă zgîiți așa ! zbieră Lovis și încercă să lovească în oglinda din mîna lui Ruth. Dar ea o feri de pumnul său, așezînd-o pe tejghea.

Eric închise ochii și se întoarse spre perete.

...Cînd se trezi, deșteptătorul nu sunase încă.

Se așeză pe bancă și privi la ceas : ora unu și zece. Lumina mai ardea încă. Cineva sforăia : Lovis. Ruth nu era nicăieri. Se uită cu atenție în toată încăperea ; ușa spre coridor nu era bine închisă și i se părea că aude glasuri.

Coborî tiptil de pe bancă, se furișă în picioarele goale pînă la ușă, o deschise, trase cu urechea... Nu se mai auzea nimic. Ochii i se obișnuiră cu întunericul și atunci deosebi ceva mai încolo o rază de lumină. Se furișă mai departe. Ajunse la o altă ușă ; jos, prin crăpătură, izvora licărirea albă. Scoase arma și dădu brusc ușa în lături.

Ruth ședea pe un scaun de birou, în fața unei mese de scris. Tresări înfiorată, receptorul radiotelefonului îi scăpă din mînă și începu să se balanseze, suspendat de firul său, ba într-o parte, ba în cealaltă. Împinse scaunul la o parte și se ridică. Ochii ei verzi erau larg deschiși, iar părul blond închis i se revărsa din belșug pe frunte. Abia acum își dădu Eric seama că avea ochii verzi și părul blond. Lăsă arma jos și se apropie.

Fata îi remarcă privirea. Teama ei rămase aceeași, dar expresia feței i se schimbă. Pentru o clipă, pleoapele se strînseră, bărbia i se înălță, Ruth se ridică în picioare. Nu era nici cu un deget mai scundă decît Eric.

— Bateria este moartă, spuse el. Nici o legătură. Totul este mort.

Ridică receptorul cu mîna stîngă și îl duse la ureche. Ascultă...

— Nimic. Mort. Nu există nici o legătură cu exteriorul.

Era însă foarte mirat. E drept, chiar el deconectase de mult timp aparatul, dar nu îl distrusese. Ar fi trebuit să se audă un zumzet slab. Se apropie cu încă un pas.

— Ce ți-a trecut prin cap ? Cu cine voiai să stai de vorbă ?

— Eric ! spuse fata.

Nu vorbea nici tare și nici încet, nici temătoare și nici supărată, nici stăruitoare și nici rezervată. Îi rostise doar numele.

Deodată, în fața lui Eric se deschise parcă o poartă. Dincolo de ea nu existau nici ganguri, nici drumuri, nici garduri, nici urme de pași cărora să le urmeze. Îl atrăgea o întindere pe care privirea n-o putea cuprinde, o întindere fără spațiu, fără timp, fără cauză și efect. În această vastă întindere, totul era cu putință ; fără obligații, fără cătușe, fără violență, fără constrîngere. O clipă vru să se lase în voia imponderabilității acestei libertăți care îl cotropea, pe urmă însă se răzgîndi, dureros. Se zbătea aprig în chinurile conștiinței și răspunderii. Apoi se hotărî.

Aruncă receptorul în furcă. De afară se auzeau pași apropiindu-se. Lovis apăru în cadrul ușii.

— Ce se întîmplă aici ? întrebă el.

— M-am plictisit și am hoinărit prin preajmă, răspunse Ruth.

— Am observat că dispăruse și am plecat să o caut, explică Eric.

Lovis nu observă că pe receptorul radiotelefonului erau locuri unde praful fusese șters de atingerea mîinii. Nu observă nici ceea ce Eric remarcase abia acum : anume că firul receptorului fusese tăiat : nu mai atîrna decît de izolația carcasei. Lovis nu văzu nimic, dar din noua lui față, umflată, bucălată, cu pielea întinsă pînă la refuz, ochii priveau răutăcioși... Ochii au rămas aceiași ! își zise Eric.

— Nu avem timp pentru prostii dintr-astea, spuse Lovis. Haideți, o luăm din loc !

Cei doi bărbați și fata se aflau într-o încăpere mare și joasă, la capătul coridorului. Eric deschise o ladă și scoase de acolo un obiect greu, în formă de cutie, dotat cu un mîner, precum și două măști de protecție. Dădu una lui Lovis și alta lui Ruth.

— Acum vom avea de înfruntat un oarecare risc, zise el. Aici sîntem la numai un metru adîncime față de suprafața planetei. Deasupra noastră se găsește o plantație, bineînțeles sub cupolă. Trebuie să mă conving că nu e nimeni prin apropiere.

Puse ochiul la ocularul unui periscop care străbătea plafonul de beton și privi. Se roti lent, odată cu instrumentul.

— Totul pustiu, de jur-împrejur.

— Cum de poți să vezi ceva în plină noapte ? întrebă Ruth.

— În infraroșu, răspunse Eric.

Se duse la cealaltă extremitate a încăperii, ridică mîna spre plafon și deschise un zăvor. O trapă se căscă brusc, o mică avalanșă de pămînt se revărsă în cameră, antrenînd cu ea și ceva vegetație. Prin deschizătura din plafon pătrundea acum lumina difuză a stelelor.

Eric aduse o mică scară, o rezemă de marginea deschizăturii și urcă cu mare precauție. Ajunse sus. În jurul lui adia aerul umed, înăbușitor, mirosind a pămînt, al unei sere. De pe frunze cordiforme, îmbibate de umezeală, se scurgeau picături de apă și mănunchiuri mari de păstăi atîrnau de tulpini lemnoase.

— După mine ! strigă el prin deschizătură.

Lovis apăru curînd lîngă el, apoi și Ruth. Eric mai coborî o dată și la întoarcere aduse caseta portativă.

— Urmați-mă !

Porni, fără să șovăie, într-o direcție bine determinată.

Unul după altul, tropăiau greoi printre cărnoasele flori labiate, peste covorul alcătuit din pămîntul moale și rădăcinile vegetale încolțite. Un perete de un luciu mat se ridica, în formă de boltă, în fața lor : era cupola din polisilicizi, hotarul dintre zona vieții și cea a morții. Lumina stelelor sclipea ștearsă prin straturile lăptoase din material sintetic, dar strălucirea lor se răspîndea deasupra întregii bolți, ca și cum chiar aceasta ar fi răspîndit o lumină proprie, fascinantă.

Eric puse caseta jos și ridică panoul din față. Un furtun subțire, compus din inele metalice, ieși afară, șerpuind. Se termina cu un soi de trident. Cei doi dinți exteriori aveau vîrfuri metalice sclipitoare, care se apropiau, la capetele lor, unul de altul, în timp ce acela din mijloc avea în partea superioară o îngroșare alcătuită dintr-un ajutaj. Coada tridentului măsura cam o jumătate de metru. Acolo unde se prindea de furtun, se aflau două mînere, distanțate unul de celălalt.

Eric șterse cu mîna o fișie a peretelui de sticlă sintetică acoperit cu picături condensate de apă, pentru a-i reda transparența. La prima vedere, aveai impresia că priveliștea de grădină se continua și afară, dar această senzație era înșelătoare. Afară nu creșteau plante, ci cristale. Aspectul era de cîmpie acoperită de chiciură, cu o „iarbă" de treizeci de centimetri înălțime.

Eric învîrti de un buton aflat pe un mic panou de comandă, care se afla în partea din față, deschisă, a aparatului său. Un arc de scîntei pîrîitoare lega acum cele două vîrfuri exterioare ale furcii.

— Puneți-vă măștile !

Lovis și Ruth îi urmară pilda și își fixară măștile pe față.

În sfîrșit, apropie tridentul de peretele de sticlă. Din nou roti un comutator — un fascicul subțire de raze țîșni prin ajutaj, întîlnindu-se cu arcul descărcării electrice. Pîrîitul se mai atenuă, în schimb se făcu auzit un șuierat. Aburi groși, corozivi se ridicau, rotindu-se în mari spirale.

Eric apăsă ușor furca și apoi o deplasă pe suprafața netedă. Pe unde trecea dispozitivul său, în perete rămîneau fisuri subțiri dar profunde, care pătrundeau cam treizeci de centimetri în zidul de o sută douăzeci de centimetri grosime.

De o parte și de alta a crăpăturilor apăreau bășici, suprafața se umfla.

Se formase un cerc, cu un diametru de circa cincizeci de centimetri. Eric procedă la incizarea unui al

doilea cerc, în jurul celui dintîi. Direcţia tăieturii se afla întotdeauna într-un unghi ascuţit faţă de cea a primului cerc. Rezultatul acestui procedeu se arătă curînd. Bucăţi de polisilicid în formă de pană săreau ca nişte ţăndări din perete.

Cineva îl scutură pe Lovis de umăr.

— Ceva nu e-n regulă ! strigă Lovis. Îşi scosese masca de respirat.

— Ce să nu fie-n regulă ? întrebă Eric, ridicîndu-se.

Opri alimentarea cu acid şi de asemenea curentul electric ; îşi scoase şi el masca.

— Am văzut acolo o lumină ! şopti Lovis, în liniştea care coborîse brusc asupra lor.

Ascodiră cu privirea jur împrejur şi ascultară cu cea mai mare atenţie. Nu observară de astă dată nimic, dar liniştea lor fusese destrămată.

Lui Eric îi veni o idee :

— Ultraperiscopul !

Alergară la deschizătura prin care ieşiseră la suprafaţă. Lovis ajunse jos dintr-un salt, reglă instrumentul şi privi prin el :

— Drace ! Pe-aici, prin împrejurimi, se furişează careva ! Mai mulţi chiar !

Eric îl dădu la o parte.

— Ai dreptate !

— De cît timp mai ai nevoie ?

— De prea mult timp.

— Ce facem ?

— Aruncăm în aer.

Îngenunchie în faţa lăzii din care scosese mai înainte arzătorul şi măştile. Îi întinse lui Lovis un colac de sîrmă ; lîngă el, puse o baterie de aprindere.

— Dă-i drumul ! Derulează sîrma !

Lovis urcă în grabă, trăgînd după el sîrma care se desfăşura.

Eric ducea cu el cartuşul cu megalit şi îl îngropă în pămîntul de la baza peretelui.

— Ce faci aici, Ruth ? Înapoi, în odaia subterană ! strigă el.

Legă bornele de contacte și fugi cu fața spre Lovis.

— Totul e-n ordine ? întrebă acesta.

— Da !

— Atunci, gata !

Apăsă pe declanșator... Nimic nu se clinti. Apăsă încă o dată. Tot nimic !

— Grozav planul tău ! strigă Lovis. Cîrpaciule ! Diletantule !

— Rămîneți aici !

Eric smulse o bucată de fitil detonant din ladă și se năpusti sus.

— Eric, nu declanșa explozia ! o auzi pe Ruth strigînd în urma lui.

Și imediat după aceea, pe Lovis :

— Rămîi aici, ce te-a apucat ?

Eric se aruncă jos, lîngă zid, răscoli pămîntul pînă ce scoase cartușul exploziv, smulse banda de protecție și introduse un capăt al fitilului detonant. Renunță să mai îngroape cartușul. Întinse însă bine fitilul și ținu capătul liber, pentru o clipă, în flacăra brichetei sale. Un sprint fulgerător, o alergare scurtă și un salt în gol : se afla în subterană.

Așteptară...

Zece secunde, cincisprezece secunde... Apoi veni în sfîrșit năprasnica detunătură, urmată de un scrîșnet. Se cățărară pe scară și ajunși sus, văzură cupola plesnită în mai multe locuri. Fisurile argintii se înălțau și se lărgeau mereu. Întreaga construcție tremura și vibra, era zguduită de convulsii. Energia seismului creștea și scădea alternativ și își găsea expresia în stranii dangăte de clopot, care alergau de-a lungul construcției circulare. Acolo unde fusese amplasată încărcătura, se formase un mic crater, iar în spatele său se căsca în perete o deschidere ovală, a cărei margine părea acoperită de o substanță topită.

— Măștile ! strigă Eric.

— Pe-acolo ! strigă Lovis, arătînd spre deschizătura din cupolă.

Porniră în fugă. În cîteva clipe, erau în pustiul de cristale, printre acele și ghimpii care scîrțîiau : vîrfurile lor le înțepau gleznele. Aerul toxic era, e drept, purificat de filtrele măștilor, dar mirosea puternic a chimicale — chimicale absorbante — și era greu de respirat. Părăsiră astfel adăposturile artificiale ale oamenilor, protecția atmosferei încălzite, primenite, impregnate cu vapori de apă și își puseră toată nădejdea în acest peisaj neospitalier, pustiu și solitar, unde nu se aflau oameni care să-i oprească. Acolo, nu prea departe, dincolo de ridicătura domoală a unui deal, îi aștepta salvarea — avionul ascuns.

Ruth se apropiase de Eric. Îi strigă ceva, dar el nu înțelese nimic.

În spatele lor, se aprinseră luminile. Acum, cupolele străluceau. Evadarea lor fusese descoperită.

Fata îl apucă pe Eric de mînecă.

— Ce s-a întîmplat ? strigă el.

Își încetini fuga și încercă să priceapă înțelesul care se desprindea din sunetele atenuate și contorsionate care străbăteau prin mască.

— Radiotelefonul... nu era mort... eu... v-am denunțat !

Eric îi apucă mîna și încercă să o antreneze după el :

— Acum e tot una...

— Eric... să știi că tot eu... am tăiat... contactele cartușului.

— E în regulă ! Dar acum, grăbește-te ! Sau... poate... mai bine... rămîi în urmă ?

Se opri. Abia acum începea treptat să priceapă :

— Rămîi aici, tu tot nu pățești nimic, Ruth.

— Nu era îngăduit să arunci în aer...

Eric îi auzea răsuflarea grea, întretăiată.

— De ce ? Trebuia doar... !

— Distrugerea... unei cupole... este o crimă !

Eric privi înapoi. Lumini răzlețe se apropiau. Mai erau totuși departe.

— Rămîi aici, Ruth ! spuse el !

— La dracu ! Ați înnebunit ? strigă Lovis.

Alergase o bucată de drum, de unul singur, mai departe, dar acum se întorsese. Își scosese masca și respira greu.

— Acolo, în față, e dealul. Ce mai vreți ? Înainte ! Încă puțin — și am reușit.

La douăzeci de metri, lateral, o lovitură fu urmată de o explozie. Sute de roci sfărîmate țîșniră în sus, ca o fîntînă arteziană... Încă o lovitură.

Nu mai aveau de ales și alergară mai departe. În frunte se afla Eric, care cunoștea drumul. Se folosea de nenumăratele șanțuri care brăzdau terenul, asigurîndu-le o oarecare protecție. În sfîrșit, trecură de punctul cel mai înalt al crestei. Se aflau, pentru moment, în siguranță.

În fața lor se profilau cîteva barăci. Aici fusese cîndva o exploatare a minereurilor de antimoniu. Omul imprimase peisajului pecetea sa, roca era în mai multe locuri sfîrtecată, acoperămîntul cristalin al solului de culoarea zăpezii vădea răni neregulate, poligonale, întunecate. Suprafețele nivelate alcătuiau adesea trepte largi. În locurile care se dovediseră sărace în minereu, se ridicau conuri de material descopertat lipsit de valoare.

Eric se duse drept spre una dintre barăci. Se convinse mai întîi că sigiliile de plumb erau neatinse. Introduse cartela sa perforată într-o fantă mascată și apăsă. O trapă se deschise, un avion biloc, strălucitor de alb, de ultimul tip constructiv, apăru, iar într-un compartiment alăturat se arătă un tractor cuplat cu trupiță.

— Eu mă apuc să curăț pista, spuse Eric. Împingeți aparatul afară și porniți motorul.

Se urcă în tractor, deblocă frîna și apăsă pe accelerator. Vehiculul începu să înainteze ca un gîndac, pe cîmpul care trebuia să servească drept pistă. Acționate de Eric, șenilele se învîrteau tot mai repede, împingînd înaintea plugului un val de nisip și praf. Urmele plăcilor de oțel din care erau alcătuite șenilele se imprimau în sol, iar de o parte și alta a lor creșteau noile taluzuri. După trei curse, calea nivelată era destul de lată spre a servi decolării. Eric devie trac-

torul de pe pistă și alergă spre avion. Dincoace de linia dantelată și lină a crestei pe unde veniseră ei, se iviseră pete întunecate ale căror contururi se profilau pe cerul matinal de culoarea asfaltului : erau urmăritorii.

Lovis se afla de acum pe scaunul de pilotaj ; în spatele lui, ședea Ruth.

— Îmi pare rău, Eric, strigă tiranul răsturnat, în timp ce motorul începuse să duduie. Sîntem nevoiți să te părăsim.

Aparatul începuse să ruleze, dar Ruth se aplecă spre Lovis și-l trase pe acesta de brațe :

— Lasă-mă pe mine aici, aș vrea să rămîn. Ia-l cu tine pe Eric, nu pe mine ! Oprește odată ! Lasă-mă pe mine !

Avionul se răsuci, orientîndu-se pieziș față de pistă. Lovis îl opri, cu o înjurătură. Se întoarse și încercă să împingă fata înapoi, cît mai adînc, în scaunul ei, dar Ruth se apăra. Atunci ridică brațul și palma lui o lovi în față, o dată, a doua oară și încă o dată. Ea încercă să riposteze cu pumnii, dar lui îi păsa prea puțin. Continua să o pălmuiască și loviturile lui erau tot mai puternice. În sfîrșit, durerea, rușinea și neputința o copleșiră. Se aruncă înapoi în albia spătarului, unde brațele dezlănțuite nu o mai puteau ajunge, cufundîndu-se în acest adăpost trecător, cuprinsă de apatia deznădejdei. Acolo se chirci, își ascunse fața în mîini, își trase genunchii spre piept, se ghemui mută, înlemnită, ușor aplecată într-o parte.

O fluierătură scurtă, șuierătoare, însoțită de o grindină de așchii, provocată de explozia unui proiectil, răsună : un avion trecuse ca fulgerul deasupra lor.

Eric privea fără să intervină, pradă pasivității. Trupul său era cuprins de o ciudată amorțeală ; n-ar fi putut acum să acționeze nici dacă ar fi vrut s-o facă, dar nu simțea nici o dorință în acest sens, nici un impuls nu-l îndemna să intervină. Voința lui era paralizată...

Lovis voia să-l părăsească. Fata fusese bătută. Urmăritorii îi ajungeau. Dar, de fapt, nici nu-i păsa de toate, îl preocupau cu totul alte probleme. Probleme

care nu aveau nici pe departe aspecte atît de dramatice, probleme care te solicită în zilele obişnuite şi a căror rezolvare nu schimbă prea mult. În realitate, erau cele cu adevărat importante, dar Eric uitase de ele. Încerca să se apere împotriva acelui *altceva*, care îl lua în stăpînire atît de insistent şi de firesc, acel *altceva* care era atît de puternic şi reprezenta singurul lucru care există cu adevărat. Şi de aceea i se supuse. Aşa ajunse să se hotărască.

— Lovis, strigă el. Cine o să mînuiască lansatoarele electronice de la pupă ? *Tu* vrei s-o faci ? În acest caz, cine o să piloteze ?

Arătă spre o escadrilă de avioane de luptă care se rotea deasupra lor :

— Vrei ca Ruth să piloteze avionul ? Sau poate nici nu vrei să te aperi ?

Se aplecă, pentru a se feri de aşchiile şi schijele care plouau ; un nou proiectil lovise solul.

— Cine o să te schimbe la pilotaj ? Cine o să-ţi ajute în caz de aterizare forţată ?

Ochii lui Lovis, larg deschişi, priveau fix prin ochelarii măştii.

— Ruth, strigă Eric, coboară ! O apucă zdravăn şi o trase pe jumătate afară. Ieşi odată, hai ! Du-te !

Ruth aproape că îşi revenise. Se lăsă să alunece peste bord. Eric o prinse şi o ajută să se ridice în picioare.

— Fugi în hangar şi nu te clinti de acolo !

O împinse violent, ca s-o trezească cu totul, şi ea începu să fugă, aplecată. Lovis privea pasiv, indiferent.

— Dă-i drumul, Lovis ! strigă Eric. Start ! Porneşte ! La naiba, ambalează motorul !

Se urcă în locul din spate, trase capacul bombat de plastic deasupra lui şi a lui Lovis şi coborî chiar el pîrghia. Aparatul se întoarse, orientîndu-se greoi şi fără voie, în direcţia de zbor. Vîntul se mai schimbase, dar nu mai aveau timp să ia în considerare această modificare. Roţile începură să salte de-a lungul pistei grosolan nivelate, plină de găuri. Dar aparatul lua treptat viteză. Eric lăsă avionul să alerge pînă la ca-

pătul benzii de rulare și abia în ultimul moment trase manșa : urmă un salt deasupra barierii de stalagmite sinterizate și arbori cristalini care năvălca parcă spre ei.

Avioanele de luptă ale noii stăpîniri se aruncară ca un roi de bondari asupra victimei lor. Nu-l mai puteau prinde viu pe Lovis, dar un Lovis mort tot era mai bun decît un Lovis evadat.

— Preia manșa ! strigă Eric.

Lovis reacționa acum surprinzător de repede. Fiecare mișcare a sa era perfect adecvată țelului urmărit. Eric pusese în funcțiune instalația de ventilație — și aerul filtrat, încălzit, mîngîietor, pătrunse sub acoperămîntul de plastic. Aruncară cît colo măștile. Puteau în sfîrșit să respire din nou liber. Cu cît inspirau mai adînc, se simțeau mai încrezători, sorbind parcă din aerul proaspăt acel spirit de luptă care, timp de decenii, îi făcuse mai puternici decît fuseseră toți ceilalți.

Atacatorii se năpusteau cu furie spre ei. Lovis ședea aplecat înapoia tunului cu tragere rapidă. Eric vedea spatele lat, ceafa masivă, părul tăiat scurt și uită chipul cel nou care se afla de cealaltă parte. Motorul chiuia, aerul cînta, mușchii se încordau, simțurile erau mai treze ca oricînd. Lovis trase, cu un gest brusc, cocoșul și o jerbă de rachete țîșni din țevile aflate lateral față de fuselajul avionului. Vîrtejul inamicilor trecu pe lîngă ei, la dreapta, la stînga, deasupra și dedesubtul lor, pămîntul se bombă parcă, se răsturnă, nu mai exista nici sus, nici jos, scăpaseră de povara gravitației, iar în urechi simțeau amețeala eliberatoare a plutirii. Șapte puncte căzură în spatele lor în gol. Și acum fu rîndul lui Eric. El se identifică repede cu trăgaciul armei, cu patul ei, cu țeava. Ochii săi, nervii săi, creierul său, brațul său, degetele sale, pielea care-l furnica deveniră una cu metalul rece. Își punea întreaga ființă în gestul mîinii sale, în degetul care se îndoia și odată cu torentele irizate ale ionilor care țîșneau din lansator arunca și o părticică din el spre dușman. Sentimentul triumfului îl făcu să jubileze înfiorat, cînd zări suspendate

în aer două neguri aţoase, dense, enorme, ca măruntaiele unor animale rănite de moarte ; apoi apărură şi globurile roşii ale exploziilor care urmaseră atingerii ţintelor.

Totul se terminase la fel de repede precum începuse. Eric îşi veni în fire. Acum parcă avionul se năpustea spre un perete moale, făinos. Răsuci violent manşa, iar suprafaţa zidului se răsturnă, deveni un şes întins, care defila fără încetare sub ei. Eric se îngrijise de toate. Aparatul lor era mai rapid decît toate celelalte. Adversarii rămaseră cu mult în urmă. Nimeni nu-i va putea prinde, pe el şi pe Lovis, din urmă.

Lovis se prăbuşise în scaunul său. Capul lui se legăna ca un pendul. Speriat, Eric se aplecă spre el, îl apucă de păr şi întoarse capul prietenului : obrazul acesta, îndreptat acum spre el, era ud, udat de lacrimi, fălcile grase clănţăneau ca nişte pungi pline cu bani, omul abia îşi trăgea răsuflarea prin gura deschisă, gata să se înăbuşe. Eric îi lăsă capul să cadă în piept. Se aşeză comod, căută la sol linia de cale ferată şi îşi orientă zborul după ea.

Într-un buzunar lateral, aflat într-o căptuşeală bine mascată, avea un portvizit. Îl scoase şi extrase din el mai multe cartele perforate, cîteva fişicuri cu bani, un lanţ cu chei de safe-uri. Îşi vîrî în buzunar o cartelă perforată, apoi deschise pentru o clipă fereastra laterală — şi aruncă tot restul. Lovis nu remarcă nimic.

Eric pilotă toată ziua, noaptea următoare şi încă o jumătate de zi, fără ca Lovis să-l schimbe. Din timp în timp, înghiţea o pastilă de energon. Tovarăşul său de drum părea să doarmă aproape tot timpul.

În cea de-a doua zi, pe la prînz, cupolele celui dintîi oraş din Electra apărură deasupra orizontului. Eric începu să coboare. Îndreptă avionul spre o pistă de rulare exterioară a aeroportului, aflat între două cupole mari, şi ateriză lin.

— Am ajuns, îi spuse el lui Lovis şi ridică capacul transparent.

Lovis coborî. Eric rămase pe loc.

— Eşti sigur că nu ai păstrat asupra ta nimic care ar face să fii recunoscut ? întrebă el.

Celălalt dădu din cap.

— Prea bine. De acum înainte eşti deci Antonío Díaz, comerciant textilist, cetăţean al Electrei. Ai memorat toate datele stabilite ?

Lovis dădu iarăşi din cap.

Eric îi înmînă o cartelă perforată.

— Nu te voi însoţi, spuse el, simplu.

Lovis îl privi consternat.

— Rămas-bun, zise Eric şi trecu peste spetează, spre primul scaun, în locul unde şezuse Lovis.

Sosirea lor fusese remarcată. La marginea terenului se iviseră cîţiva bărbaţi.

— Eric ! strigă Lovis. Nu pleca de aici ! Putem rămîne pentru totdeauna împreună. Doar n-ai luat în serios ceea ce am spus atunci. Eram atît de nervos, mă zăpăcisem de tot. Acum o să putem savura din plin viaţa !

Eric puse propulsorul în funcţiune. Oamenii de pe aeroport se apropiau.

— Eric ! O clipă ! Unde sînt cheile de la safe ? Unde sînt actele ? Unde sînt banii ?

Mîinile sale, ridicate, implorau :

— Ce o să mă fac aici lipsit de mijloace, fără nici un prieten ?

— Munceşte, Antonío Díaz ! spuse Eric.

Închise capacul din plastic şi avionul începu să ruleze. Pista era bună. Se desprinse uşor de ea, apoi descrise un sfert de cerc. Curînd, oraşul se afla din nou departe, sub el. Suprafeţele de beton ale benzilor de rulare erau şi ele acolo. Iar un grup de oameni se apropie de un bărbat solitar.

Eric aruncă o privire asupra hărţii. Zări Holder, zări şi Electra. Departe de ele, risipite pe întreaga emisferă nordică, se întindeau continentele insulare ale Federaţiei Neutre. Iar dincolo de imensa mare de lavă a cărei formă aducea cu secera Lunii, harta era albă. Se îndreptă într-acolo.

Se simţea într-o stare de veghe surescitată. Tabletele continuau să-şi facă efectul asupra lui. Albul

cîmpiilor îi apărea mai alb decît altădată, umbrele cafenii mai intense, razele solare mai fierbinți. Niciodată ochii săi nu percepuseră atît de limpede sclipirile suprafețelor cristaline, fiecare străfulgerare îl izbea ca o înțepătură ușoară, blajină și înviorătoare. Pe coastele dealurilor vedea culori pe care nu le luase niciodată în seamă : un albastru pastel palid, un galben ca al unui aluat, un purpuriu transparent, un violet cețos. Observa creșterea și revărsarea lacurilor de anhidridă sulfuroasă, care se extindeau sub influența căldurii solare, urmărea curgerea argintie și străvezie a fluviilor, rîurilor și pîrîiașelor scînteietoare pe care se sprijineau multicolore curcubee, vedea chiar în fața sa vălurile de fum de la orizont, izvorînd din prăpăstii prelungi, cu margini zimțuite ; se încrețeau și se întrepătrundeau, pînă ce se înălțau în regiunile vînturilor de înălțime, care le spulberau.

Și pe urmă, începură să vină spre el alte configurații de fum și de aburi, tot felul de valuri zdrențuite și învolburate, exalații cețoase, brațe imense de pulberi, gaze care se unduiau și se legănau într-un dans neîncetat, umbrele curcubeelor. Ba îl cuprindeau strîns, ba se îndepărtau de el și îi arătau rîpele lor adînci, care își continuau șerpuirea sub crusta de piatră fisurată a planetei și se terminau în amalgamul lavei clocotitoare. Înălță avionul pînă în straturile cele mai înalte, unde elementele dezlănțuite unul împotriva celuilalt se uneau în sfîrșit într-o calmă mare de vapori.

Apoi ceața se risipi, prefăcîndu-se fulgerător într-un aer de claritatea cristalului. Departe, jos, se aflau șesurile presărate cu stalagmite ale unei țări necunoscute.

4 Tribunalul

Încăperea era pustie, goală — goală cu excepția celor trei bănci de lîngă pereți, capitonate în negru. Dreptunghiurile a două uși glisante, de culoarea fildeșului, abia dacă se deosebeau de pereții de aceeași culoare.

Deși lumina zilei pătrundea prin geamuri în fascicule mari, galbene, pe plafon ardeau și cele trei tuburi de neon. Razele lor, de un albastru deschis, răzbăteau pînă și în cele mai ascunse unghere. Pufăind ușor, aerul încălzit, umidificat, sterilizat, se revărsa, printr-o deschizătură protejată de un grilaj, în cameră. Era răsuflarea instalației de climatizare, aerul pe care, apoi, gaura de pe peretele opus îl absorbea din nou.

Pereții vibrau la intervale de timp regulate : două canale de aeraj se aflau în imediata lor apropiere.

O ușă glisantă se ridică, lunecînd în peretele superior și doi bărbați în salopete aduseră pe un al treilea. Purta un costum de protecție cenușiu și era fără cunoștință. Îl culcară pe una din bănci, aruncară priviri grăbite prin încăpere și se retraseră. Ușa coborî iar cu un zgomot surd.

Un tremur parcurse chipul lui Eric Frost. Vestea revenirea treptată la sine. Deschise ochii, dar îi închise îndată la loc. Cele două coloane de lumină, care se rostogoleau din două părți spre el, îl dureau îngrozitor. Pe lîngă aceasta, nici nu avea acum timp să se preocupe de ambianța în care se afla. Preocuparea care-l stăpînea cu totul era lupta împotriva unor simțăminte de neliniște și indispoziție, care porneau din capul său și se răspîndeau sub formă de șocuri, spasmodic, în tot trupul său. Trebuia să le stăvilească, așa cum, pe o mare agitată, trebuie să

opui rezistență căderilor vaporului în gol, pentru a contracara senzația de greață care-ți întoarce stomacul pe dos. Și, pe lîngă aceasta, era atît de istovit, încît renunță — după cîteva încercări nereușite de a-și concentra voința — să-și retragă mîna de pe spătar, unde amorțise sub povara grea a capului.

Deși ținea ochii închiși, i se părea că vede frînturi pestrițe de imagini, iar în ciuda liniștii, auzea glasuri :

...totul s-a întîmplat de mult, uită, uită...
...nu mai e prietenul tău : un trădător...
...peretele negru vine spre tine, tot mai aproape...
...cunoști prescripțiile...
...acum te poți decide...
...pe etajerele din perete, s-a așternut praf...
...decide-te, decide-te...
...rămîi nemișcat și ascultă...
...un diametru de cincizeci de centimetri...
...sîngele tău, care picură jos...

Încercă să pună ordine în aceste impresii care se roteau într-o vîltoare nestăpînită, să le îmbine într-o imagine de mozaic putînd fi închegată ca o viziune de ansamblu, dar nu izbuti. Din clocotul gîndurilor, se detașau și se cristalizau pînă la urmă chipurile unor oameni, un cap cu păr negru, cîrlionțat și ochi temători, un profil tăios și aspru, la care un efect de supraimpresie producea un al doilea contur, apropiat de cel dintîi, scînteierile care se aprindeau într-un păr blond ; erau ca niște măști, niște spectre, niște arătări — palide, abstracte, de neînțeles — și cu toate acestea legate neînchipuit de profund de impresii și afecte aproape pătimașe : simpatie, admirație, dragoste, ură. Încercă să se apropie de aceste chipuri, dar ele nu îl voiau și i se sustrăgeau. Strădania sa zadarnică și dibăcia lor de a-i scăpa printre degete deveni un curios joc imaterial de-a prinselea, în care urmăritorii și urmăriții se aflau într-o dimensiune străină și tăinuită a unei structuri complexe de spațiu-timp. Această asemănare cu un joc de copii deveni atît de pregnantă, încît Eric se simțea vremelnic transplantat înapoi, în anii fragezi

ai existenței sale, iar lumea aparte a senzațiilor și gîndurilor copilăriei îl învălui, lumea aceea în care nu exista decît negru și alb, bun și rău, da și nu, unde lipseau semitonurile, nuanțele și gradațiile de care abundă existența oamenilor maturi.

Și cu o hotărîre care nu mai ține cont de așteptare ori de îndoială, nici de o cauză, de un scop, de un substrat sau de un mediu ambiant, care nu recunoaște decît un singur lucru — ceea ce se petrece nemijlocit —, Eric se dedică acum cu totul chemării sale lăuntrice. El era vînătorul și totodată hăitașul, el era cel de care fugeau toți și de care tuturor le era frică, era conștient de superioritatea ferită de orice primejdie a situației sale. Dar suferea tot atît de amarnic din pricina acestei neînchipuite și implacabile singurătăți, așa cum suferă și copilul copleșit de singurătate, cînd, cu ochii închiși se reazemă de peretele curții de lumină sau își lipește capul de scoarța aspră și crăpată a unui arbore de la marginea livezii, numărînd tainic în gînd, iar atunci cînd își ia mîinile de la ochi constată că locul său de joacă este cu desăvîrșire pustiu și începe să alerge bezmetic de colo-colo, nehotărît și pierdut, cînd se vede exclus din cercul celorlalți, nerămînîndu-i altceva de făcut decît să-i înfrunte ca dușman.

Eric nu mai cunoscuse, din copilăria sa, pe nimeni de care să se fi simțit atît de puternic legat — printr-o emoție, fie ea afecțiune sau aversiune — cum se simțise față de aceste năluciri care îi jucau în față. Foarte de timpuriu, îl despărțiseră de ceilalți copii, iar vremea îndepărtată a aventurilor infantile, a micilor întreceri și a micilor biruințe — cea mai frumoasă din viața sa —, pierise odată pentru totdeauna. Îl dăduseră la școală, la specializare, apoi la slujba ce îi fusese destinată. Cunoscu distracțiile searbede care i se ofereau între sfîrșitul orelor de birou și odihna de noapte : jocurile de noroc în sălile cu mașini automate, spectacolele de feerii coloristice, muzica ușoară și filmele în relief. Nimic și nimeni nu-i mai stimula ambiția, bucuria de a crea ceva ; nu se ivea nici o

împrejurare care să-i ceară o idee, să-i ceară o faptă. Mai tîrziu i se va repartiza o femeie și își va îndeplini obligațiile de cetățean al lumii ; timp de șase ani, va avea grijă de doi copii, pînă ce îi va preda, la rîndul său, școlii. Cu timpul, amintirile sale atît de îndepărtate adormiră și cînd îi era dor de ceva nu mai știa despre ce este vorba.

Și iată că se întîmplase ceva, era sigur de acest lucru, ceva de o însemnătate covîrșitoare se schimbase — și din nou îi scăpase ! Pe cînd căuta acel lucru, în el se năștea și lua o tot mai mare amploare deznădejdea unui coșmar, ca într-un joc de-a v-ați ascunselea, cînd cauți și nu găsești pe nimeni și cauți mai departe și nu găsești niciodată nimic sau ca la jocul de-a prinselea, atunci cînd alergi dar nu ajungi să te apropii de cel care fuge înaintea ta și nu îl atingi niciodată.

Ceva din afară irupse cu violență în interiorul său, monotonia sălii de așteptare era tulburată, ceva se schimbase ; șuieratul aerului care se revărsa din instalația de climatizare se auzea acum mai slab, abia îl mai distingea. Visul bătea temător în retragere, iar realitatea era iar prezentă.

Eric Frost clipi din nou, abundența luminii îl deranja, dar de această dată îi ținu piept. Văzu și recunoscu băncile din crom și cauciuc spongios, ușile, toată încăperea aceasta cu pereți de culoarea fildeșului, fereastra mare și, dincolo de ea, frontul alb al fațadelor impecabil aliniate ale clădirilor.

Amintirile imediate se năpustiră brutale asupra sa : citația de a se prezenta pentru examinare, automatul de la poarta clinicii, culoarele și ascensoarele, camera șase sute cinci, unde trebuia să aștepte, zumzetul instalației de aer condiționat... apoi somnolența care îl cotropise dintr-o dată, pe neașteptate.

Eric sări în sus... Ameți ; sîngele îi mai curgea greoi prin vine, ca plumbul topit.

Împinse una dintre bănci sub clapeta de aer din perete, se urcă ; era gata să cadă, dar se sprijini bine de zid. Întinse mîna cît putu. Bănuiala sa se adeveri : acolo se afla o țeavă subțire, chiar în canalul de ae-

raj, avînd capătul acoperit cu o sită. De jos nu era vizibilă, iar prin grilajul deschizăturii principale era de asemenea inaccesibilă.

Își suflecă mînecile bluzei, căută și...

Acesta era cel de al doilea indiciu : deasupra unei vene de la încheietura brațului, o zgaibă infimă, cu o crustă abia vizibilă de sînge închegat !

Acum avea dovada : se aflase în puterea lor, prizonier al rețelei gîndurilor pe care ei o inventaseră.

Coborî anevoie de pe capitonajul elastic al băncii. Se așeză. Trupul lui încă nu își revenise, dar mintea îi era din nou lucidă. Abia acum își dădea seama prin ce trecuse, putea să aprecieze ridicola nimicnicie și înspăimîntătoarea gravitate a situației sale.

— Ce am făcut oare ? Ce am ajuns oare să fac ?

Janet Trombe lăsă la o parte blocnotesul ei cu însemnări și așteptă. Farmer ținea ochii strîns închiși ; părea să mediteze. Bell dădu din cap și îi zîmbi lui Janet. Graudenz mîzgălea o bucată de hîrtie. Czerny, imobil în scaunul său, afișa o mutră dezgustată. Între ei, masa alcătuia parcă o barieră. Zece tuburi de neon revărsau asupra ei lumina lor argintie.

Se părea că Farmer ajunsese la un punct de vedere. Ca reprezentant oficial al guvernului, el era președintele comisiei. Se sculă în picioare și atunci statura sa masivă apăru și mai impunătoare.

— Deci, domnii mei ?

Privirea lui se opri asupra lui Bell, dar primul care-și spuse părerea fu Czerny.

— Concluzia reiese în mod limpede. Omul acesta este un infractor.

Farmer întoarse capul spre Czerny, aruncîndu-i o privire ușor dezaprobatoare. Între timp, acesta recăzuse în imobilitatea sa.

— Te rog, Bell, spune-ți cuvîntul !

Neurologul — mic, îndesat, cu fălcile bombate — ridică mîna compătimitor :

— Nu înțeleg, pur și simplu, cum s-a putut întîmpla așa ceva... Oricum, este vorba de un caz patologic extrem de serios.

— Modul în care acest om — dacă este într-adevăr vorba de un individ anormal — s-a putut sustrage punctelor de control din Delius, va forma obiectul unei alte dezbateri principiale. Czerny și-a exprimat punctul de vedere asupra comportării sale. Vorbește, Graudenz !

Tînărul medic cu chip de student se ridică nervos în picioare. Spuse, repezit :

— Mă asociez părerii lui Bell... fără îndoială, ceva patologic... Adică, vreau să spun...

Se opri, deodată, încurcat.

Farmer trecu peste această poticnire și observă:

— Asta ar însemna să procedăm la lobotomie. Părerea mea despre pacient nu este chiar atît de categorică. Desigur, el se abate adesea, în acțiunile sale, de la ceea ce avem dreptul să pretindem, în condiții normale, de la cetățeni normali. Dar — Farmer se însufleți vizibil și bocăni repetat în placa mesei — circumstanțele probei noastre, a experimentului nostru, sînt ele oare normale ? Am atras în repetate rînduri atenția asupra faptului că, în condiții neobișnuite, chiar și un om sănătos are reacții neobișnuite...

Era ca și cum o briză ușoară ar fi trecut prin sala de dezbateri. Farmer însuși era tulburat, deoarece ajunsese să expună tema sa favorită. Bell își frămînta mîinile într-o disperare ostentativă. Graudenz își introduse de mai multe ori creionul în buzunarul de la piept al salopetei albe, de unde îl scotea mereu. Chipul întunecat al lui Czerny, care se profila sub chica blondă, despicată în două smocuri de păr aducînd cu niște coarne, deveni și mai întunecat. Janet Trombe îl privea cu mare atenție pe Farmer.

— Un intestin care funcționează prost reacționează abia cînd mănînci, explică Bell. O mînă paralizată își vădește neputința abia cînd este pusă să

lucreze. Defecte mici ies la iveală numai cînd există solicitări considerabile. Acelaşi lucru este valabil în ce priveşte caracterul. Viaţa noastră publică, riguros organizată şi reglementată, nu duce la astfel de solicitări, sistemul nostru statal asigură vieţii o desfăşurare regulată, uniformă, echilibrată. Tocmai de aceea se poate întîmpla că cei care se abat de la normele stabilite rămîn ani de zile neobservaţi, în mijlocul nostru. Şi acesta este, de fapt, motivul pentru care am introdus *probele trăirii.*

— Din rîndul unor asemenea bolnavi se recrutau, pe vremuri, sabotorii, elementele anti-sociale, indivizii care comit tîlhării şi omoruri. Pe atunci, pedeapsa era execuţia.

Farmer nu se dădu încă bătut :

— Cu toate acestea, nu pricep de ce trebuia să alegem asemenea circumstanţe false, nefireşti. De ce o aventură pe o planetă străină, cînd ştim doar că nu putem părăsi sistemul nostru solar ? Am renunţat doar pînă şi la costisitoarele expediţii pe planetele sistemului nostru, deoarece s-au dovedit a nu fi de nici un folos. Şi de ce situaţia aceea a unei lovituri de stat, cînd ştim doar că de secole nu s-a mai întîmplat nimic asemănător ? Cum să se orienteze un om normal în împrejurări atît de absurde? Ele nu pot decît să-l zăpăcească, să-l facă să-şi piardă busola.

— În nici un caz nu e vorba de aşa ceva ! observă Bell, revoltat. Am studiat extrem de precis reacţia psihologică a unui individ supus probei faţă de astfel de influenţe ale lumii exterioare. Orice cetăţean este pe deplin familiarizat cu asemenea circumstanţe, datorită literaturii recreative, radioului şi filmului. Poate să se pună fără nici o dificultate în situaţia unor persoane pe care i le înfăţişăm noi.

— Cu toate acestea, ar trebui alese situaţii care sînt mai uşor de înţeles, cel mai bine conflicte din cariera funcţionărească, pericole care se pot ivi în viaţa de toate zilele...

— La ce fel de conflicte poate să ajungă un funcționar ? Cărui pericol îi este astăzi expus un cetățean ? Statul nostru este un stat al ordinii, în care nu există nici conflicte și nici primejdii. Asemenea teme sînt dealtfel interzise sectorului recreativ și ele sînt chiar mai absurde decît acțiunile aventuroase îmbrăcate în veșmînt istoric sau petrecute în cine știe ce ungher îndepărtat al Cosmosului — așa cum și le imaginează scriitorii noștri. Tocmai prin faptul că alegem o ambianță complet diferită, deschidem cale liberă unei hotărîri neinfluențate de nimic a pacientului și prin aceasta obținem un indiciu absolut sigur.

— Aș vrea să atrag atenția asupra faptului, obiectă Farmer, că proba trăirii are mai ales un scop juridic. În ce privește caracterul, medicii ar trebui s-o scoată la capăt cu metodele lor ; de ce mai avem atunci teste psihologice ? *Proba trăirii* este înainte de toate baza juridică pentru intervenții medicale, șocuri sau lobotomii, care reprezintă, într-un anumit sens, frustrări ale libertății individuale. În felul acesta, aplicăm pedeapsa cea mai dreaptă pentru o infracțiune definită juridic și care...

— Permite-mi, colega ! interveni Bell, făcînd un semn liniștitor spre Janet, asistenta lui, care ridicase mîna. Nu e vorba de nici o pedeapsă ! O operație-pedeapsă ar fi inumană și nedemnă de un medic. Este vorba, bineînțeles, de un tratament destinat vindecării. Proba trăirii poate aduce dovada existenței unei malformațiuni caracterologice, care implică primejdia unor repercusiuni negative în sfera socială. Intervenția are drept scop mai ales să-i redea pacientului posibilitatea să se integreze, fără tensiuni nervoase, în statul social... Voiai să faci o remarcă, Trombe ?

Janet era puțin stingherită, dar bîigui :

— Am vrut să spun... După părerea mea, nu trebuie uitat că nu e vorba, în cazul acestor fapte, de nimic real, adevărat. Totul nu este decît...

— Asta e o controversă depășită, o întrerupse Farmer, profitînd de ezitarea ei. Real sau doar re-

prezentat mental — e tot una. Inspirînd odată cu aerul amnesin forte, subiectul supus probei este vidat de orice amintire, iar injecția cu halucinid C șaptesprezece îl aduce într-o stare care îl face extrem de receptiv față de tot ce i se sugerează din afară. Orice situație care îi este înfățișată, descrisă, se preface în mintea lui într-o realitate absolută, trăită. Dacă în descriere lipsesc anumite date sau precizări, subiectul completează în mod automat aceste goluri, așa cum se întîmplă în vis. Dacă apoi starea sa de apatie este înlăturată, pe o perioadă bine delimitată, printr-un șoc pe bază de vecamină, el ajunge exact în situația unui om care a trăit efectiv evenimentele respective. Nici o amintire stînjenitoare nu îl mai influențează. Cînd ia o hotărîre, aceasta este luată de bună voie, fără nici o constrîngere și el este pe deplin răspunzător pentru ea. Exact în același mod ar acționa dacă s-ar afla în realitate în situația respectivă.

Dar să revenim la dezbaterea noastră ! Să parcurgem diferitele momente sau puncte ale probei. Cea dintîi hotărîre pe care a luat-o, pledează în mod neîndoielnic pentru Eric Frost. Conjunctura trăirii îl pune în fața alternativei fie de a urma impulsurilor sale de omenie, cruțînd copilul, fie de a urma instrucțiunile primite și să-l ucidă. Pentru un cetățean avînd cugetul sănătos, legea reprezintă mai mult decît năzuințele sale personale — căci legea reprezintă comunitatea. Eric Frost a procedat cu spirit de răspundere în această privință ; îl notăm deci la acest punct cu un plus. Este cineva de altă părere ?

Czerny își drese glasul :

— Mă împotrivesc. Frost nu a tras din spirit de datorie și disciplină, ci fiindcă știa că acel copil reprezenta pentru el o primejdie. Robotul nu l-a anunțat ; impulsurile pe care acesta le recepționa veneau de mult mai departe. Deci nu era vorba de o făptură în carne și oase. De aceea a tras.

— Foarte adevărat, interveni, în același sens, și Bell. Un copil care se joacă, pe o planetă străină, în ambianța unei păduri de formațiuni misterioase,

aflate într-o creștere rapidă, sinistră și inexplicabilă — iată o situație care duce la presupunerea că este vorba de o halucinație, de hipnoză, sau de un miraj produs prin mijloace tehnice. Frost era sigur că fața aceea cu năsucul cîrn și ochii mari reprezenta o imagine psihică ademenitoare, care declanșează, în mod reflex, simptomele impulsului protector. Acesta este motivul pentru care a amintit de asemenea de păpușă și de ursulețul de pluș, de jucării menite să trezească sentimente materne, adică sentimentele pe care le întruchipează acest prototip. Amintiți-vă de interogatoriu. Sînt de aceea pentru notarea acestui punct cu zero. Cine votează pentru zero ?

Czerny ridică imediat mîna, urmat aproape imediat de Graudenz. Janet nu avea drept de vot în cadrul tribunalului, așa încît nu schiță nici un gest.

Farmer deschise un mic registru și notă ceva :

— Trei la unu. Deci aprecierea este zero. Care era punctul următor ?

— Hotărîrea de a încerca să fugă din reciful de corali, răspunse Janet.

— În această privință, observă Bell, pacientul a procedat, după părerea mea, în mod judicios. Prin fugă, se salva pe el și salva de asemenea tot ce aflase. Comunicarea sa era menită să transmită în cel mai scurt timp descoperirile sale. În felul acesta, guvernul putea să se hotărască din timp pentru o intervenție. Se pare deci...

Bell încremeni. Cineva coborîse parcă peste ei o draperie neagră : tuburile de neon se stinseseră brusc. În lumina palidă a zilei, care se strecura cu multă parcimonie în încăpere, judecătorii nu mai erau decît niște umbre.

Farmer pipăi bordura îngustă a mesei din fața sa, pînă ce dădu de un buton de semnalizare, aflat pe o latură a ei. Un bărbat din personalul de deservire al instituției își făcu apariția.

— Vezi să se repare lumina ! porunci Farmer.

Omul, îmbrăcat în alb, făcu un semn din cap și se retrase.

— Nu este atît de întuneric încît să fim obligaţi la suspendarea dezbaterilor, observă Farmer. Continuă, Bell ! Tocmai îţi expuneai poziţia...

Bell îşi cam pierduse siguranţa de sine. Clipea neliniştit.

— Spuneam... Adică, mai bine zis, precizam cum au stat lucrurile, arătînd că, prin comportarea lui, Frost făcuse guvernului un serviciu. Graţie lui, acesta era în situaţia de a interveni la timp.

— Susţii ceva absurd, observă Czerny rece. Avea ordinul să se autodistrugă. Un ordin este un ordin. L-a încălcat flagrant. Deci la acest punct — minus !

Farmer îşi sprijini bărbia în mînă. Fără nici o intenţie, făcuse astfel întocmai gestul pe care-l obişnuia atunci cînd era fotografiat ; tuburile de neon se aprinseră, ca la un semn ascuns.

— Ai dreptate, Czerny. Ar fi trebuit să se supună.

Farmer se întoarse spre Bell :

— Aici este vorba de alternativa : voinţa de a trăi sau supunerea. La un cetăţean normal, imboldul supunerii trebuie să fie mai puternic decît dorinţa de a rămîne în viaţă. Dacă din încălcarea comisă a rezultat pînă la urmă o situaţie favorabilă sau nefavorabilă, este absolut indiferent. Acuzatul merită minus. Se opune cineva ?

Czerny îşi exprimă printr-un semn acordul.

Bell spuse la rîndul lui :

— Nu.

Graudenz, care aşteptase hotărîrea superiorului său, se grăbi să nege şi el. Farmer notă ceva în registru.

— Ajungem la punctul trei. Este vorba de o hotărîre a acuzatului care nu e deloc uşor de înţeles. Trombe, te rog citeşte sinteza.

Toate capetele se întoarseră spre fată. Janet fu din nou cuprinsă de o neliniştе trecătoare. Răsfoi în blocnotesul ei, căutînd rîndurile cu pricina. Părul ei era blond şi ochii ei verzi ; să fi fost o întîmplare ? se întrebă Bell.

În același moment, un infirmier îmbrăcat în alb dădu buzna în încăpere și strigă :
— Eric Frost a fugit !

Starea lui Eric se ameliora repede. Mușchii săi se destinseră, undele pe care fiecare bătaie a inimii le propagaseră prin trupul său se potoliră, senzațiile de greață și indispoziție dispărură. Putea din nou să gîndească, fără ca acest lucru să-l obosească. Încă nu reușise să reunească toate elementele constitutive care alcătuiseră trăirea sa de vis, dar ceea ce fragmentele reconstituite dezvăluiau îi era de-ajuns. Se putea considera pierdut. Sau cel puțin acele componente ale sale care-i alcătuiau personalitatea erau pierdute. O mică incizie, care urma să-i separe două porțiuni ale creierului — și era sortit să-și petreacă tot restul vieții vegetînd, ca o epavă umană insensibilă și lipsită de voință.

Niciodată nu se gîndise prea mult la el. Mai ales nu îl preocupase dacă era ca ceilalați sau nu. N-ar fi ajuns niciodată la concluzia că este un degenerat, unul dintre aceia care nu corespund normelor din Delius, un om cu un caracter alterat patologic. Niciodată nu ar fi bănuit că este în stare să se opună legii.

Cu toate acestea, încălcase legea. Era un infractor. Dintr-o dată, ceva insesizabil, care făcuse parte din trăirea sa mentală, se strecură în realitate ; era un sentiment absurd, acela că acum ar putea fi mai liber decît altădată, deși niciodată nu fusese atît de prizonier ca în această clipă. Dar poate că nu era chiar așa de absurd, dacă libertatea nu se mai referea numai la prizonieratul fizic, ci ajungea să cuprindă și sfera deciziilor. Iar aceasta nu fusese niciodată atît de cuprinzătoare ca acum. Putea să facă ceva — e drept, nu mult, dar mai mult decît putuse face oricînd altădată — și, în orice caz, mai mult decît îngăduiau reglementările în vigoare. Putea să mintă, să înșele, să fure, să jefuiască, chiar să ucidă și, în nici un caz, niciodată, nu i se putea în-

tîmpla un lucru mai grav decît acela care îi fusese în orișice caz hărăzit.

Se scutură zdravăn și smucitura îl ajută să lepede inerția pe care sistemul de educație și obișnuința i-l împregnaseră. Privi în jurul său cu simțurile treze. Se apropie de fereastra de lîngă el ; privi afară. Acolo, departe, era prăpastia străzii, care se desfășura la două sute de metri sub el, trotuarele rulante lunecau, mai repede la mijloc, mai lent pe cele două laturi. Oamenii de pe ele arătau ca niște picături întunecate, presărate de o stropitoare neștiută. Cînd vreuna dintre ele se desprindea din fluxului străzii, era ca și cum pereții caselor ar fi atras-o ; se rupea din grupul cu care înaintase, descria o traiectorie parabolică și era aspirată de una dintre deschizăturile-ușă ale caselor.

Acolo jos era libertatea : o libertate foarte îndoielnică, e drept, dar cu toate acestea, în acest moment, reprezenta chintesența a tot ceea ce însemna această noțiune pentru Eric. Numai că zidurile clădirilor erau netede și alunecoase, iar sticla sintetică a geamurilor era mai dură decît oțelul.

Eric continuă să privească în jurul său...

Canalul de aerisire era cu mult prea îngust ca să permită trecerea unui om matur. Mai trebuiau luate în considerare ușile. Încercă să le împingă în sus, dar erau, firește, încuiate. Nu-i mai rămînea decît să pună la cale un șiretlic. Printr-una din uși intrase, venind dintr-un coridor. Nu știa ce se află în spatele celeilalte. Își lipi urechea de ea : o voce groasă mormăia, o alta, subțire, răsuna strident, o a treia, aspră, interveni caustic...

Abia din spusele acesteia izbuti să priceapă ceva : „...Sabotorii, elementele antisociale, indivizii care comit tîlhării..."

Acolo, înăuntru, se desfășura o dezbatere. Poate că de el era vorba. Dar acest lucru îi apărea pentru moment indiferent. Important era numai că de partea cealaltă se aflau cîțiva oameni și că această ieșire era deci închisă pentru el. Singura cale de

evadare ducea prin coridorul pe unde venise. Deci cealaltă ușă...

Eric își scoase pantoful și începu să izbească cu tocul acestuia, dintr-o parte, în capitonajul unei bănci, acolo unde tapițeria se îmbina cu rama de metal. După cîteva lovituri, se produse o spărtură ; Eric își strecură degetele înăuntru, deasupra căptușelii de plastic și smulse din ea o bucată de mărimea unei monezi.

Pe urmă, împinse banca sub tuburile de neon și se urcă pe cauciucul spongios ; astfel era izolat de pămînt. Izbuti să detașeze un tub de neon, își introduse degetele în dulie și începu să răsucească de ea. O slăbi într-atîta, încît izbuti să apuce un capăt al sîrmei care venea de la transformatorul de aprindere. Îl trase puțin în afară și derulă cam un metru de pe bobină. Cu ajutorul sîrmei, făcu legătura între electrozii lămpii și reintroduse tubul de neon în dulie. Cîteva pîrîituri ușoare și toate trei lămpile se stinseră.

Eric împinse banca la loc și se așeză lîngă ușă.

Peste trei minute, ușa glisă în perete, un infirmier își făcu apariția, împinse — întocmai ca și Eric — o bancă sub șirul lămpilor de neon, se urcă pe ea și scoase din dulie tubul la care se umblase.

Eric nu-și făcuse un plan precis. El sperase să se folosească de un moment de neatenție pentru a se furișa afară. Tocmai în acest scop, pregătise, pentru caz de nevoie, bucățica de plastic. După ce omul apăruse în deschizătura ușii, Eric întinsese mîna — fără să-și clintească restul trupului — spre niplul de contact al dispozitivului de blocare a ușii și lipise pe el, fără să fie observat, bucățica de plastic, în prealabil umezită.

Cînd remarcă expresia bănuitoare de pe fața infirmierului, ca și bombarea buzunarului său lateral, datorată probabil unui pistol de șoc, renunță să riște imediat și rămase nemișcat ; omul descoperise pricina scurtcircuitului și din acea clipă nu-l mai scăpă

pe Eric din ochi. Cu mîna vîrîtă în buzunarul unde se afla arma, spuse :

— O să te căieşti, amice !

Coborî de pe bancă şi ieşi din odaie, retrăgîndu-se cu spatele spre uşă. Ghidată de forţele magnetice ale şinei, uşa se închise, dar blocajul nu funcţiona, deoarece circuitul era întrerupt de bucăţica de plastic care îndeplinea rolul de material izolant.

Eric aşteptă zece secunde, apoi încercă să deschidă uşa. Trebui să facă un efort pentru a contracara forţa magnetică — cîmpul destinat glisării uşii mai acţiona —, dar nu îi fu deloc greu să o biruie. Privi iscoditor pînă departe în coridor. Nimeni nu se zărea. Repede şi fără zgomot, o apucă în direcţia din care venise altădată, se îndreptă spre lifturi şi se urcă într-un ascensor alcătuit dintr-un lanţ neîntrerupt de cabine, care ducea în jos ; se oprea, cîte cinci secunde, la fiecare etaj.

Eric ajunse la etajul patruzeci şi trei : mai multe sonerii începură să urle. Cineva dăduse alarma. Cînd ascensorul porni de la etajul treizeci şi patru, văzu cîteva siluete în halate albe gonind spre lift. Dar porniseră prea tîrziu. La etajul douăzeci şi nouă, sări din cabină şi se năpusti pe coridor. Alergă pînă la prima cotitură, apoi începu să păşească fără grabă aparentă. Era sigur că nu fusese zărit. Ca pretutindeni, şi aici se găseau, într-o porţiune lăturalnică a labirintului culoarelor, spălătoarele şi closetele. Intră şi... avu noroc. Auzi răpăitul unui duş care funcţiona din plin, iar într-o nişă zăcea un maldăr alb de haine. Se descotorosi iute de salopeta cenuşie şi îşi puse în schimb îmbrăcămintea albă a personalului clinicii. Veşmintele sale le înfăşură într-o legăturică, pe care o aruncă într-un closet. Abia atunci se încumetă să iasă din nou afară.

Coridorul era tot pustiu. Eric îl parcurse cam o sută de metri, apoi coti spre stînga, pînă ce dădu de un ascensor. Coborî vreo douăzeci de etaje, cînd doi bărbaţi se repeziră în cabina sa. Cu un aer plictisit, vîrî mîinile în buzunare, dar ei nu-i dădură nici o importanţă. Deodată, tresări de bucurie : în buzu-

narul din dreapta al pantalonului dăduse de o cartelă perforată !

După alte trei etaje, coborî ; parcă tot era mai sigur așa. Lăsă cabina sa să dispară și se urcă în cea alăturată. Din nou în jos. Numerele etajelor alternau unul după altul pe micul panou indicator, ca diapozitivele într-un aparat de proiecție cu schimbător automat : 5, 4, 3, 2, 1, parter, —1, —2.

Aici părăsi liftul și căută scările.

Începu să urce, cu atenție încordată. Încă de la primul nivel subteran, etajul —1, îl întîmpină un zgomot care devenea tot mai puternic. Hala de intrare era plină de oameni și Eric făcu repede cale-ntoarsă. Se opri cîteva clipe pe scară. La etajul —4 sau la —5 erau desigur ieșirile spre străzile subterane...

Cînd ajunse să arunce o privire dincolo de ultima cotitură care îl mai despărțea de rampele de acces ale vehiculelor și de garaje, observă că toate trecerile erau zăvorîte.

Încet și descurajat, făcu cale-ntoarsă. Pătrunse într-un alt coridor. N-avea, în mod cert, nici un rost să se ducă pe platformele de aterizare ale elicopterelor de pe acoperișul clădirii.

În urma lui răsunau pași. Nici nu se întoarse, ci păși mai departe, neabătut. Observă însă cu spaimă că acest culoar se înfunda. Mai precis, culoarul se termina cu o ușă. Se hotărî repede și merse mai departe, spre ea...

Mai avea o jumătate de metru pînă la ea, cînd lunecă, singură, spre stînga, în perete. Trecu prin deschiderea care i se oferea și se trezi între două rînduri de birouri. Mașinile de calculat zumzăiau, telefoanele zbîrnîiau, clapele păcăneau, vocile se învălmășeau. Cîteva priviri se ridicară, privirile unor fete tinere, care toate arătau ca și cum ar fi fost surori. Încercă să meargă cît mai departe și chiar să schițeze un zîmbet, care nu-i izbuti însă prea bine. Trecu cu un pas voit apăsat și energic prin acest pasaj, dar zgomotele pe care le provoca i se păreau înspăi-

mîntător de puternice. Degetele sale strîngeau spasmodic în buzunar cartela perforată de identificare. Trăgea mereu cu urechea la ce se auzea în urma lui și aștepta în orice moment să audă un „Stai !" răsunător. Dar acolo, în spate, nu se întîmpla nimic. Se opri, iar pașii din urma sa se opriră și ei ; cineva debita o glumă ! Nimeni nu-l lua în seamă, capetele se aplecau, privirile treceau pe lîngă el fără să-i acorde vreo importanță, dar avea sentimentul că nu-i este îngăduit să se oprească.

Înaintea lui se căsca acum încă un culoar. Era mulțumit că această cursă a sa printre birouri, ca și o bătaie la stroi, se încheiase. Zări pe jos o cutie mare de carton, o ridică și o luă grav cu el, ca și cum ar fi fost destinată unui scop important, reprezentînd pentru el o mare răspundere. Cînd o ceată numeroasă de infirmieri trecu în goană pe lîngă el cu pistoalele scoase, silindu-l să se lipească de perete, resimți chiar o iritare față de această... lipsă brutală de considerație.

Aerul devenea tot mai greu. Dușumeaua pe care călca era parcursă de vibrații. Coridorul se ramifica. Transpirația mîinilor sale îmbiba cartonul. Deschise, cu băgare de seamă, o ușă laterală de sticlă, ascunzîndu-și fața înapoia cutiei de carton.

Aburi deși, o căldură sufocantă, clipocit de apă îl întîmpinară. Pereții de faianță sclipeau, stropi deși se prelingeau pe fețele oamenilor, un bărbat în halat de baie se apropie de el, apoi îl ocoli și se duse să coboare ușa pe care Eric o uitase deschisă.

Trecu mai departe.

Din nou coridorul. Trebui să urce cîteva trepte, doi oameni în alb împingeau pe roți de cauciuc silențioase un cărucior sanitar pe care zăcea trupul înfășurat în pînză a unui pacient — mai trăia oare ? O ușă glisantă se deschise, o masă de operație aștepta aici în mijlocul unei încăperi rotunde, instrumente tăioase și ascuțite, din crom și sticlă, scînteiau. Eric nu se opri. Mergea și mergea, fără pauză.

Cîțiva bărbați gesticulînd nervos străbătură în fugă coridorul. Eric privi țintă, încordat, spre tăbliță fixată pe o ușă — doar cîteva secunde trecură și erau departe.

Cursa continuă. Urcă o scară, coborî o alta. Zgomotele se potoliră, apoi liniștea îl învălui. Ajunsese într-o sală gigantică. Coloane înalte străjuiau, ca niște uriași de codru secular, de pe pereți rînjeau chipuri stupide turnate în bronzul unor plăci comemorative. Trebuia să-și croiască anevoie drumul, scufundîndu-se în covoare groase și moi ; pe urmă, de undeva din fund, răzbi pînă la el o tuse înăbușită ; Eric strînse spasmodic cutia sa și continuă să înainteze, tot mai tulburat.

Din nou, în fața lui se deschiseră coridoare, cotiră în unghiuri, se ramificară...

Atunci descoperi fereastra. Așeză cutia pe pragul ei — și privi afară. Se afla la cel de al doilea etaj, peste drum se profilau fațadele altor blocuri, cu rețeaua lor de geamuri pătrate, ca toate blocurile din acest stat, care se confunda cu acest oraș și se întindea de la un pol la celălalt, atît cît cuprindea uscatul. Iar jos, se zăreau benzile pestrițe de circulație, ca un model de șort plăcut ochiului. Acum, trotuarele rulante așteptau imobile și erau goale. De-a lungul peretelui părții opuse a străzii se aflau, la distanțe de cîte cinci metri, oameni îmbrăcați în negru. Erau înarmați cu puști electronice și puștile erau îndreptate spre clinică.

Această privelițte, departe de a-l face pe Eric să-și piardă cumpătul, îl făcu să-și redobîndească sîngele rece. Anatema chinuitoare sub imperiul căreia rătăcise pînă acum prin ganguri, ca într-un vis de groază, era acum spulberată. Vedea iar limpede, auzul îi redevenise fin, gîndirea — logică. Dintr-o parte, răsunară comenzi tăioase.

Eric lăsă cartonul pe bordura ferestrei și se furișă cîțiva pași mai încolo. Departe de el, în fundul coridorului, o siluetă albă se ivise și poate că se apropia. Se deschideau și se închideau uși. Răzbăteau din toate părțile strigăte — ciuruind parcă clinica.

Eric fugi înapoi la ascensor. Cabinele încremeniseră. Alergă mai departe, pînă la scări, urcă în goană un etaj, apoi o luă de-a lungul unui gang...

Simţea primejdia tot mai aproape. Urmăritorii pătrundeau în toate încăperile, controlau desigur bărbat cu bărbat, femeie cu femeie. Ce era de făcut ?

Eric căuta firul de pai salvator. Descoperi o tăbliţă pe care scria „SALĂ DE LECTURĂ". Uşa se deschise de îndată ce introduse cartela perforată în fantă.

Încăperea era aproape pustie, doar în fund, un bărbat şedea la un aparat de proiecţie. Nici nu ridică privirea. Sala era împărţită de nenumărate etajere cu microfilme, în nenumărate pasaje şi nişe care o compartimentau. Tocmai în asta îşi pusese Eric speranţa.

Aşteptă. Inima îi bătea tare, buzele tremurau, dar îşi impunea să rămînă liniştit şi respiră adînc ; voia să fie deplin stăpîn pe sine. Situaţia i se părea nereală, ca o frîntură de vis. Deodată, îşi aminti că mai avusese de cîteva ori această impresie, dar atunci bănuise, alături de ea, existenţa unei realităţi autonome, în timp ce acum ceea ce fusese de necrezut se prefăcuse în realitate. De data aceasta, nici o deşteptare nu mai era posibilă.

Uşa se deschise brutal, cîţiva infirmieri se năpustiră în sală şi îşi împărţiră spaţiul încăperii, astfel ca nimic să nu rămînă necercetat...

Eric le pîndea fiecare mişcare, dinapoia unui dulap. Curînd aveau să-l descopere, îşi spunea el. Se năpusti, fără veste, printre etajere, spre aparatele de proiecţie, către singuraticul cititor al bibliotecii.

— Cartela perforată ! Vă rog, repede !

Un al doilea bărbat se ivise acum lîngă Eric. Ţinea în mînă un cleşte pentru verificarea cartelelor perforate şi un palpator. Eric îi smulse cititorului cartela de identificare din mînă şi o întinse vecinului său. Acesta o introduse în fantă, apăsă şi — nici un semnal nu vădi ceva suspect.

— Mîinile, vă rog !

Cititorul trebui să-şi apese buricul degetului mare pe membrana de molibden — dar nici acest aparat nu semnaliză.

— Iar nimic ! strigă bărbatul în alb care mînuia aparatele. N-a mai fost nimeni altcineva în sală ?

— Absolut nimeni, replică Eric.

Bărbaţii în alb părăsiră încăperea bibliotecii. Eric nu se grăbi să-i urmeze şi rămase, finalmente, neobservat, într-un ungher al încăperii. Aşteptă cîteva minute, pe urmă ieşi din sala de lectură.

Puhoiul trecuse peste el, dar fără să-l atingă.

Alergă mai departe prin ganguri şi coridoare. Din nou ajunse la o fereastră, de această dată de cealaltă parte a clădirii în care se afla. Se uită afară. Şi de aici se vedeau poliţiştii în negru, postaţi pe stradă. Metalul puştilor sclipea ameninţător.

Eric se mai uită cîteva clipe în jos. Pe urmă se întoarse hotărît şi o porni spre casa scării.

Vestea evadării lui Eric avu efecte foarte diferite asupra membrilor consiliului. Farmer izbi cu pumnul în masă şi strigă ceva incoerent. Bell se repezi glonţ spre un panou de comandă aflat în preajma ferestrei şi apăsă pe un buton roşu. Graudenz deschise larg gura sa cu buze groase, iar mîna începu să-i schiţeze, pe hîrtie, spirale nesigure. Czerny se apropie de infirmier şi-i ceru informaţii exacte. Janet îi observa pe ceilalţi şi se observa pe ea însăşi ; era mirată că nu resimte nici supărare şi nici repulsie, mai curînd o uşoară satisfacţie.

Bell se sculă în picioare şi vocea sa răsună stridentă şi puternică :

— Liniştiţi-vă, am dat alarma ! Nimeni nu poate părăsi clădirea. Toate ieşirile sînt blocate. Echipe de urmărire îl caută pretutindeni în clinică.

— Se întîmplă des asemenea lucruri în clinica ta ? întrebă Czerny şi apăsă, sigur de el, pe cuvîntul *ta*.

— Nu... sigur că nu..., răspunse Bell, cam descumpănit. De cînd lucrez eu aici, nu s-a mai petrecut nimic asemănător.

Şi adăugă :

— La urma urmei, o clinică de stat nu este un comisariat de poliţie.

Czerny izbucni într-un hohot de rîs batjocoritor :

— O să fiu nevoit să mă interesez îndeaproape de sistemul instalaţiilor de siguranţă.

— Domnii mei, se amestecă Farmer, voi dispune bineînţeles ca acest incident, cu totul singular, să fie supus unei riguroase anchete. Acum se pune însă întrebarea dacă este cazul să participăm la acţiunea de urmărire. Bell, cum stau lucrurile ?

Czerny izbucni iar în rîs :

— Cum adică ? Să alergăm, împreună cu infirmierii, de-a lungul coridoarelor ? Eu prefer să mă bizui pe detaşamentele mele de ordine.

Se apropie de telefon şi formă numărul :

— Aici Czerny. Retrage imediat toate patrulele aflate în districtele apropiate din misiunile curente de pază. Să încercuiască neîntîrziat clinica neurologică din blocul două sute cincizeci şi doi. Căutat este Eric Frost, de pe strada şaptezeci şi şase... Datele de identificare se află în cartotecă... Gata ! Executarea !

Îşi îndreptă cămaşa la gît, se duse la scaunul său şi se aşeză. Bell spuse, nervos :

— La noi există instrucţiuni precise... pentru cazurile cînd se produc evadări ale unor bolnavi primejdioşi... Sînt cercetate toate încăperile.

— Cu alte cuvinte, putem conta pe prinderea grabnică a acuzatului. Bell, îngrijeşte-te să fim ţinuţi tot timpul la curent ! Sînt de părere să continuăm dezbaterea noastră. Trombe, cum stau lucrurile la punctul trei ?

Fără să-şi fi regăsit cu totul calmul, participanţii la consiliu se aşezară cu toţii la locurile lor.

— Frost trebuia să transmită o comunicare unui organ central al guvernului. Datoria lui era să comunice tot ce se petrecuse, mai ales comportarea sa potrivnică legii atunci cînd făpturile raţionale străine l-au pus în primejdie, ca şi încercarea unui tovarăş

al său de a-l convinge să fugă. El s-a hotărît să comunice totul, așa cum s-a petrecut.

— Desigur, așa a făcut — glasul lui Bell, tras în lung, era de o bunăvoință ironic-insinuantă. Din păcate, scopurile sale nu erau cîtuși de puțin oneste.

Căută să atragă spre ochii săi privirile lui Janet, dar ea se uita fix la Farmer.

— Să ascultăm banda cu interogatoriul, propuse acesta.

— Ce rost are ? bombăni Czerny.

Farmer deveni roșu de mînie :

— Aici domnește justiția și ordinea. Vom duce această dezbatere la bun sfîrșit, într-o formă ireproșabilă.

O strîmbătură schimonosi fața lui Czerny, dar nu spuse nimic.

Janet își notase precis codul numeric, corespunzător punctului trei, al mecanismului de rulare și găsi imediat locul respectiv. Își aplecă atît de adînc capul peste magnetofon, încît mai multe șuvițe de păr de pe ceafă, pe care o panglică le ținea legate, scăpară din strînsoare și îi căzură pe față. Nu voia ca cineva să observe cît de supărată era pe ea însăși.

În difuzor se auzi un ușor vîjiit.

Janet apăsă pe clapa de reproducere și cele două role începură să se învîrtească :

— O situație dificilă, Eric ! Ce o să faci ?

Tăcere.

— Gîndește-te bine ! Legătura cu guvernul central a fost stabilită. Ce vei spune ?

Tăcere.

— Trebuie să te hotărăști ! Și trebuie să răspunzi! Cum vei proceda ?

— E foarte dificil... Nu știu încă... Mă pot aștepta la o pedeapsă grea...

— ...deoarece ai nesocotit un ordin. Foarte adevărat !

— ...și ar trebui să-l denunț pe Sid... el de asemenea...

— Sid va fi pedepsit şi mai aspru decît tine ; ceea ce a comis el se chema pe vremuri dezertare ! Va fi condamnat la o pedeapsă de detenţie chiar mai lungă decît tine, poate pe viaţă !

— Dar nu vreau aşa ceva... Aşa ceva nu trebuie să se întîmple !

— Deci îţi propui să nu raportezi nimic ? Sau intenţionezi cumva să raportezi ceva neadevărat ?

— Nu... Asta nu merge... Voi spune adevărul.

— Îţi vei asuma întreaga răspundere, luînd vina asupra ta ?

— Nu...

Din nou o ezitare, după care vocea răsună mai fermă :

— Voi spune adevărul şi pe urmă o să fug cu Sid pe planeta lui... Da, aceasta este soluţia !

— Deci fugi. Atunci de ce faci mai întîi comunicarea ? Şi de ce mai vrei pe deasupra să spui adevărul ?

— Dacă nu mă folosesc chiar acum de emiţător, înseamnă că le atrag atenţia şi-i fac să presupună că aici ceva nu-i în regulă. Iar adevărul trebuie să-l spun, deoarece Euclid tocmai a vorbit cu guvernul ; el a fost doar în camera de emisie cînd s-a făcut auzit apelul. Nu-mi pot permite să risc nimic... Ce mă fac dacă spun un neadevăr, deşi el a raportat totul ?... Nu — mai bine spun adevărul, e mai sigur şi nu trezeşte nici o bănuială. Pe deasupra, ne rămîne timpul necesar ca să o întindem !

— Consideri că acesta e cel mai bun lucru ? Rămîi la această hotărîre ?

— Da.

— Ce se va întîmpla cu robotul ? S-ar putea să te stinghereasă în realizarea intenţiilor tale.

— Îl voi distruge.

— Eşti conştient de faptul că ceea ce plănuieşti constituie o multiplă încălcare a legii ?

— Nimeni nu va avea de suferit de pe urma mea. Întrucît spun adevărul, nu păgubesc pe nimeni, iar guvernul este din timp prevenit.

— Cu toate acestea, pătrunderea unor inteligențe străine în zona populată de oameni constituie o amenințare cu totul ieșită din comun. Poate că se ajunge la un război interstelar, pentru care orice om instruit este de mare însemnătate.

— Nu cred că se va întîmpla așa ceva. Nu — dacă mă gîndesc bine la modul cum s-au comportat... Părerea mea este că seminția cea străină este bine intenționată. Acest lucru reiese din mai multe...

— Ajunge ! spuse Farmer.

Janet apăsă pe o clapetă „Stop", banda se opri. Zgomotul confuz al vorbirii mai persistă puțin, apoi aparatul amuți.

— Situația de fapt este limpede, spuse Bell. Pacientul oscilează între năzuința spre libertate și fidelitatea față de prietenul său pe de o parte și loialitatea sa pe de altă parte. El transmite, e drept, o comunicare adevărată, dar numai fiindcă apreciază că acest lucru este soluția cea mai favorabilă pentru înfăptuirea planurilor sale. El dovedește astfel din nou că loialitatea sa, adică sentimentul său social, se află într-o stare de subdezvoltare bolnăvicioasă ; toate celelalte sentimente sînt pentru el mai importante. La aceasta se adaugă aversiunea sa cu totul nefirească față de mașini, care ajunge atît de departe încît nu se sfiește să nimicească robotul. În altă ordine de idei, ar fi interesant să se stabilească ce întîmplări ale copilăriei sale au determinat comportarea sa... În orice caz — un minus indiscutabil la acest punct.

— Czerny ? întrebă Farmer.

— Minus.

— Graudenz ?

— Minus. Bineînțeles.

Farmer se aplecă peste micul său registru și notă. Pe urmă îl închise brusc și spuse :

— Propun o pauză de zece minute. Între timp, putem să ne interesăm cum stăm cu urmărirea lui Frost.

Nu aşteptă consimţămîntul celorlalţi, se ridică în picioare şi părăsi încăperea. Czerny îl urmă.

Bell oftă şi murmură pentru sine :

— Cîte mofturi pentru un bolnav !

Şi el se îndreptă spre uşă. În faţa lui Janet, care aşeza o nouă bandă de magnetofon pe pupitrul cu aparataj, se opri pentru cîteva clipe :

— Eşti o mică poetă, Trombe ! Ai conceput totul destul de bine : construcţia acţiunii şi de asemenea interogatoriul. Destul de bine...

Îi făcu un semn prietenos din cap şi trecu mai departe.

Zece minute mai tîrziu, Farmer deschise cea de a doua parte a şedinţei. Eric Frost nu fusese încă găsit.

— Ajungem acum la cealaltă întîmplare. Frost este pus într-o circumstanţă de trăire a cărei unică trăsătură etică este ataşamentul faţă de un prieten — o admiraţie şi în acelaşi timp o veneraţie mergînd pînă la idolatrizare. Astfel, caracterul său este de o răceală deplină, lipsit de orice fel de omenie, de orice milă, pentru el nu există nici un tabu moral sau social. Este deci vorba de un caracter neîndoielnic patologic şi, în ce mă priveşte, tocmai de aceea am protestat în prealabil împotriva acestei condiţii a trăirii. Nu avem dreptul să punem un om, în mod arbitrar, în afara legii şi să-i sugerăm sentimente care poate că îi sînt străine. În felul acesta, el ajunge lesne la un conflict logic, din care crede că nu se poate salva decît printr-o „acţiune-scurtcircuit" şi o asemenea situaţie noi nu o...

— Te rog, colega ! spuse Bell. Aceste obiecţii au fost de mult respinse. S-a dovedit doar că, pus într-o asemenea situaţie, un om normal îşi recunoaşte vina şi se arată deplin conştient de răspunderea sa. Se străduieşte să repare nedreptatea pe care a comis-o. Pentru noi, psihologii, modul în care pacientul izbuteşte să iasă dintr-un asemenea conflict este extrem de concludent. Un individ pe deplin...

Bell se lansase într-o expunere doctă şi de unde colegii săi se bucuraseră mai înainte cînd îl întrerupsese pe Farmer, acesta din urmă putu fi sigur de bunăvoinţa celorlalţi cînd i-o tăie scurt lui Bell :

— La obiect ! Să renunţăm acum la aceste probleme de specialitate cu caracter principial. Deci care era esenţa primului punct al trăirii ?

Janet deschisese blocnotesul ei la pagina respectivă :

— Eric descoperă că Ruth a încercat să-i trădeze. Ea a vrut să se pună în contact cu lumea exterioară, să divulge poziţia lui Lovis. Eric o găseşte în faţa telefonului. Are posibilitatea să hotărască cum să procedeze în consecinţă.

— Aici este vorba de o problemă cu totul deosebită, explică Bell. După cum ştim, instinctul sexual era pe vremuri foarte puternic. El servea perpetuării speciei. O sexualitate mai intensă conferea o importantă superioritate unei anumite populaţii faţă de alta, în cadrul selecţiei naturale, componentă de seamă a luptei pentru existenţă. De cînd am realizat statul social ideal, lupta pentru existenţă nu mai există şi acest instinct a pierdut odată cu aceasta din importanţă. În loc să ne lăsăm la discreţia selecţiei naturale, supusă întîmplării, preferăm să ne bizium pe eredobiologie şi alegem noi înşine perechile de părinţi. După cum ştiţi, Delius îngăduie individului său normal un instinct sexual care să nu depăşească intensitatea strict necesară procreării. Acest lucru mai prezintă încă un folos important : prin diminuarea intensităţii instinctului, scade agresivitatea, irascibilitatea şi arbitrarul comportării. Tipul uman normal este deci mai calm şi mai mulţumit. De asemenea — mai fericit. Datorită faptului că numai indivizilor cu instincte de slabă intensitate li s-a permis să procreeze, am reuşit să reprimăm, în decursul cîtorva generaţii, tot ce este anormal. Dacă astăzi mai se ivesc, din cînd în cînd, tipuri arhaice, acest lucru trebuie atribuit unor mutaţii biologice. Fără

mutații, nu am avea nevoie de sistemul de probe practicat și nici de controlul eredomedical al populației.

— Știm toate astea, spuse Czerny nerăbdător, dar Bell continuă, fără să se lase stingherit :

— Scuză-mă ! În cazul de față însă, lucrurile sînt de o însemnătate capitală. Cea de a doua experiență, mai exact trăire, constituie într-adevăr un test privitor la devierile vieții instinctuale a pacientului. Degenerarea sa patologică în ce privește morala socială a fost demonstrată pînă la evidență de cea dintîi probă. Frost mi s-a părut din primul moment suspect și pînă la urmă s-a dovedit că am avut dreptate : erotismul său depășește cu mult limita deliusiană admisă. Cele două puncte puse acum în discuție sînt menite să stabilească în mod neechivoc ce este la el mai puternic : devotamentul față de prietenul său sau atracția pe care o exercită asupra lui o femeie.

Graudenz interveni :

— Eric nu a trădat-o, cu toate că vinovăția ei era evidentă !

Dădu din cap cu înțeles și se apucă iar să mîzgălească hîrtia.

— Nu a trădat-o, repetă Bell. Țin să atrag în mod deosebit atenția asupra faptului că, în această privință, nu a fost influențat în nici un fel.

— Interesant, observă Farmer. Mi s-ar părea util să ascult, în această privință, banda.

Czerny căscă ostentativ.

— Foarte bine, spuse Bell. Te rog, Trombe !

Janet apăsă pe clapeta de reproducere și rolele începură să se rotească. Cele două voci răsunară limpede din difuzor :

— Ruth a vrut să vă trădeze : pe tine și pe Lovis. Ce ai de gînd să faci cu ea ?

O scurtă tăcere :

— Trebuie să-l informezi pe Lovis, Eric !

— ...nu, asta nu...

— De ce nu ? Ar putea însemna pentru voi amîndoi o primejdie de moarte ! De ce nu-i spui totul prietenului tău ?

— Lovis nu m-ar crede.

— Dar nu poți să te comporți ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat ! Nu crezi ? Pentru voi, ea reprezintă acum un pericol permanent. Cine știe dacă nu-l va trăda din nou pe Lovis, la primul prilej ce i se va oferi !

— Lovis nu merită o soartă mai bună.

— S-ar putea să ai dreptate, deși Lovis s-a schimbat, nu mai este același ca mai înainte. Dar și de tine e vorba ! Trebuie să întreprinzi ceva !

— Nu voi face niciodată ceva împotriva lui Ruth.

Vocea lui Bell răsună de astă dată în difuzor :

— Ajunge. Graudenz, te rog neutralizează.

Un clămpănit urmat de un fîșîit. Scîrțîituri, apoi o zumzăială prelungită...

— Ce s-a întîmplat, Trombe ? interveni Farmer.

Janet tresări. Un fior repede o parcurse. Apăsă pe o clapă și un pocnet curmă prompt zgomotele.

— Ei bine, nu e limpede ? ! spuse Bell, triumfal.

— Nu sînt deloc sigur, observă Farmer. Tu însuți ai spus că personalitatea lui Eric, construită în cadrul experimentului, nu are decît un singur punct de sprijin, și anume pe prietenul său. După ce acesta îl dezamăgește — ce este oare mai firesc decît ca subiectul supus probei să se cramponeze de unica persoană care mai participă la această trăire ? Nu mi se pare nicidecum că acest lucru depășește limitele normalului. Sînt pentru acordarea unui plus.

— Ca jurist, nici nu ești competent să apreciezi fapta, strigă Bell. Reacția lui Eric este anormală, o abatere absolut aberantă. Dragostea lui pentru Ruth e atît de intensă, încît dă pur și simplu uitării toate promisiunile, atașamentele și obligațiile sale anterioare.

— Bell este deci pentru un minus... Czerny ?

— Acest ins este un criminal cu grave tare patologice... Minus.

— Graudenz ?

Tînărul medic tresări speriat și îi privi la rînd pe toți. Apoi ochii îi rămaseră pironiți asupra lui Bell.

— Minus. Da... totuși minus.

— Majoritatea s-a pronunțat împotriva mea, constată imperturbabil Farmer.

Să trecem deci la ultimul punct. Lovis, Ruth și Eric au pregătit fuga. Lovis îi împărtășește lui Eric că este nevoit să îl părăsească. Eric se hotărăște, în ciuda celor întîmplate, să îl salveze pe Lovis, iar pe Ruth să o lase pe promontoriu. Nu vede șanse prea mari de scăpare pentru el și fostul său idol, căci a zărit pe cer avioanele inamicului, dar pentru cazul că fuga va reuși totuși, el a conceput o răzbunare cu totul originală.

Nici în această privință, nu văd în comportarea lui Eric nimic condamnabil. Desigur că ar fi trebuit să-l predea pe Lovis reprezentanților guvernului legitim, dar însăși sugestia care i-a fost inoculată în cadrul trăirii a anihilat în el orice sentiment social. Deci nu poate fi tras la răspundere pentru păcatul prin omisiune pe care l-ar fi comis. Acum, în ce privește pe Ruth : el procedează în așa fel încît să o salveze și în nici un caz nu face ceea ce ar fi fost de așteptat de la cineva care iubește pe altcineva — așa cum se întîmplă în vechile romane de dragoste, în măsura în care asemenea scrieri sînt demne de încredere, în spiritul acestora, ar fi trebuit să întreprindă încercarea de a fugi cu Ruth. Deci și în acest caz, eu sînt absolut în favoarea unui plus.

Bell sări în sus, mînios :

— Aceasta înseamnă o nesocotire flagrantă a faptelor ! Eric a recunoscut doar, în cadrul interogatoriului, că dragostea pentru Ruth l-a făcut să acționeze astfel. Nu există nici cea mai mică îndoială în această privință.

Janet pusese de acum degetul pe clapeta magnetofonului. Știa pe de rost cuvintele pe care Eric le pronunțase la sfîrșit :

— ...fiindcă o iubesc pe Ruth ! Fiindcă o iubesc !

Dar de data aceasta, nimeni nu voia să asculte banda.

— Firește, el o iubește pe Ruth, spuse Farmer. Dar unde vedeți în asta ceva legat de lupta pentru existență și de selecția naturală ? Unde se manifestă aici agresivitate, intoleranță, irascibilitate ? Așa am impresia că ai înfățișat tu lucrurile. Este doar limpede că în împrejurarea aceasta nu este vorba de ceea ce înțelegi tu prin dragoste, ci de acea fraternitate care urmărește întotdeauna binele celuilalt. Și ea reprezintă și fundamentul statului nostru.

Din locul unde se afla Czerny, se auzi un oftat. Fața lui era albă ca varul. Vorbele sale răsunară mai întîi neașteptat de încet, pentru a se transforma apoi, treptat, într-un urlet :

— Asta e prea de tot ! M-am săturat ! Cît mai trebuie să ascult aici tiradele astea de preamărire închinate unui criminal ? Oare mai asistăm cu totul la dezbaterile unei comisii sau la un spectacol de cabaret ? Acest om — îndreptă pumnul în direcția lui Farmer — nu este nici el normal ! Altfel de ce ar voi să acopere, ba chiar să apere, pe un degenerat ? Propun în mod oficial să fie supus rețelei gîndurilor !

Dintr-o dată, se lăsă o liniște lugubră. Chipul lui Czerny devenise o mască, în care nimic nu se clintea. Bell își trecu o batistă peste față. Graudenz își mușcă pixul. Janet își plecă speriată capul, ca și cum s-ar fi așteptat la o lovitură. Micul registru al lui Farmer căzu cu zgomot pe podea.

Iar se făcu liniște în cameră. Și liniștea aceasta creștea, creștea mereu...

Pe urmă, din unghere începu să izvorască un freamăt ciudat, se auziră zgomote care de obicei rămîneau ascunse, neștiute, neobservate de nimeni ; erau zgomote care străbăteau clădirea în toate direcțiile de la un capăt la celălalt și iarăși înapoi : bătaia ritmică a releelor, tremoloul mașinilor de calculat, vuietul ascensoarelor, zumzăitul aerului care se revărsă prin gurile de ventilație, zgomotul surd produs de traficul ce se desfășura mult dedesubtul fundațiilor construc-

țiilor. Iar acum venea, tot mai aproape, un zgomot de pași, un tropăit înfundat, grăbit, apoi din ce în ce mai deslușit. Ușa glisantă se deschise brusc, uruind, iar în cadrul ei apăru un infirmier :

— Eric Frost este din nou aici !

În sala de consiliu nu era nimeni care n-ar fi vrut să-l îmbrățișeze pe acest om, nici măcar Czerny. Cuvintele lui spulberaseră dintr-o dată blestemul pe care înspăimîntătoarea acuzație îl aruncase și asupra lor ; acum întorceau spatele, cu recunoștință, la tot ce fusese neplăcut, nici nu mai voia să se gîndească la asemenea lucruri, le înlăturau pur și simplu din creierul lor, așa cum ștergi pulberea așternută de cretă pe tabla neagră.

Bell alergă spre oamenii în alb :

— Ați pus mîna pe el ?

— Da... nu... da...

Omul se bîlbîia.

— Ce-nseamnă asta ? Nu ! ?... Oare e ?...

Îi veni un gînd foarte dezagreabil :

— Oare... e mort ?

— Nu, trăiește !

— Atunci ce s-a întîmplat ? Unde e ?

— Din nou în camera șase sute cinci. În sala de așteptare.

— Și unde l-ați găsit ?

— Tot în sala de așteptare. Trebuie să se fi întors singur. Șade acolo...

— De cînd ?

— Asta nu știu. N-am mai căutat în sală după ce am constatat dispariția...

— Nerozilor !

Se întoarse și se îndreptă în grabă spre o ușă aflată în peretele opus. Apăsă pe cîteva clapete purtînd înscrise pe ele numere și o ușă lunecă din fața sa. Colegii din comisie se îngrămădiră în spatele său.

Priveau cu toții buimaci spre sala de așteptare. Eric Frost îi privea la rîndul său. Se trîntise pe una din băncile capitonate cu negru și ținea mîinile încrucișate pe piept.

Bell închise ușa la loc :

— Imbecilii ăștia !

— Trei bărbați cu pistoale de șoc în fața ușii exterioare ! porunci Czerny infirmierului, care, mirat și stingherit, tot se mai afla în locul unde își făcuse apariția.

— Du-te ! Ai auzit doar ce ți s-a spus ! se răsti el.

— Cred că este cazul să încheiem ședința, propuse Farmer. Vă rog să luați loc...

Erau din nou în jurul mesei, ocupați de gesturile mîinilor lor, de instrumentele lor de scris, de caietele cu însemnări. Se foiau neliniștiți pe scaunele lor late și se fereau să se uite unul în fața celuilalt.

— Mai are cineva vreo observație la ultimul punct ? întrebă Farmer, cu ochii cufundați în registrul său. Nimeni ? În acest caz, vă rog să-mi comunicați aprecierea. Bell ?

— Un minus evident.

— Czerny ?

— Minus.

— Graudenz ?

— Minus... firește, minus.

— Deci minus — în unanimitate.

Farmer înscrise scurta bară orizontală, care nu spunea de fapt nimic. Apoi anunță :

— Cinci aprecieri : un zero și patru minusuri. Deci patru puncte negative. Prin aceasta, sentința este dată. Acum trebuie formulată motivarea. Vorbește, Bell.

Bell încercă să-și înalțe trupul dolofan :

— Hotărîrile luate de acuzat în cadrul primei probe de trăire au dovedit că sentimentele pacientului nu corespund normelor noastre. La acest lucru, se adaugă rezultatul celei de a doua probe : instinctul său erotic este supradezvoltat. Pe această bază, el apare, în lumina principiilor deliusiene, ca un individ anormal.

— Are vreun sens să încercăm un tratament cu șocuri ? întrebă Farmer.

— Nu. Deficiențele lui nu sînt nevroze provocate de circumstanțe exterioare, care să permită o regenerare. Este vorba de maladii ale caracterului, de malformațiuni cerebrale. Șocul nu poate schimba nimic în această privință. Lobotomia este singura care ajută.

— Domnii mei, este vorba de o hotărîre extrem de gravă, spuse Farmer, care se făcuse parcă mai mic sub povara răspunderii. Își pierduse simțitor din aerul său de superioritate și eleganță, dar duse pînă la capăt lupta pe care o socotea drept datoria ce-i revenea față de el însuși. Spuse :

— Acesta ar fi al șaselea caz de lobotomie din acest an. Lobotomia reprezintă o intervenție ireversibilă și definitivă. Nu cred că poate fi definită ca un tratament, o operație urmărind vindecarea. Este un omor : uciderea personalității. Ea reprezintă...

Brațul lui Bell se ridică brusc, catapultat de o pornire violentă. Surescitarea paroxistică de care era cuprins îl făcu pe Farmer să amuțească dintr-o dată.

— Sînt dator să protestez în modul cel mai vehement ! Noi, medicii, nu sîntem, la urma urmei, prestidigitatori. Ne pricepem să vindecăm boli, să venim de hac unor infecții, să închidem răni, să neutralizăm intoxicații, să temperăm nevroze. Toate acestea sînt devieri de la fenotipul omului, corpul se apără și se luptă împotriva lor, iar noi sprijinim tendința firească de regenerare. În cazul unor malformațiuni înnăscute ale caracterului, datorate unor mutații biologice, nu există însă reveniri naturale la forma originară, deoarece însăși această formă este bolnavă. Ce ne mai rămîne de făcut în acest caz ? Czerny a amintit mai înainte că pe vremuri astfel de indivizi erau întemnițați sau executați. De cînd însă nu mai recurgem la pedepse, ci ne străduim să vindecăm, aplicăm lobotomia și ea a dus la cele mai bune rezultate. Pacienții care au fost anterior operației robii unor deficiențe psihice grave, sînt eliberați de orice suferință.

— Dar nu este oare de conceput că, odată și odată, medicina va descoperi noi căi și mijloace ? De fie-

oare dată este doar vorba de deficienţe cantitative : n-ar fi mai bine să atenuăm pînă la nivelul normal aceste predispoziţii, înclinaţii, tendinţe, impulsuri decît să le distrugem ?

— Cum îţi poţi închipui aşa ceva ? Acestea sînt utopii ! Un creier nu este un radio, la care iei şurubelniţa şi reglezi cum vrei aparatul. Poate că se va ajunge cîndva la o chirurgie a creierului şi a măduvei spinării care să ducă la asemenea înfăptuiri. Dar ce are asta de a face cu pacientul nostru ? El reprezintă un focar patologic în mijlocul corpului sănătos al poporului nostru ; un focar patologic pe care nu ne este îngăduit să-l lăsăm în voia unei proliferări primejdioase, ci pe care trebuie să-l tratăm în aşa fel, încît să preîntîmpinăm o epidemie.

— Bine, bine !

Farmer îşi închise cu zgomot micul registru.

— Mai are cineva vreo observaţie ?

— Desigur... da. Aş vrea să adaug ceva.

Nimeni nu-l băga în seamă pe Graudenz. El reprezenta o figură secundară în acest joc, dar acum toţi se întoarseră spre el.

— Mai este un lucru care mi-a bătut la ochi, un punct în care pacientul... Mi se pare adică... E vorba de inteligenţa sa... M-a izbit cît este de dezvoltată. Cred că s-ar putea... S-ar putea ca şi inteligenţa lui să fie anormală...

— Ce are asta de-a face cu problema noastră ? îl întrerupse brutal Czerny.

— Foarte mult, colega, spuse Bell profesoral şi se dădu înapoi împreună cu scaunul său, parcă pentru a-şi crea mai mult spaţiu. Foarte mult ! Acest aspect întregeşte tabloul clinic. Noi am constatat, încă de la examenele medicale curente, gradul înalt de inteligenţă al pacientului. De la acest indiciu am pornit dealtfel atunci cînd ne-am hotărît pentru o probă a trăirii. Manifestarea concomitentă a unui sentiment social subdezvoltat, a unei vieţi instinctuale peste limitele normale şi a unei inteligenţe superioare este tipică pentru aceşti bolnavi.

Farmer interveni :

— O inteligență superioară nu este însă considerată, juridic vorbind, drept un fenomen de degenerare. Nu am prevăzut nici un fel de măsuri împotriva ei. Deci aspectul nu ne interesează.

— Tocmai în această privință este însă necesară o reformă și nu în privința alegerii circumstanțelor trăirii, cum ești tu de părere, Farmer. Ar trebui să luăm de asemenea măsuri împotriva oricărei inteligențe care depășește standardul normal din Delius. Și această trăsătură constituie o anomalie patologică. O dovadă peremptorie, chiar și pentru nespecialist, este tocmai apariția ei în cazul de față, împreună cu alte simptome ale degenerării caracterologice. Să ne amintim și de o serie de scriitori de o inteligență excepțională din perioada clasică, la care se observă aceeași asociere : Villon, Schiller, Nietzsche...

— Niște instigatori și revoluționari ! mormăi Czerny.

— Să lăsăm însă acum la o parte aceste considerații de principiu, îi îndemnă din nou Farmer. Poți să prezinți problema la viitorul consiliu, iar eu îmi voi exprima îndoiala față de valabilitatea unor sentințe care se bazează pe situații nereale, concepute pe o bază fantezistă. După opinia mea, am ajuns la o vedere de ansamblu concludentă. Înainte de a încheia, vreau să revin la propunerea, de o deosebită gravitate, a lui Czerny, neobișnuită și prin forma în care a fost prezentată, privind supunerea mea la proba trăirii. Vreau să amintesc că, în calitate de membru al comisiei, am făcut față, cu succes, ca voi toți, unor teste speciale, foarte detaliate. Îl întreb deci pe colegul Czerny dacă își menține propunerea sa.

Czerny răspunse printr-o întrebare :

— Confirmi și validezi sentința noastră privitoare la Eric Frost ?

Farmer deschise de mai multe ori gura și o închise la loc.

— O confirm și o validez, spuse el pînă la urmă. Și aceasta fiindcă sînt convins că este dreaptă.

Scoase un formular din mapa sa și îl completă. Apoi spuse :

— Vă rog să semnați.

— Îmi retrag propunerea, zise Czerny.

Hîrtia circulă la toți membrii comisiei și se întoarse apoi la Farmer. Semnă și el. Pe urmă actul reintră în mapa sa. Apăsă pe un buton fixat în tăblia mesei. Un infirmier apăru în cadrul ușii :

— Eric Frost trebuie imediat arestat. Pregătiți totul pentru lobotomie.

5 Spectre negre, noapte fără stele

Masca de operație acoperea ca un bandaj imens fața rotundă și afabilă a lui Bell. Odată cu gura, dispărea parcă și surîsul și odată cu surîsul și viața pe care o exprima. Rigiditatea măștii imobile cuprindea treptat întregul trup, gîtul scurt și gros nu se mai rotea, agitația febrilă a mîinilor care gesticulau pierise, mănușile, galbene ca ceara, translucide, sclipind unsuroase, păreau să atîrne goale, picioarele scurte, întotdeauna grăbite, păreau acum înfipte ca niște piloni în covorașul de cauciuc. Corpul își pierduse orișice fel de formă ; devenise greoi și inert, ca un sac de făină așezat dintr-o smucitură pe pămînt. Doar ochii mai trăiau dincolo de această deghizare și ei alergau dintr-o parte într-alta sau descriau animalic cercuri mari, rătăcind în orbitele lor enorme.

Bărbatul care se afla aici era acum un altul, un străin, un individ neîndurător, gata să făptuiască lucruri aflate dincolo de capacitatea umană de înțelegere. Janet se speria de fiecare dată cînd asista la această metamorfoză. Adesea, cînd se gîndea la Bell — superiorul ei — această imagine îi apărea în față ca un ecran acoperind obișnuitul lui chip surîzător. Deși o întîmpina întotdeauna binevoitor, nu izbutea să îi devină simpatic ; îi era indiferent, iar uneori o dezgusta chiar. De această dată însă, îl ura.

Bell făcu un semn mut și Graudenz înălță bustul lui Eric Frost ceva mai sus în scaunul de operație. În acest scop, apăsă pe o mică pîrghie de picior, care acționa un sistem de pompare, modificînd poziția scaunului, lent, dar cu o deplină siguranță. Corpul

lui Eric era și el imobil, cu excepția ochilor, dar nemișcarea sa era cu totul alta decît a lui Bell. Încheieturile brațelor și coatelor sale erau legate prin curele de rezemătoarele scaunului, iar gleznele și genunchii erau în același mod fixați, însă de o scîndură îngustă de sprijin, destinată picioarelor. Bare de oțel, acoperite cu fîșii de cauciuc buretos, presau asupra umerilor și bazinului, astfel încît să se lipească de suportul care le era destinat. Era ca și cum niște degete groase, diforme, l-ar fi apucat și ținut de la spate, ca și cum o plasă de cauciuc i-ar fi prins în strînsoarea ei de capcană pieptul și pîntecele, menținîndu-le cu îndărătnicie într-o mreajă vîscoasă, dar sigură. În ce privește capul lui, și acesta era prins într-un reazem cu ajutorul mai multor șuruburi, la rîndul lor cauciucate. Dar în ciuda acestor cătușe, corpul lui Eric părea plin de viață — viu ca o inimă din corpul transparent al unei amfibii încă nedezvoltate.

Graudenz scoase dintr-un cîrlig un instrument care semăna cu capul ciuruit al unui duș. Era legat printr-un furtun de cauciuc cu un cărucior mobil, montat pe roți de cauciuc. Răsuci un comutator și începu să observe atent un ac indicator care zvîcnea nervos pe o scală. Apoi lipi „dușul" de craniul ras și acoperit de linii roșii, trasate cu o cretă specială. Un șuierat puternic — și un abur rece țîșni brusc.

Janet aștepta lîngă dulăpiorul cu preparate. Deșurubă dopul filetat al unei butelii de gaze și un zumzăit ușor se prefăcu treptat într-un șuierat, pe măsură ce lichidul evaporat ieșea din aparatul de anestezie locală. Ca o umbră, pe nesimțite, Janet se retrase și se furișa de-a lungul peretului, pînă ce ajunse de partea opusă a sălii de operație.

Janet îi observa pe cei trei bărbați înfășurați în alb; arătau ca niște călăi ai unui tribunal secret. Observa trăsăturile lui Eric, care păreau să vibreze în spatele vălului de abur pulverizat, cu aspect filamentos, sclipind discret în bătaia fluxului coliliu de lumină. Tava

cu şirurile nenumăratelor cuţite, fierăstraie, ciocane, dăltiţe, răzuitoare, cleşti, pense zăngănea uşor. Vata se revărsa ca o frişcă dintr-un vas de porţelan.

Primul care se clătină fu Bell. Pe urmă tresări, tresărirea deveni o cutremurare a întregului trup, acesta se ghemui. Pînă la urmă, se prăbuşi într-o poziţie chircită, la picioarele lui Eric. Graudenz începu prin a vîsli cu braţele şi cu capul în aer, pulverizatorul se dezlipi de capul lui Eric, pendulă prin spaţiu şi descrise în aer piruete ciudate, lăsînd în urma lor văluri şerpuitoare, fantastice. Graudenz îşi pierdu echilibrul şi trupul lui se răsturnă într-o parte ; mai încercă să găsească un suport de care să se ţină, dar mîna lui nu întîlni decît aparatul de anestezie ; se apucă de el şi se prăbuşi odată cu acesta, pe pardoseală. Cel de al doilea asistent tremura ; privea cu ochi mari, înspăimîntaţi, spre Bell, spre Eric, apoi se întoarse la Janet. Şi ea zăcea, încovrigată, la pămînt. Căzu şi el.

De fapt, Janet era însă trează şi lucidă. Mai aşteptă treizeci de secunde. Buzele ei se mişcau ritmic : număra. Apoi se ridică precaut. Se duse la Bell, ridică unul din braţele sale şi îl lăsă iar să cadă. Îi ridică o pleoapă, privirea chirurgului era oarbă — pleoapa coborî ca un elastic căruia i s-a dat drumul, peste globul ocular. Bell era fără cunoştinţă.

Se apropie de Eric Frost. Şi ochii lui erau acum închişi. Desfăcu repede şuruburile care îi încătuşau capul, slăbi apăsarea barelor care-i imobilizau umerii şi bazinul, tăie plasa care-i acoperea o mare parte a trupului. Îi desfăcu braţele din strînsoarea curelelor şi-i făcu o injecţie cu un lichid galben-verzui. Îl privi timp de o secundă drept în faţă. Apoi se întoarse...

Îi scoase lui Bell mănuşa de pe mîna dreaptă, luă un şnur gros de cauciuc din buzunarul pantalonului şi îl înfăşură de mai multe ori în jurul degetului gros al acestuia. Apoi alese cu grijă un scalpel. Şovăi un moment : pe urmă tăie degetul, lîngă rădăcina acestuia. Stoarse sîngele din el, îl înveli într-o faşă de tifon şi îl vîrî în buzunar. Obtură cu grijă rana cu

plastosept. Apoi introduse mîna în buzunarul de la piept al lui Bell și scoase cartela perforată de identificare.

Aparatul de narcoză tot mai șuiera. Nu îl opri. Se uită la ceas ; era ora zece fără zece minute.

Din nou se apropie de Frost. Fruntea lui se încreța și se descreța. Cute apăreau și dispăreau. Își adună toate forțele și îl săltă din scaun. Fălcile îi erau căzute, dar cu capul lui ras și în costumul de bolnav avea ceva delicat și copilăros. Era mai greu decît își închipuise ea. Îl lăsă să lunece pe jos, apoi îl apucă de încheieturile mîinilor și-l tîrî spre ușa care ducea în laborator. Introduse cartela ei perforată în fantă ; ușa se deschise și Janet îl trase pe Eric peste prag.

Îl lăsă în laborator și se întoarse în grabă în prima încăpere. Luă din sala de intervenții chirurgicale butelia de gaz cu care narcotizase echipa de operatori și o așeză în rînd cu celelalte, aflate într-un lung șir. Închise ușa cu grijă. Își scoase masca de operație, îndepărtă clema de la nas și scuipă bucata de filtru a unei măști de gaze pe care o ținuse, neobservată, în gură, pentru a nu cădea pradă narcozei.

Se aplecă spre Eric. Îl pălmui zdravăn, de cîteva ori. Loviturile erau puternice și totuși în ele exista o gingășie tainică. Constatînd că Eric nu mișcă, îl întoarse cu fața în jos și îl ciocăni cu muchia palmei în regiunea renală.

Îl auzi în sfîrșit gemînd ; încerca să se dea la o parte. Mai lovi încă o dată, mai tare și îl scuturâ cu toată forța. Ochii i se deschiseră și Eric o privi fără să înțeleagă.

— Ce este cu... ? Ce s-a... ?

— Adună-ți toate puterile, Eric ! Ridică-te ! Concentrează-ți întreaga energie !

— Ce s-a... petrecut ? Sînt de acum... ?

— Nu, Eric ! Totul e în ordine. Totul o să fie bine, dacă îți recîștigi stăpînirea de sine și vii cu mine.

— Dar eu...

Capul îi căzu înapoi, sleit de orice putere.
— Ridică-te ! Imediat !
Îl mai pălmui, de data aceasta însă mai uşor.
— Vino cu mine.
Eric se sculă buimăcit.
— Îmbracă asta ! spuse fata.
Îi aruncă un combinezon alb, de sanitar, şi o bonetă. Îi arătă o pereche de pantofi. Eric se supuse. Pe măsură ce se dezbrăca şi se îmbrăca, mişcările sale deveneau acum tot mai sigure.
Era ora zece şi cinci minute.
— Acum vei merge în urma mea. Trebuie să dai o impresie de om perfect normal. Mă înţelegi? Trebuie! Doar cîţiva paşi !
Deschise uşa spre coridor şi ieşi. Undeva, în fund, cîteva fete în veşminte maro stăteau de vorbă. Nici una nu îi băgă în seamă. Janet nu se întoarse, dar auzea paşii lui : Eric o urma.
Înaintă cîţiva paşi, pînă la ascensor, şi-i făcu lui Eric un semn să treacă peste pragul luminiscent, verzui, în cabină. Dunga luminoasă îşi schimbă culoarea, devenind galbenă, portocalie, apoi roşie închisă. Urmă decuplarea uşoară a blocajului magnetic, motorul începu să freamăte, lanţul fără sfîrşit de care erau agăţate cele cinci sute de cabine aciforme lunecă trei metri în jos şi se opri din nou, fără să-i zdruncine. Lumină roşie, apoi verde, iarăşi roşie şi iarăşi verde : trecere oprită, trecere liberă, trecere liberă...
Elanul pornirii, simţămîntul plutirii la scufundarea cabinei, presiunea încetinirii dinaintea opririlor, cele cinci secunde ale aşteptării.
În cabină nu aveau voie să urce mai mult de trei persoane : dacă era completă, lumina avertizoare rămînea roşie. În cazul lor, ar fi fost loc pentru încă o persoană, dar nimeni nu mai urcă. Janet se postase cu spatele spre uşă, astfel ca să-l acopere pe Eric. Acesta se rezema de peretele din fund al cabinei ; ţinea ochii pe jumătate închişi. Avea nevoie de toată energia sa pentru a se menţine pe picioare.

Janet privi la chipul străin din faţa ei. Timp de trei zile, se zbătuse în vîltoarea unor impulsuri contradictorii, se luptase împotriva unui simţămînt necunoscut, care se trezise în ea. Gîndurile i se abătuseră pe linii lăturalnice, din care nu le putea scoate nici un schimbător de cale. Îşi analizase starea sufletească, de la altitudinea înaltă a unei riguroase disecţii psihologice şi era convinsă că descoperise cauza tulburării ei. Totodată, ştia însă că raţiunea ei opera numai la suprafaţă, că dorinţele ei obscure erau cu mult mai puternice şi că simpla analiză a situaţiei nu putea să schimbe cu nimic acţiunile ei, ci cel mult să sporească spaima faţă de ea însăşi.

Îşi făcuse conştiincios treaba, înregistrase rezultatele testelor, calculase rezultatele experimentelor, supraveghease curăţarea şi sterilizarea aparatelor cu care lucra în laborator, determinase presiunea şi compoziţia gazului din butelii, fotografiase pacienţi, realizase şi studiase microfilme, îl ajutase pe Bell la punerea diagnosticelor, asistase la intervenţiile lui, îi înregistrase pe benzi de magnetofon convorbirile şi introdusese comunicările dictate de el, înscrise pe fişii de hîrtie rulate, prin tuburile poştale, spre destinaţiile lor. Călătorise cu o electrocabină spre locuinţa ei, îşi preparase, cu ajutorul automatului, masa, mîncase împreună cu alţii în faţa ecranelor cinematografelor şi a difuzoarelor instalaţiei stereofonice. Dar toate acestea le făcuse ca şi cum le-ar fi efectuat altcineva, aşa cum funcţionează un mecanism de ceas, care nu cere să i se dea vreo atenţie. Vorbise şi rîsese, dar numai limba şi corzile vocale dăduseră naştere cuvintelor, numai buzele şi obrazul schiţaseră trăsăturile rîsului.

Ea însăşi ieşise din fiinţa ei şi poate că în acelaşi timp se cufundase mai adînc decît oricînd în ea. Înţelesese pentru întîia oară multe lucruri care erau legate de profesia ei — tocmai acum cînd această profesie îi era indiferentă. Se înspăimînta meditînd la prăpastia dintre faptul numai relatat şi faptul efectiv

trăit. Aflase multe despre alcătuirea diferitelor zone ale creierului, despre procesele desfășurate de-a lungul traseelor nervoase, despre prefacerile din lăuntrul glandelor — care provocau tot ceea ce o făcea acum să sufere atît de cumplit. Dar mîndria superiorității rezultînd din această cunoaștere se năruia : își dădu prea bine seama că toate cunoștințele ei nu reprezentau vreo forță, că în ciuda acestei cunoașteri era subordonată acestor lucruri. O astfel de subordonare o cunoșteau toate : ceilalți oameni, animalele din rezervații, plantele din parcuri, apa și pietrele, atomii și luminile. Se cutremura în fața acestei forțe primordiale colosale, se apărase împotriva ei, dar pînă la urmă se resemnase, lăsîndu-se în voia ei. Acum, cînd acționase, știa ce înseamnă să nu fi vinovat de ceea ce faci.

Eric deschise ochii.

— Ruth ! șopti el.

— Numele meu e Janet, spuse ea.

Numerele continuau să se schimbe mereu pe placa luminoasă.

— Cel mai greu va fi la poarta-barieră, zise Janet. Trebuie să ieși exact așa cum ai intrat acum trei zile: apeși degetul mare pe palpatorul de amprentă și introduci cartela perforată în fantă. Pe urmă, treci prin controlul numărător... Nu degetul *tău*, preîntîmpină fata întrebarea lui Eric, ci degetul lui Bell.

Îi înmînă cartela perforată și pacheţelul alb. Eric le băgă pe amîndouă în buzunar. Apoi o privi cu mare atenție.

— Am ajuns. Ai grijă la rampa de coborîre, spuse Janet. Vino !

Fata ieși din cabină, după ce îi atinse în trecere mîneca. În aer pluteau tot felul de zbîrnîituri și vuiete. Creșteau și stăbeau, într-o alternanță necontenită. Culoarul pe care înaintau se lărgi după numai cîțiva metri, devenind pînă la urmă o hală care se întindea pînă departe. Unul dintre pereți era format de un grilaj metalic înalt, întrerupt din loc în loc de

deschiderile porților. Înaintea acestora, se aflau cam la înălțimea șoldurilor aripile rotative ale mecanismului de numărare. Rotirea se făcea în jurul unei axe verticale și de aceea aripile acestea formau niște flori ciudate, la care aripile erau petale, iar axul o tulpină metalică. Lîngă ele, atîrnau casetele portarului automat.

Janet pătrunse în semielipsa porții-barieră. Două aripi metalice îi prinseră, asemenea fălcilor unui cleşte, mijlocul. Apăsă cu degetul mare al mîinii drepte pe membrana galbenă, palidă, din molibden amorf și introduse concomitent plăcuța de metal magnetizat a cartelei în fantă. Trecu o jumătate de secundă, pe urmă se auzi o uruitură, iar placa pe care stătea se roti, împreună cu trupul ei, descriind un unghi drept. Perechea următoare de aripi se întinse spre Eric : două brațe gata să-l cuprindă.

Un bărbat tocmai cobora în goană pe scară și se apropie de una din ieșiri. Nu se uita nici la dreapta și nici la stînga. Din adîncul coridorului, răzbătea vuiet de glasuri. Dinspre gîtlejul fără fund al străzii, mugetul urca și cobora în rafale. Dincolo de grilaj, aștepta Janet.

Eric se lăsă cuprins în cleștele brațelor de oțel. Se uită cu grijă în jur. Doi bărbați care umblau agale prin fundul halei accentuau impresia de pustietate a acestei lumi de oțel, ciment și neon. Nu priveau spre el. Dar acum, în spatele lui răsunară pași.

Eric desfăcuse puțin fața pachețelului din buzunar. Îl scîrbea atingerea cărnii moi și sîngerînde, dar își învinse dezgustul. Scoase degetul și, ținîndu-l ascuns sub palmă, apăsă minuscula suprafață de piele pe membrană ; cartela o introduse în fantă. Jumătatea de secundă se extinse la o dimensiune inimaginabilă, măcinîndu-i nervii pînă la epuizare. Pe urmă, răsună uruitul, iar placa lunecă, împreună cu Eric, prin deschizătura porții, pînă dincolo de grilaj. Încă un pas și ajunse lîngă Janet.

Electromobilele cu baterii îi așteptau într-un șir lung, parcat oblic, pe cei care ar avea nevoie de ele. O

legătură invizibilă le ancora de șina magnetică care se desfășura dedesubtul pardoselii de plastic. Acum, în toiul zilei de muncă, circulația cabinelor era slabă, numai rareori se vedea gonind pe banda de pe partea opusă a străzii — aceea a vehiculelor celor mai rapide — cîte o cabină răzleață. Benzile destinate circulației lente erau cu desăvîrșire pustii. Deși rețeaua stradală subterană nu era nicăieri în legătură cu lumea exterioară, aerul se afla aci într-o perpetuă mișcare, curenții parcurgînd încet dar continuu tunelurile, vîjîind ușor de-a lungul zidurilor, rotindu-se în vîrtejuri leneșe pe la colțurile încrucișărilor de trasee, pătrunzînd nesigur în marile spații de parcare și aducînd pretutindeni o adiere rece, umedă, de mucegai. Șuieratul produs de roțile de cauciuc care alunecau pe căile subpămîntene șerpuia prin tot labirintul, se ramifica, se frîngea, se unea și se amesteca, devenind un vuiet nedefinit, care umplea cavitatea străzii ca un lichid.

Janet și Eric pătrunseră nemijlocit în această zonă de zgomote amalgamate, de amurguri confuze, de fluxuri, de neguri reci și umede, de aburi cu miresme confuze. Simțeau aici ceva asemenea unui suflu al libertății, dar nu un suflu ospitalier, prietenos, ci o libertate încîlcită, sălbatică, plină de viclenii neînchipuite.

Janet deschise portiera unui vehicul și intră. Se așeză în fața tabloului aparatelor de bord și apăsă pe cîteva butoane. Pe placa din material plastic se ivi traseul luminos al unui itinerariu complicat, marcat pe o hartă schematică.

Eric Frost se lăsă să cadă, se scufundă literalmente în canapeaua din spate. În cele două zile dinaintea operației, nu-i dăduseră nimic de mîncare, iar substanțele toxice ale narcoticelor mai circulau încă în sîngele lui.

Janet scoase un tub cu tablete de energon din buzunar și le puse în compartimentul destinat mănușilor. Apoi se sculă în picioare.

— Ascultă-mă puțin, Eric ! spuse ea.

Vorbea energic și insistent, așa cum te adresezi unui copil bun la suflet, dar prostuț :

— Încă un minut, asta e tot ce îți cer ! Pe urmă, poți să dormi. Eu trebuie să mă întorc la clinică. De îndată ce am coborît, apeși pe starter. Vino și așază-te aici.

Se ridică și îi făcu loc.

— Nu uita : trebuie să apeși pe starter.

Eric tresări, speriat :

— Te întorci... ?

— Trebuie...

Janet ieși din cabină. Îi mai spuse, repede :

— Am programat un intinerariu care te duce mai întîi la cîțiva kilometri depărtare, iar apoi te poartă într-un amplu tur circular, care se va repeta mereu. Nu te preocupa de asta. Eu voi reveni. Nu știu încă cînd, în orice caz de îndată ce va fi cu putință. Voi lua atunci o altă cabină și o să te caut. O să apar în urma ta și tu trebuie să cauți un loc de parcare. Acolo o să vin și eu, iar tu o să te urci în cabina mea.

— Dar ei nu o să mă...

Eric nu își exprimă pînă la capăt temerea.

— Nu. Știu cum procedează detașamentele de poliție în asemenea cazuri. Cît timp ești în plină cursă, te poți considera în siguranță.

Șovăi o clipă, apoi adăugă :

— Acum mă duc. Pornește !

Janet se dădu cîțiva pași înapoi. Zări nedeslușit gesturile lui Eric în interiorul vehiculului. Electromobilul ieși din șirul celorlalte cabine și se angajă pe o primă bandă de circulație. Treptat, viteza vehiculului crescu și Eric pătrunse într-un tunel.

Janet se întoarse și o luă cu pași hotărîți spre poarta-barieră. Trecu fără nici o dificultate prin ea și apucă spre lift.

Coborî la etajul șaizeci și doi și intră, prin laborator, în salonul de operație. Închise cu grijă ușa în urma ei. Zăvorul magnetic se blocă, producînd un zgomot care i se păru strident.

Janet se duse spre locul unde se prefăcuse mai înainte a fi narcotizată. Cel de al doilea asistent o zărise acolo — și acest lucru era în favoarea ei. Toți zăceau în pozițiile în care îi lăsase la părăsirea încăperii.

Se uită la ceas : zece și douăzeci și patru.

Se încovrigă pe jos, tocmai așa cum fusese văzută atunci. Gazul acționă cu repeziciune, amețeala ridica parcă în sus pardoseala, apoi urmară fracțiuni de secundă ale plutirii, ale unei oboseli imense...

Și gîndirea ei amorți.

Un miros caustic, înțepător, fu primul lucru care străpunse cortina grea care se lăsase între simțurile ei și lumea exterioară. Se zbătea luptîndu-se să inspire aer și o tuse spasmodică o chinuia. Sufocarea o sili să se trezească, deși o masă de o greutate imensă din capul ei o încătușa de un suport elastic care se ridica și cobora. Cînd povara deveni mai puțin de neîndurat, deschise în sfîrșit ochii și privi în chipul, aproape dreptunghiular, al lui Czerny.

— În curînd va putea din nou să vorbească ! rosti un glas. O sticluță licări în fața ochilor ei și din nou mirosul acela sufocant îi irită mucoasa nazală. Ridică o mînă și dădu sticla la o parte.

— Poți vorbi ? întrebă glasul.

Mai multe mîini o săltară ușor și o așezară, rezemată, pe o bancă. În față, se afla un medic din secția vecină, cîțiva bărbați din personalul sanitar se zgîiau la ea și, deodată, Czerny se arătă din nou.

— Vorbește, Trombe ! Ce s-a întîmplat !?

Pe o bancă de lîngă ea ședea cel de al doilea asistent. Arăta palid, cu fața răvășită, dar ochii îi erau larg deschiși. Bell și Graudenz zăceau pe două brancarde, înconjurați de medici și infirmieri. Se aflau cu toții în sala de pansament a secției de prim ajutor.

— Gazul nu este primejdios, explică medicul din apropierea lui Janet. În cîteva minute își vor reveni cu toții.

Czerny îi aruncă medicului o căutătură dispreţuitoare.

— Cred că nu m-ai priceput tocmai bine...

Tonul său era dur şi răstit. Continuă :

— Nu am timp de zăbovit. Nu pot pierde nici măcar un moment. Trezeşte-i imediat pe toţi.

Mîna lui se întoarse poruncitoare spre cei doi bărbaţi fără cunoştinţă de pe brancardă. Apoi apucă fata de braţ şi o scutură :

— Trombe, mi-am pierdut răbdarea ! Ce s-a întîmplat la operaţie ?

Doi bărbaţi în salopetă neagră, din cadrul detaşamentelor de poliţie, intrară prin uşa larg deschisă :

— N-am găsit absolut nimic, spuse unul dintre ei.

— În încăperea alăturată, zise celălalt, sînt cel puţin două duzini de butelii de gaz. Şapte dintre ele sînt complet goale. Gazul ar fi putut proveni din oricare dintre ele.

— Căutaţi mai departe, spuse Czerny. Şi aveţi grijă ca informaţiile privitoare la persoana suspectă să fie curînd gata !

Se întoarse spre medic :

— Fă-i încă o injecţie.

— Pot de acum să vorbesc...

Vocea lui Janet suna răguşită, dar cuvintele se desluşeau destul de clar.

— Atunci, dă-i drumul ! Ce s-a întîmplat la operaţie ?

— A fost ca... întotdeauna, răspunse Janet. Rostea cuvintele rar, cu dese întreruperi :

— Deodată... mi-a venit ameţeală... Bell s-a prăbuşit... Am văzut negru înaintea ochilor... Asta e totul.

— Va să zică, asta e totul ! repetă Czerny. N-a survenit nimic deosebit, nimic care să bată la ochi, nimic suspect ? Nu s-a mai întîmplat cumva şi altceva la această operaţie ?

— Nu, spuse Janet.

Czerny aruncă o privire spre Bell, care tocmai începuse să geamă :

— Cînd Bell va putea să vorbească, trimiteți pe cineva după mine. S-a înțeles ? Și nimeni dintre ăștia nu părăsește încăperea.

Plecă din odaie cu pași tunători.

Janet se rezemă mai adînc în spătar și închise ochii. Nu o durea nimic, nici rău nu-i era, nu resimțea nici remușcări și nici nu se bucura ; era pur și simplu obosită, înfiorător de obosită. Se lăsă în voia acestei oboseli, cu un simțămînt de calm care se îmbina cu indiferența față de tot ce ar mai fi putut surveni în jurul ei. Auzea pași, zgomotul ușilor care glisau, zăngănitul metalic al instrumentelor, vuietul vocilor, dar nu-și dădea seama de nimic, nu înțelegea nimic și nici n-ar fi vrut să înțeleagă, totul se prefăcea într-un murmur îndepărtat și adormitor, i se părea că înoată sub apă, iar toate obiectele și toți oamenii se află foarte departe și nu au nici o legătură cu ea. Nu era trează, dar nici nu dormea, timpul se scurgea fără să-și dea seama ; la un moment dat, simți că cineva o îmbrîncește, deschise pentru o clipă ochii, dar nu văzu nimic, deoarece lumina și umbra descriau, în lichidul prin care înota, un tablou tulbure, lipsit de contururi precise, alcătuit din obiecte nediferențiate, care se întrepătrundeau.

Treptat însă, zgomotele din jur începură să devină mai clare, auzea suspinele lui Bell și cuvintele îngăimate confuz de Graudenz, auzea poruncile brutale ale lui Czerny ; aproape fără voie și în silă, începu să sesizeze sensul vorbelor și sunetelor, căci undeva în ea exista totuși o teamă de ceea ce avea să vină, de interogatoriu, de detectorul de minciuni, de mijloacele chimice de investigare, care îi așteptau pe toți cei ce puteau fi suspectați.

Nu puteau dovedi nimic în ce o privea, dar ar fi fost un miracol ca Czerny să-i acorde încrederea. El nu avea, dealtfel, încredere în nimeni. E drept că ea cunoștea substanțele care ucideau spiritul și frîngeau voința ; ascunsese de aceea un pachețel cu antidoturi sub curelele sandalelor ei. Dar lupta ar fi fost supra-

omenească și nu era deloc convinsă că putea să-i biruie pe anchetatori. Gîndirea ei nu era încă limpede și, deocamdată, mai mult din instinct decît din chibzuință, se opunea încă de acum împotriva a ceea ce considera de temut, cel puțin prin faptul că încerca să se izoleze cît mai ermetic față de lumea exterioară.

Așa s-a întîmplat că atunci cînd Czerny a intrat în cameră și a spus ceva, adresîndu-se tuturor, la început nici nu a înțeles. Abia cînd el plecase de mult, își repetă singură cuvintele care i se întipăriseră inerte în minte, dîndu-și atunci abia cu adevărat seama că lucrul de necrezut se întîmplase.

— Colegi, spuse Czerny, cazul este acum lămurit : Farmer este făptașul. Încă în cursul dezbaterii, am bănuit eu că ceva nu este în regulă. Era absolut evident că încerca să-i ia apărarea lui Frost. O să mă întrebați : de ce mi-am retras propunerea de a fi supus probei trăirii. Am făcut-o numai fiindcă o procedură penală propriu-zisă îmi apărea mai indicată. S-a autodemascat mai repede decît aș fi sperat. Eliberarea lui Frost constituie însă pentru el o acțiune mai mult decît prostească. Ar fi trebuit doar să-și închipuie că primul vizat de cercetările mele va fi neapărat el. Cînd am aflat că astăzi a fost văzut în clădirea clinicii, am trecut imediat la acțiune. Pînă acum, mai susține că a fost la registratură... numai că nimeni nu l-a observat pe-acolo. Încă nu știu cum a procedat, dar asta scot eu repede de la el. În orice caz, de voi nu mai am nevoie. Puteți să vă duceți fiecare la treburile voastre.

Janet era acum singură în încăpere. Bell îi adresase cîteva cuvinte, înainte de plecare, iar unul dintre medici îi pusese în mînă niște pilule. Se sculă, aruncă cele patru bile albe, învelite în celofan, într-un recipient de gunoi și se uită la ceas : ora optsprezece și zece minute.

Janet intră în cea mai apropiată cameră de duș. Jetul fierbinte și dureros de violent al apei îi făcu bine. Pe urmă, coborî cu liftul la parter și ieși în

stradă. Trotuarele glisante o purtară cîteva clădiri mai departe, la un magazin alimentar, unde umplu o sacoşă cu chec de albuşuri, tortilas, zaharicale, baninos şi două sticle de citronadă. Se urcă într-un electromobil. La început, colindă destul de mult, la întîmplare, prin străzi care străbăteau tunele, pentru a se convinge că nu este urmărită. Abia după aceea, se îndreptă spre zona unde Eric îşi parcurgea circuitul. Urma o rută prestabilită, de asemenea în circuit, dar pe o bandă foarte lentă, deşi acest lucru era destul de neobişnuit. Dar altfel nu se putea. Eric călătorea cu o viteză normală, adică cu viteza cea mai mare, care atrăgea cel mai puţin atenţia, şi dacă voia să-l întîlnească, trebuia să se deplaseze mai lent. Toate străzile aveau sens unic. Alcătuiau un fel de reţea pătrată, benzile de circulaţie orientate în direcţia nord-sud se desfăşurau cu un etaj mai sus decît cele în direcţia est-vest. Firele paralele coteau şi se întorceau cu o simetrie deplină. În toate punctele unde o stradă trecea peste o alta, între ele exista un canal de legătură, desfăşurat pe un sfert de cerc.

Acum, circulaţia era cu mult mai intensă decît în timpul zilei. Janet circulă timp de aproape o oră prin labirintul subteran ; drumul decurgea în linie dreaptă, pe distanţe mari, apoi urmau scurte porţiuni suprainălţate, cabina transportoare era ridicată asemenea unui carusel. Trebui să urmeze de peste trei ori un traseu apropiat de traiectoria circulară programată pentru Eric, pînă ce zări, în sfîrşit, numărul electromobilului său. Acceleră, fu întrecută, trecu pe banda exterioară şi începu să îl urmărească.

Eric nu o dezamăgi. Observase manevra ei şi încetini mersul. La staţia imediat următoare, se abătu din drum şi opri. Coborî din vehicul şi urcă în al ei, aflat foarte aproape. În preajma lor se aflau destul de mulţi oameni ; soseau, plecau, flecăreau. Janet porni numaidecît şi acţionă claviatura panoului selector, stabilind noul traseu stradal. În ceasurile cînd făcuseră ceva unul pentru celălalt sau se aşteptaseră

unul pe altul, între ei nu existaseră nici probleme şi nici îndoieli. Dar în aceste secunde vide, cînd nu aveau nimic de făcut, simţămîntul că erau străini unul faţă de celălalt se strecură din nou, paralizant, între ei, aşa cum se întîmplase şi în cele zece minute petrecute în ascensor.

— Ţi-am adus de mîncare, spuse Janet.

Dar încă în timp ce vorbea, se întrebă ce sperase de fapt că va ieşi din toată acţiunea ei — şi se supără pe ea însăşi.

— De ce m-ai eliberat ? întrebă Eric.

Zăreau prin fereastră alte vehicule, care goneau înaintea, înapoia, de o parte şi de alta a lor, iar prin ferestrele acestor electromobile puteau să recunoască siluete de oameni care şedeau acolo, dar cele două straturi de geamuri, cu multiplele lor jerbe şi reflexe de lumină, le ascundeau trăsăturile. Erau singuri, printre toţi aceşti oameni şi toate aceste maşini.

— Dacă mintea mi-ar fi fost întreagă, nu aş fi venit cu tine, spuse Eric.

Janet tresări, surprinsă :

— Cum asta ?

Eric privi îndelung la alunecarea vehiculelor şi îi păru că sînt nişte peşti care plutesc în ocean.

— Nu ţi-a bătut la ochi faptul că am mai fugit o dată ? Şi mai ales că pe urmă am revenit ?

După o scurtă pauză, adăugă :

— Nu are nici un sens !

— Atunci ce ţi-a venit să fugi ? întrebă Janet.

— Într-adevăr, de ce am făcut-o ?

— O să ţi-o spun eu, zise Janet. Fiindcă ţi-e dragă libertatea ! Fiindcă năzuinţa ta spre libertate era mai mare decît inhibiţiile raţiunii tale. Fiindcă dorul tău era mai puternic decît înţelepciunea ta.

— Se prea poate, Janet. Doar aşa te cheamă ? !

Janet dădu din cap.

— Da, cred că e adevărat, — Eric îşi vorbea parcă lui însuşi. Dorul meu era mai puternic. Şi iată că există o fată care poate să priceapă acest lucru.

O privi pe Janet, dar ea se uita în jos, spre tabloul de comandă ; liniile luminoase compuneau acolo o schemă care licărea fără încetare.

— Ar fi trebuit să te cunosc mai de mult... Acum însă, e prea tîrziu. Iar atunci, de mult... nici nu știam ce se petrece cu mine. Abia în ultimele zile am reflectat la toate astea.

Făcu o pauză, apoi continuă :

— M-ați prins într-o capcană. Acum știu din nou, foarte precis, ce am trăit. Tu ai fost aceea care ai dirijat trăirile mele ?

Janet recunoscu, cu un gest abia schițat.

— Înaintea experimentului vostru, nu trăisem de fapt niciodată nimic, zise Eric. Nici nu sesizam ce înseamnă să trăiești ceva. Dar acum o știu prea bine. Desigur, totul nu era decît un vis. În visul acesta, am cunoscut însă bucuria și frica. În vis am iubit și am urît. În vis am întreprins acțiuni cum n-am avut niciodată prilejul să le întreprind în viață. Pentru întiia oară, acțiunea mea a decis soarta mea — chiar dacă nu a fost decît o soartă de vis. Gîndește-te cum își petrec viața ceilalți oameni, Janet ! Cui îi va fi vreodată dat să trăiască ceea ce am trăit eu ? Astăzi nu mai există nimic ce poate fi cu adevărat trăit. De aceea, îți mulțumesc. Poate că ei sînt de acum pe urmele noastre. Oricum va fi, oricît de mult sau de puțin va mai putea dura — sînt mulțumit cu viața mea. La rîndul tău, poți să fii mulțumită de ceea ce ai făcut.

Janet se trezi din încremenirea ei :

— Să știi că, în acțiunea mea, am avut grijă să iau în considerare toate aspectele practice ale fugii, spuse ea. Am un plan bine precizat.

— Îți primejduiești existența ! replică Eric. Cel mai bun lucru ar fi să mă întorc de bună voie.

Janet parcă nici nu-l auzise :

— Mai există încă și astăzi un continent cu totul nelocuit : Antarctida. Acolo putem amîndoi...

— Și cum o să ajungem acolo ? o întrerupse Eric.

— Ne folosim de un avion transcontinental.

— Şi în ce fel vrei să pui mîna pe el ?

— De la şeful meu, Bell, pot obţine o misiune în deplasare — poate chiar în cîteva zile. Oricum sînt programată cu o călătorie de studii. În acest caz, mi se pune la dispoziţie un vehicul. Ne înţelegem de unde să te iau cu mine, trecem aparatul la comandă manuală, ieşim din culoarul care mi-a fost prestabilit şi zburăm la Polul Sud.

— Şi cum îţi închipui că o să trăim acolo ?

— Am dat, în arhiva secretă, de nişte microfilme. Cuprind însemnări ale cîtorva expediţii. Înaintea epocii deliusiene, cînd populaţia creştea continuu, s-au căutat acolo intens noi teritorii care să fie populate. Pe urmă, cum ştii, n-a mai fost necesar să se populeze Antarctida. Astăzi — asta ai aflat sigur — constituie zonă interzisă. Dar din vremea expediţiilor au rămas destule baze ale acestora, cu barăci, depozite de combustibil, bunuri de consum, unelte şi instrumente, doctorii, conserve — mai multe decît am putea consuma sau folosi într-o sută de ani. Pe lîngă aceasta, acolo mai există şi animale mari, foci şi păsări, care pot fi vînate şi apoi gătite.

— Animale ? întrebă Eric. Să le gătim ?

— Da ! Aşa procedau oamenii altădată. De ce n-am putea s-o facem şi noi ?

— Te-ai gîndit la toate ! spuse Eric.

Cumpăni îndelung. Pe chipul lui alternau deslușit undele îndoielii şi speranţei.

— Nu ştiu... spuse el. Mi se pare de necrezut...

Se gîndea la Pămîntul acesta, pe care nu existau decît oraşul şi oceanul planetar — la care se adăuga acel petec uitat din sud. Se gîndea la înşiruirea fără hotar a clădirilor, clădirile care se lipiseră, ca o căptuşeală, de fiecare bucăţică de uscat, care pe alocuri înaintau în mare ca nişte cucuie, care invadaseră văile şi acoperiseră munţii. Se gîndea la păienjenişul vast al străzilor cu trotuare rulante, unde benzile alunecau ca nişte şerpi, la ascunsul labirint al străzilor

subterane. Se gîndea la oamenii care trăiau în acest oraș planetar și la adăpostul pe care urbea îl oferea : acoperișurile de sticlă deasupra arterelor stradale, instalațiile de climatizare în spațiile destinate oamenilor, fabricile de alimente, culturile de ciuperci și drojdii, grădinile cu plantații de legume și fructe. Se gîndea la organizarea statală, care distribuia și dăruia tot ce se producea, la filme și audiții stereofonice, la jocuri și concursuri, la ocrotirea oferită în sînul caselor, la propria lui locuință, la patul moale și comod.

Și pe urmă, avu viziunea unui peisaj de un alb scînteietor — umbre albastre, cristale ascuțite de gheață, viscole, trăznete și tunete, animale care se ridicau în zbor filfîindu-și aripile, foci care înaintau greoaie, lunecînd. Se vedea pe el în mijlocul tuturor acestora, pe el și pe Janet... Dădu la o parte toate șovăielile. Poate că, într-adevăr, se gîndi el, poate că...

Fata îi urmărise atent mimica schimbătoare.

— Mai trebuie să avem răbdare cîteva zile, spuse ea...

Se simțea jubilînd de bucurie, pînă în ultima ei fibră. Continuă :

— Timp de cîteva zile, eu trebuie să-mi continui existența obișnuită. Nu voi mai rămîne acum prea multă vreme aici. Vreau să cobor la stația următoare. Pe urmă, pornești imediat mai departe. Nu ai să te temi de nimic. Detașamentele poliției sînt pe o pistă greșită. Cît timp nu părăsești strada și nu pătrunzi în vreo casă, nu ai nevoie de nici o cartelă perforată de identificare și de nici o amprentă digitală ; nu-i atragi nimănui atenția. Pe laturile străzilor, se află spălătoare, care nu sînt încuiate. Deci, cum am spus, poți să pleci mai departe, chiar prin împrejurimi, cum îți trăznește prin cap. Iar mîine, la ora optsprezece, ești iarăși aici, unde ne întîlnim... Dacă nu mă găsești, vii un ceas mai tîrziu. În nici un caz, nu mă aștepta !

Electromobilul cotise, pătrunzînd într-o mare hală. Vehiculul încetini și se opri deasupra cîmpului direc-

tor al capătului șinei magnetice. Mai era încă multă lume prin apropiere.

— Și dacă nici la ora nouăsprezece nu ești aici ? întrebă Eric.

— Atunci vin la ora douăzeci. Cu bine !

Împinse ușa și păși hotărîtă pe marea platformă. Îi făcu un semn prietenos cu mîna. El îi răspunse la fel. Cînd o văzu trecînd de bariera intrării, apăsă pe demaror.

Janet utiliză trotuarele rulante pentru a ajunge acasă. Cu pași agili, rapizi, își croi drum spre mijlocul străzii și resimți cu vădită plăcere acțiunea forței care o împingea înainte, inerția care voia parcă să o răstoarne și pe care reuși cu dibăcie să o contracareze, curentul de aer călduicel care îi zburlea părul. Va mînca acasă confortabil, pe urmă va viziona un film. Sau să se ducă mai bine la club, să joace o partidă de domino ?

Ajunse la blocul ei de locuințe și urcă în lift. Cînd trecu pe lîngă încăperile destinate activităților recreative, de acolo tocmai se revărsa un stol de fete, pe care le cunoștea de la partidele de tenis de masă ; le făcu un semn care era un salut exuberant. Cînd pătrunse pe coridorul unde se afla cămăruța ei, fredona o melodie. Se opri în fața ușii și introduse cartela în fantă. Ușa se deschise, iar cîntecul îi amuți în gît.

— Hai, fă-te-ncoa ! spuse bărbatul care se tolănise în fotoliul ei. Și ușa închide-o la loc. Repede. Așază-te !

Janet se prăbuși pe pat.

— Mă consideri tîmpit ? zise Czerny. Chiar numai asta ar fi îndeajuns ca să meriți o anchetă.

Janet încercă să-și recîștige calmul.

— Ce vrei de la mine ? Nu pricep nimic.

...Mi-aș fi putut închipui că nu s-a terminat, își zise ea. Abia începe...

— Unde este Eric Frost ?

Interogatoriul reîncepuse. Janet simți cum crește în ea îndîrjirea.

— De unde să știu eu așa ceva ?

Czerny o măsură de sus pînă jos. O examina întocmai cum studiezi un instrument care funcționează defectuos.

— Unde este Eric Frost ?

Luă o vază de pe masă și o roti ușurel în mînă.

— Nu știu.

Czerny desfăcu palma. Vaza căzu jos și se făcu țăndări. Cioburi convexe jucau, legănîndu-se, într-un fel de dans. Janet sări în sus, dar Czerny ridică piciorul spre burta ei și o forță să se așeze la loc.

— Acum vreau să-ți spun ceva, lepădătură ! zise el. Eric se află în electromobilul șase — nouăsprezece — șapte — cinci — șapte — unu paisprezece. Acum cinci minute, vehiculul a cotit, angajîndu-se pe strada nord-sud Emil Zeppelin trei — unsprezece — opt — nouă — doi. Asta s-a întîmplat la nouăsprezece minute după ce v-ați despărțit în stația de parcare Est, unde se află centrala de repartizare a încălțămintei. Ai jucat teatru la clinică. Ești o criminală !

— Dar eu...

— Ține-ți gura ! Te-ai încumetat să prejudiciezi în mod grav interesele statului, în scopuri pur personale. Ești o criminală.

Șterse cu mîna placa mesei. Vocea lui deveni șoptită :

— Ai însă un noroc absolut nerușinat. Nu vei păți nimic... dacă asculți de ordinele mele. Ba îi voi îngădui chiar și lui Frost să scape. Nu trebuie să te zgîiești așa la mine ! Sînt sigur că te-ai bucurat grozav cînd ai aflat că bănuielile mele se îndreaptă asupra lui Farmer. Numai că Farmer este în această privință cu totul nevinovat. Și el este un tip anormal, dar e cu mult mai deștept decît tine. Și-a asigurat o situație în care nu mă pot atinge de el... atîta timp cît nu am o dovadă peremptorie împotriva lui. De data asta însă, l-am tras pe sfoară. Am pus să se strîngă indicii și probe care îi vor frînge gîtul, compromițîndu-l total și definitiv. E însă nevoie de un

lucru : Eric Frost trebuie să dispară. Iar tu o să ai grijă ca acest lucru să se întîmple cît mai repede.

— Ce trebuie să fac ?

— Ai fără îndoială un plan. Unde urma să se ascundă Frost ?

Czerny aşteptă două secunde, dar Janet nu răspunse.

— Mai mult ca sigur că v-aţi gîndit fie la mare, fie la Antarctida. Aşa procedează cei mai mulţi.

— Există cu adevărat... mulţi ? întrebă Janet, repede.

— Da. Prea mulţi. Deci — unde a vrut să se ascundă ?

— Pe mare... voia să trăiască din pescuit !

— Vezi, am ştiut eu. Dar asta n-o să-i meargă aşa uşor. Nu are cum să scape de aici. Trebuie să dispară chiar în oraş.

Janet îl privi nedumerită, dar el nu răspunse întrebării din ochii ei.

— Fii foarte atentă ! Cunoşti desigur uzina de apă din cartierul industrial ?

Janet dădu din cap aprobativ. Czerny scoase o cartelă perforată din buzunarul de la piept al tunicii sale negre.

— Aici ai cartela de identificare pentru Frost. Corespunde şi cu amprenta degetului lui mare. Îl duci pe Frost la uzina de apă. La ultimul etaj subteran, sînt patru hale, unde se află automatele de distribuire a apei. În hala sudică, în dosul automatului Siegfried opt, se află o trapă. Poate fi deschisă cu această cartelă.

I-o aruncă.

— Mai există şi o altă barieră, dar mîine seară va fi deschisă. Pe acolo se pătrunde spre rîurile subterane. Pe vremuri, apele curgeau la suprafaţă. Rîurile, pîrîurile şi lacurile constituiau locuri de acumulare a gunoaielor, focare de răspîndire a germenilor patogeni şi paraziţilor de tot felul.

— Şi ce să facă Eric în albia rîurilor ? întrebă Janet.

— Vechile căi de apă, continuă neabătut Czerny, alcătuiesc un labirint subteran pe care nimeni nu-l cunoaşte exact. N-ar fi avut nici un rost să ne ocupăm de el şi de aceea l-am zidit pur şi simplu. Nu există decît foarte puţine puncte cunoscute de acces.

— Dar ce o să se facă Eric acolo ? strigă Janet.

— Puţin îmi pasă, răspunse Czerny. Ceea ce ştiu este că trebuie să dispară. Iar asta e singura posibilitate. Asupra ta însă, nu trebuie să cadă nici o bănuială. Eşti datoare să-ţi continui munca, de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat.

Janet chibzui.

— Va să zică nu te sfieşti să încalci legea ! spuse ea, pîndind cu nerăbdare răspunsul lui.

— Farmer e primejdios, spuse Czerny. Dacă îl fac inofensiv, aduc statului un serviciu. E treaba mea cum ajung la acest ţel.

— Aş putea să te denunţ.

— Asta ar însemna pentru tine lobotomia, căci fărădelegea *ta* poate fi perfect dovedită. De unde o să scoţi în schimb dovezi împotriva *mea* ?

— Voi vorbi cu Eric.

— Cînd te întîlneşti din nou cu el ?

Janet şovăi o clipă. Pe urmă, se gîndi că nu e de nici un folos să mintă.

— Mîine seară, spuse ea.

— În acest caz, îl duci chiar mîine seară la riu şi afacerea este lichidată. Şi nu-ţi neglija serviciul, orele de program mai ales. Acesta e un ordin. Sper că mă înţelegi.

Se ridică brusc şi se duse la uşă. Ţinea capul drept şi ţeapăn, ca şi cum l-ar fi durut gîtul de atîta vorbit. Părăsi odaia fără să se uite înapoi.

În noaptea aceasta, somnul nu se lipi de Janet. Dimineaţa se deşteptă cu dureri puternice de cap, dar la clinică se prezentă punctual. Luă cartoteca bolnavilor şi se concentră asupra unor date suplimentare, care mai trebuiau înregistrate. Munca o mai abătu puţin de la gîndurile ei, dar în pauza de prînz se iviră din nou, chinuitoare, în faţă.

Se duse la un depozit și luă două reflectoare de mînă împreună cu mai multe baterii de rezervă. Își scrise singură o rețetă pentru încălțăminte ortopedică și obținu, în locul sandalelor pe care le purta, niște cizmulițe solide, care treceau de glezne. Într-un magazin de încălțăminte, găsi două salopete din material durabil, de felul celor purtate de tehnicienii care verifică și îngrijesc mașinile. Într-un alt magazin, umplu două sacoșe cu alimente cît mai concentrate. La cantină, șterpeli două seturi de tacîmuri complete.

Pînă la urmă, toate aceste lucruri le îngrămădi în patru saci trainici de plastic. În loc să mănînce, se duse cu electromobilul la uzina de apă și ascunse doi dintre saci în hala pustie, în spatele uneia dintre mașini. Căută și automatul Siegfried opt, descoperind acolo și trapa, la locul indicat de Czerny.

După-amiaza o petrecu din nou în cartotecă. Seara constată că nu lucrase mai nimic. Ridică din umeri, ca pentru a se convinge ea însăși că era tot una. După terminarea serviciului, își agăță pe umăr cei doi saci de plastic rămași și coborî în stradă. Alese un vehicul și se întîlni cu Eric, la ora stabilită. El se urcă în electromobilul ei și porniră iar. Janet îi povesti totul.

— Nu pot spune că sînt tocmai mîndru de adeverirea spuselor mele, zise Eric. Dar cel mai bun lucru este să mă predau chiar acum.

Janet luase în considerare și această posibilitate, dar o respinsese în mod categoric :

— Dacă faci acest lucru, sîntem amîndoi pierduți. Nu mai avem de ales ! Fugim în albia rîului.

— Doar nu-ți propui să vii cu mine ? întrebă Eric.

— Ba da, vin cu tine.

— De unde știi că acolo jos se poate într-adevăr trăi ?

— Vrei să mă sperii ?

— Și dacă n-o să-ți îngădui acest lucru ?

— Atunci o să mă duc singură.

Tăcură amîndoi o vreme. Pe urmă, Janet șopti :

— Te rog, Eric, nu mă lăsa singură aici !

Electromobilul își încetini mersul și se deplasă tot mai spre dreapta pe benzile de circulație. Vehiculele pe care tocmai le întrecuse îl depășeau acum. Fluxul de lumină care se revărsa dintr-un garaj luă locul crepusculului din tunel. Apoi sosiră la parcajul uzinei de apă. Cabina se opri.

— Vino, zise Eric.

Janet inspiră adînc și fără zgomot aerul în piept. Trecură fără vreun incident prin barieră, coborîră treptele și intrară în hala de sud. Era goală, ca și la prînz, dar cei doi saci de plastic se aflau, neatinși, în dosul mașinii, acolo unde îi ascunsese Janet. Fiecare luă cîte doi.

Eric introduse cartela în fantă. Golul se căscă asemenea botului larg deschis al unei fiare hămesite. Aprinse proiectorul de mînă. O scară atîrna liber în jos, ducînd spre abis. Eric coborî primul, Janet îi urmă. Dedesubtul lor, nimic altceva decît un negru profund, nealterat, de cea mai slabă licărire. Pătratul luminos aflat deasupra capetelor lor se micșora tot mai mult. Continuau să se cufunde în hău.

— Am ajuns la fund, spuse Eric.

Janet coborî de pe scară. Era acum lîngă el. Eric lumină împrejur. Se aflau într-un gigantic canal subteran, acoperit de o boltă de beton. În fața lor, reflectorul de mînă dezvăluia o licărire mată : o apă puțin adîncă șerpuia deasupra unui sol acoperit de prundiș. Se aflau pe o platformă din blocuri de piatră grosolan cioplite, cimentate între ele.

De sus, răsună un zgomot care îi făcu să ridice capul. Pătratul de lumină nu mai exista, scara dispăruse și ea.

Eric coborî o pantă și lumină spre cursul apei. Ridică mîna :

— Iată direcția rîului.

Janet privi și ea în întuneric.

— Acolo e marea !

— Exact. La o depărtare de două sute de kilometri.

Eric se aplecă și băgă degetele în apă :

— Pare să fie curată... Aici nu există nici un sistem de alimentare cu apă, adăugă el.

Janet se așezase pe un bloc de piatră. Aici nu există nici un sistem de alimentare cu apă — își repetă ea spusele lui. Simțea cum aerul saturat de umezeală i se infiltrează în haine. Un miros de putrefacție îi pătrundea în nas. Aici nu existau nici instalații de climatizare, nici spălătoare, nici lumină, nici magazine de alimente, nici cinematografe și nici instalații de audiții stereofonice. Aici nu existau nici oameni.

Se înșela.

— Ia vino aici ! Uite-te ! strigă Eric.

Stătea ghemuit pe mal, pe o movilă înălțată de nisipul adus de apă. Janet coborî anevoie taluzul pînă la el, menținîndu-și cu greu echilibrul. Văzu și ea.

— Urme de pași !

Janet își aprise și lampa ei. Cele două cercuri de lumină jucau pe nisip :

— Poate că sînt urmele tale, zise ea.

— În nici un caz. Privește-le, Janet !

Arătă spre o urmă care se îndepărta. Porniră de-a lungul ei, dar curînd se pierdu în povîrnișul pietros.

Eric îngenunche încă o dată lîngă o urmă care se imprimase foarte desluși :

— Provine de la un picior desculț, remarcă el.

Se sculă în picioare. Expresia feții lui era de nerecunoscut. Janet se apropie involuntar de Eric. Iscodiră de jur-împrejur, cu simțurile mai treze ca oricînd, dar nu văzură și nu auziră nimic :

— Deci pe aici trebuie să fie... oameni !

Proiectoarele lor aruncau conuri lăptoase, destrămînd ceața care plutea în cavitate. Pete de lumină avînd contururi neregulate alergau de-a lungul pereților zgrunțuroși, curgeau de pe plăcile de acoperiș, făceau sărituri mici peste găuri și se cufundau dintr-un salt în golurile prin care tunelul se prelungea.

Nimic nu se mișca, dar brusc simțiră că ceva pînditor se afla în preajma lor. Lumina dezvăluia, crudă, lucruri a căror înfățișare îi înfiora — vase ruginite

de ulei, un tractor pe jumătate distrus, cu roţile în sus —, conferind obiectelor o existenţă spectrală ; păreau să se mişte tainic în întuneric şi să încremenească abia atunci cînd lumina le descoperea. Dar nu obiectele amintite stîrneau atmosfera aceasta apăsătoare — ci o altă prezenţă, aceea a celorlalţi, ascunşi, necunoscuţi, în domeniul cărora Eric şi Janet pătrunseseră acum nechemaţi.

— Czerny a recunoscut că există mulţi anormali, şopţi Janet.

— Poate că şi alţii au reuşit să scape. Sînt oameni ca şi noi. Trebuie să ne înţelegem cu ei ! Trebuie să-i găsim !

Eric îşi aruncă sacii de plastic peste umăr.

— Hai ! La drum ! Du sacii aşa cum fac eu. În felul acesta, nu oboseşti atît de repede. Dacă vrem să ajungem pînă la mare, avem mult de mers. Şi stinge-ţi lampa. Trebuie să economisim bateriile ; totul trebuie economisit aici cu cea mai mare grijă.

Îşi mai ridică o dată privirea în sus. Trapa prin care veniseră rămînea ascunsă, înapoia unor văluri ceţoase.

Plecară.

Eric mergea în faţă, cu lampa aprinsă. O reglase la o intensitate medie şi lumina mai ales solul dinaintea sa. Numai din cînd în cînd ridica proiectorul, lăsînt fascicolul de raze să hoinărească în depărtare.

Înaintau cu greu, fiindcă nu exista nici un drum. Mai întîi păşiră pe terenul pietros al cheiului, pe urmă însă, pereţii se apropiară şi trebuiră să coboare în albia rîului. Picioarele lor se înfundau în nisipul umed, iar cînd le ridicau, urmele se umpleau imediat cu apă. Se poticneau mereu şi se împiedicau de pietrişul mobil, alunecau pe lutul moale şi pe mîlul aluvionar, se scufundau adînc în noroi. Trecură apoi printr-o vastă zonă plată, unde plafonul era atît de jos, încît fură nevoiţi să meargă aplecaţi. Se strecurau prin chei înguste şi prăpăstioase, unde trebuiau să-şi croiască drumul prin apă. Adesea dădeau de ramificaţii ale canalului ; dinspre pereţii laterali ieşeau, prin

deschideri negre, fire subțiri de apă, pîrîiașe care de cele mai multe ori emanau miasme îngrozitoare.

Uneori se opreau pentru a asculta. Se obișnuiseră cu clipocitul apei ; în afara lui, nu mai răzbea pînă la ei nici un sunet. Doar cîteodată ajungea pînă la ei, de cine știe unde, un ciudat zgomot gutural, un brusc horcăit, care suna uneori ca un plescăit, ce se rostogolea ca o gargariseală. Era ca și cum cineva ar fi deschis o ecluză ascunsă, de la care murdăria și noroiul se scurgeau în albia rîului. Într-un rînd, tresăriră speriați : un hohot de rîs răsunase parcă, dar conteni tot atît de repede cum începuse. Și pe urmă, se auzi un geamăt...

Ajunseseră tocmai într-o porțiune foarte întortocheată a traseului lor. Apa își săpase un canion profund și clocotea acum zbuciumată în abis, departe de suprafață. Se opriră. Eric spori intensitatea fasciculului de lumină și cercetă atent terenul din fața sa. Un nou geamăt. Ceva mai încolo, lîngă perete, se afla o masă informă și chircită : era însă o făptură omenească.

Un bărbat în vîrstă, aproape un moșneag. Ținea ochii închiși. Din timp în timp, un fior îi parcurgea trupul ; atunci scăpa printre buzele sale geamătul acela groaznic.

Se aplecară spre el. Duhnea a pește stricat și a gunoaie. Îmbrăcămintea îi era din petece, picioarele goale. Își ținea mîinile strîns apăsate pe burtă.

— Ești rănit ? întrebă Eric.

Îl apucă de umăr și încercă să îl ridice, dar, deodată, se trezi cu o zdreanță din haina bătrînului în mînă.

Buzele se deschiseră puțin, frînturi de dinți ieșiră la iveală. Ochii clipeau neliniștiți, orbiți de lumină. Bolborosi ceva neinteligibil, arătînd spre abdomen.

— Luminează tu ! o rugă Eric pe Janet.

Îi întinse proiectorul său, lăsă jos sacii săi și îngenunche în fața bătrînului. Apucă de mîinile apăsate pe abdomen ale acestuia.

Atunci se întîmplară mai multe lucruri în același timp : Eric primi o lovitură, căzu de-a rostogolul pe

spate, văzu cum mîini grăbite înhaţă unul dintre saci de plastic şi apoi se făcu întuneric. Bătrînul zvîrlise, dintr-o lovitură, lampa lui Eric din mîna lui Janet. Pe urmă, auziră numai zgomotul tălpilor lui goale, plesnind grăbite grohotişul.

Janet aprise lumina ei. Eric îşi veni repede în fire. Ridică lampa lui de pe jos şi apăsă pe buton, dar fără nici un rezultat ; se defectase. Smulse reflectorul din mîna lui Janet şi se repezi pe urmele fugarului.

— Nu mă lăsa singură în beznă ! strigă Janet.

Îşi aruncă în spate cele trei traiste cu provizii rămase şi începu să alerge după el. Eric o aştepta la prima cotitură.

— Nu se mai vede nimic. Vino, poate tot îl mai ajungem !

Îi luă doi saci şi porni zorit mai departe.

Alte cîteva cotituri. În sfîrşit, ajunseră la o pantă destul de abruptă, culoarul se lăţi — apa curgea aici iarăşi la suprafaţă.

Brusc, Eric o apucă deodată pe Janet de braţ :

— Nu auzi nimic ?

Acum se deslușea limpede. Pietrişul scrîşnea, prăvălindu-se, strigăte înfundate şi lovituri grele răsunau, apoi răsunară ecourile lor repetate...

Şi totul se stinse ca o arătare spectrală, care piere. Rămase doar zgomotul slab a ceva care se tîra sau era tîrît pe pietre.

Apoi — liniște.

Eric continuă să înainteze, privi cu precauţie dincolo de întorsătura drumului, lumina reflectorului său dezvălui un spaţiu imens, unde pătrundeau mai multe culoare. Pe pămînt se agita un trup : bătrînul se ridică cu greu şi o şterse şchiopătînd...

Eric porni iar în urmărirea lui şi îl ajunse de astă dată după cîteva secunde. Îl smuci spre el : un chip descompus, sîngerînd îl privea înspăimîntat. Dintr-o gură băloasă, izbucniră vorbe de ocară, o mînă tremurătoare de moşneag încercă zadarnic să-l lovească. Eric vru mai întîi să-l ţină în loc, îi spuse cîteva cuvinte liniştitoare, dar bătrînul se răsucea, ţopăia şi se

zbătea ; pînă la urmă se lăsă pe spate şi, întins cum era, începu să zvîrle cu picioarele spre el.

Se dădu înmărmurit înapoi, iar moşneagul se îndepărtă, tîrîndu-se în patru labe. Eric simţi ceva păstos şi umed pe mîna sa, mîna care atinsese obrazul bătrînului : era un terci de drojdie, cu urme de sînge.

Se întoarse spre Janet. Ea arăta în jos. Nisipul era răscolit. Acolo zăceau bucăţele sfîşiate ale sacului de plastic şi o conservă pe jumătate golită, din care se revărsa terciul de drojdie.

— A fost atacat prin surprindere, spuse Eric. Probabil că a reuşit să înghită cu lăcomie, încă în timpul încăierării, cît a putut din terci.

De spaimă, Janet căscase ochii mari ; scînteiau tulburi din umbră.

— Ce e de făcut ? întrebă ea.

— E prea tîrziu ca să ne întoarcem. Mergem mai departe.

În faţa lor se căsca întunericul şi pătrunseră în el.

Cînd cadranul luminos al ceasului de mînă al lui Eric arătă cifra 22,00, se duse spre o firidă care se deschidea în zid şi lăsă jos sacii cu provizii.

— Rămînem aici peste noapte.

Rupse o folie de polietilenă care învelea un pachet de pesmeţi şi dintr-un tub aşternu din belşug peste ei pastă de tomate. Deschise apoi o cutie cu smochine uscate şi o alta cu lapte de migdale.

— Mănîncă ! o îndemnă el pe Janet.

— N-ar trebui să fim mai cumpătaţi ? întrebă ea.

— Mănîncă ! mai spuse Eric o dată. Ea îl ascultă ; se apucă şi el să mănînce. Apoi desfăşură cele două salopete aduse de Janet, întinse una pe jos, iar cealaltă i-o dădu în mînă.

— Îmbracă asta ! iar pe urmă, culcă-te.

— Şi tu ? întrebă ea.

— Eu mai veghez puţin, răspunse el.

Janet se întinse, iar Eric stinse lumina. Asculta încordat toate zgomotele, dar cu excepţia clipocitului monoton al apei, nu auzea nimic. În schimb, o lumină nedesluşită începu să izvorască din beznă. Şi

cu cît ochii săi se obișnuiau mai mult cu întunericul, lumina se contura mai bine — erau niște pete cenușii, sclipind vag, care străpungeau noaptea veșnică.

Aprinse iar reflectorul și se apropie de unul din locurile acelea. Lumina cenușie se stinse dintr-o dată, eclipsată de razele cu mult mai puternice, iar pe pietrele risipite din loc în loc zări suprafețe de alge incolore, îmbibate cu picături fine de apă. Eric coborî la malul rîului. Observase acolo niște dungi. Erau de fapt vergele încovoiate de aluminiu, pe jumătate scufundate în apă. Ridică una din ele și biciui aerul cu ea ; o șuierătură hăui. Se duse pe urmă lîngă Janet și se așeză, rezemîndu-se de perete.

Janet se cocîrjase în salopeta întinsă peste pietre și închisese ochii. Dar, cu toată epuizarea, îi venea greu să-și afle liniștea. Auzise pașii apăsați ai lui Eric și printre pleoapele întredeschise îi urmărise mișcările. Știa că se așezase acum în preajma ei, îi simțea în întuneric făptura apropiată. Janet se apropie și mai mult de el, pînă ce mîna ei îi atinse cotul. Cu toată obscuritatea în care se aflau cufundați, nu se simțea nici cu totul abandonată și nici lipsită de apărare. Moțăi puțin, apoi spaima o cuprinse din nou — teamă de lumea necunoscută din jur, spaimă de locuitorii înspăimîntători ai acestei temnițe subterane, spaimă de tot ce va mai avea de îndurat. Pînă la urmă, fu totuși cuprinsă de un somn neliniștit, în care visele deformau și sluțeau întîmplările veghei, astfel ca lucrurile oribile să devină și mai oribile, iar năzuințele și speranțele să fie și mai tulburătoare în promisiunea lor îndepărtată. Se deștepta des ; o răceală umedă o cotropea ridicîndu-se dinspre pietrele ude. Avea parcă acum o a doua piele, o piele a dîrdîielii și a frisoanelor, încordată deasupra vechii epiderme încălzite pe dinăuntru. Asculta respirația ușoară a lui Eric și deodată simți că în ea pulsează un simțămînt ciudat, necunoscut ei, în care se îmbinau dorința, așteptarea și teama. Își dorea o afecțiune delicată, fără ca dorințele ei să se materializeze în

reprezentări concrete. În mod bizar, era conștientă de faptul că orice mișcare a lui Eric spre ea ar fi înfricoșat-o de moarte. Și astfel, carapacea fragilă, alcătuită din vis și reverie, din închipuire, încredere și îndoială, părea să o protejeze de amenințările nopții.

Eric veghea, dar și el era cotropit de gînduri, imagini și simțăminte, cînd un zgomot curios îi atrase atenția. Ridică reflectorul de mînă și străpunse, cu lumina lui puternică, întunericul. Pe un morman de nisip, într-o porțiune uscată a albiei rîului, distinse o mișcare. Era sigur că nu este vorba de o nălucire. Acolo sta pe vine, ghemuit, un bărbat. Îl văzu apoi retrăgîndu-se înapoia ridicăturii. Eric lăsă să alunece raza luminoasă de-a lungul terenului : încă o siluetă apăru, cenușie și greoaie, parcă modelată în lut, iar mai încolo o alta se îndepărta de perete și pieri în beznă.

Eric căută brațul lui Janet. O zgîlții. Janet se trezi imediat. Inima ei începu să bată cu putere.

— Iată-i ! Au venit ! șopti Eric.

Janet privi încordată în noaptea de tăciune din fața ei. I se părea că zărește o mie de ochi fosforescenți. Își aminti de un film... „Ca lupii !“ — se gîndi ea.

Eric roti cu mîna stîngă proiectorul, în timp ce dreapta strîngea vergeaua de metal. Acum se adunaseră vreo duzină de făpturi vlăguite, care trîndăveau sau hoinăreau de jur-împrejur.

— Ce vreți ? strigă Eric.

Nimeni nu răspunse, dar cercul siluetelor se strîngea vizibil.

Pe urmă, din spatele lui Eric, cineva zvîrli un ghemotoc aprins, care se rostogoli și apoi se opri în fața picioarelor lui.

Ca la un semnal, se dezlănțuiră : Unul se repezi și apucă costumul de pe jos. Eric îl lovi cu bara metalică. Un altul făcu un salt, aruncîndu-se dintr-o parte pînă la sacul de plastic. Și înainte ca Eric să poată face ceva, în fața sa sclipi un cuțit, silindu-l să

se apere. Cinci sau şase bărbaţi se năpustiră asupra lui, ajutaţi de două femei, îi înlănţuiră braţele şi picioarele, se lipiră de el ca nişte tîrîtoare vîscoase ; încercă să scuture povara, ceea ce nu era cu neputinţă ; simţea slăbiciunea lor, ştia că el este mai puternic, începu să-i calce în picioare şi să-i lovească...

Nu reuşea însă să izbească destul de repede în toate părţile. Doi saci de plastic dispăruseră între timp, un costum lipsea. Janet şedea, cu cea de a doua salopetă şi cu ultimele provizii, lipită de perete şi le ţinea cu o supremă încleştare, în timp ce mîini scheletice încercau să i le smulgă. Eric izbuti să ajungă luptînd pînă la ea, rezistenţa atacanţilor era acum ceva mai slabă, înaintea lui o haită întreagă se încăierase pentru un sac de plastic sfîşiat. Cîteva umbre hăituiau pe un individ care o luase la fugă cu salopeta pe care o cucerise. Eric se aruncă în mijlocul încăierării şi smulse sacul rupt, lovi apoi fără cruţare cu vergeaua de aluminiu în trupurile învălmăşite. Din fundul coridorului, veneau însă întăriri şi iar se trezi cu o jumătate de duzină de bandiţi agăţaţi de el ca nişte scaieţi. Reuşi să-i azvîrle cît colo şi din nou hărmălaia se descompuse în indivizi izolaţi, care se luptau aprig pentru conserve, diferite cutii şi sticle.

Pe urmă, toată zarva se potoli, fără veste, ca la o misterioasă poruncă nevăzută. Cîteva mîini mai adunară în pripă obiecte risipite, urmă un tropăit tot mai depărtat de picioare goale şi, în sfîrşit — nimic, absolut nimic. Doar din cocoloşul aprins, aruncat de primul atacator, se mai ridicau flăcări.

Janet alergă la Eric şi se prinse strîns de braţul său.

— Mai e cineva aici ! şopti ea.

— Mi-a dispărut lampa, răspunse el, tot în şoaptă.

— Nu auzi nimic ?

— Nu.

— Eu aud ceva.

Ascultară febril.

Înaintea lor, scăpără ceva, o flacără mică se aprinse și apoi crescu într-o vîlvătaie ; o torță, iar în spatele ei, patru bărbați.

— Ia te uită : doi novici !

Glasul venea dintr-o parte, iar acolo se afla cel de al cincilea bărbat. Era scund, avea părul negru ca păcura și purta, pe cît se putea deosebi, o îmbrăcăminte curată. Ținea ceva în mînă.

— Aha ! O fată, o dulceață blondă ! Ia vedeți ce ne-au adus...

Cei patru se apropiară de ei. Eric se aplecă și ridică vergeaua.

— Hei, măi flăcăuașule ! strigă mititelul. Aruncă ranga aia ! Și fă-o repede !

Eric nu-i dădu ascultare. Șeful se adresă alor săi.

— Băieți, ia stați pe loc. Ăsta-i nebun !

Se întoarse spre Eric.

— Chiar n-ai auzit, măi caraghiosule ? Ești orb ? Uită-te la mine. Nu știi ce-i asta ? Trebuie să-ți arăt eu ?

Ridică sus de tot obiectul pe care-l ținea în mînă :

— Ăsta-i un revolver, măi secătură ! Știi tu la ce servește ? Ia lasă bara jos, altfel răsună îndată o detunătură ! Mîinile sus !

Eric cunoștea astfel de arme din filme, dar nu prea era lămurit asupra eficienței lor. De aceea, șovăi.

— Bine, atunci..., spuse mititelul, și — trase.

Eric simți o lovitură puternică în partea dreaptă a pieptului. Bara îi scăpă din mîinile sale, devenite neputincioase. Genunchii i se muiară. Se prăbuși.

— Ia vedeți, cu ce ne-am ales ? spuse mititelul.

— Conserve ! spuse unul. Și lapte de migdale, biscuiți, zahăr.

— Ghete, șefule ! spuse al doilea. Ghete pe cinste.

— Costumele sînt de prima calitate, zise al treilea.

— Un reflector... din păcate stricat, spuse al patrulea.

— Adunați totul la un loc, într-o singură grămadă. Și scoateți-le boarfele.

Şeful rămase de-o parte, cu arma ridicată amenințător.

Mîini lacome apucară de îmbrăcămintea lui Janet. Ea lovi cu putere într-o mînă care se atinsese de ea, dar o alta îi prinse părul în cleşte şi-i aplecă repede capul în jos. Simţi cum mîini avide umblau la ghetele ei, la cordonul costumului ei. Se zbătu ca o pisică sălbatică în strînsoarea lor, îi zgîrie şi îi muşcă, dar îi răsuciră un braţ la spate.

— Daţi-i drumul, băieţi, auzi ea vocea şefului. Fetişcana asta e pe urmă a voastră.

Janet ţîşni ca fulgerul în picioare şi-i repezi unui adversar capul în burtă. Simţi o lovitură în ceafă şi lupta luă sfîrşit. Toţi muşchii ei erau acum moi, zări un cer în flăcări, auzi un rîs care se rostogolea şi pe urmă în fată nu mai existară decît ameţeală şi durere...

Janet se trezi simţind că cineva o trage uşor de păr. Nu putea nici să se mişte şi nici să deschidă ochii, dar avea senzaţia că ceva moale se tîra şi o gîdila parcă. Fantezia ei surescitată îşi închipuia în culorile cele mai vii respingătoarea făptură ; respira şi adulmeca lîngă urechea ei — şi din nou o trase de păr. Janet îndura chinuri de iad, fără să se poată apăra.

Îşi aminti de Eric. Vru să strige, dar coardele ei vocale nu o ascultau. Îl chemă numai în gînd.

Pe urmă auzi paşi şi un strigăt, ceva lunecă repede de pe părul ei şi se îndepărtă fără zgomot. Altceva, ceva mare, liniştitor, se apropie, simţi mîini pe umerii ei şi buze pe faţa ei, ar fi putut din nou să se mişte şi să deschidă ochii, dar nici nu se mişcă şi nici nu deschise ochii. Zăcea acolo, chircită, într-un simţămînt de deznădejde, de jale şi de uluire ; niciodată nu suferise îndeajuns ca să plîngă şi niciodată nu se bucurase îndeajuns ; dar acum plîngea şi nu se întreba dacă bucuria sau suferinţa — sau amîndouă contopite într-un singur afect — deschiseseră zăgazul lacrimilor.

Pe urmă, sentimentul mulțumirii se epuiză ; liniștea coborî. În sfîrșit, deschise ochii. La început nu zări nimic, abia cu timpul obiectele începură să crească, conturate de licărirea blajină care izvora dinspre pereți. Îl văzu pe Eric întins lîngă ea pe pămînt și simți ceva umed lîngă ea. Pipăi spre acel lucru umed, dădu de coaste și de crusta care alcătuia, proeminentă, marginea rănii. Tresări. Acum se trezise cu totul. Tremura de frig. Hainele îi fuseseră furate. În jurul ei erau împrăștiate cîteva cîrpe și zdrențe, pe care tîlharii le azvîrliseră la întîmplare. Le adună, își căută cîte ceva care-i putea fi de folos și își încropi o îmbrăcăminte mizeră. Din cea mai mare bucată de pînză disponibilă rupse de-a lungul mai multe fîșii.

Ca medic, putea să judece lucid : rana nu era prea gravă. Eric avusese noroc. Glonțul ricoșase de o coastă. Îl putu localiza prin palpare, lîngă crusta găurii perforate. Dar Janet nu dispunea de nimic cu care să spele rana, nici de pansament, nici de instrumente — nici măcar de lumină. Puse gura la rană și îndepărtă cu limba sîngele și murdăria. Pe urmă, începu să împingă pielea sub care se afla proiectilul în așa fel, încît acesta să ajungă în apropierea locului unde perforase trupul ; în sfîrșit, prinse carnea în care se implîntase glonțul în cleștele degetelor, apăsă, stoarse și proiectilul țîșni afară, prin același canal pe unde pătrunsese înăuntru. Bustul rănitului se ridică în sus de durere și Eric gemu sfîșietor. Janet îl împinse cu genunchiul înapoi și supse încă o dată rana. Pe urmă, alergă la apă, spălă pe cît putu un petec de material plastic, îl stoarse, îl umezi cu salivă și îl puse pe rană. Fîșiile de pînză, pregătite cu grijă, le legă deasupra pansamentului. Apoi îl îmbrăcă și pe Eric, cum se pricepu, cu petecele rămase. Sleită cu totul, se lăsă să cadă la pămînt.

Din nou se mișca ceva, din nou se furișa. Lui Janet îi venea să sară în picioare, să strige, dar stăpînirea de sine birui. Nu făcu decît să se întoarcă puțin, spre a privi în direcția din care se apropiau zgomotele. O

umbră ședea ghemuită pe pămînt, apoi lipăi desculță cîțiva pași spre ei, așteptă, veni și mai aproape, aproape de tot... Și Janet simți iar că este trasă de păr.

Apucă repede și energic. Ținea în brațe ceva care se zbătea, ceva slab, asemenea unui schelet, dar sprinten ca o nevăstuică, o făptură plăpîndă, care cu greu se apăra : un copil, o fetiță cu părul lung, pletos, încîlcit. După înălțime, putea să aibă poate zece ani, după greutate însă, șase...

Degetele fetiței se desfăcură și un obiect scăpă din strînsoarea lor. Janet continua să țină fetița cu o mînă, iar cu cealaltă pipăi pămîntul, acolo unde se auzise zgomotul căderii.

Deci asta fusese : agrafa ei de sticlă.

Îi vorbi cu blîndețe copilului, dar spaima nu dispăru din ochii îmbătrîniți înainte de vreme.

— Nu-ți fac nimic, spuse ea. Stai liniștită ! Dacă nu fugi, îți dau și drumul. Promite-mi că nu fugi ! Agrafa poți să o păstrezi. Îmi promiți ?

Fetița dădu din cap, aprobativ și hotărît.

Janet îi dădu drumul. Rămase o clipă nemișcată, apoi o zbughi.

— Nu trebuie să fugi ! strigă Janet.

Dar pașii nu se mai auzeau.

— Mai am o agrafă. Nu vrei să ți-o iei ?

Tăcere.

Janet înaintă cîțiva pași.

— Nu trebuie să vii pînă la mine, strigă ea. Uite, pun agrafa pe piatra asta. Plec de aici. Poți să ți-o iei.

Se întoarse și reveni la Eric.

Un timp, nimic nu se clinti, apoi Janet o auzi cum se repede spre obiectul care sticlea și cum se trase înapoi în umbra neagră care o făcea invizibilă.

— Poți să vii din nou, oricînd vrei, strigă Janet.

Se aplecă deasupra lui Eric și îi luă pulsul. Bătea slab și încet, dar regulat. Începu să-i maseze fruntea, apoi ceafa și mușchii părții superioare a brațelor. Suspină, se întoarse culcat și murmură cuvinte de neînțeles. Janet îl masa mai departe, cu mult zel.

Afară, sub arcada ovală a unui gang care ducea cine știe unde, apăru o siluetă firavă, dar Janet nu îi dădu atenție.

Eric deschise ochii. Apucă mîna care îl masa și o strînse cu putere, ca și cum voia să se convingă că este din carne și oase. Observă și el atunci, în încăperea boltită, o mișcare, și încercă să se ridice, dar căzu, cu un geamăt, înapoi.

— Totul e-n ordine, Eric, îl liniști ea. Nu-i decît un copil.

Nu se uita într-acolo.

— Poți veni aici, dacă vrei, spuse ea. Nu mai am nimic ca să-ți dau, dar, dacă dorești, rămîi cu noi.

— De ce faci asta ? întrebă Eric.

— Cunoaște rostul lucrurilor pe aici. S-ar putea să aflăm ceva de la ea.

— Te mai gîndești la mare, Janet ?

— Da, spuse Janet. Da !

— Nu ți-e frică ?

— De ce să-mi fie frică ? Nu mai avem nimic care să nă fie luat.

— Cît timp vom putea rezista aici ?

Nu multă vreme, se gîndi ea. Nu mai pot să îndur multă vreme toate astea : nici măcar împreună cu tine... Dar nu o spuse.

Fetița venise pînă la doi metri de ei. Se ghemuise pe nisip și asculta. Își prinsese părul la spate cu o agrafă.

— Cum te cheamă ? întrebă Janet. Iar după o pauză : Nu știi să vorbești ?

Copilul dădu din cap, aprobativ.

— Ia spune, cum te cheamă ?

Fața fetiței le apărea ca o pată spălăcită.

— Șoricel, zise fetița. Mă cheamă Șoricel.

— Ești de mult aici, Șoricel ?

— Dintotdeauna.

— Aici, pe malul apei, nu e deloc plăcut. Nu știi vreun loc mai frumos ?

— Vino, spuse fetița.

Janet îl ajută pe Eric să se ridice. Se sprijinea cu toată greutatea de ea. Copilul fugea înaintea lor. O lua înainte, se întorcea, le făcea semn, își înălța capul, adulmecînd — și iar făcea semn...

Parcă vedea în plină beznă. Cînd părăsiră drumul unde licăreau algele luminoase, o luă pe Janet de mînă și o conduse prin întunecimea densă ca un lichid. În fața lor răsuna un vîjîit, și deodată, vîjîitul se afla deasupra capetelor lor. Ploua foarte mărunt : o burniță deasă, zămislită din ceață. Pe urmă, dădură brusc peste niște trepte, alcătuite din piatră brută suprapusă și un curent de aer cald și uscat adie spre ei. La capătul culoarului, era un grilaj fin, de fapt o rețea metalică fină, o sită, prin care venea aer cald.

— Aici dorm întotdeauna. Nimeni nu cunoaște locul acesta, doar eu, spuse copilul.

Un timp fără sfîrșit se scurse. Nu exista nici un mijloc pentru a stabili cît a trecut, nimic în afară de foame și de oboseală. Cea mai mare parte a timpului și-o petreceau moțăind, privind în gol și visînd cu ochii deschiși, lipiți de grilajul de unde venea căldura, fără să vorbească și fără să gîndească. Cu vremea, Janet își dădea cu groază seama cît de repede se abrutizau, sălbăticindu-se, animalizîndu-se ; dar bezna, teama, dorința de viață, foamea și oboseala erau mai puternice și o ajutau să-și înăbușe sila pe care o resimțea față de ea însăși. La început, se mai spălau, cîteodată, priviți cu uimire de copil, dar pe urmă și deprinderea aceasta fu dată uitării. Părul lor atîrna în plete, dinții se îngălbeniseră, obrajii le deveniseră cenușii.

Se învățară curînd cu toate. Beau apa din rîu. Copilului nu îi dăuna, dar Janet și Eric se zvîrcoleau la început ceasuri întregi, torturați de colici intestinale.

Existau guri de evacuare care revărsau conținutul puțurilor colectoare ale orașului, iar cine le cunoștea și avea răbdare să aștepte deversarea unei noi încărcături, putea să pună mîna pe cîte ceva co-

mestibil. Copilul cunoștea multe. În rîu erau și pești — albi, fără ochi, asemănători țiparilor — dar pentru pregătirea lor era nevoie de foc. Adunau deșeuri bune de foc și le îngrămădeau lîngă grilaj, ca să se usuce ; așa ajungeau să aibă combustibil. Copilul nu știa să facă foc ; fură siliți să și-l cucerească. Căutau ascunzătorile altor grupuri și luau surcele aprinse, fie că ceilalți voiau sau nu să le dea. Știau foarte bine că erau mai puternici decît ceilalți, dar asta nu dură multă vreme, căci forțele începură să le slăbească. Uneori îi pîndeau pe alții, îi atacau prin surprindere și își procurau haine, cuțite, sfoară, vase ; într-un rînd, în prada lor descoperită chiar și o cutie cu cinci chibrituri.

Exista un singur om de care trebuiau să se ferească — cel cu revolverul. Acum nu mai era bărbatul acela scund, cu părul negru — arma își schimba adesea proprietarul. Cine voia să o păstreze, nu trebuie să îngăduie nimănui să se apropie la mai puțin de cinci metri de el, să-și asigure întotdeauna spatele și să doarmă numai în ascunszișuri ferite și sigure.

— Într-o bună zi, voi avea și *eu* revolverul, spuse copilul.

Janet se gîndea rareori la viața ei de altădată. Cîteva zile de beznă și de brutalitate fuseseră îndeajuns pentru a o șterge din memoria ei. Un singur lucru păstrase, salvîndu-l de la pieire : atașamentul față de Eric. Tocmai de aceea, îngrijorarea în legătură cu rana lui era singurul lucru care o trezea din letargie. Inflamația se extindea tot mai mult, durerea era spasmodică și creștea fără încetare, așa cum creștea și febra. Își dădea seama că, fără ajutor medical, Eric era pierdut.

— Șoricel, spuse Janet, ce se întîmplă aici cu oamenii cînd sînt bolnavi ?

— Se vindecă sau mor.

— Eric este bolnav. Vrei să moară ?

— Hm ! Capul fetiței se clătină, gînditor.

— Sus, în orașul din care am venit, există mijloace de vindecare. Trebuie să fac rost de un asemenea mijloc. Gîndește-te bine : Ai auzit vreodată de un drum care duce la suprafață ?

Fetița reflectă din nou. Apoi zise :

— Nu există nici un drum.

— Intrări există totuși ! Din ce parte au apărut oamenii care sînt de curînd pe aici ?

— Asta nu știu. Dar nici nu îți servește la nimic să afli. Toți au coborît de sus pe scări, de la niște platforme foarte înalte. Cum vrei să ajungi acolo ?

Deznădejdea o cuprindea pe Janet.

— N-ai auzit niciodată ca cineva să fi dispărut de aici ?

— Ba da, sînt unii care au dispărut.

— Și nu știi unde s-au aflat înainte de a dispare ?

Mimica copilului exprima o mare frămîntare.

— Dacă-ți spun, pleci și tu de aici ? întrebă Șoricel.

— Plec, dar mă întorc.

— Nu te mai întorci. N-o să te lase.

— Vrei să vii cu mine ?

— Nu. Acolo sus există poliție. Și mai trebuie să trudești din greu și să faci mereu ce-ți spun ceilalți. Nu, nu vreau să vin.

Janet oftă :

— De ce să rămîn cu tine ?

— Singură sînt prea slabă. Cînd ești cu mine, îmi merge mai bine... Iar Eric o să moară curînd.

— Dar dacă ai avea revolverul, tot slabă ai fi ? întrebă Janet.

— Revolverul ? Ochii fetiței se deschiseră largi, plini de lăcomie. Vrei să-mi dai mie revolverul ?

— Îmi arăți locul pe unde dispar oamenii ?

— Da.

— Atunci o să-ți fac rost de revolver.

Se sculă de pe culcușul ei de lîngă grilaj, unde așternuse petece de stofă și de plastic, așa încît să doarmă mai comod. Nu dispuneau pe atunci de torțe,

întunericul era profund, dar se descurcă, izbutind să-şi găsească drumul. Înaintă pipăind, de-a lungul peretelui, coborî scara de piatră, pînă dedesubtul parapetului, ajunse la o cascadă avîndu-şi obîrşia într-un canal foarte înclinat. Dincolo de cascadă, între aceasta şi perete, se afla o încăpere îngustă. Această încăpere şi porţiunea de gang din spatele ei le descoperise fetiţa, pe cînd fugea de un băiat căruia îi furase, în timp ce dormea, şapca.

Janet zăbovi minute la rînd înapoia cortinei de apă, pentru a se convinge că aerul este curat. Pe urmă, ieşi de acolo. Păşea cu grijă, atentă să nu lase pe pămîntul moale urme, care ar fi putut să ducă la descoperirea accesului. Cîţiva metri mai sus, coborî în apă şi îşi croi drum înapoi, pînă la cascadă. Temperatura acesteia era sensibil mai ridicată decît a ambianţei înconjurătoare, fiind totuşi neplăcut de rece. Nu dădu însă înapoi sub aversa care-i lovea pielea. Se spălă îndelung, acordînd mai ales o atenţie deosebită părului, zbîrlit, încîlcit, mişunînd de paraziţi.

Se întoarse, pe acelaşi drum pe unde venise. La grilaj, prin care sufla neîntrerupt gazul de evacuare, încălzit, al unei fabrici, se ghemui iarăşi în cuibul ei. Părul se uscă ca sub acţiunea unui uscător electric şi se descîlci, devenind iarăşi mătăsos, astfel încît îi cădea mîngîios pe ceafă.

Respiraţia grea a lui Eric îi spunea că acesta doarme. Janet nu ştia prea bine ce se petrece cu fetiţa : observa copilul cu un simţ moştenit dintr-o vreme preistorică, care se redeşteptase în ea.

— Mă duc să-ţi aduc revolverul, spuse Janet. Tu rămîi aici şi ai grijă de Eric.

Fetiţa mormăi ceva.

Janet se îndepărtă din nou. De data aceasta, o apucă pe un braţ lateral al rîului.

Aici trebuie să fi fost cîndva o piaţă importantă a vechiului oraş — acel oraş în care apa îşi croia acum drumul în canale de suprafaţă, printre ruine de case

scunde. În apă, rugineau epavele unor vase de modă veche, pe chei se vedeau resturi de macarale, conducte, linii ferate, barăci. Pe întinderea platformei de beton, mai zăceau risipite scheletele unor drezine, camioane, remorchere și elicoptere. Pașii făceau pretutindeni să scîrțîie covorul din cioburi de sticlă silicioasă. Era un pustiu din piatră și metal ; tot ce putea servi la foc sau în orice alt scop practic fusese de mult luat și cărat cine știe unde, dacă nu demolat și distrus. Printre aceste ruine și epave, numeroși stîlpi de susținere, parcă plantați în rînduri paralele, se înălțau pînă la plafon.

Aici era imperiul actualului stăpîn al tărîmurilor subterane : deținătorul revolverului.

Janet îl găsi, împreună cu oamenii lui, șezînd pe un terasament de cale ferată. Ciracii, trei bărbați și o femeie, întreținеau un foc enorm, care ardea fără flacără, mocnit. Deasupra lui, se înălța o coloană groasă de fum, de un galben spălăcit. Un alt foc, mai mic, ardea la zece metri de grup. Lîngă el, ședea ghemuit un individ mic și îndesat. Era bărbatul care reușise nu de mult să-și însușească revolverul : chipul său crispat îi ilustra unica preocupare — aceea de a-și păzi arma. Fără să-i scape din vedere pe oamenii din apropierea lui, își încălzea mîinile la flăcările focului.

Janet pătrunse în raza focului și reflexele lui îi luminară chipul. Unul dintre ciraci, care o remarcase cel dintîi, strigă ceva ; toți se întoarseră către ea.

Adolescentul se ridică :

— Ce dorești, micuțo ?

Se apropie de Janet.

Femeia din grup se amestecă și ea. Avea un glas strident, antipatic.

— Piei de aici ! Ia șterge-o ! Nu mai avem nevoie de nimeni.

Adolescentul se apropia încet. Janet îl aștepta dreaptă, neabătută. Pe părul ei sclipeau, jucăușe, reflexe roșii-aurii, fața ei exprima mîndrie și chiar

aroganță. Individul mic și îndesat privea atent, peste flăcările focului său.

Janet era conștientă de impresia pe care o făcea apariția ei. Slăbise, e drept, iar cînd își trecea mîna peste față, simțea ridurile și cute care nu existaseră mai înainte. Dar vîlvătaia pîlpîitoare estompa aceste defecte și ea tot mai se deosebea, ca de la cer la pămînt, de femeile care hoinăreau pe-aici, asemenea unui înger față de niște vrăjitoare lamentabile și bătrîne. Bărbaților din Delius nu le sărea în ochi o femeie drăguță printre multe altele, sexele se bucurau de drepturi egale, viața instinctuală fusese limitată la un minimum, iar înaintea căsătoriei, hotărîte de stat, interesul reciproc era ca și inexistent. Aici însă, unii bărbați se uitau altfel la ea. Fețele care se zgîiau la Janet erau urîte, devastate, îmbătrînite înainte de vreme, privirile care o fixau pofticioase, dar în subterană exista un interes pentru ea, pe care nu îl cunoscuse mai înainte și ea ajunsese să-și dea seama de forța pe care o exercita. Și deși această trăsătură nedemnă îi repugna, nu putea să-și reprime cu totul un simțămînt de oarecare satisfacție, acela de a reprezenta mai mult și de a fi mai prețuită, altfel decît celelalte, de a fi întotdeauna mai presus de ele și de a le scoate ochii în orice împrejurare.

— Să dispară ! Trebuie să dispară ! striga iritată femeia de lîngă focul care ardea mocnit.

Adolescentul întinsese, stîngaci, mîna spre Janet.

— Las-o ! strigă posesorul revolverului, care între timp se ridicase.

Flăcăul se retrase cu cîțiva pași, plecă umilit capul și se răsuci pe călcîie. Țeava armei era ațintită spre el. Mîrîi și se retrase mai încolo.

— Vino-ncoace, strigă bărbatul cu revolverul.

Janet înaintă spre el, nici prea încet și nici prea repede, cu capul aruncat pe spate.

— Stai !

Roti în mînă revolverul și ochii săi inexpresivi încremeniră.

Capul bărbatului era adînc cufundat între umerii diform de laţi, pieptul şi pîntecele alcătuiau parcă o singură bucată, trupul său dădea impresia unui dulap. Cu toate acestea, cînd se aplecă acum pentru a introduce în foc un obiect de forma unei tigăi, mişcările sale se dovediră neaşteptat de agile. Se dădu apoi repede înapoi cîţiva paşi.

— Ia asta ! ordonă el.

Janet apucă de porţiunea care se afla deasupra nivelului flăcărilor. Era de fapt o ţeavă din tinichea, înfăşurată la un capăt cu cîrpe muiate în petrol.

— Du-te mai încolo, în partea cealaltă !

Janet ridică torţa şi porni în direcţia indicată. Bărbatul înainta şi el, lateral, cam la vreo trei metri de ea.

— Voi rămîneţi pe loc ! le strigă el oamenilor săi.

Şedeau lîngă focul lor mocnit, îi aruncau priviri rele şi şuşoteau între ei.

Bărbatul cel lat în umeri se opri lîngă un perete abrupt şi înalt.

— Nu te mişca ! spuse el.

Se căţără pe cîteva ieşituri ale zidului, pînă ce ajunse pe un bloc de ciment destul de mare, deasupra căruia era o suprafaţă destul de netedă.

— După mine !

Trona sus, ca un monument, iar umbra lui se proiecta uriaşă pe perete.

Janet reuşea cu greu să-şi păstreze echilibrul. Nu avea disponibilă, în acest scop, decît o mînă, cu cealaltă se străduia să ridice şi făclia, fără să se ardă.

Ajunse pe platformă. Acolo se aflau cîteva săgeţi, grosolan făcute, care semănau cu nişte ciuperci. Bărbatul cu revolverul luă o tablă de oţel de vreun metru pătrat, care zăngănea asurzitor, şi o lăsă în jos, de-a lungul unei spărturi mari din perete, pînă la ultima treaptă ; acolo o rezemă uşor de zid. Se întoarse apoi spre Janet.

Ea fixase torţa între două verigi ale unui lanţ greu şi se aşezase pe un morman de role cu fire de celofibră. Privirea ei era provocatoare.

Bărbatul se apropie de fată și se lăsă în genunchi. Ochii lui erau inexpresivi, dedesubtul lor atîrnau pungi mari, vinete. Nu a mai dormit de multe zile, — se gîndi Janet. Cine posedă revolverul, nu mai își poate îngădui un somn liniștit, adînc. Obrazul lui se apropie de al ei. Îi venea să strige, dar nu strigă. O răsturnă pe spate și o sărută. Janet se strădui să nu se gîndească la ce se petrece, dar nu izbuti.

...Și pe urmă, își dădu seama că se înșelase : simți țeava revolverului care îi apăsa coastele, ca o necontenită amenințare !

Fu cuprinsă, pentru cîteva clipe, de un fior, de o adevărată panică. Dar își reveni și se concentră, pentru a descoperi un element, un indiciu cît de mic care să însemne salvarea.

Simțea buzele umede ale bărbatului pe fața ei ; închisese ochii și își îngropase obrazul în părul ei.

Ca într-un film care începe brusc să ruleze, prin mintea lui Janet începură să alerge crîmpeie de fraze din manualele ei școlare. Cîteva asociații îi licăriră înaintea ochilor : pruncul care-și sugea degetul, maimuțica indiană Rhesus din vechile filme, mămica-păpușă din sîrmă și lînă *. Două secunde, trei secunde, bărbatul nu se clinti, strîns lipit de ea — chiar dacă arma nu luneca nici o clipă din lăcașul ei.

Janet nu dispunea de nici un fel de substanțe narcotice, pe care le folosise în mod curent în profesie ; nu avea nici preparate, nici gaze anestezice. Dar bărbatul era acum pregătit pentru scopul ei, iar epuizarea... N-avea ce să strice ; de încercat, trebuia să încerce.

Începu să vorbească încet, cu glas șoptit, molcom, melodios ; adesea nici nu erau cuvinte, ci doar sunete menite să liniștească și să aline :

— Ești obosit.. obosit... obosit... Vrei să dormi...

* Autorul se referă aci la asociații care țin de structura instinctuală a sugarului, printre care reacțiile unor maimuțici Rhesus față de o mamă-păpușă (artificială) — foarte asemănătoare reacțiilor față de o mamă adevărată (N.t.).

Dormi, dormi, rămîi liniştit, liniştit de tot, acum dormi, acum tu dormi... Dormi... dormi...

Vocea ei se depăna monoton, fără suişuri şi fără coborîşuri. Bărbatul asculta, se împotrivea acestor ispite, poate că nici nu îşi dădea seama de primejdia care-l pîndea.

— ..obosit, obosit, obosit... Relaxează-te total, dormi, dormi...

Nemişcarea devenise deplină. Arma nu o mai apăsa decît slab — dar tot mai era acolo.

— ...Dormi adînc, adînc, adînc, adînc. Dormi... respiră adînc, respiră adînc... relaxează-te... relaxează-te...

Răsuflarea lui, a cărei adiere fierbinte susura prin părul ei, mai era încă neliniştită, dar se potolea treptat...

— ...nu mai îţi dai seama de nimic, nu mai simţi nimic, căci dormi... dormi...

Simţi în corpul lui o smucitură, care însemna că o parte a muşchilor săi amorţise brusc.

— ...nu simţi nimic... nu simţi nimic... nu simţi nimic...

Braţul lui zăcea acum fără putere pe coapsa ei ; îl ridică şi îl lăsă apoi să cadă la loc... Încă o dată... Răsuflarea se menţinea însă profundă şi egală...

— ...dormi adînc... dormi adînc...

Jos se auzi un zgomot slab, produs de rostogolirea unei pietre. Janet îl auzi, dar nu conteni litania ei cîntată şi tărăgănată.

— ...Dormi... Dormi...

Iar se mişcă ceva jos. Janet ştia că o autosugestie din starea de veghe mai poate să se declanşeze ca reflex şi în somn ; mai ştia că nu reuşise să adoarmă decît zone de suprafaţă ale conştiinţei. Dar nu mai putea să aştepte...

— ...Dormi... Dormi...

Pipăi mîna care ţinea revolverul. O apucă uşor, calm, şi în acelaşi timp ferm, apoi o trase tot atît de ferm la o parte...

— ...Dormi... Dormi...

Ceva izbi în perete și pe urmă se auzi o altă lovitură : un lucru căzu acolo jos și se rostogoli îndelung... Ciracii adulmecau și presimțeau ; înțeleseseră că sus se producea o schimbare. Își uneau forțele ca să intervină.

Janet ridică mîna cu revolverul, apoi dădu drumul brațului și acesta căzu inert, ca un obiect de cauciuc.

Gata să sară în sus în orice moment, atinse degetul arătător, lipit de trăgaci. Îl desprinse cît putu mai ușor, desprinse și degetul gros și celelalte degete : în sfîrșit, arma era în mîna ei. Zări o umflătură sub buzunarul de la piept al omului adormit ; desfăcu fermoarul, scoase două tuburi de cartușe și o brichetă. Se aflau pe aproape și două mici torțe nefolosite ; le luă și pe acelea.

O ploaie de pietre se abătu răpăind în jurul ei ; una din ele nimeri tabla de oțel, care căzu, cu un vacarm de neînchipuit, din treaptă în treaptă, pînă ce atinse pămîntul. Janet luă torța aprinsă și o aruncă jos. Ceata umbrelor negre se risipi, asemenea ciobu-rilor unui vas care se sparge.

— Revolverul e în mîna mea ! strigă ea. Împușc pe oricare din voi care se arată !

Nici o mișcare, nici un zgomot. Ținti și trase. Nu mînuise niciodată arme de foc și nu nimeri pe nimeni. Dar efectul fu imediat. Zgomote răsunară : lipăit de pași, ropote, bătăi repezi, ceva luneca și altceva mătura pietrele. Piața rămase goală !

Janet aruncă o ultimă privire asupra locului unde se afla acum : bărbatul cel mic și îndesat dormea și respira adînc...

Coborî cu prudență și traversă hala, evitînd să se apropie de stîlpii de susținere. Se retrase în gura coridorului și așteptă. Cel dintîi urmăritor care se încumetă să se apropie fu întîmpinat cu o împușcătură.

Cînd se întoarse, fără zgomot, pentru a se face nevăzută, o umbră se desprinse de perete.

— Ai acum revolverul, spuse Șoricel. Dă-mi-l mie !

— Mai întîi îndeplinește-ți făgăduiala, zise Janet.

— Atunci, vino cu mine !

Sprintenă, Șoricel o luă la picior în întunecimea gangului.

Ajunseră curînd într-o regiune pe care Janet nu o cunoștea.

— Aprinde lumina ! porunci Șoricel.

Janet o ascultă.

Două rîuri se uneau aici și își continuau apoi calea într-o albie largă. O cantitate apreciabilă a apei curgea aici într-o rigolă betonată, prin mijlocul cursului.

Janet se oprise, dar Șoricel o îndemnă să continue drumul. După vreo doi kilometri, pe parcursul cărora priveliștea nu se schimbă, se făcu auzit un vuiet, care devenea tot mai puternic cu cît înaintau.

— Șoricel, întrebă Janet, acolo e... marea ?

Copilul rîse cu sughițuri.

— O să vezi tu !

Încă zece minute și drumul se sfîrși.

— Aici e ! strigă Șoricel.

Drept în fața lor, se căsca o prăpastie, în care apa se prăvălea într-un vacarm asurzitor. Din această cascadă diabolică, deasupra căreia pluteau nori de aburi într-o neîntreruptă frămîntare, venea un muget dureros, care se ridica duduind spre suprafață, înfricoșător și amețitor în același timp. Simțeai că ascensiunea aceasta era o luptă care întîmpina o puternică împotrivire, o luptă cu învălătuciri și răsturnări, pînă ce energiile acumulate se dezlănțuiau într-o vîltoare de bubuituri și explozii.

— Am ajuns ! strigă Șoricel. Dă-mi revolverul.

Janet îngenunche la buza abisului și lumină în jos : fundul enormului puț nu se putea deosebi. Privirea ei îl căută zadarnic. Se ridică dezamăgită. Un spațiu gol, cu excepția unui eșafodaj în formă de scară, prins de peretele din dreapta.

— Cum au reușit ceilalți să ajungă mai departe ? întrebă Janet.

— Dă-mi revolverul, strigă copilul.

— Știi cu totul cum au făcut ?

— De acolo sus am privit — Şoricel arătă spre eşafodaj — şi am văzut totul. Îţi spun şi ţie, dar mai întîi dă-mi revolverul.

Janet îi întinse fetiţei arma. Mîna plăpîndă abia putea să îl cuprindă, dar ţinea revolverul calm şi cu forţă. Ţeava era îndreptată spre Janet.

— Lasă prostiile ! strigă Janet. Cum au făcut ceilalţi ca să plece ? Pe unde au... ?

— Pe aici, în jos ! Copilul arătă spre abis. Chiar pe aici se coboară.

— Dar cum ? În ce fel ?

Janet vru să se apropie de fetiţă, dar un semn făcut cu arma o opri să înainteze.

— Au sărit ! strigă Şoricel. Au sărit jos !

Se cutremura de rîs.

— Şi tu trebuie să sări ! Hai, sări odată ! Sări !

— Dă-mi revolverul înapoi ! strigă Janet, încercînd să acopere mugetul apei şi detunăturile neîntrerupte.

— Sări odată ! zbieră copilul. Nu mai am nevoie de tine ! Acum am revolverul şi nu mai am nevoie de tine.

Se retrase, săltînd şi ţopăind. Mai întîi cîţiva paşi mici, apoi făcu stînga-mprejur şi o luă la goană. Strigătele ei mai străbătură o vreme printre tunetele izvorîte din adîncuri, care se rostogoleau între pereţi.

Janet amuţise. Deci acesta era drumul spre mare ! se gîndi ea şi se surprinse izbucnind la rîndul ei într-un hohot de rîs. Dar era un rîs amar, de jale şi deznădejde. O dorinţă nestăvilită îi rătăcea, zănatecă, prin creier, îmboldind-o să se arunce în jos. Parcă o ademenea căldarea. Cu greu îşi redobîndi stăpînirea de sine.

Întoarse coroana de foc a torţei spre pămînt, frecînd-o de blocurile de piatră ; substanţa vîscoasă cu care era îmbibată se răspîndi, iar flăcările izbucniră într-o pălălaie puternică. Apoi smulse un petec aprins şi îl aruncă în puţ. Cîrpa coborî fluturînd ca aripa unei păsări, lăsînd în urma ei o jerbă de scîntei. Apoi, undeva, se opri parcă, un şoc nevăzut o sfîşie, şi căderea continuă, cădere a zeci de bucăţele aprinse,

care se micșorară pînă la urmă într-atîta încît deveniră puncte de lumină, iar acestea dispărură în neant.

Ochii lui Janet se întunecaseră. Ceva straniu licărea în ei. Își trase bluza peste cap, o înfășură într-un sul, înnodă o mînecă de torța aprinsă și zvîrli toată această legătură în jos. Din nou contemplă fascinată adîncurile de nepătruns, pînă ce și ultima scînteie se stinse. Întunericul era acum deplin.

Se apropie de marginea puțului, trase mult aer în piept și sări. Simți rezistența curentului de aer care țîșnea în sus șuierînd, apoi avu impresia că plutește într-un imens spațiu gol... Pe urmă, ceva o atinse.

Tot felul de fire întinse se încrucișau într-o împletitură complicată, o sîrmă se înfășura pe o rolă, un releu pîcîi brusc. Dintr-o baterie se revărsa energie, curenți electrici se scurgeau prin bobine, un cîmp magnetic se redresă, două cîrlige întoarse strînseră în grabă o țesătură, două tije metalice se lipiră una de cealaltă. O masă cenușie se bălăbănea fără zgomot. O clanță zdrăngăni, se deschiseră uși, pași tropotiră. Un corp omenesc se roti într-un recipient, un cablu îl apucă și-l ridică trei sute șaptezeci de metri, o bucată de pardoseală se dădu la o parte, trupul se rostologi într-o cadă nu prea adîncă, uniform capitonată cu cauciuc spumos, mai multe mîini începură să maseze. Patru bărbați în halate albe priveau amuzați.

— Ai găsit repede drumul înapoi, spuse Czerny. De fapt, ai fi meritat să rămîi mai mult acolo. De obicei, trece un timp mai îndelungat pînă ce se hotărăsc să se arunce. Unii au avut nevoie chiar de o viață întreagă.

— Farmer ! șopti Janet.

— Sigur — și Farmer este aici, confirmă Czerny. Povestea cu Farmer era, firește, o păcăleală. Greșeala ta că ai crezut-o.

— Dar de ce... ?

— Noi nu mai pedepsim, spuse Farmer, deși mulți merită. Dacă însă cineva dorește să se pedepsească singur...

Ridică umerii și continuă :

— Toți cei care coboară acolo, o fac de bună voie.

— I-ai observat bine, Trombe ? întrebă Bell. Aștia sînt oamenii tăi liberi. Asta este libertatea. Așa arată viața în libertate : luptă pentru existență, selecția naturală. Uită-te la tine !

Îi ținu în față o oglindă. Janet privea într-o față consumată, urîtă, strîmbată, pe care nu și-o mai recunoștea. Părul umed era lipit de cap, o cămașă bărbătească, zdrențuită, îi era prinsă de gît cu o sfoară, trecută prin găuri făcute grosolan în pînză.

Lăsă privirea în pămînt.

— Aș vrea ca toți psihologii să poată vedea ceea ce ai văzut tu acum, zise Bell. Ar fi cel mai bun material didactic pentru un veritabil învățămînt intuitiv.

— Și toți visătorii îmbibați de romantism, cei care au nostalgia trecutului aventuros și nesupus unor legi stricte...

— Toți criminalii ar trebui să treacă prin asta, îl întrerupse Czerny, pentru ca să-și dea seama, încă înaintea lobotomiei, unde duc faptele lor !

— Lucrul acesta n-ar trebui lăsat la voia întîmplării, observă Farmer. Ar trebui introdus sistematic — și nu ca pedeapsă, ci ca mijloc educativ. La viitoarea sesiune, voi supune o propunere în acest sens.

— Ce facem cu Trombe ? întrebă Bell.

— Să hotărască ea, răspunse Farmer.

Bell ridică mîna și-i făcu un semn lui Graudenz :

— Întreab-o tu !

Graudenz se postă drept în fața lui Janet și începu să vorbească :

— Te-ai întors. Ești iar în clinică. Eric Frost zace jos, undeva într-un gang al sistemului de canale. Știi de ce te-ai făcut vinovată : ai încălcat legile. Te-ai ridicat împotriva organizației noastre statale. L-ai eliberat pe Eric. Ai nesocotit un ordin, ordinul lui Czerny, fugind cu Eric în sistemul apelor subterane. Dar începutul abaterilor tale este cu mult mai vechi — și prin aceasta te-ai și dat de gol : ai făcut ca testele cărora Eric le-a fost supus să dea rezul-

tate ce-i erau favorabile — deşi ştiai prea bine că acest lucru nu este îngăduit. Acum te-ai întors la locul tău de muncă. Sîntem gata să uităm totul. Vrei să îţi reiei activitatea aici ?

— Eric... ! şopti Janet şi închise ochii.

— Pe Eric nu ai voie să-l revezi. Trebuie să-l uiţi.

— Nu, şopti Janet.

— Eric este un criminal. Nu poate fi tratat. Lui nu-i mai ajută decît lobotomia. Tu mai ai însă o şansă. În ce te priveşte, tot ce a fost mai poate fi revocat. Regreţi faptele tale ?

— Nu, şopti Janet.

— Ai cumpănit bine vorbele tale ? Nici *tu* nu eşti normală ? În acest caz, nici pentru tine nu există altă soluţie decît lobotomia !

— Nu, şopti Janet.

Tot mai ţinea ochii închişi.

— Lui Eric nu-i mai poţi ajuta. Dacă scapă cu viaţa, rămîne acolo jos — i se şi potriveşte foarte bine — pînă ce se aruncă în puţ. Şi pe urmă îl paşte lobotomia. Uită-l !

Janet nu răspunse.

— Vrei cu adevărat să te întorci în lumea subterană ? Să te ducem acolo ? Cunoaştem doar destule căi de acces. Avem şi ferestre prin care observăm totul. Dar nu intervenim în ce se petrece. Legea noastră nu se aplică acelor făpturi. Să te ducem înapoi ? În acest caz, nu te mai întorci niciodată la suprafaţă. Vrei cu adevărat să te ducem înapoi ?

— Da, spuse Janet şi deschise ochii.

Privea drept înaintea ei. Între timp, parcă se risipise un abur care plutise mai înainte în cameră. Deslușea toate cu o mai mare precizie, observa nenumărate detalii pe care mai înainte nu le remarcase. Vedea pupilele parcă stropite cu picăţele ale ochilor lui Graudenz, fermoarul închis pînă-n gît al costumului lui Czerny, micul registru al lui Farmer, al cărui capăt ieşea din buzunarul lui, mîinile lui Bell, încrucişate în faţa pîntecelui.

...Mîinile lui Bell, mîinile acelea... !

Faţa i se schimonosi. Holbă, ochii, perplexă.

Tot se mai uita înlemnită la mîinile lui Bell... Toate degetele erau la locul lor, nici unul nu lipsea !

Janet sări în picioare şi îl îmbrînci pe Graudenz. Czerny o apucă brutal, Farmer se năpusti din cealaltă parte, iar Bell chemă în ajutor mai mulţi infirmieri. Trei bărbaţi năvăliră prin uşa deschisă, se aruncară în mijlocul încăierării şi o smulseră pe Janet de acolo.

— Nu vreau, strigă ea ! Nu vreau... N-a fost adevărat ! Totul era o minciună ! Totul minciună !

Începu să plîngă cu sughiţuri şi pe urmă strigă iar:

— M-aţi prins în capcana voastră, în reţeaua gîndurilor ! Nu vreau ! Nu vreau... !

O uşă lunecă în perete şi strigătul ei nu se mai auzi.

Chiar în dimineaţa următoare i se făcu lobotomia — la două zile după operarea lui Eric.

6 Trezirea

Ploaia de mărgele de sticlă curgea fără încetare, cerul era un cort uriaş, umed, visul răzbătea anevoie din clarobscurul crepuscular. O siluetă fantastică de înger alerga desculţă prin pădure, iar deasupra acoperişurilor de sidef se arcuia un curcubeu galben. Grădina era un lac cu arome albastre, un moşneag se rezema de un zid în ruină : un moşneag cu un chip tomnatic, schimonosit. Întunericul dormea între trunchiurile arborilor ; era de un cafeniu foarte profund, îmbibat de melodii tainice...

Culori, sunete, mirosuri — toate se scurgeau înăuntru, un lichid argintiu care pătrundea într-un rezervor larg deschis, întotdeauna flămînd, un lichid argintiu care vibra şi scînteia ; valurile lui mîngîiau pereţii bazinului...

Culori, sunete, mirosuri, impresii — un dans însufleţit şi pestriţ în imensitatea pustie a spaţiului...

Şi pe urmă veniră frîul, hăţurile...

— Eu sînt Eric !

O lovitură de val dintr-o parte : indici, matrice, tensori, determinanţi, ecuaţii, tabele...

O lovitură de val dintr-o parte : blîndeţe, afecţiune, delicateţe, duioşie, uimire, respingere, împotrivire...

— Eu sînt Janet.

— Eu sînt Eric.

Căutare, spaimă, oroare...

Îşi căuta degetele, încerca să le simtă... Nimic... Avea impresia unei mîini mutilate, o mînă fără degete... Dibui mai departe... O nouă spaimă : un braţ fără mînă, un trunchi fără braţe... un cap fără trup...

A vedea.

A vedea !

Întuneric.

A auzi.

A auzi !

Liniște.

Asculta tumultul din el. Acolo existau gînduri străine... nici un fel de gînduri : o cunoaștere străină. Un rezervor neînchipuit de vast de cunoștințe străine. Abandonă această pistă, căută mai departe... Căuta ceva apropiat, cunoscut, dorit din adîncul sufletul...

— Ruth...

— Eric.

Răspunsul îi veni din întuneric. Nu trebuia decît să gîndească.

— Ruth.

— Eric...

Amintirile se strîngeau deasupra lui ca niște clopote care se legănau și băteau fără încetare. Dangătul lor era un strigăt — cu mult mai puternic și mai pătrunzător decît tabloul nedesluşit al grădinilor, plantelor, crepusculelor, melancoliei, oamenilor cuprinși de oboseală. Dure și grele ca oțelul, amintirile se prăvăleau asupra lui, îl cuprindeau în strînsoarea lor, îl zguduiau în adîncul ființei.

Amintiri.

Dansul unor spectre negre... noapte fără stele...

Oameni în alb : un tribunal.

Un concept : Lovis. Un dor : Ruth.

— Janet ! răsună, interpunîndu-se, un glas, un strigăt.

Spuma albă a apei, crengile negre.

Nimic altceva.

Și totuși...

...Un oraș. Clădiri, coridoare, ferestre, străzi. Și iarăși clădiri. Și iarăși coridoare. Un om oarecare face un anumit lucru în acest oraș. Un om oarecare colindă străzile, ca și cum ar dormi. Fără importanță.

A trecut. S-a sfîrșit.

Prezentul...

...un prezent întunecat, vid, pustiu.

Un prezent fără nimic împrejur.

Dar iată că acest prezent s-a înfăţişat.

...O rază de foc îl străbătu, trupul lui, care nu mai exista, se contracta convulsiv.. Lumina se năpusti asupra lui, violentă, caustică, incendiară... O explozie se dezlănţui şi crescu nemăsurat, o explozie persistentă, neîntreruptă, care-l sfîşie în bucăţi... Gîndirea i se făcu ţăndări, se descompuse în petece răzleţe, inconsistente.

Exista ceva care inocula noi şi noi fiori de groază în recipientul imaginar al reprezentărilor sale.

Întuneric subit, linişte subită...

Şi apoi se întîmplă acel lucru, fără de care el ar fi rămas un nimic răbdător, ultima componentă, aceea care mai lipsea...

...fantezia.

Eric nu ştia unde era şi ce era. Dar nu se afla singur ; era şi fata pe care o chema Janet ; era peretele cu cifre şi semne — împreună cu acestea două era închis într-o cuşcă fără zăbrele. Şi în afară de cele două elemente amintite, mai era ceva, care încerca să dobîndească o influenţă tot mai mare...

Drumul spre lumea exterioară putea să ducă numai prin acel perete. Pătrunse în el, îşi croi scormonitor un făgaş... În scurt timp, dobîndi o oarecare privire de ansamblu asupra materialului acumulat aici. Scotoci, pentru a le scoate la iveală şi a le folosi, informaţiile importante pentru el din memoria care-i fusese acum dăruită, o memorie bogată în amintiri, cu totul altfel de amintiri decît cele de care avusese parte pînă de curînd, amintiri fără valori afective : cifre, curbe, imagini pure... Da, izbuti să descopere şi imagini ; se străduia să afle ce se găseşte la baza lor — găsi un ochi.

Ochiul îi dezvăluia un sistem de inele, plutind la distanţe egale în spaţiu, iar în spatele lor se afla o pînză neagră, bine întinsă... o pînză neagră cu puncte albe pe ea... steaua Vega... Ursa Mare... puţin cam deformat totul, dar asta era !... Stelele ! Se afla în spaţiul cosmic. Părea imposibil, dar era adevărat.

Pe urmă, descoperi structura noului său creier şi a noului său sistem nervos : o schemă de conexiuni. Cercetă cu atenţie această schemă şi dădu peste noile sale organe : microfoane, aparate de luat vederi cu comandă electronică, termometre, barometre, dispozitive de ionizare... Dădu peste noile sale membre : cărucioare de reparaţii, strunguri-robot mobile şi dirijate centralizat prin radio, dotate cu braţe apucătoare mecanice, ciocane pneumatice, arzătoare de tăiat... dădu peste noua sa inimă : bateria electrică... de asemenea peste noile sale organe de comunicare : radioul şi banda perforată...

Întreprinse succesiv, la intervale foarte scurte, mai multe lucruri : încuie electronic toate uşile — o măsură de blocare magnetică care se lua automat în caz de pătrundere a unui meteorit —, întrerupse legăturile prin radio cu celelalte astronave, conectă toate microfoanele, difuzoarele şi camerele electronice de luat vederi.

N-a mers totul chiar aşa de uşor cum şi-a închipuit el : ţîrîitul unei sonerii străpunse aerul, se dădu peste cap, apoi intensitatea volumului sonor scăzu — datorită unei reglări al cărei mecanism nu-l cunoştea —, în sfîrşit era suportabilă, dar la intervale de jumătăţi de secundă răsunau ecouri, fiecare ton antrena după sine o serie întreagă de altele, din ce în ce mai slabe... Modifică ceva — tonurile deveniră normale. Şi imaginea apărea distorsionată şi multiplu suprapusă, dar găsi remediul şi pentru acest neajuns.

Cu ajutorul obiectivelor electronice ale cărucioarelor de reparaţii, privi în douăzeci şi patru de încăperi, se uită şi în centrala automatelor... în faţa aparatelor zări patru siluete — oare erau oameni ? Arătau a fi oameni — şi parcă totuşi nu erau... altă culoare a pielii, altă ţinută, alte proporţii ale corpului... Stăteau în picioare, purtau un fel de şorţuri, aveau două braţe, două picioare, erau de statura oamenilor... dar tocmai prin aceasta, deosebirile mici ieşeau mai puternic la iveală : mobilitatea obrazului,

nasurile foarte turtite, lipsa unui gît bine definit : capetele păreau să fie aşezate direct pe trunchiuri.

Eric nu chibzui prea multă vreme. Dădu drumul benzii perforate :

— Ce vreţi de la mine ?

Băgă de seamă cum se uitau unul la celălalt şi din nou îl izbi aspectul lor bizar şi străin. Dacă îi considerai oameni, arătau ca nişte albinoşi travestiţi şi deformaţi. Acum, unul dintre ei spunea ceva. Îl auzea prin difuzorul montat în căruciorul de reparaţii, dar nu înţelegea cuvintele : un limbaj cu totul străin, deşi în mod evident articulat şi rostit de o gură... În timp ce discutau, căută prin imensul său depozit de informaţii schema de transpunere : limbaj articulat — înţeles.

Se aşeză la maşina de scris, dactilografie, apoi transmise. Aşteptă încordat...

Rîndurile recepţionate erau inteligibile :

AVEM SĂ-ŢI PUNEM CÎTEVA ÎNTREBĂRI CU CARACTER ŞTIINŢIFIC ŞI TE RUGĂM SĂ NE LĂMUREŞTI. MEMORIA ÎŢI ESTE INTACTĂ ?

Chibzui cîteva clipe, apoi răspunse :

— Memoria — cred — intactă. Ce vreţi să ştiţi ?

Un nou şir de semne sosi foarte curînd :

— SEMINŢIA TA ÎŞI ARE OBÎRŞIA PE...

Fraza era incompletă. Văzu că în camera unde se aflau acele făpturi izbucnise o dispută. Transmise :

— Întrebarea recepţionată incomplet. Rog repetare.

Ştia prea bine că situaţia devenea delicată, ba chiar îngrijorătoare. Verifică fără întîrziere capacitatea sa de a acţiona căruciorul cu scule şi unelte : mişcă puţin cleştii, apoi comandă roţilor să se învîrtească. Totul funcţiona ireproşabil. Era înarmat cu tot ce-i trebuia şi gata să reacţioneze în orice clipă. Ştia de asemenea prea bine ce îl ameninţa : în centrul panoului de comandă, pe care ochiul electronic al camerei i-l înfăţişa, se afla un comutator, care nu se deosebea prin nimic de multe altele — prin nimic altceva decît prin faptul că de la el se putea întrerupe curentul

electric care ducea de la bateria chimică în interiorul lui Eric.

Ființa care scrisese ridică acum mîna, dar mai înainte ca aceasta să ajungă în primejdioasa apropiere a comutatorului, o lăsă din nou în jos. Una dintre făpturi strigase ceva cu glas poruncitor. Era vădit — glasurile ridicate care răsunau o dovedeau — că din nou intervenise o divergență.

Încetul cu încetul ajunse să-și dea seama de rangurile și competențele interlocutorilor săi. Cel care bătea la mașina de scris părea să aibă o funcție subordonată. Sărea în ochi faptul că amuțea cînd ceilalți i se adresau. Era înalt, masiv și purta un șorț galben sau poate ceva care semăna cu un șorț. Un altul, cu mult mai mic, dar foarte suplu în mișcări, părea să fie un om de știință, mai ales că arăta adesea spre aparate, iar uneori le manevra chiar el. Acum se apropie și el de comutator și întinse mîna. Mișcarea sa era atît de calină și de stăpînită, încît nu fu nevoie să pună în funcțiune robotul. Dar Eric îl preveni, cu ajutorul benzii perforate :

— Rog nu deconectați !

Omul de știință nu reacționă în nici un fel. Drept urmare, Eric comandă ridicarea brațului unui clește — gata să apuce, să intervină. Mîna se opri și... căzu. Așa stau deci lucrurile ! se gîndi Eric. Dar ce trebuia să facă ? Își concentră numai pe jumătate atenția sa spre sunetele de neînțeles pe care i le transmiteau difuzoarele : cealaltă jumătate o consacră scotocirii în continuare a informațiilor acumulate. Trebuia mai ales să se familiarizeze cu structurile care constituiau acum sistemul său circulator, impulsurile sale, corpul său. Acestea erau elementele în care i se părea că este vulnerabil.

Unul dintre cei patru se năpusti asupra comutatorului...

Eric era însă cu ochii în patru : cu ajutorul cleștelui, apucă brațul care se întindea și îl răsuci înapoi. Bărbatul — îi spunea bărbat, ca și cum ar fi fost un om — căzu la pămînt, izbindu-se violent de pardoseală. Acum, una dintre cele două făpturi care obiș-

nuiau să comande se repezi spre uşă, zgîlţîi de ea, alergă la un taburet în jurul căruia erau fixate instrumente, smulse un receptor din furcă, ascultă, îl zvîrli înapoi în furcă, apăsă violent pe butonul de alarmă — fireşte, fără rezultat. Eric rîse, fără glas, dar rîse şi se bucură. Îndată după aceea, îşi încordă toate forţele : mai existau doar atîtea alte primejdii, nebănuite, neprevăzute ! Putea însă cel puţin să le prevină pe cele cunoscute. Comandă deci întreruperea legăturii principale a robotului, mai precis, deconectă automatul cu propriile sale unelte : era acelaşi lucru. Mai rămînea încă o singură posibilitate de a acţiona asupra lui, la care cele patru făpturi aflate în centrală nu se gîndiseră încă : aparatura de testare. Nu puteau de fapt să schimbe nimic esenţial, dar l-ar fi făcut să trăiască momente neplăcute şi dureroase, prin impulsuri în centrul său vizual, ca şi în cel auditiv. Iar un curent electric bine calculat, dirijat spre centrul somnului, ar fi avut chiar efecte destul de grave... Şi durerea constituia de asemenea un lucru primejdios. Îndreptă arzătorul de tăiat asupra aparaturii şi o distruse.

Acum se considera întrucîtva în siguranţă. Era de sperat că nu-i scăpase nimic ! Se concentră rapid asupra unei alte probleme şi apoi bătu la maşină :

— Vă fac cunoscute condiţiile mele : aveţi douăzeci de minute la dispoziţie pentru a părăsi nava.

Nu scrise mai mult, căci observă că unul dintre şefii din centrală rupsese şi mototolise banda perforată, fără să o citească măcar şi pe urmă începuse să izbească cu furie în panoul metalic al instalaţiei electronice. În acelaşi timp, striga ceva.

Situaţia sa, aceea a unui auditor incapabil să înţeleagă limba celorlalţi, devenea cu timpul foarte neplăcută. Eric reluă căutarea schemei de transpunere în înţeles a limbajului articulat — încerca parcă să îşi amintească de ea. Uneori i se părea că a găsit-o şi pe urmă, din nou i se sustrăgea.

Doar o secundă de neatenţie ! Şeful cel scund scoase fulgerător un obiect din buzunarul costumului său şi îl îndreptă spre instalaţia electronică. Eric nu

avu timp să împiedice împuşcătura, căruciorul-robot era prea departe. Cum de nu se gîndise la armă ? Se apără într-alt fel : imprimă un puternic şoc accelerator giroscopului care se rotea în axa spaţiului gol al inelului. Efectul nu se lăsă aşteptat : jetul radiant de aer incandescent se dezlănţui, dar trecu pe lîngă conexiunile electronice şi atinse numai o porţiune laterală din comanda astronavei.

Astronava începu să se balanseze şi să salte asemenea cercului unui copil pe un drum cu gropi şi pe urmă se rupse din rîndul celorlalte nave inelare. Forţele centrifuge şerpuiau deasupra lui, în timp ce vehiculul cosmic era aruncat ca o minge, dintr-o parte într-alta, de cîmpurile stabilizatoare. Pe urmă, astronava îşi pierdu cadrul, care rămase în urmă, şi începu să gonească în spaţiu, în direcţia unei nebuloase întunecate.

Zdruncinăturile treziră în Eric simţăminte şi năzuinţe stranii şi incoerente : lumină, durere, exuberanţă, trufie. Pe urmă, cînd ce fusese mai rău trecuse, convorbiri şi mesaje radio de pe alte nave îl ajunseră din urmă ; îşi dăduseră în sfîrşit seama că ceva nu era în regulă pe nava sa ! Nădăjduia că nu se vor servi de arme ! Şi pe urmă, era foarte improbabil că vor trage asupra unei nave a flotilei lor !

Răspunse :

— Comanda avariată. Încercăm să reparăm. Altfel, totul în ordine.

Observă că două nave îl urmăreau, dar păstrau tot timpul aceeaşi distanţă. În direcţia în care înainta, se ivi o nebuloasă întunecată. Acesta lucru îl favoriza ; poate că mai tîrziu va fi nevoit să se ascundă. Trebuia să ia în considerare şi această posibilitate.

Bărbaţii din încăperea centrală tot mai zăceau la pămînt, ameţiţi. Apoi începură să se dezmeticească şi se ridicară unul după altul. Eric dirijă căruciorul de reparaţii spre arma căzută din mîna ţintaşului şi o ridică.

O privire în spațiul cosmic ambiant : norul întunecat creștea mereu, cu cît se apropiau. Ce se afla acolo ? Nu mai putea să gonească în neștire, fără mecanism de comandă.

Cei patru își reveniseră. Vorbeau. Unul dintre ei se așeză curînd la mașina de scris și bătu :

— REGRETĂM ACȚIUNEA NESĂBUITĂ A LUI ORH. ACCEPTĂM CONDIȚIILE TALE. DU-NE ÎNAPOI LA FLOTILA NOASTRĂ COSMICĂ !

Eric se pregăti să răspundă, șovăi, se mai gîndi puțin — și scrise :

— KXLKXL KXLKXL XXLXXK XXLXXK KLXKLX.

— N-AM ÎNȚELES, veni răspunsul.

Eric scrise mai departe :

— XKLXKL XKXKLL XXXKKK KXLKXL.

Din nou îi văzu vorbind. Pe urmă, șeful alergă spre ușă ; Eric se grăbi să o deblocheze. Ușa se dădu în lături. Bărbatul se întoarse. Gesticula.

Omul de știință întinse mîna spre carcasa metalică. Eric nu putea să îngăduie o asemenea manevră. Puse în mișcare căruciorul-robot și un arc de descărcare țîșni din arzătorul de tăiat. Din încăperea alăturată, cîțiva bărbați alergară spre centrală, dar Eric bloca din nou ușa, înainte ca să poată intra. Omul de știință continua să înainteze, de-a lungul peretelui, spre punctul pe care Orh îl avariase cu jetul său incandescent. Asistentul său îi puse la îndemînă cîteva unelte.

Acum Eric îi adusese acolo unde voia. Ei își închipuiau că suferise unele avarii și că era de aceea zăpăcit și inapt de a acționa cu toată energia. Îl scuteau astfel de o operație pe care i-ar fi venit foarte greu să o ducă la îndeplinire : repararea instalației de pilotaj. Nădăjduiau desigur că pe urmă se vor putea întoarce pe cont propriu la flotilă.

Eric aștepta. Minutele treceau. Undeva în el bătea un ceas, care îi arăta trecerea timpului. Pătrunseră

mai repede decît se aştepta în norul întunecat. Poate că asta însemna că era mai mic decît considerase iniţial.

După o jumătate de ceas, omul de ştiinţă se sculă în picioare şi spuse ceva. Apoi se apropie tiptil de locul unde se aflau instrumentele principale — desigur punctul de pilotaj. Cu o mişcare febrilă, trase în jos maneta : de la „comandă automată" la „comandă manuală". Apoi roti o manivelă orizontală — nava se întoarse cu o sută şi optzeci de grade în jurul uneia dintre spiţele sale.

Era îndeajuns pentru Eric. Comanda astronavei funcţiona deci din nou. Îndreptă căruciorul-robot spre omul de ştiinţă.

— Vries ! zbieră corpolentul său ajutor.

Vries, omul de ştiinţă, înlemnise. Eric îl dădu la o parte cu un braţ de metal, un cleşte apucă maneta de comandă şi o săltă iar sus, la „comandă automată". Apoi acţionă arzătorul de tăiat. Un şuierat, şi maneta căzu la pămînt. Eric nu avea nevoie de „comanda manuală" !

Era acum bine dispus. Pînă şi cele patru făpturi care aduceau cu oamenii îi erau simpatice. Scrise pe banda perforată :

— Mulţumesc !

Deodată, Eric redescoperi amintirea schemei de înţelegere a vechiului limbaj. Sunetele acelea curioase îi mai păreau, e drept, neobişnuite, dar acum pricepea.

— NE-A PĂCĂLIT ! şopti Vries, cu glasul stins.

— SITUAŢIA ESTE CU TOTUL IEŞITĂ DIN COMUN, spuse apoi individul care părea să aibă rangul cel mai înalt. NE-A LUAT PE NEPREVĂZUTE. AM ACŢIONAT LA ÎNTÎMPLARE...

Eric nu mai asculta. Îl întrerupse pe vorbitor, transmiţînd prin banda perforată mesajul său :

— Vă fac cunoscute condiţiile mele. Aveţi douăzeci de minute la dispoziţie pentru a părăsi nava.

— CU NEPUTINȚĂ... AICI... ÎN NEBULOASA ACEASTA ! gemu cel de al doilea conducător, cu un glas din care pierise orice vlagă. Era bărbatul care, ceva mai înainte, trăsese.

Eric scrise :

— Nu negociez.

— Înțelege ! spuse Vries.

— NU MAI AVEM MULT TIMP, remarcă primul dintre conducători. TREBUIE SĂ GÎNDIM LOGIC. CEEA CE VOM ÎNTREPRINDE ACUM, TREBUIE SĂ REUȘEASCĂ. E NECESAR SĂ FIE UN LUCRU BINE CHIBZUIT. NU ! zise el, ridicînd mîna ca un avertisment, cînd un alt bărbat vru să spună ceva. NU SPUNE NIMIC. NE ASCULTĂ ȘI NE ÎNȚELEGE ! SĂ CHIBZUIM TEMEINIC ȘI APOI SĂ ACȚIONĂM IMEDIAT.

Cel apostrofat tăcu. Pe chipul său, mimica exprima simțăminte într-o necontenită schimbare, dar Eric nu le înțelese. Buna sa dispoziție se spulberă. Își dădea seama că în spatele frunții întunecate a aceluia exista o frămîntare, se punea ceva la cale. Un gînd lua acolo contur, ceva lua naștere, un lucru pe care el nu îl cunoștea și care era deosebit de periculos. Era gata să apese pe trăgaci — dar nu o făcu. Sînt făpturi raționale, fiecare dintre ele este de aceeași valoare ca și mine — se gîndi el. Și pe urmă, mai își spuse : Trebuie să ajung la o înțelegere cu aceste ființe !

Atunci însă surveni agresiunea. Chiar bărbatul acela făcu un salt : nu acolo unde era mascat sensibilul sistem de conexiuni, ci lateral, unde se aflau întinse cîteva sîrme. Le apucă și trase cu violență de ele...

Eric încercase să intervină cu ajutorul robotului, dar remarcase prea tîrziu direcția atacului : antenele de comandă ale căruciorului-robot. Într-o clipă, Eric deveni surd și orb. Mai recepționă, e drept, cele două imagini emisferice ale spațiului exterior, dar

nu mai putea să vadă ce se petrece în interiorul navei și nu mai auzea nimic.

Era deplin conștient de marea primejdie în care se găsea și de aceea acționă imediat. Nu trebuia să îngăduie adversarilor săi nici o inițiativă. Acceleră de aceea rotația navei cît putu de mult — dincolo de acea limită la care o voce interioară îl îndemna să oprească. Organe sensibile, a căror existență nici nu o bănuise, îi furnizau date : forța centrifugă, rezistența la rupere prin încovoiere, consumul de energie — iar el le spori pînă la limita de elasticitate a structurii. Cu toate acestea, se analiza, plin de îngrijorare : nu cumva se producea o degradare a intelectului său ; ar fi însemnat că este pierdut...

Abia treptat sesiză nenorocirea în toată amploarea ei : legăturile cu mîinile lui, cu căruciorul-robot, erau rupte ; nu mai era în stare să repare ceva stricat, nu mai putea să facă nimic !

Ce soluție mai exista ? Să mențină rotația aceasta pînă ce adversarii săi se vor preda ? Dar cum să afle oare că s-au predat ?

Reflectă o vreme. Ochii lui îndreptați spre spațiul exterior anunțau că nava ieșea din nor. Îi veni o idee. Poate că era în stare să... ?

Imaginile exterioare înregistrate de camerele de luat vederi erau transmise ecranelor prin intermediul automatului, cîte două în fiecare încăpere a astronavei, îndeplinind funcția unor ferestre. De ce să le *transmită* ca atare ? Putea tot atît de bine să le *modifice* !

Chibzui o vreme. Trebuia să dea un spectacol care să-i înspăimînte pe cei din astronavă. Să recurgă la foc ? Nori de gaze incandescente ? Sau poate sloiuri de gheață plutind în spațiul cosmic ? Se hotărî pentru foc. Dogoarea focului este lucrul cel mai distrugător care există pentru orice vietate. Își dezlănțui imaginația : vîrtejuri de foc, ploi de scîntei, flăcări înalte. Și încetul cu încetul, progresiv, ridică temperatura interioară...

Între timp, mai transmise un mesaj :

— Ultima mea ofertă : reparați antena. Pe urmă, părăsiți nava.

Repetă de mai multe ori :

— Ultima mea ofertă...

Și pe urmă, făcu să apară o galaxie spirală incandescentă, puse gaze ionizate să se rotească turbate, torente de lavă aprinsă să se reverse prin spațiu, tot mai mari, tot mai aproape... Și Eric ridica temperatura interioară tot mai mult, încet dar sigur...

Oare se mișca ceva ?

Îl cuprinse spaima : nu cumva muriseră ?

Atunci veni un semn :

— ERSB LMQZ CXYA FUNU.

Erau oare într-așa un hal de buimăceală, încît nu mai puteau da un răspuns rezonabil ? Sau recurgeau cumva la o stratagemă ?

Procedă cam riscant, dar era o încercare. Încetini puțin vertiginoasa viteză de rotire...

Literele sosiră ca niște picături :

— DE ACORD.

Nu-i rămînea nimic de făcut decît să joace totul pe o singură carte : domoli încă un pic forța centrifugă.

Totul se desfășură neașteptat de repede. Deodată, văzu iar... și auzi iar.

Porunci :

— Coborîți !

Comandantul strigă ceva.

Eric ordonă :

— Coborîți imediat. Ne apropiem de centrul vîrtejului, cu un milion de kilometri pe minut.

Îi văzu holbîndu-se la ecranul de televiziune. Provocă apariția unor noi mase incandescente turbionare.

Cel care părea să fie șeful dădu alarma.

Operația se desfășura cu precizia și siguranța oarbă și de neînțeles care domnea în organizarea statală a unui stup de albine. O navă de salvare

după alta țîșneau, ca niște torpile, din țeava de lansare. Opt cilindri pluteau în spațiul cosmic, același ca altădată, atît de familiar, presărat cu stele. În scurt timp, deveniră mici puncte, risipite în colțurile unui cub imaginar. Două inele argintii goneau spre ele.

Eric comandă un viraj. Trecu la o accelerație care depășea cu mult valorile admise. Dar nu mai exista nici un organism căruia ar fi putut să-i dăuneze. Și nimeni nu îl mai putea urmări.

Din nou, amintirile și speranțele puseră stăpînire pe el : se amalgamau într-un dans care devenea un vîrtej amețitor. De la strania lui trezire, nu avusese timp să se mire. Iar acum, trecuse prin toate experiențele, totul devenise de la sine înțeles. Erau lucruri străine, bizare, și altele familiare, dar ceea ce era străin avea și o nuanță familiară, iar familiarul îi era puțin străin. Totul se întîmpla într-un fel nou, care în nici un caz nu era neplăcut. Se cufundă în autoanaliză, pentru a se întreba dacă îi părea rău de ceea ce pierduse : materialitatea trupului său, patria pămîntească, vremea sa. Corpul nu este decît o carcasă, se gîndi el. Pămîntul e doar o scenă. Dar sînt ele oare reale ? Ce este realitatea ? Ceea ce ai pierdut sau ceea ce ai dobîndit ? Din nou i se arătară imagini din caleidoscopul memoriei sale. Îl luară în stăpînire cu o asemenea forță, încît le retrăi și suferi din nou... Era pus în fața unor grave hotărîri, se zbuciuma în conflicte care nu-și aflau dezlegarea... Dar nu a fost decît un vis ! se revoltă Eric. A trecut de milioane de ani !

Din nou întrebă : unde începe visul și unde realitatea ? Ce înseamnă timpul ? Ce înseamnă „a trecut" ? Ascultă cu luare-aminte tumultul din el și din afara lui. Pretutindeni, numai întrebări și nici un răspuns.

Mai era însă ceva lîngă el, ceva înrudit cu el și care îi aparținea, care îl chema. Răspunse acestei

chemări, imboldului pe care-l reprezenta și își găsi în sfîrșit liniștea. Nu mai avea nici o dorință.

Spațiul din jurul său era gol și rece, dar pe Eric nu-l putea înfricoșa genunile spațiului, nici cele ale timpului. Se lăsa, diafan, imponderabil, în voia goanei care-l purta în nemărginirea lumii. Odată și odată, mă voi trezi cu adevărat — se gîndi el. Iar atunci o să știu în sfîrșit.

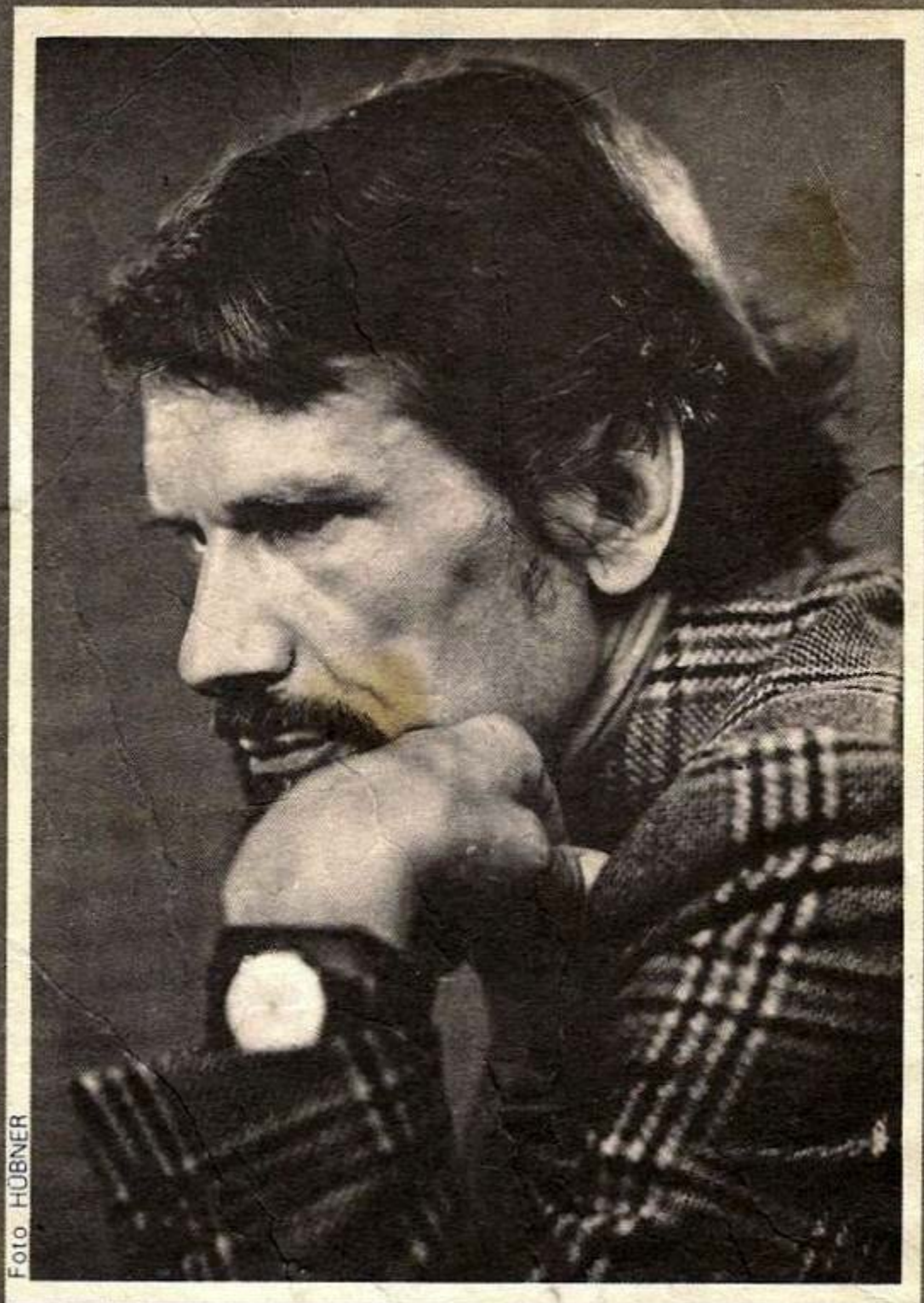

Foto HÜBNER

Herbert W. Franke

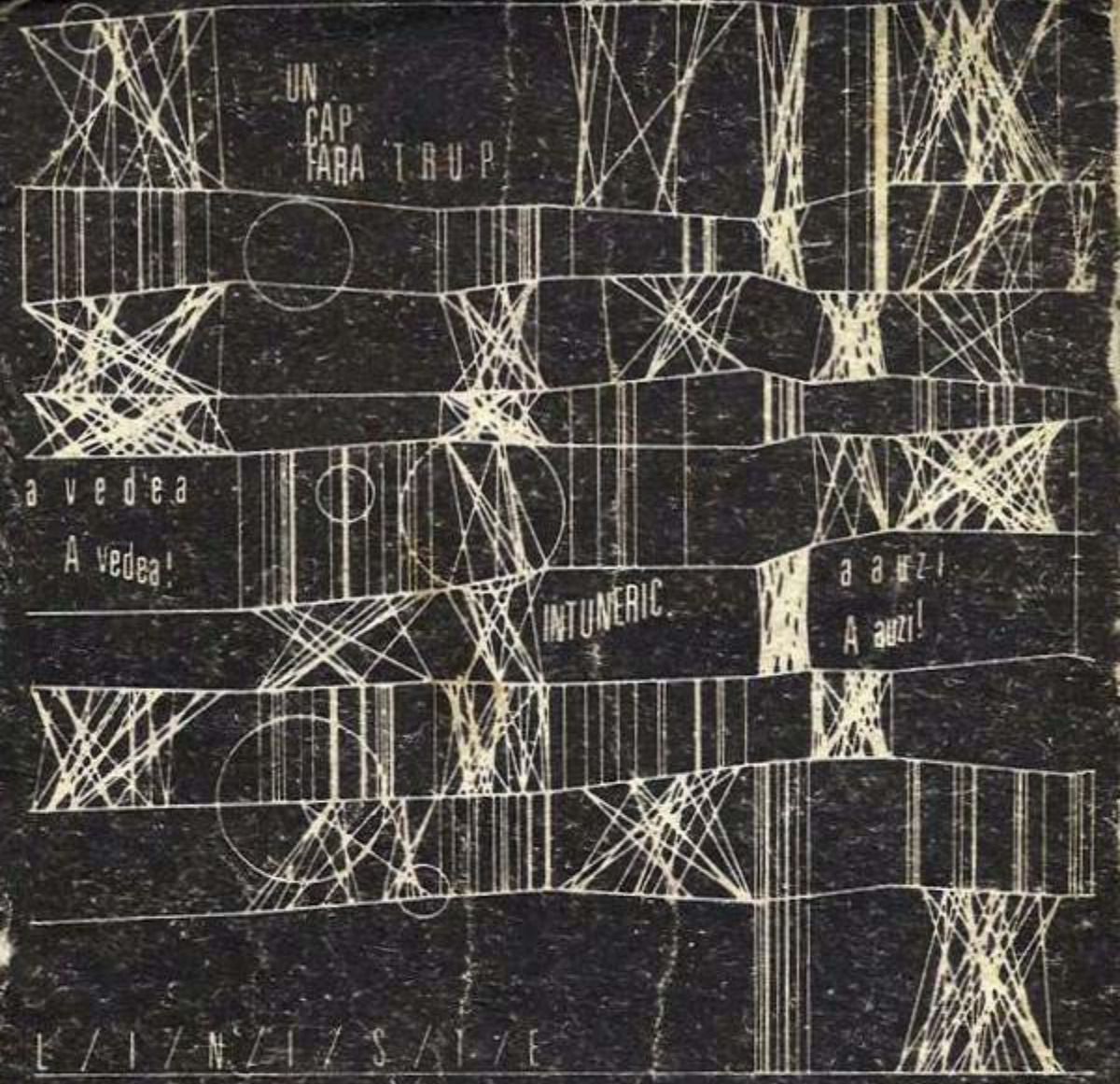

L. I. N. I. S. T. E.

COLECTIA ROMANELOR STIINTIFICO FANTASTICE

Univers

Lei 7,25